

Täysistunto

Keskiviikko 8.11.2017 klo 14.00—21.54

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.54.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Arto Satonen (14.00—15.45, 17.29—18.57 ja 21.00—21.54) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (15.45—17.29 ja 18.57—21.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 85/2017 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 13/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 13/2017 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 26.10.2017 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

217 § 2 momentti

Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Teen ehdotuksen voimaantulosäännöksen muuttamisesta vastaanlauseen 1 mukaisesti.

Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Jag understöder. Kannatan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Riitta Myller on Anders Adlercreutzin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Riitta Myllerin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 54; poissa 47 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 85/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

3. Lakialoite laiksi ulkomaalaislain 73 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan kumoamisesta

Lakialoite LA 41/2017 vp Anna Kontula vas ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu asiasta päättyi 25.10.2017 pidetyssä täysistunnossa. Keskustelussa on Anna Kontula Juhana Vartiaisen kannattamana ehdottanut, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Selonteko hyväksyttiin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Valiokuntaan lähettämisestä on äänestettävä.

Puhemiesneuvoston ehdotus "jaa", Anna Kontulan ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 57; poissa 50 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi puhemiesneuvoston ehdotuksen.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 149/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.04 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä päivänä talouskatsauksissa riskiosio aloitetaan sanoilla "kauppasodan uhka on suurin riski" — aika poikkeava tilanne verrattuna siihen, mitä itse asiassa suurimpana osana sodanjälkeistä taloutta on nähty. Sanoisin myös, että Euroopan kauppapolitiikka ja kauppasuhteet ovat seuraavan vuoden aikana tienhaarassa. Jos epäonnistumme uusien sopimusten aikaansaamisessa Kanadan kanssa, sen jälkeen Japanin kanssa, Etelä-Amerikan Mercosurin kanssa, signaali ulospäin on se, että protektionismi on voittanut, vapaakauppa on kääntynyt taaksepäin, neuvottelumekanismi ei toimi, vain suurten pelureiden muskelit toimivat. Jos taas haluamme näyttää, että ympäri maailmaa nousseen nationalistisen populismin jälkeen tilalle ei tule pysähdys vaan synteesi, niin silloin teemme uusia, edistyksellisiä sopimuksia, joista itse asiassa tämä nyt käsillä oleva ehdotus Suomen eduskunnalle vapaakauppasopimuksen ratifioinnista Kanadan kanssa on erittäin tärkeä palikka tällä tiellä.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Mitä tarkoitan synteesillä? Sitä, että tässä ensimmäistä kertaa luodaan pysyviin, riippumattomiin tuomareihin perustuen riitojenratkaisumenettely, ei niin sanottuun perinteiseen anglosaksiseen kauppaoikeuteen perustuva välimiesmenettely. Se olisi merkittävä, itse asiassa välttämätön askel kohti kansainvälistä investointituomioistuinta, jota Euroopan unioni ja Kanada ovat myöskin tämän sopimuksen yhteydessä sitoutuneet yhdessä maailmalle ajamaan, ja merkittävä askel tätä kautta avoimuuden ja oikeusvaltiomaisemman kauppaoikeuden tielle laajemmin.

Toiseksi tässä Kanada-sopimuksessa on aiempaa laajemmin ja selkeämmin sitoumukset liittyen kansainvälisiin työnormeihin, kansainväliseen ympäristöoikeuteen. Tämä on myös erittäin tärkeä asia, kun katsomme seuraavaksi esimerkiksi Vietnamin kanssa solmittavaa vapaakauppasopimusta, joka todennäköisesti on pöydällä vielä ensi kevään aikana. Miten varmistamme sen, että työoikeuksiin, ympäristönormeihin liittyvät osuudet kaupan säännöissä tulevat myös toimeenpannuiksi? Tässä myös Kanada-sopimuksen esimerkki on tärkeä virstanpylväs eteenpäin.

Kaupallisesti katsoen tämä Kanada-sopimus on myös itse asiassa kaikkien aikojen kattavin sopimus varsinkin palveluiden ja hankintojen osalta. Kanada avaa erityisesti julkisten hankintojen markkinansa laajemmin kuin kertaakaan aiemmin on tapahtunut, laajemmin kuin esimerkiksi Yhdysvaltain puolelle aikaisemmin NAFTA-sopimuksen puitteissa.

No mitä tämä merkitsee Suomelle konkreettisesti? Olin vajaa kuukausi sitten viikon verran Kanadassa 25 biotalousyrityksen kanssa. Siinä meillä olisi oiva paikka päästä kasvaamaan Kanadan laajalla biomassamarkkinalla mutta itse asiassa aika vähän kehittyneellä biotaloudella meidän ratkaisullamme. Kanadassa metsiä käytetään yksipuolisesti, ei esimerkiksi energiakäyttöön, ei polttoaineeksi, ja monella tavalla jo ihan metsänhoito ja -korjuuketjukiin on huomattavan alikehittynyt verrattuna suomalaiseen perinteeseen. Tällä puolella törmäämme tällä hetkellä myös kaupan esteisiin. Mukana oli esimerkiksi seitsemän lämpövoimalaitosten valmistajaa. Lämpökattiloiden painetestaukset ovat kalliita menetteilyitä varsinkin pienehköille suomalaisille perheyriyksille, ja kun ne täytyy tehdä uudelleen, kun pyrkii Kanadan markkinalle, helposti jää yrittäminenkin kesken. Jos EU-standardi soveltuu, niin silloin uskalletaan satsata uuteen markkinaan, ja toivottavasti nyt CETA-sopimuksen myötä, kuten sopimuksessa lukee, mahdollisimman nopeasti, aidosti mahdollistuu EU-standardeihin nojautuva vaikkapa bioenergiakattiloiden vieminen Kanadan markkinoille, joilla valtava potentiaali olisi. Sama koskee erityisesti näiden testausvaatimusten osalta lumessa kulkevia ajoneuvoja, lääketieteellisiä laitteita — jälleen merkittävää osaamista ja markkinaa meiltä.

Mittakaava: puhutaan noin 700 miljoonan euron viennistä jo nyt. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus arvioi, että noin 40 prosenttia tyypillisesti pitkällä aikavälillä tämäntyyppiset sopimukset lisäävät vientiä. Siis puhutaan satojen miljoonien eurojen hyödyistä suomalaiselle viennille, joka nimenomaan koituisi pieniin ja keski-suuriin yrityksiin, joille nämä muut kuin tulleeihin liittyvät vaikeudet ovat kaikista merkittävimpiä. Tulliedut ovat tässä kuitenkin sitten jo nykyisellään pienempi ongelma Kanadan tapauksessa. Tällä hetkellä 20 suurinta viejäyritystä kattaa 80 prosenttia meidän Kanadan-viennistämme, tulevaisuudessa toivottavasti ja todennäköisesti ehkä alle kaksi kolmasosaa on 20 suurimman viejän markkinaosuus.

Huolia on esitetty muutamassa otteessa siitä, rajoittaako tämä sopimus esimerkiksi meidän mahdollisuuksiimme muuttaa tulevaisuudessa sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä, mitä ikinä siitä jatkossa päätetäänkään. Tosiasia, jonka myös tarkastusvaliokun-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

ta tätä heidän kanssa käsiteltyämme totesi alkuvuodesta, on, että Kanada-sopimukseen liitetyt Suomen varaukset aivan yksiselitteisesti laskevat ulkopuolelle sosiaali- ja terveyspalvelut, myös silloin kun ne on yksityisrahoitteisesti tuotettu, myös silloin kun ne ovat yksityisten palveluntuottajien tuottamia. Tämä sopimus ei millään tavalla rajoita Suomen eduskunnan tai Suomen viranomaisten oikeutta puuttua sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamistapaan eikä myöskään palauttaa niitä kilpailulle avatuilta markkinoilta takaisin julkisen sektorin yksinoikeustuotantoon, jos niin päätetään jossain vaiheessa toimia.

14.10 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! CETA-sopimuksen niin sanottu väliaikainen soveltaminen alkoi syyskuussa tilanteessa, jossa huomattava osa jäsenmaiden parlamenteista ei ole sopimusta vielä hyväksynyt, ja Suomi on yksi näistä maista. Väliaikainen soveltaminen tarkoittaa, että nyt kun saamme hallituksen esityksen eteemme, niin yli 90 prosenttia sopimuksesta on jo voimassa. Demokratian näkökulmasta tämä on ongelmallista, ettei kansallisilla parlamenteilla ole mahdollisuutta aktiivisesti osallistua tällaisiin taloudellisia ulkosuhteita keskeisesti määritteleviin sopimuksiin. Demokraattisessa järjestelmässä sopimuksen tulisi astua voimaan vasta, kun kansallinen ratifiointi on saatu kaikissa maissa loppuun asti. Demokratian näkökulmasta pitäisi oikeastaan mennä toiseen suuntaan, eli neuvottelumandaatti tulisi hyväksyttävä jäsenmaissa jo ennen neuvotteluiden alkamista eikä sen jälkeen. Myös Euroopan parlamentin pitäisi olla keskeisesti mukana mandaatin muotoilussa. Nyt kansalliset parlamentit ovat lähinnä hyväksymisen kumileimasimia.

Tärkein väliaikaisen soveltamisen ulkopuolella oleva ja niin sanottuun jaettuun toimivaltaan kuuluva kokonaisuus on investointi, riidat ja niiden sovittelu. Esitetty investointituomioistuinnmalli tarkoittaa huomattavaa kansallisen määräysvallan ja julkisen varan siirtoa yksityisoikeudelliselle elimelle, joka ei ole millään muotoa tilivelvollinen toiminnastaan. Tähän liittyy useita keskeisiä ongelmia, vaikka investointituomioistuin on toki parempi kuin välimiestuomioistuin. Koko investointituomioistuimen tarve on kyseenalainen. Kansalliset tuomioistuimet olisivat täysin päteviä hoitamaan mahdolliset kiistat. Niillä on vakiintuneet tavat ja kansanvaltainen legitimitetti. Sijoittajatuomioistuimessa sen sijaan oikeuksia on vain monikansallisilla yrityksillä. Vain ne voivat nostaa kanteita ja saada korvauksia. Järjestelmä tarkoittaa suuryritysten vallan vankistumista. Esimerkiksi lakivaliokunta on aiemmin TTIP-neuvotteluiden yhteydessä todennut: "Tällaisten riitojen käsittelemistä kansallisissa tuomioistuimissa tulisi valiokunnan näkemyksen mukaan oikeusvaltioiden välillä pyrkiä pikemminkin edistämään. Investointisuoja-riitojen käsittelemisen kansallisissa tuomioistuimissa tulisikin olla ensisijainen ratkaisu." Tämä siis lakivaliokunnan lausunnosta, ja tämä sama huomio pätee myös CETA-sopimukseen.

Arvoisa puhemies! Meillä vakuutellaan, että kansallinen sääntelyvalta säilyy, mutta rehellisyyden nimissä on syytä todeta, että sääntelyn on noudatettava CETA-sopimuksen mukaisia velvoitteita ja sitoumuksia. Jos yritys katsoo, että sääntely rajoittaa sen oikeuksia tai mahdollisia voittoja, valtio voi löytää itsensä pian tuomioistuimesta. Maailmassa on jo kokemuksia sadoista tapauksista, joissa esimerkiksi terveyden tai ympäristön hyvinvointia edistävä säädösmuutos on toiminut pontimena yrityksen kannevaateille — puhumattakaan niistä lukemattomista tapauksista, joissa lainsäätäjä itse on luopunut lakihankkeista, koska on ennakoitunut niiden johtavan korvausvaatimuksiin.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Euroopan tuomioistuin pohtiikin parhaillaan Belgian pyynnöstä, onko esitetty investointituomioistuin edes EU-lainsäädännön perussopimusten mukainen. Olisikin suotavaa, että meillä olisi tieto päätöksestä ennen kuin meidän on otettava sopimukseen kantaa.

Arvoisa puhemies! CETAan liittyy riskejä ja myös hyötyjä, mutta optimistisimmissakin skenaarioissa hyödyt jäävät melko vaatimattomiksi. EU-komission virallisen arvion mukaan kymmenen vuotta voimaantulon jälkeen CETAn vaikutus bruttokansantuotteeseen voisi olla EU:ssa 0,003—0,08 prosenttia ja Kanadassa 0,08—0,76 prosenttia. Näihinkin sisältyy epärealistisia oletuksia, kuten täystyöllisyys ja työvoiman täysin joustava liikkuminen sektorilta ja työtehtävästä toiseen. Tulonjakovaikutusten analyysi on vaikutusarvioissa puutteellinen, vaikka tulonjakovaikutuksia varmasti tulee eri ihmisryhmien, sektoreiden, jäsenmaiden ja alueiden välillä. On huomattava, että varsinaisista kaupan esteistä ja tulleistä on pitkälti jo luovuttu, eli CETAssa on kyse paljon muusta kuin varsinaisesta tullien ja mekaanisten kaupan esteiden purkamisesta eli pääasiassa sääntelyn yhdenmukaistamisesta.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisen kaupan ja investointien säännöistä tulisi sopia monenkeskisesti aina, kun se on mahdollista. Sopimuksissa tulisi olla nykyistä parempi tasapaino yritysten, valtioiden ja kansalaisten oikeuksien välillä. On erittäin ongelmallista, että yritysten taloudellisiin oikeuksiin liittyvät näkökulmat muodostavat sopimuksen tiukan ytimen, kun taas ympäristön, työntekijöiden ja yhteiskuntien hyvinvointiin liittyvät asiat on sijoitettu kestävä kehityksen kappaleisiin ilman sitovuutta. Tällainen toivotaan toivotaan -lähestymistapa ei riitä, vaan myös työntekijöiden hyvinvoinnin, elintarviketurvallisuuden ja ympäristönsuojelun kaltaisten asioiden pitäisi olla vastaavalla tavalla sitovia ja sanktioituja.

EU:n kaavailema monenkeskinen investointituomioistuin voisi olla edistysaskel nykyisessä sekavassa tilassa mutta vain, jos se täyttää tietyt perusehdot. Sen tulisi olla pysyvä ja itsenäinen, antaa tasapuoliset oikeudet ja kanneoikeus kaikille osapuolille, huomioida julkisoikeuden periaatteet, tarkastella myös yritysten velvollisuuksia eikä vain oikeuksia sekä kunnioittaa olemassa olevia kansallisia instituutioita, lakeja ja tuomioistuimia ja olla toissijainen niihin nähden.

Arvoisa puhemies! Toivon, että Suomen ja EU:n demokraattinen oikeus sääntelyyn säilyy myös tulevaisuudessa, ja toivon, että tämäkin näkökulma otetaan valiokuntakäsittelyssä huomioon, kuten myös ympäristön ja sosiaalisten oikeuksien suojelu ja niiden velvoitteiden sitovuus tässä sopimuksessa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otamme vielä edustaja Tuppuraisen puheenvuoron ja sen jälkeen menemme debattiin.

14.18 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys Euroopan unionin ja Kanadan välisen laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen, CETAn, ja sen määräysten voimaansaattamislain hyväksymisestä on kannatettava. Enemminkin: CETA on hyvä sopimus, jonka merkitys ulottuu kauppaa laajemmalle. Esitys ansaitsee eduskunnan laajan tuen jo pelkästään Suomen taloutta tukevana kauppasopimuksena. Noin 8 500 suomalaista työpaikkaa perustuu Kanadan kanssa tehtävälle kaupalle. Tavaroiden ja palveluiden viennissä on lisäksi kasvunvaraa. Kanada on maailman kymmenen suurimman talouden joukossa, ja maa on kaupalle ja investoinneille turvallinen kohde. Parhaiden käytettävissä olevien arvioiden mukaan kaupan esteiden purkaminen kasvattaa EU:n ja Kanadan välistä

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

kauppaa lähes neljänneksellä. Uudet vientiin tulevat työpaikat luovat niitä lisää muille sektoreille, joten sopimuksen pitkän aikavälin vaikutukset näkyvät Suomessa tuhansina uusiina työpaikkoina.

Arvoisa puhemies! EU:n ja Kanadan CETA-sopimus merkitsee enemmän kuin pelkkää viennin ja kaupan kasvua. Se on rohkaiseva osoitus siitä, että vuosikymmeniä jatkunut ja miljardien ihmisten elintasoja parantanut globalisaatio ei sittenkään ole pysähtynyt. Protektionismi ja rajojen sulkeminen eivät sittenkään ole nujertamassa kehitystä ja edistystä. Globalisaatio ja sen perustana oleva kansainvälisen kaupan vapaus ovat nostaneet elintasoja ympäri maailman. Elintason nousu ei ole merkinnyt vain kulutuksen kasvua. Tärkeämpää on, että siihen on liittynyt elinajanodotteen kasvu, terveydentilan parantuminen sekä lukutaidon ja yleisen hyvinvoinnin kohoaminen. Globalisaation suuria voittajia ovat kehitysmaiden, tai oikeastaan entisten kehitysmaiden, ihmiset. Näiden ohella globalisaatio on hyödyttänyt myös kehittyneitä maita. Suomi on hyvä esimerkki globalisaation voittajasta, tarkasteltiinpa tilannetta vaikka 150 tai 15 vuoden aikajänteellä. Pitkällä tähtäyksellä häviäjiä ovat vain ne maat ja ne alueet, jotka ovat jättäytyneet globalisaation ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! Samalla kun avaamme rohkeasti talouttamme maailmalle, on ymmärrettävä, että kaikki taloudellinen muutos, olipa kysymys globalisaatiosta, kotimarkkinoiden muutoksesta tai teknologiasta, on yksilötasolla usein vaativa asia. Yhteiskunnan on pystyttävä tarjoamaan tarpeelliset turvaverkot muutoksesta selviämiseen. Talouskehityksen on oltava sosiaalisesti oikeudenmukaista, ja sen on otettava huomioon ympäristönsuojelu.

CETA-sopimus on malliesimerkki sopimuksesta, jossa kaupan edistäminen on sovitettu yhteen kuluttajien, työntekijöiden ja ympäristönsuojelun kanssa. Näiden tavoitteiden saavuttaminen on toki ollut lähtökohtaisesti helppoa, sillä Kanada on lainsäädännöltään ja kulttuuriltaan Euroopalle läheinen ja kehittynyt yhteistyökumppani. Yhtenä esimerkkinä samankaltaisuudesta voi todeta maan terveydenhuoltojärjestelmän perustuvan suurimmalta osin julkiselle rahoitukselle. Vahvoista lähtökohdista on voitu kehittää hyvä sopimus. Sopimus vahvistaa takeet kuluttajia suojaaville sääöksille. Sopimus vahvistaa työntekijöiden oikeuksia ja pitää auki mahdollisuuden parantaa niitä säätelyllä edelleenkin. Ympäristönsuojelunormeillekaan sopimus ei aseta kattoja, vaan niiden parantaminen on edelleen mahdollista. Sopimuksen puitteissa Suomi voi järjestää sosiaali- ja terveystaloustalouden palvelut yksityisesti, julkisesti tai millä tavoin me itse haluamme.

Sopimuksessa on tehty uusi avaus koskien investointisuojausta ja siihen liittyviä riitojenratkaisumenettelyitä. Kansainvälinen riitojenratkaisu ei ole yksinkertainen eikä helppo tehtävä. Mikäli järjestelmä perustuu kansallisille tuomiovalloille, voi mikä tahansa valtio romuttaa yhteiset pelisäännöt. Vaikka luottaisimme EU-maiden tai Kanadan oikeuslaitokseen, on syytä muistaa, että maailmassa on maita, joissa eivät yhteiset säännöt päde. Toisaalta kansalaiskeskustelussa on oltu kriittisiä järjestelmille, joissa riitojenratkaisu on uskottu välimiesmenettelylle. Kritiikki on ollut kovaa, vaikka valtiot ovat harvoin välitystuomioita hävinneet. CETA-sopimus tuo ratkaisuksi investointituomiojärjestelmän, joka on riippumaton ja jossa on selkeät säännöt ja avoimuus, jotka lisäävät sen uskottavuutta. Uudet kauppasopimukset voidaan tehdä tätä mallia hyödyntäen. Siitä voi tulla sopimusten standardi.

Kun puhumme vapaakaupasta ja sen edistämisestä, puhumme siis säätelyn kehittämistä. Tavaroiden, palveluiden, ihmisten ja pääomien liikkuvuus edellyttää kansallisten sääntöjen sovittamista yhteen. CETA-sopimus on hyvä pohja kaupan säätelylle.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Arvoisa puhemies! CETA-sopimus vahvistaa uskoa siihen, että Euroopan unioni on nousemassa globaalin talouden säätelyn ja sopimisen johtoon. Kun toivottavasti piankin saamme EU:n ja Japanin välisen sopimuksen valmiiksi, syntyy taas vahva solmukohta kansainvälisen kaupan edistykselliseen säätelyyn. CETA antaa myös toiveita sille, että Britannian onneton Brexit-hanke ei johda eroon EU-yhteistyöstä, vaan tämäkin suhde kehittyy EU:n johdolla. Kenties tulevina vuosina, parempina aikoina, voimme edistyä myös transatlanttisten suhteiden kehittämisessä ja TTIP-sopimukseen pääsemisessä.

Vuosi 2016 oli hirveä vuosi, annus horribilis. Protektionismi ja nationalismi pääsivät voitolle, liberaalin maailmanjärjestyksen poliittinen ja taloudellinen pohja järkkäyi. Tänä vuonna maailmaan on tullut toivon ja valon sävyjä. Kansainvälinen järjestys voi sittenkin olla tarpeeksi vahva voittamaan vaikeudet. CETAn kaltainen taloussopimus on voitto vapaudelle ja edistykselle. Se ei ole pieni voitto eikä lyhyt askel, se on suuri saavutus, jonka Suomen eduskunnan on syytä vahvistaa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää vastauspuheenvuoroja, ja ne aloittaa edustaja Aalto.

14.24 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vapaakauppa on hyvä renki mutta huono isäntä. Vihreät tahtovat varmistua siitä, että vapaakaupan edistäminen ei johda heikennyksiin esimerkiksi ihmisten terveydessä tai ympäristön tilassa. Sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän edustaja Tuppurainen käytti toiveikkaan puheenvuoron, mutta huomautan, että tämänkään suhteen ei pidä olla sinisilmäinen.

Käsittelyssä oleva CETA-sopimus on paljon porua herättäneen TTIP-sopimuksen pikukuveli. Kaupan esteitä on hyvä purkaa, mutta sopimukset molempinpuolisten käytäntöjen yhtenäistämistä on aivan eri asia. Vihreät eivät voi hyväksyä sellaista säätelyn yhtenäistämistä tai investointisuoja, joka käytännössä antaisi ulkomaalaisille taloudellisille toimijoille mahdollisuuden estää, hidastaa, heikentää tai kumota kotimaista säätelyä. Kysymyksenä ministeri Mykkäselälle kuuluu: mitä mieltä ministeri on CETAn ratchet-lausekkeesta investointituomioistuimen sekä väliaikaisen soveltamisen käytännöstä demokratialle sekä [Puhemies koputtaa] jäsenvaltioiden kyvyllä tehdä kansallista säätelyä?

14.25 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tunnen tuota Kanadan taloutta, kun lähisukulaisia asuu siellä paljon. Siinä on paljon opittavaa. Esimerkiksi yhtään Kanadan dollaria ei ole käytetty koskaan pankkitukeen tässä kriisien aikana. Siis siellä ovat pankkijärjestelyt olleet koko ajan kunnossa, vaikka on saanut olla Yhdysvaltain naapurina.

Nyt me tiedämme NAFTA-sopimuksen tilanteen: Se on epämääräinen nyt presidentti Trumpin kaudella, ja se on tietenkin huono asia. Mutta Kanadalle silloin tämä CETA-sopimus asettautuu ehkä vielä tärkeämpänä. Siinä on ilman muuta Suomella ja Euroopan unionilla mahdollisuuksia ottaa vähän johtavaakin roolia tässä yhteydessä.

Mitä Suomi sitten sinne voisi viedä? Minusta digitalisaation ja tekoälyn suhteen meidän pitää olla ja Suomi nyt on erittäin aktiivinen pääministeri Sipilän johdolla EU:ssa, hyvä asia, mutta sitten tulee tämä arktinen osaaminen, [Puhemies koputtaa] ja kysynkin ministeriltä: onko meillä strategiaa, miten me hyödynnämme CETA-sopimusta?

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

14.26 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää suomalaiselle vientivetoiselle, pienelle kansantaloudelle, että maailmankauppa pelaa ja on reiluin pelisäännöin toimivaa, ja siinä mielessä vapaakaupalla on ollut tässä suhteessa merkittäviä positiivisia vaikutuksia. Se on myös globaalia köyhyyttä vähentänyt merkittävästi, ja sillä on ollut siis yhteiskuntien ja ihmisten välistä tasa-arvoa vahvistavia elementtejä, kunhan se toteutetaan oikealla tavalla.

On kuitenkin niin, että kansalaisjärjestöillä, kansalaisilla ja poliittisilla puolueillakin on epäilyksiä sen suhteen, miten tämä nyt käsitellyssä oleva sopimus ja ylipäätään vapaakaupapajärjestelmään ja investointisuojaan liittyvät elementit voidaan varmistaa toimimaan sillä tavalla, että niistä ei aiheudu haittaa kehittää ympäristönormeja, kehittää kansalaisyhteiskuntaa, kehittää julkisen sektorin toimintoja. Siitä syystä kysyn nyt tästä ministeri Mykkäselältä: eikö teidänkin mielestänne ole tärkeätä, että eduskunnassa mahdollisimman monessa valiokunnassa [Puhemies koputtaa] arvioidaan sekä suomalaisen lainsäädännön sisältöä suhteessa CETA-sopimukseen että CETA-sopimusta ylipäätään?

14.27 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun Yhdysvaltain republikaanit ovat lipsuneet hyvältä vapaakauppaa kannattavalta linjaltaan, niin Kanada-sopimuksen merkitys korostuu poliittisesti entisestään. Tässä hyvin tärkeää on se, että tullit poistuvat kaikilta teollisuustuotteilta joko heti tai siirtymäajan jälkeen ja maataloustuotteiden ja elintarvikkeidenkin tullit poistuvat lähes kokonaan. Tämä on erittäin merkittävää: Yli 4 000 suomalaisyritystä harjoittaa vientikauppaa Kanadaan, ja tässä jopa tämmöinen EU-kriittikkokin uskoo komissiota, kerrankin, kun komissio arvioi, että EU:n Kanadanvienti tukee 8 500:aa työpaikkaa Suomessa. Sen voin uskoa. Vapaakauppa on sinisille lähtökohtaisesti kannatettavaa, kun se huomioi meidän kansallisen edun.

Tämä CETA-sopimus ei ole mikään kabinettien setäsopimus, vaan se luo tasa-arvoisesti työpaikkoja sekä nais- että miesvaltaisilla aloilla. Mutta tähän puoleen liittyen kysyisin arvoisalta ministeriltä: kun on esitetty huolia meidän sosiaali- ja terveyspolitiikkaan liittyen, tähän CETA-sopimukseen [Puhemies koputtaa] liittyen, niin miten sitä arvioitte?

14.29 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu siitä, että nationalismi tai rajojen sulkeminen olisi jotenkin Euroopassa esteenä. Haluan muistuttaa, että sopimusoikeudessa aina jokainen katsoo sen oman etunsa, ei siinä ole mitään ihmeellistä. Se olisi aika kummallista, jos tekisi sopimuksen yksinomaan toisen etua ajatellen.

Olin itsekin kysynyt tästä investointisuojusta. Olen ymmärtänyt, että kansainvälisessä oikeudessa esimerkiksi asiakirjojen ja käsittelyn julkisuus eivät ole samaa tasoa kuin Suomessa, ja julkisuus palvelee uskottavuutta ja ihmisten oikeusturvaa. Mikä tässä on nyt tilanne tämän osalta? Perussuomalaiset kyllä ovat aina huolissaan siitä, että asiat pysyvät julkisina ja avoimina, ja myös siitä, että päätösvaltaa ei viedä pois liikaa, ja vielä siitä, että nämä asiat tietysti monesti tulevat tänne jo hyvinkin valmiiksi neuvoteltuina ja mikä se meidän oikea [Puhemies koputtaa] vaikutusmahdollisuus enää on.

14.30 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vuosi sitten edustaja Elo heilui täällä eduskunnassa vielä Trumpin lippalakki päässä — nyt sekin lippalakki on kääntynyt tai ei enää mahdu päähän. [Naurua]

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Arvoisa puhemies! Tämä CETA-sopimus niin kuin TTIP:kin on saanut erittäin kovaa kritiikkiä kansalaisyhteiskunnan taholta. Tämä globalisaation kritiikki nimenomaan kumpuaa tästä puolesta, ja se keskeinen kritiikki on keskittynyt ISDS:ään eli investointituomioistuinasiaan. Tässä CETAssa on nyt haettu tämmöistä välimallia eli investointituomioistuinjärjestelmä ICS:ää, mutta se perusongelma kuitenkin säilyy tässäkin järjestelmässä: ulkomaalaisilla sijoittajilla on yksipuolinen mahdollisuus haastaa hallitukset epädemokraattiseen erikoistuomioistuimeen, jos he katsovat, että lainsäädäntö vaikeuttaa heidän mahdollisuuttaan tehdä voittoja. Nyt kysymyksen kuuluu: miksi Suomi haluaa antaa suurille yrityksille tällaisen järjestelmän kautta valtaa yli eduskunnan, yli kansan valitsemien päättäjien? [Puhemies koputtaa] Se on kysymys, joka pitää ratkaista tässä sopimuksessa.

14.31 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kävimme Euroopan neuvostossa OECD-raporttia läpi, kaikki valaistuimme siitä, että mitä enemmän kauppaa vapautetaan, sitä enemmän syntyy molemmissa päissä useitten prosenttien kasvu pitemmällä viiveellä. Kyse on sitten siitä, saammeko sen kasvun hedelmät jaettua tasaisesti, ja siksi on hyvä, että esimerkiksi kansalaisyhteiskunta otettiin tässä sopimuksessa entistä paremmin keskusteluun.

Ihan haluaisin varmistaa sitä näkökulmaa, mitä maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja tietenkin haluaa varmistaa. Olen käsittänyt, että kun pelisääntöjä yhtenäistään, niin kuitenkin meillä on mahdollisuus pitää esimerkiksi meidän ruuantuotannossa eurooppalaiset tiukemmat standardit, ja se vaikuttaa tietysti myöskin kuluttajien terveyteen, jos niitä voidaan vaatia tänne tuotavilta tuotteilta — viittaa esimerkiksi hormonien käyttöön ja antibioottiin kasvun edisteisiin ja gm-vapauteen.

14.32 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Jag vill för-ena mig med kommissarie Malmström.

Komissaari Malmström on erinomaisella tavalla ajanut lisää avoimuutta näihin prosesseihin, ja yhdyinkin hänen näkemyksiinsä siitä, että kansalaiskeskustelu on tuonut muutoksia näihin neuvotteluihin, jotka ovat erittäin tärkeitä, jotka muun muassa näkyvät tässä tämän itsenäisen investointituomioistuimen uutena mallina.

Säännöt vapaakauppaan ovat erittäin tärkeitä, jotta vapaakauppaa voitaisiin edistää ja lisätä, mikä on tietenkin hyvin hyvin tärkeää meidän kaikkien hyvinvoinnille. Hyvät säännöt, jotka turvaavat tällaisen kehittymisen prosessin, ovat myöskin turva suomalaisille yrityksille ja suomalaiselle kuluttajalle, koska on hyvin vaikea jäljittää esimerkiksi t-paitojen tuotantoprosessia, kun alihankkijoita on lukuisia ja nykyään tehdään ostot niin suurina bulkkeina. Jotta voisimme pitää t-paitaa hyvällä omallatunnolla, [Puhemies koputtaa] haluan...

Mutta ongelma säilyy, ja lakivaliokunta tulee katsomaan tätä riitojenratkaisumekanis- mia hyvin tarkkaan, koska ne perusongelmat, joissa kansallinen oikeusjärjestelmä [Puhemies koputtaa] ohitetaan, ovat vielä jäljellä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pidämme kiinni tästä minuutin vastauspuheenvuoroajasta.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

14.33 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomelle avoimena vientivetoisena taloutena kaupan vapautuminen on sinällensä positiivinen ja hyvä asia, kunhan näistä oikeudenmukaisista pelisäännöistä voidaan pitää kiinni. Aina silloin, jos on jonkunlaisia protektionistisia sääntöjä, ne harvoin sitten suosivat suomalaisia. Jos joudutaan erilaisia kynnysrahoja sun muita maksamaan, niin emme sellaisessa pärjää. Mutta sitten kun kaikille on avoin ja yhdenmukainen kilpailutilanne, niin yleensä kyllä suomalaisen yritys silloin on vahvoilla.

Mutta oikeastaan voisi sanoa, että kahteen asiaan nämä ongelmat tässä vapaakaupassa tahtovat kärjistyä — tai lähinnä näissä sopimuksissa — ja ne ovat näitä investointisuojaan ja toisaalta sitten tähän riitojenratkaisumenetelmään liittyviä. Olisinkin kysynyt, kun täällä nyt on käytetty puheenvuoroja tästä erikoistuomioistuimesta ja kysytty sen perään, kun sinällensä kyllä kallis ja myöskin hyvinkin monimutkainen saattaa olla tämä välimiesoikeusmenettely: Onko se kuitenkin mahdollista edelleen esimerkiksi pk-yritysten kohdalla? Voivatko he keskenään tehdä sentyyppejä sopimuksia, joissa katsotaan, että ne kuitenkin nimeävät jonkun välimiesoikeuden, jossa ne käyvät [Puhemies koputtaa] sitten keskenään tämäntyyppiset sopimusriidat läpi?

14.35 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka Kanada on meille tärkeä kumppani, niin minäkin jaan tämän voimakkaan huolen, joka liittyy tähän TTIP-sopimuksesta tuttuun investointisuojaan. Vaikka tätä suojaa on toki tässä parannettu ja ollaan menty sinänsä hyvään suuntaan, niin parannettunakin tämä riitojenratkaisu antaa ulkomaiselle investoijalle paremman suojan kuin kotimaiselle. Sote-palveluissa uhka on erityisen akuutti, jos valinnanvapaus etenee. On täysin mahdollista, että ulkomaiset yritykset voivat vaatia ja vaativat Suomelta korvauksia, jos muutamme toimintaympäristöä sijoittajan odotusten vastaisesti esimerkiksi kansallisen etumme niin vaaties- sa eduskunnan päätöksellä tai vaikkapa tuomioistuinratkaisulla. Haluaisin kuulla, ministeri Mykkänen, miten te olette analysoineet tätä tilannetta ja miten te näette nimenomaan soten valinnanvapauden kannalta tämän ulkomaisten yritysten paremman aseman huomioon ottamisen tässä kysymyksessä.

14.35 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän CETA-sopimukseen sisältyy paljon hyötyjä, mutta kyllä siihen sisältyy myös isoja riskejä. Eduskunnan tarkastusvaliokunta perehtyi tähän asiaan tarkkaan, kun käsittelimme soten valinnanvapauslainsäädäntöä. Luen nyt suoran lainauksen tarkastusvaliokunnan keskeisimmästä johtopäätöksestä: "Valtion taloudellinen riski näyttää muodostuvan siitä, jos lainsäätävä tulevaisuudessa haluaisi palauttaa jo kertaalleen yksityistetyt palvelut julkisen tahon tuotettaviksi. Tällöin valtio/maakunnat joutuvat varautumaan maksamaan korvauksia niin kotimaisille kuin ulkomaisillekin yksityisille toimijoille. Epätietoisuus korvausten määrästä tai pelko huomattavista korvauksista voi tosiasiallisesti johtaa siihen, että markkinoiden avaaminen jää pysyväksi." Tämän ja muidenkin riskien takia on erittäin tärkeää, että eduskunta läpivalaisee tämän asian perusteellisesti.

14.36 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kanada on merkittävä kaivosteollisuus- ja metsäteollisuusvaltio, maa, jossa on todella massiivista kaivosteollisuutta, ja myös kaivosasiat osataan siellä kohtuullisen hyvin. Varmaan Suomessa on sinne jotain annettavaakin, ja meillähän on Suomessa tunnetusti paljon kaivos-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

teollisuuteen liittyvää laitevalmistusta, ja olemme tehneet sinne yhteistyötä, ja muun muassa perinteisesti on käyty kaivosmessuilla, jolloin tietämystä on vaihdettu ja kauppoja tehty. Sama koskee metsäteollisuutta. Niin kysynkin ministeriltä: Kun tällaista merkittävää taloudellista yhteistyötä on olemassa, miten te näette tämän vaikuttavan, kun siellä Kanadan eteläpuolella olevan Yhdysvaltain TTIP-sopimushan tunnetusti on vastatuulella ollut? Miten te näette tämän vaikuttavan Suomen ja Yhdysvaltain väliseen kauppaan, koska kuitenkin Kanadan ja Yhdysvaltain välinen kauppa on erittäin vilkasta ja se rajahan käytännössä on toki olemassa mutta sen yli käyminen ja liikkuminen molemmin puolin rajaa on kovin helppoa ja kauppa erittäin vilkasta?

14.37 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n ja Kanadan välisen kaupan helpottaminen ja tullien poisto on tervetullutta. Sopimuksen ongelmat liittyvät kuitenkin investointituomioistuimeen, joka on avoin vain ulkomaalaisille sijoittajille, ei valtioille eikä kotimaisille yrityksille ja sijoittajille. Eli se on hyvin yksipuolinen järjestely. Toinen ongelma liittyy työoikeuksien, ympäristöoikeuksien ja muiden sosiaalisten oikeuksien sitovuuteen. Ne eivät ole sopimuksessa samalla tavalla sitovia kuin yritysten taloudelliset oikeudet. Kolmas kysymys liittyy valtioiden mahdollisuuteen kehittää sääntelyään ja palvelurakennettaan vapaasti myös tulevaisuudessa demokraattisesti näin päätettäessä. Tämä ongelma liittyy sekä investointituomioistuinmenettelyyn että sääntelyyhteistyöhön. Demokraattisesta sääntelymahdollisuudesta olisi pidettävä kynsin ja hampain kiinni.

Arvoisa puhemies! Kyse ei ole vain sosiaali- ja terveystalouksista. Ajatellaanpa skenaarioria, jossa esimerkiksi jo nyt laajasti yksityistetty varhaiskasvatus haluttaisiin palauttaa julkiseksi. Olisiko se mahdollista, jos siellä olisi [Puhemies koputtaa] kanadalaisia sijoittajia mukana? Tämä on varmistettava.

14.39 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kanadan kanssa tehtävä sopimus on hyvin merkittävä, mutta haluan muistuttaa myös siitä, että niin on Japaninkin. Meillä on monta sopimusta tässä nyt viime aikoina ollut työn alla, ja päällisin puolinhan kysymys on positiivisesta asiasta.

Tässä edustaja Hoskonen oikeastaan vei sanat suustani, koska mainitsi sen, että Kanada toimii myös samana alustana Yhdysvaltoihin. Meillä on pienenä maana, pienenä kansantaloutena ehkä vaikeuksia kaupankäynnissä suurvalloissa, mutta silloin kun me menemme esimerkiksi Kanadan kautta, niin asiat ovat usein helpompia ja yksinkertaisia. Olisinkin kysynyt ministeriltä: oletteko te nyt, kun kävitte vienninedistämismatkalla muun muassa Ottawassa, käyneet läpi sitä, miten sitten jatkossa Suomi voi hyödyntää Kanadaa laajemmin alustana Pohjois-Amerikassa ja etenkin Yhdysvalloissa?

14.40 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vapaakaupassa on olennaista se, että se on reilua, otetaan huomioon ihmisoikeudet, työsuojelu, ympäristönsuojelu. Tässä on jo hyvällä tavalla noussut esiin huoli muun muassa sote-palveluista, joita hallitus on vahvasti viemässä yksityisille markkinoille. Investointisuoja ja siihen liittyvä riitojen ratkaisumekanismi ovat kyllä hyvin huolestuttavia elementtejä tässä kauppasopimuksessa.

Jos lukee Naomi Kleinin kirjan Tämä muuttaa kaiken, niin siellä on hyvin vahvasti esitetty kritiikki siitä, että esimerkiksi kansainväliset ilmastopöytäkirjat eivät ole millään ta-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

valla valtioita sitovia, kun sen sijaan kauppasopimussäännöt ja olemassa olevat WTO-säännöt sitovat maita valtavasti. Yritykset voivat haastaa maita oikeuteen, jos heidän investointinsa on suojattu, vaikka se olisi ympäristölle kovinkin tuhoisa. Mitä te, ministeri Mykkänen, teette, jotta tähän kansainväliseen kauppaan saadaan sitovammin [Puhemies koputtaa] mukaan ympäristönsuojelu- ja ilmastonsuojelutavoitteet?

14.41 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan delegaatio sattui olemaan Ottawassa juuri siihen aikaan, kun tämä sopimus astui ehdollisesti voimaan. Kyllä siellä sekä päättäjien että virkavallan näkemys oli hyvin myönteinen. Lähtökohta oli silloin se, että Kanada aikoo ja haluaa tehdä edistyskeskeisiä kauppasopimuksia, progressive trade agreements, joihin sisältyy korkea ympäristönsuojelun taso, korkea työelämän suojelu, sosiaali- ja terveystaloudellisten kunnioitus ja, mikä on heille nyt uutena äärimmäisen tärkeää, alkuperäiskansojen kunnioitus, joten varmasti tavoitteet ja tarkoitus on meillä, sekä EU:lla että Kanadalla, sama. Mutta kansalaisliikkeiden esittämä huoli ja arvostelu siitä, että tämä sopimus itsessään pitää kuitenkin sisällään näitten yhteisten tavoitteiden vastaisia pykäläiä, jotka mahdollistavat ylikansallisten yritysten ylivoimallisuuden, täytyy nyt huolellisesti valiokunnissa tutkia. Mitä sanotte, ministeri, edustaja Rinteen ajatuksesta, että myös sosiaali- ja terveysvaliokunta, ympäristövaliokunta ja [Puhemies koputtaa] työelämä- ja tasa-arvovaliokunta lausuisivat tästä aiheesta?

14.42 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisen puheenvuoroni kysymystä tarkentaen tahdon tuoda tämän investointituomioistuinasian vielä esiin. Se liittyy tähän kaivosteollisuuteen myös.

Investointituomioistuin antaa ulkomaalaiselle sijoittajalle mahdollisuuden viedä uudet kansalliset lait, viranomaispäätökset tai vaikka tuomioistuinratkaisut arvioitavaksi ylikansalliseen elimeen. Eikö tämä ole kallis, byrokraattinen esitys, joka sisältää myös painostusmahdollisuuden, esimerkiksi jos Kanadan kaivosteollisuus ja Suomen ympäristölainsäädäntö joutuvat törmäyskurssille? Aikaisempi puhe tästä CETAn ratchet-lausekkeesta — puhutaan siitä nyt vaikka räikkälausekkeena — tarkoittaa suomeksi sitä, että pulttia voidaan kiristää vain toiseen suuntaan ja toiseen suuntaan käännettäessä pultti pyörii vain tyhjää: esimerkiksi sotien valinnanvapauden yhteydessä kerran yksityistettyjä palveluita ei voida palauttaa julkiseen tuotantoon. Tämä asia vaatii vielä tarkennusta tässä yhteydessä, ja näihin kahteen asiaan toivoisin ministeri Mykkäsen vielä tarkentavan vastauksiaan.

14.43 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän arvostamaani edustaja Arhinmäkeä siitä, että hän on huomannut minun läheisen yhteistyösuhteeni Amerikan Yhdysvaltain presidenttiin Donald Trumpiin. Lippalakkia tai ei, niin — niin kuin kenen tahansa kohdalla — osasta hänen linjauksistaan pidän, osasta en. Se, mistä en ole pitänyt johdonmukaisesti koko aikana hänen linjauksissaan, on tämä vapaakaupan vastainen toiminta, [Paavo Arhinmäen välihuuto] koska minun nähdäkseni se on myös selvästi hänen osaltaan meidän kansallisten etujemme vastaista. Meidän kansallisen etumme mukaisena olisi, että tehdään tällaisia sopimuksia kuin esimerkiksi tämä CETA-sopimus on.

Ja vähän ihmettelen sitä, että kun ajattelee Kanadan johtoa, Justin Trudeautta, niin jos ei tämän johdon kanssa esimerkiksi vasemmistoliitto pysty tällaisia sopimuksia tekemään, niin kenen kanssa sitten. [Paavo Arhinmäen välihuuto] — Kyllä te oman osanne tässä salissa tietysti edustajana teette.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Kun täällä on nostettu tarkastusvaliokunta esille, niin tarkastusvaliokunta pyysi myös ulkoasiainministeriöltä lausuntoa, ja siinä todettiin selvästi, että CETA-sopimuksen investointisuoja koskevassa osiossa taataan sopimuksen osapuolten lainsäädäntöoikeus. [Puhemies koputtaa] Kyllä se on minun nähdäkseni kunnossa.

14.44 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan totta on, että viime aikoina vapaakauppa on ollut vastatulessa ja on enemmän kaupan rajoittamiseen tähtäviä aloitteita kuin kaupan vapauttamiseen tähtäviä aloitteita, ja se on vakava asia. Tämä perustuu osittain kansalaisten, kansalaisjärjestöjen esittämään huoleen ja kritiikkiin, ja myös se on otettava vakavasti ja vastattava näihin puoliin.

Sekin on kyllä sanottava, että jos Euroopan unioni ei Kanadan kaltaisen maan kanssa pysty tekemään vapaakauppasopimusta, niin ei sitten kyllä yhtään kenenkään kanssa. Näin se vain on, että Kanada on monista seikoista johtuen niin samankaltainen — samat arvot, samanlainen sosiaali- ja terveysjärjestelmä monin paikoin — että kaikki edellytykset olisi tehdä edistysellinen, muulle maailmankaupalle suuntaa näyttävä kauppasopimus Kanadan kanssa.

Mutta huolta on esitetty investointisuojusta ja riitojen ratkaisusta, ja siihen liittyen yksi huoli on poissa. Nimittäin tämä sopimus merkitsee kuoliniskua ISDS-mekanismin, jota kansalaisjärjestöt kaikkein eniten ovat kritisoineet, että tämä välimiesoikeusmenettely joustaakin mennä historian romukoppaan ja korvautua tällä edistysellisemmällä investointituomioistuinjärjestelmällä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Mykkänen, 5 minuuttia.

14.46 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Paljon hyviä kysymyksiä. Muutamaa yritän ehtiä tässä tarttua.

Ensinnäkin yksi keskeinen huolenaihe, josta keskusteltiin, liittyy edelleen julkisten palveluiden turvaamiseen. Tässä edustaja Feldt-Ranta luki aivan oikein tarkastusvaliokunnan lausunnon alkuosan, mutta ilmeisesti ajanpuutteen takia loppuosa jäi lukematta, koska lausunto jatkuu näin: "Sen sijaan EU:n ja Kanadan välinen CETA-sopimus ei näyttäisi saatujen selvitysten mukaan aiheuttavan valtiolle uusia julkisiin palveluihin liittyviä riskejä, jos kotimaisia ja kansainvälisiä yrityksiä kohdellaan yhdenmukaisella tavalla." Tämä alkuosa liittyi minun käsittääkseni tarkastusvaliokunnan identifioimiin riskeihin liittyen meidän oman perustuslain ja osin EU-oikeuden antamiin oikeuksiin tänne investoineille sosiaali- ja terveysalan yrityksille, kenties.

Mutta kuten sanottu, julkisten palveluiden sääntelymahdollisuudet on tässä Kanada-sopimuksessa turvattu oikeastaan kolmella lukolla, paremmin kuin yhdessäkään meidän kansainvälisessä kauppasopimuksessa aiemmin:

Ensinnäkin, mitkään Kanada-sopimuksen velvoitteet eivät koske julkisia palveluita, jotka on tuotettu ei-markkinaehtoisesti. Toiseksi, investointisuojausmenettelyjen riitojen ratkaisu ei koske markkinoille pääsyä lainkaan, vaan ainoastaan tänne tehtyjen investointien sääntely-ympäristön muuttamista kansallisuuteen perustuvalla syrjivällä tavalla. Siis jos me päättäisimme, että kanadalaiset palveluntuottajat eivät kelpaa mutta ruotsalaiset kelpaavat, silloin muualla kuin julkisten palveluiden alueella voisi olla kysymys... Esimerkiksi jos kaivosteollisuudessa päättäisimme, että kanadalaiset kaivosyritykset eivät kelpaa mutta yhdysvaltalaiset kelpaavat, niin silloin voisi haastaa riitojen ratkaisuun. Mutta jos

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

sen sijaan kiristämme esimerkiksi ympäristösääntelyä, johon edustaja Aalto aivan oikein kiinnitti, tärkeään asiaan, huomiota, niin tässä sopimuksessa on erikseen mainittu terveyteen, ympäristöön, legitiimiin julkiseen valtaan liittyvä sääntelyn kiristäminen. Niin kuin esimerkiksi Tuppurainen korosti, tässä on vain pohjaa kuvattu ja aina on mahdollisuus säädellä ylöspäin.

Toinen lukko on vielä sitten se, että Suomi, johtuen meille tärkeästä ja globaalisti poikkeuksellisesta tavasta järjestää sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita, on vielä jättänyt kansallisesti sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden puolelle EU:n tiukimmat varaukset, jotka selkeästi sanovat, että vaikka niitä tuotettaisiin yksityisrahoitteisesti, vaikka niitä tuotettaisiin yksityisten toimijoiden tuotannolla, niiden osalta meitä eivät koske mitkään kaupan vapauttamiseen liittyvät velvoitteet.

Vielä kolmanneksi, pitkälti johtuen eräiden Keski-Euroopan maiden sisäpoliittisista kuohuista, tähän viime metreillä vielä kirjoitettiin erillinen niin sanottu tulkintaväline viime vuoden syksyllä, erityisesti liittyen Belgian tilanteeseen, ja tässä vielä vahvistettiin se, että tämä ei estä julkisten palveluiden palauttamista julkiseen tuotantoon, vaikka ne olisi erikseen aiemmin avattu — mikä sinänsä tässä sopimuksessa aiemminkin oli, mutta se kirjoitettiin vielä niin selväksi, että sen jokainen tuomari mistä maasta tahansa kyllä joutuu selkeästi lukemaan. Ja tämän perusteella tietysti tarkastusvaliokuntakin tämän lausuntonsa, myös loppuosan sisältäen, antoi.

No, sitten täällä on kiinnitetty huomiota aivan oikein myös siihen, että miten me nyt hyödynnämme näitä mahdollisuuksia — erityisesti edustajat Hoskonen ja Skinnari ja myös Ala-Nissilä viittasivat tähän. Aivan oikea huomio. Tältä osin me olemme itse asiassa pääministerin ja energiaministerin eli ministeri Tiilikaisen kanssa keskustelleet siitä, että pyrittäisiin solmimaan erityinen hallitusten välinen biotalouskumppanuus erityisesti liittyen bioenergian hyödyntämiseen, jossa Kanada nyt kipeästi tarvitsee ratkaisuja 30 prosentin päästövähennyksiin. Heillä selvästi ollaan tällä sektorilla 10—20 vuotta jäljessä Pohjoismaista, ja tässä nyt vain pitää saada sitoutuminen ja ymmärrys sieltä Kanadan korkeimmalta tasolta heidän oman sääntelynsä viemiseen siihen suuntaan kuin mitä meillä ollaan tekemässä esimerkiksi biopolttoaineiden osalta, bioenergian hyödynnettävyyden osalta. Ja jos tässä jollain puolueella on parempia suhteita pääministeri Trudeauhun, niin toivomme talokoihin rinnalle mukaan.

Edustaja Karimäki ja eräät muut kiinnittivät aivan oikein huomiota siihen tulevaisuuteen katsovaan asiaan — johon ehkä eduskunnan valiokunnatkin voisivat minusta kiinnittää huomiota enemmän kuin oikeastaan siihen hieman epärelevanttiin kysymykseen, että tällä olisi joitain uhkia Suomen nykyiseen säädäntöön — miten voimme paremmin näitä tärkeitä työoikeuteen ja ympäristövelvoitteisiin liittyviä klausuuleita saada oikeasti myös toimeenpantua. Minä luulen, että Kanadan kanssa tässä ei ole suurta ongelmaa, mutta tuleviin kauppasopimuksiin päin tämä on tärkeä kysymys. Meillä on perjantaina kauppaministereiden neuvostossa juuri tämä asia jälleen esillä, ja henkilökohtaisesti olen ollut aloitteellinen siinä, että meidän täytyy uskaltaa tuoda voimakkaampia valitusmenettelyitä kansainvälisiin kauppasopimuksiin myös silloin, kun vastapuoli jättää toteuttamatta esimerkiksi työntekijöiden perustavaa laatua olevia oikeuksia tai kansainvälisiä ympäristösitoumuksiaan. Haaste toki on se, että jos meillä mennään sanktiomenettelyihin, niin hyvin helposti ne kaatuvat sitten WTO:n riitojen ratkaisun vastaisina, ja toisaalta me emme saa niitä sopimuksia aikaiseksi, jos me vaadimme sellaista, mihin vastapuoli ei koskaan ole suostuvainen. Tämä on varmaan työmarkkinapöydistä tuttu haaste. Ja ihan niin kuin työ-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

markkinapöydyissä viimeisen sadan vuoden aikana, tässä asiassa [Puhemies koputtaa] pitää mennä askel askeleelta eteenpäin, ja tämä on askel kohti kestävän kehityksen kauppaa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otamme vielä lyhyen debattikierroksen.

14.51 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esimerkiksi meidän kaivoslakimme on hyvin liberaali laki ja mahdollistaa eri puolilta maapalloa vahvastikin tänne tulemisen. Tähän liittyy huoli nyt CETA-sopimuksen yhteydessä siitä, että Kanadasta, joka tunnetusti on kaivosmaa, eurooppalaiseen vientiin tulisi paljon uusia yrityksiä. Jos tällainen ehkä teoreettinen tilanne tulisi, että päätettäisiin, että Suomessa vahvistetaan suomalaista jalostusta ja suomalaista kaivannaisteollisuutta sillä tavalla, että myöskin valtio tulee mukaan tähän touhuun, niin näettekö, että olisi tämän kaltaisessa tilanteessa CETA-sopimuksessa joku riski, joka estäisi tämän toteuttamisen?

Sitten pyydän vastaamaan siihen kysymykseen, miten näette, olisiko kuitenkin esimerkiksi tästä kaivoslain näkökulmasta järkevää, että täällä eduskunnassa laajasti valiokunnat käsittelevät tätä CETA-sopimusta ja arvioisivat suomalaista lainsäädäntöä, sen tilaa, suhteessa tähän CETA-sopimukseen.

14.52 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on vedottu siihen, että CETA-sopimus pitää tehdä Kanadan vuoksi sen takia, että Trudeau on siellä pääministeri. Se, kuka kulloinkin sattuu olemaan pääministerinä, on nyt absurdein syy tehdä mitään sopimusta tai luottaa johonkin sopimukseen. Suomenkin pääministeri tulee vaihtumaan viimeistään reilun vuoden päästä, [Leena Meri: Kyllä, Jussi Halla-ahosta tulee!] todennäköisesti jo huomattavasti aikaisemmin. Paljon oleellisempaa on se, mitä sopimuksessa lukee, ja se, miten sitä tulkitaan, riippumatta siitä, kuka kulloinkin on maassa vallassa.

Minun kysymykseni liittyy edelleen siihen, kun esimerkiksi lakivaliokunta käsittelee TTIP:iä on sitä mieltä ollut — mutta se yhtä lailla tähän CETAan liittyy — että ensisijaisen ratkaisun tulisikin olla investointisuojausjärjestöjen käsitteleminen kansallisissa tuomioistuimissa. Miksi me annamme kansainvälisille yrityksille niskalenkin, [Puhemies koputtaa] etuoikeuden näissä riitojen ratkaisuissa, emmekä luota demokraattisten maiden päätöksentekokeleliimiin? Tämä on minusta isoimpia kysymyksiä, [Puhemies koputtaa] mikä meidän pitää ratkaista täällä eduskunnassa tämän käsittelyn aikana.

14.53 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän ministeri Mykkästä erittäin hyvistä vastauksista. Ne selventävät tätä keskustelua ja vievät sitä varmasti hyvään suuntaan.

Palaisin kuitenkin hieman vielä siihen, mitä edustaja Arhinmäki kysyi. Nimenomaan tämä investointituomioistuin ja kansainvälisten yritysten mahdollisuus vaikuttaa kansalliseen lainsäädäntöön: näettekö kenties riskiä siinä, jos sijoittajat pyrkivät jo etukäteen painostamaan kansallisia lainsäädäntöjä sen takia, että monet investoinnit ovat kiinni siitä? Tämä painostamismahdollisuus ja toisaalta näiden kansainvälisten yritysten mahdollisuus tässä investointituomioistuimen yhteydessä suhteessa kansalliseen tuomioistuimeen — näihin kahteen asiaan olisin vielä kysynyt näkemystänne.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

14.54 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu riitojen ratkaisusta on hyvin aiheellinen. Ehkä me monet muistamme sen, mitä tupakkateollisuudella ja Australian valtiolla oli aiemmin menossa, ja siinä mielessä kaikki nämä edustajien huolet ovat ihan aiheellisia. Mutta muistuttaisin siitä, että EU-parlamentti teki tässä hienoa työtä ja tulimme kuitenkin aimo loikan siitä perinteisestä anglosaksisesta välimiesmenettelystä, jossa ei ole edes valitusoikeutta.

Mutta koska kysymys on monimutkaisesta asiasta, niin kysyisin, ministeri, teiltä sitä, miten te viette sitä sanomaa suomalaiselle elinkeinoelämälle ja suomalaisille yrityksille, maakuntiin ja yritystasolle, siten, että me ymmärrämme, mitä mahdollisuuksia tällainen vapaakauppasopimus tuo. Jos ajatellaan nyt vaikka sitä Japanin sopimusta, niin me puhumme jopa 10 prosentin eduista, samaten Kanadankin kanssa. Tämä on monessa mielessä todella iso asia Suomen kilpailukyvyn kannalta.

14.55 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan yhteen pieneen detaliin, kun edustaja Rinne toi tämän kaivosalan. Kanadahan on tälläkin hetkellä merkittävä toimija Suomessa. Olen ymmärtänyt, että tällä hetkellä Suomesta ei kanadalaiseen tytäryhtiöön voida siirtää varoja suoraan, ilman että siitä jää verojälkeä, paitsi jos on yhtiö myös Ruotsissa ja tehdään niin, että Suomesta siirretään ensin Ruotsiin ja Ruotsista saa sitten siirtää ilman verotusta tytäryhtiöitten välillä. Onko tälle kaivosalalle joitakin tällaisia pelisääntöjä ajateltu tässä keskustelussa?

Ja toistan vielä edustaja Kalmarin huolen tästä elintarvikesektorista koskevasta sopimuksesta. Tämä on Suomelle erityisen tärkeä, koska meidän tuloutuksesta EU:n kautta tulee maataloussektorin kautta kaikkein suurimmat rahavirrat.

14.56 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on esitetty aika epäileviä näkemyksiä siitä, mikä tällaisen sopimuksen merkitys Suomen viennille ja kaupalle saattaisi olla. Suhtaudun itsekin äärimmäisen kriittisesti esimerkiksi EU-komission esittämiin lukuihin. Mutta tässä tapauksessa tämä arvostelu ei ehkä ole täysin oikeaan osuvaa, koska meidän vientimme Kanadaan on säälettävän pientä tällä hetkellä. Vain 1—1,5 prosenttia kaikesta viennistämme suuntautuu Kanadaan, joka on kuitenkin maailman kymmenenneksi suurin talous. Viennin arvo on vain 400 miljoonaa, kun esimerkiksi Puolaan viennin arvo on lähes nelinkertainen. Eli tässä on valtavasti kasvunvaraa, ja tämä tarjoaa valtavasti mahdollisuuksia, ja siinä suhteessa tällä kertaa en vähättelisi tämän kaupallisia mahdollisuuksia.

Mutta ministeriltä jäi vastaamatta siihen kysymykseen, jonka aikaisemmin esitin, eli olisiko perusteltua, että ne valiokunnat, sosiaali- ja terveysvaliokunta, ympäristövaliokunta, työ- ja tasa-arvovaliokunta, jotka [Puhemies koputtaa] ovat esittäneet vaatimuksia neuvottelijoille, pääsisivät myös lausumaan tästä sopimuksesta?

14.57 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikoinaanhan välimiesmenettely perustui siihen, että monessa maassa oli ehkä sellainen oikeuslaitos, johon ei voinut kovin korkealla tasolla luottaa, mutta meillä täällä Suomessa, kuten myös Kanadassakin, on hyvät kansalliset tuomioistuimet. Muistutan siitä, että sekä suuri valiokunta että lakivaliokunta ovat suosittaneet, että TTIP:ssä tukeuduttaisiin kansallisiin tuomioistuihin. Tämä parannettukin riitojenratkaisumekanismi antaa kuitenkin ulkomaiselle investoijalle paremman aseman kuin kotimaiselle.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Mielestäni erittäin relevantti ja tärkeä kysymys, minkä edustaja Rinne nosti esiin, on kaivannaisteollisuus. Nimittäin olemme nähneet tilanteen esimerkiksi Romaniassa: kun hallitus päätti suojella kaivannaisalueen kulttuurihistoriallisista syistä, niin kanadalainen kaivosjätti on nyt haastanut Romanian korvauksiin ja oikeuteen tämän avolouhoshankkeensa tyssäämisestä. Elikkä pyytäisin arviota siitä, millä tavalla [Puhemies koputtaa] Suomen asema tältä osin on suojattu.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt ministeri Mykkänen, 3 minuuttia, ja sen jälkeen puhujalistaan.

14.59 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksistä jälleen.

Tässä edustaja Rinne kysyi kysymyksen liittyen kaivosteollisuuspolitiikkaan. Käsitykseni on se, että jos ruvetaan miettimään valtion roolia kaivosteollisuuden omistajana, ope-roijana, niin jos siinä sitten puhutaan ikään kuin joidenkin alojen ottamisesta valtion hal-tuun, yksinoikeudelle, niin ennemmin siinä tulevat meidän oman perustuslain, EU-oikeu-den kulmat vastaan kuin CETA-sopimukseen liittyvät klausuulit. Kuten sanottu, CETA-sopimus keskittyy riitojen ratkaisussa nimenomaan siihen, onko erityisesti kansallisuuden perusteella syrjitty yhtä osapuolta suhteessa toiseen, ja sitten tämmöisissä koko toimialan haltuunotoissa tulevat pääasiassa muut tekijät esiin. Sinänsä nämä ovat varmasti asioita, joita erityisesti perustuslakivaliokunta ja talousvaliokunta tulevat arvioimaan, ja kun tässä ovat muutamat edustajat peräänkuuluttaneet kysymystä, myös edustaja Harakka, valiokun-takäsittelystä, niin se on puhemiesneuvoston asia harkita ja eduskunnan asia päättää, missä valiokunnissa tätä käsitellään lausuntomielessä. Minä en halua missään nimessä rajoittaa sitä, että eri asiantuntemukset talosta tulevat mietinnössä ja päätöksessä esiin, tietenkään kohtuuttomasti asiaa pidentämättä, mutta en sinänsä näe minään ongelmana, jos useampi valiokunta mielipidettään tähän tuo esiin.

Eryityisesti Arhinmäki viittasi tässä siihen, onko todella tarvetta kv-riitojen ratkaisuun, koska niissä kansainväliset yritykset saavat ikään kuin niskalengin. Kääntäisin tämän myös niinpäin, myöskin viitaten edustaja Karimäen sanomaan, että kun kansainväliset yritykset ovat paremmassa asemassa kansainvälisessä riitojenratkaisussa, niin oikeastaan ongelma on se, että esimerkiksi Yhdysvalloissa meidän yritykset ovat joutuneet kokemaan, että to-dellakin kotimaiset yritykset ovat tietyissä tapauksissa paremmassa asemassa yhdysvalta-laisissa tuomioistuimissa, ja tämäkin on kohtuullisen ymmärrettävää, koska helposti oman maan perinteiden kautta katsotaan asioita. Kun puhutaan sitten siitä, että pitäisi pystyä so-pimuksiin luottamaan eri maista tulevien yritysten välillä, niin kyllä tämä kansainvälinen erillinen riippumattomuus siinä on tärkeä asia silloin, kun sovelletaan yhteistä sopimusta ja nimenomaan sitä tulkitaan. Siihen liittyvän tulkinnan tulee olla riippumattomalla elimellä. Ja kun tässä on päästy tämmöiseen ennennäkemättömään oikeusvaltiomaiseen käytäntöön riippumattomasta tuomioistuimesta, niin minusta tämä ehdottomasti kannattaa hyödyntää niin, että annamme tietä myös sille kansainväliselle investointituomioistuimelle sitten tu-levaisuuteen.

Tässä aiemmin muun muassa edustaja Myllykoski viittasi vielä maatalous-, hormoni-puolen asioihin. EU:n niin sanottuja SPS-normeja hormonisääntelyn osalta tämä sopimus ei heikennä mitenkään.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Edustaja Skinnari viittasi siihen, miten maakunnat ja yritykset saadaan mukaan. Olemme parhaillaan miettimässä tämän sopimuksen osalta ja myös toivottavasti Japani-sopimuksen osalta, joka kohta saadaan toivottavasti maaliin, tämmöistä roadshow'ta, jossa aktivoidaan suomalaisia yrityksiä hyödyntämään näitä menettelyjä. On kysymys myös siitä, että Tullin pitäisi ehkä investoida järjestelmien helpottamiseen alkuperäsääntöjen todistamisessa, koska maksamme tällä hetkellä satoja miljoonia euroja ylimääräisiä tullee esimerkiksi Koreaan, koska pk-yritykset eivät käytä niitä menettelyjä, jotka ovat liian raskaita, ja voisimme siinä nettona helposti hyötyä paljon.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt puhujalistaan.

15.02 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Tämä CETA-sopimus on tuotu aika kiireellä eduskuntaan. Täällä taitaa olla mietintöä antavasta ulkoasiainvaliokunnasta paikalla itseni lisäksi edustajat Rinne ja Elo [Simon Elo: Hyvä edustus kuitenkin!] — Yhdysvaltain matkalla on suurin osa — mutta tässä voidaan lähteä siitä, että aika pitkälle puhun sitten koko ulkoasiainvaliokunnan suulla seuraavassa puheenvuorossani. [Naurua]

Arvoisa puhemies! Belgia on pyytänyt 6. syyskuuta Euroopan tuomioistuinta arvioimaan, onko CETAssa esitetty investointituomiojärjestelmä yhteensopiva EU-lainsäädännön ja perussopimuksen kanssa. Tämä lausuntopyyntö merkitsee sitä, että vähintään puolitosta—kaksi vuotta menee siihen, että tämä sopimus voidaan mahdollisesti saattaa voimaan, se voidaan Belgiassa käsitellä tämän kyselyn jälkeen. Siihen nähden, kun oli tämä ministeri Mykkäsen huomio siitä, että tässä pitäisi pystyä eduskunnassa käyttämään asiantuntemusta mutta kohtuuttomasti asiaa pitkittämättä, en pidä sitä kovin ongelmallisena, koska tiedämme, että tämä itse sopimus voi astua joka tapauksessa voimaan todennäköisesti vasta seuraavan eduskunnan aikana. Ja kun kysymys on erittäin isosta ja merkittävästä asiasta, niin todella puheenvuorot, joissa on peräänkuulutettu laajaa asiantuntijakuulemista ja lausuntoja, ovat järkeviä. Sen jatkeeksi, mitä nyt puhemiesneuvosto esittää, ulkoasiainvaliokunta voi pyytää lausuntoja muiltakin asiantuntijavalioikunnilta. Näin tulen ainakin itse esittämään toivomuksen, että ainakin sosiaali- ja terveysvaliokunnalta, työ- ja tasa-arviovaliokunnalta ja ympäristövaliokunnalta pyydettäisiin lausunto tästä asiasta. Palaan näihin tarkemmin hetken päästä.

Arvoisa puhemies! Tämä CETAn väliaikainen soveltaminen on alkanut syyskuun loppupuolella, ja sopimus poistaa noin 98 prosenttia tulleista joko saman tien tai enintään seitsemän vuoden siirtymäajan jälkeen. Oikeastaan tärkein ja isoin asia, joka on jäänyt tämän väliaikaisen soveltamisen ulkopuolelle, on tämä investointituomioistuinasia. Herää aidosti kysymys, onko tämä demokratian kannalta järkevä ja oikeudenmukainen ratkaisu, että näin isoa osaa sopimuksesta käytännössä jo sovelletaan ilman, että eduskunta, kansallinen parlamentti, on päässyt tätä käsittelemään. Minusta ja meistä vasemmistoliitossa olisi kohtuullista, että kansainväliset sopimukset, oli kysymys sitten CETA-sopimuksesta tai vaikkapa pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä, käsiteltäisiin asianmukaisesti eduskunnassa ennen kuin ne astuvat väliaikaisesti voimaan tai niitä allekirjoitetaan.

Kuten jo debatissa toin esille, isoin kritiikki, isoin huoli on kohdistunut tähän investointisuoajakysymykseen. Tietenkin se isoin kritiikki on ollut tämä Yhdysvaltain kanssa käytävien, nyt jäähyllä olevien TTIP-neuvotteluiden yhteydessä esillä ollut ISDS, josta on pyritty tekemään paranneltua versiota tähän CETA-sopimukseen. Perusongelma kuitenkin säilyy. Ulkomaalaisille sijoittajille on yksipuolisesti taattu mahdollisuus haastaa hallituk-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

set epädemokraattiseen erikoistuomioistuimeen, jos ne esimerkiksi katsovat, että lainsäädännön muutokset vahingoittavat niiden voittoja tai muita niin sanottuja oikeuksia. Tämä on demokratian kannalta iso kysymys, ajautummeko tilanteeseen, jossa lainsäädäntöä tehdessä joudumme miettimään a) lainsäädännön hyväksyttävyyttä kansan näkökulmasta mutta toisaalta b) sen hyväksyttävyyttä suurten yritysten näkökulmasta, joudummeko me paineen alle, jossa joudumme miettimään sitä, teemmekö politiikkaa kansan näkökulmasta vai suurten yritysten näkökulmasta.

Arvoisa herra puhemies! Edelleen olen sitä mieltä, että se laaja kriittinen näkemys, joka tuli ei vain ISDS:ää vaan ylipäättänsä kansallisten tuomioistuinten ulkopuolista järjestelmää kohtaan — kun asiantuntijavaliokunnat ottivat lausuntoja — on edelleen voimassa, ja sen vuoksi tätä puolta pitää erityisten huolellisesti eduskunnassa käydä läpi.

Arvoisa puhemies! Täällä on hehkutettu sitä, kuinka paljon CETA-sopimus tuottaa lisää hyvää Suomelle ja Suomen ja Kanadan väliselle kaupalle. Kauppahan on vähentynyt erityisesti sen vuoksi, että enää ei Titanin ja Kohon puumailoja samassa mittakaavassa viedä Kanadaan vaan uudet mallit ja kanadalainen tuotanto ovat syrjäyttäneet hyvän suomalaisen puumailan. Edustaja Skinnari vielä osaa arvostaa mailaa, jossa on hyvä tuntuma kiekoon. Mutta jos katsotaan vakavasti näitä arvioita siitä, mikä tämän sopimuksen vaikutus on bkt:hen, niin ihan virallisenkin arvion mukaan kymmenen vuoden voimassaolon jälkeen vaikutus voisi olla EU:ssa 0,003—0,08 prosenttia. Eli kun puhutaan, että tämä aivan merkittävästi lisää meidän mahdollisuuksiamme, niin pientä kriittisyyttä ehkä kuitenkin näihin suurimpiin hehkutuksiin pitää laittaa.

Toinen kysymys on tietysti se, mikä tämän merkitys on ympäristön kannalta, ruokaturvan kannalta, kemikaaliturvan kannalta, ja jos katsotaan muita, niin esimerkiksi — täällä aikaisemmin keskustelussa on jo mainittu Macron — Macronin hallituksen hiljattain teettämä selvitys oli varsin kriittinen siinä, ettei sopimukseen liity mitään sitovia velvoitteita esimerkiksi ympäristö- ja muissakaan asioissa. Tämän vuoksi myös ympäristövaliokunnan pitäisi käydä CETA-sopimus huolellisesti läpi.

Täällä on, arvoisa puhemies, nostettu esille perusteltua huolta meidän sosiaali- ja terveyspalveluista, siitä, mikä tämän vaikutus on sosiaali- ja terveyspalveluihin. Ministeri Mykkänen on vakuuttanut, että huolta ei ole, mutta toisaalta kirjalliseen kysymykseen hallitus on vastannut näin: "Sopimus voi rajoittaa jonkun verran poliittista liikkumavaraa sijoittajasuojan velvoitteiden pohjalta. Suomi voisi edelleen päättää julkisten palveluiden järjestämistavasta ja rahoituksesta, mutta tämä olisi tehtävä investoijien kohtelusta annettujen määräysten piirissä." Eli hallituksen kirjallisiin kysymyksiinkin antamissa vastauksissa on sanottu se huoli, ja tämä minusta painottaa sitä, miksi myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan pitäisi asiantuntijana käydä tämä sopimus läpi — erityisesti kun hallitus ajaa kovapäisesti läpi sote-uudistusta ja erityisesti sote-uudistuksen yksityistämispuolta, joka toki ei tule menemään läpi, ja siihen hallitus tulee todennäköisesti kaatumaankin jo ennen aikojaan.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi näissä kansainvälisissä sopimuksissa pitää aina huolehtia työntekijöistä, työntekijöiden eduista, työntekijöiden oikeuksista, ja sen vuoksi on tärkeää, että myös työ- ja tasa-arvovaliokunta on niiden joukossa, jotka käyvät läpi tämän sopimuksen.

Näiden asiantuntijalausuntojen pohjalta ulkoasiainvaliokunta pystyy varmasti tekemään sitten oman näkemyksensä ja mietintönsä asiasta, mutta sitä ennen kaikkein suurin huomio pitää edelleen laittaa erityisesti tähän investointituomioistuin kysymykseen.

15.11 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Olemme käsitelleet tätä CETA-sopimusta — eli kuuluisamman vapaakauppasopimus TTIP:n pikkusisarta — tässä jo jonkin aikaa. Vaikka sopimuksessa on tosiaan mahdollisuuksiakin suomalaisille yrityksille ja ylipäättään positiiviselle yhteistyölle Kanadan kaltaisen hyvän yhteistyökumppani-
maan kanssa — ja ministeri Mykkänen näitä jo meille avasikin — niin siitä huolimatta aion edelleen keskittyä niihin huoliin, jotka liittyvät erityisesti tähän investointisuojaan.

Näen edelleen, ja vihreät näkevät, että kyseessä on potentiaalisesti vallan siirto julkiselta valtalta yksityisille sijoittajille. Erityisen ongelmallista on, että investointisuoja parannettunakin antaa riitojen ratkaisussa ulkomaiselle investoijalle paremman suojan kuin kotimaiselle. Olkoonkin, että tämä voi tarkoittaa myös sitä, että kotimainen yritys voi Kanadassa toimia ehkä sitten turvatummin, uskoisin Kanadan oikeusjärjestelmän olevan kyllä sellainen, että siihen voisi luottaa joka tapauksessa. Tämän järjestelmän avulla on edelleen täysin mahdollista, että ulkomaiset yritykset voivat myös vaatia ja vaativat Suomelta korvauksia, jos muutamme toimintaympäristöä sijoittajan odotusten vastaisesti esimerkiksi tämän salin päätöksellä tai tuomioistuinratkaisulla. Tämä menettely on potentiaalisesti myös erittäin kallis. Korvausvaatimukset nousevat helposti miljooniin. Miljoonia maksavalla oikeusriidalla uhkaaminenkin voi jo itsessään synnyttää esimerkiksi parempaa ympäristölainsäädäntöä jarruttavan vaikutuksen. On tässä maassa ennenkin tehty ennakkosensuuria.

Sopimus ei suoraan estä parantamasta ympäristölainsäädäntöä, mutta se voi nostaa kynnystämme toimia silloin, kun näemme, että jotain potentiaalisesti haitallista on tapahtumassa ja me voisimme sen estää. Vaikka sijoittajat voivat yksipuolisesti, ohii kansallisen oikeusjärjestelmän, haastaa valtion investointituomioistuimessa, yrityksen aiheuttamia ympäristötuhoja tai ihmisoikeusloukkauksia tuomioistuin ei kuitenkaan valitettavasti tutki. Tämä muodostaa mielestäni epätasapainon tähän kysymykseen. Jos me annamme yrityksille oikeuksia, meidän tulee myös velvoittaa ne vastuuseen. Eli vaikka alun perin ehdotettua välimiesriitojen ratkaisumallia on paranneltu, se on edelleen hyvin haasteellinen. Malli puuttuu moniin teknisiin ongelmiin, mutta ei poista pääongelmaa, joka on vallan siirto julkiselta yksityiselle. Suurin osa investointisuoja koskevista riitatapauksista eri yhteyksissä on koskenut valtion lainsäädäntö- tai hallintotoimia terveydenhuollon, ympäristönsuojelun, kilpailulainsäädännön tai työlainsäädännön alalla.

Aiempiä esimerkkejä löytyy maailmalta eri yhteyksistä. Parhaiten tunnettu esimerkki lienee kanne, jonka tupakkayhtiö Philip Morris nosti Uruguayta ja Australiaa vastaan maiden ryhdyttyä vaatimaan savukeaskeihin kuvaa keuhkosityövän tuhoamasta keuhkosta. Toisessa ruotsalainen energiayhtiö Vattenfall vaati Saksan valtiolta yli miljardin euron korvauksia Saksan päätettyä luopua ydinvoiman käytöstä Fukushima ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen. Romaniassa, kuten täällä debatissa jo kerrottiin edustaja Karimäen toimesta, hallitus päätti suojella historiallisen kaivoskylän alueen kulttuuri- ja luontoarvojen suojelemiseksi. Suojelupäätös pysäytti kanadalaisen kaivosjätin avolouhoshankkeen, ja tämän jälkeen kyseinen yritys vaati Romanian yli 2 miljardin euron korvauksia investointisuo-
jalausekkeiden perusteella.

Mitä tämä sitten voisi tarkoittaa Suomessa käytännössä? Ovatko nämä riskit meille ajan-
kohtaisia tai mahdollisia? Kanada on meille tärkeä kumppani, ja yhteistyöhön liittyy hyviä mahdollisuuksia. Uskon, että Kanadan valtiolla on varmasti hyvät tavoitteet, mutta kuten tiedämme, ylikansalliset yhtiöt eivät katso ensisijaisesti sitä, mitä valtiot tekevät. Ne katsovat omaa tasettaan. Kanadan kohdalla ongelmallinen on erityisesti kaivosteollisuus. Suomessakin on noussut esiin tapaus, jossa esimerkiksi kaivosyhtiö uhkaa valittaa kunnan

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

kaavapäätöksestä, joka suojelee luontoa kaivostoiminnalta — tämä on Kuusamossa. Tässä riskitapauksen esimerkissä kyseessä on australialainen kaivosyhtiö, mutta toivotaan, ettei Suomessa saada jatkossa karvasta oppituntia siitä, mitä CETAn investointisuoja tarkoittaa käytännössä, kun ylikansallisen yhtiön ja Suomen luonnon, Suomen valtion tai Suomen kansan intressit asettuvat vastakkain.

Toivon siis, että tämä sopimus vielä saa mahdollisimman kattavan keskustelun ja käsittelyn tässä talossa, ja kannatan lämpimästi sitä, että mahdollisimman laajasti kuulemme eri valiokuntia, koska ne kysymykset, joihin tämä sopimus vaikuttaa, eivät koske vain kauppaa — ne koskevat läpileikkaavasti koko yhteiskuntaa.

15.16 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Tämä EU:n ja Kanadan välinen vapaakauppasopimus on luonteeltaan sekasopimus, jonka määräykset kuuluvat osin jäsenvaltioiden ja osittain Euroopan unionin toimivaltaan. Tämä liittyy tietysti myös Kanadan kanssa neuvoteltuun strategiseen kumppanuussopimukseen, ja nämä muodostavatkin yhteisen kokonaisuuden, mikä tässä keskustelussa on kyllä hyvin tullut esille. Tätä sopimustahan on alettu soveltamaan ennakkolisesti syyskuussa, ja tästä sopimuksesta ulkoasiainvaliokunta laatii vielä mietinnön, ja siihen tulen tietysti itsekin sitten vaikuttamaan. Ratifiointi tapahtuu tietysti kansallisissa parlamenteissa, ja tähän liittyen, niin kuin keskustelussa on tullut ilmi, erityisesti Belgian parlamentissa on noussut huolta tästä riitojenratkaisumekanismista ja siitä, onko tämä CETA-sopimus EU-lainsäädännön kanssa yhteensopiva tämän investointituomioistuinjärjestelmän osalta. Nämä huolet ovat sinänsä oikeutettuja, ja ne pitää käsitellä.

Tähän liittyy tosiaan tämä erillinen riitojenratkaisutuomioistuin, samantyyppinen, jota EU esitti TTIP:n yhteyteen. Itseäni on hieman ihmetyttänyt, että se, mitä EU esitti siinä ja minkä me näemme varsin yksimielisesti siinä erinomaiseksi ratkaisuksi ja paremmaksi kuin mitä Yhdysvallat esitti, nyt sitten tässä onkin se akilleenkantapää. Tietysti toivon johdonmukaisuutta siltä osin, että jos vastustaa tätä CETA-sopimusta itse sopimuksena kauttaaltaan, niin vastustaa sitten myös TTIP:tä.

Jos tähän sopimukseen päästään, tämän ratkaisun seuraukset olisivat hyvin merkittävät. Tullit poistuisivat kaikilta teollisuustuotteilta, niin kuin edustaja Arhinmäki puheenvuorosaan toi esille, joko heti tai siirtymäajan jälkeen. Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden tullit poistuvat lähes kokonaan. Tällä on merkitystä suomalaisen maatalouden ja meidän teollisuusyritysten kannalta. Vaikka edustaja Harakka oli sinänsä oikeassa, että meidän viennin taso, 400 miljoonaa euroa vuodessa Kanadaan, on verrattain vaatimatonta, niin sitä pitää verrata tietysti muihin maihin, joista verrokkina on esimerkiksi Intia, johon viennin taso on samaa luokkaa. Eli paljon on työtä tehtävänä sekä Kanadan että Intian osalta, mutta Kanadan osalta toivottavasti pääsemme sopimukseen, joka toivottavasti lisäisi sitten myös vientiä.

Tässä on kuitenkin ollut paljon myös tullin ulkopuolisia kaupan esteitä, jotka ovat olleet merkittäviä viennin esteitä Kanadaan. Teknisten kaupan esteiden purkaminen, kaksinker- taisen testauksen vähentäminen ja tietysti sääntelyn yhtenäistäminen selkeyttävät sitä toimintaympäristöä, missä meidän yritykset toimivat Kanadassa ja kanadalaiset yritykset sitten EU:ssa. Näin tulisi merkittäviä etuja sekä suomalaisille yrityksille että kuluttajille. Täytyy myös huomioida, että palveluissa ja investoinneissa CETA on selvästi kattavin EU:n

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

solmima kauppasopimus ja loisi nimenomaan monilla palvelualoilla parempia mahdollisuuksia suomalaisille yrityksille liiketoimintaan.

Arvoisa puhemies! Julkisissa hankinnoissa Kanada avaakin eurooppalaisille toimijoille pääsyn osaan aluetason hankinnoistaan ja tosiaan laajemmin kuin minkään muun sopimus-kumppanin kanssa. OECD:n arvion mukaan Kanadan julkisten hankintojen arvo on kokonaisuutena noin 13 prosenttia heidän bruttokansantuotteestaan. Merkittävä osuus, johon suomalaisetkin yritykset voisivat päästä kiinni. Yli 4 000 suomalaisyritystä harjoittaa vientikauppaa Kanadaan, ja niin kuin EU:n komissio on arvioinut, EU:n Kanadan-vienti tukee 8 500:aa työpaikkaa Suomessa.

On nostettu tietysti esille myös tämä riitojenratkaisumekanismi ja siihen liittyvät julkisten palveluiden haasteet. Täytyy muistaa se, että tämän CETA-sopimuksen investointisuoja koskevassa osiossa taataan sopimuksen osapuolten lainsäädäntöoikeus. Sopimuksen velvoitteet eivät vaikuta osapuolten oikeuteen säännellä sellaisin toimin, jotka ovat tarpeen legitiimien politiikan velvoitteiden, kuten terveyden, turvallisuuden, ympäristön, julkisen moraalien ja kuluttajansuojelun saavuttamiseksi. Tässä minun mielestäni ei pitäisi olla mitään epäselvyyttä.

Arvoisa puhemies! Vapaakauppa on lähtökohtaisesti sinisille kannatettava asia, kunhan se huomioi Suomen kansallisen edun. CETA-sopimus ei ole mikään setäsopimus kabineteista, vaan hyvällä lainsäädäntötyöllä ja neuvotteluilla laadittu sopimus sellaisten kumppanien kanssa, joihin me lähtökohtaisesti voimme luottaa ja joiden kanssa meillä on paljon yhteistä. Se luo suomalaisille miehille ja naisille työtä meidän pk-yrityksissämme ja lähentää Suomen, EU:n ja Kanadan välistä suhdetta. Minun on vaikea nähdä tässä muita huolenaiheita kuin tämä investointisuojauskysymys, ja siitä tässä on ihan oikeutettuja huolia tullut. Olen tyytyväinen, että ministeri Mykkänen yksiselitteisesti kertoi, että hallitukselle sopii se, että mahdollisimman laajalla valiokuntakäsittelyllä käydään tämä kysymys läpi ja tehdään sellainen sopimus, jonka mahdollisimman laajasti myös eri eduskuntaryhmät ja puolueet voivat hyväksyä.

15.21 Pekka Puska kesk: Herra puhemies! Vapaakauppa ja globalisaatio tuovat ilman muuta maille ja väestöille monta etua taloudellisen kasvun ja hyvinvoinnin lisääntymisen myötä, mutta kiistatonta on myös, että siihen liittyy sosiaalisia huolia. Näiden negatiivisten seurausten torjumiseksi tarvitaan, kuten Kansainvälisen työjärjestön ILO:n komissio toteaa, kansainvälistä yhteistyötä ja sopimuksia. Tällaisia ovat muun muassa kansainväliset ilmastosopimukset ja esimerkiksi kansainvälinen tupakoinnin torjunnan sopimus, jonka tämäkin eduskunta on ratifioinut ja joka pyrkii kääntämään noin 6 miljoonan vuotuisen tupakkakuoleman määrän laskuun.

Vapaakaupan huomattavien etujen vuoksi tämä kauppasopimus CETA, jota myös ministeri laajasti perusteli, Kanadan kanssa on syytä hyväksyä, ja se on varmaan Suomelle monella tavalla edullinen, mutta se ei saa estää pohtimasta ongelmia. Maailma ei ole mustavalkoinen, ja vaikka asiasta on jo käyty aika värikästäkin debattikeskustelua, niin haluan myöskin pohtia asiaa ja nimenomaan tämän investointisuojausopimuksen perusteella. Kuulun nimittäin siihen joukkoon, joka pitää näihin kauppasopimuksiin liittyviä sijoittajasuojausopimuksia vastenmielisenä ilmiönä. Ne todella voivat rajoittaa suvereenien valtioiden demokraattista päätöksentekoa kansainvälisten suurfirmojen hyväksi.

Olen itse herkistynyt tälle asialle kansainvälisessä tupakoinnin torjuntaan liittyvässä työssäni. Kun esimerkiksi Uruguay laati tiukemman tupakkalain, johon tässä on jo viitat-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

tukin, Uruguayn täälläkin vierailleen presidentin johdolla — joka muuten on syöpälääkäri — niin amerikkalainen jättifirma Philip Morris haastoi Uruguayn valtion oikeuteen Uruguayn ja Sveitsin välisen investointisopimuksen perusteella. Ja vaikka Uruguay lopuksi voitti tämän tapauksen oikeudessa, niin oikeudenkäynnin viisi vuotta vaativat pienen valtion hallinnolta huomattavan paljon rahaa ja resursseja. Samainen Philip Morris, mihin myöskin tässä viitattiin aikaisemmin, haastoi myös Australian valtion investointisuojausopimuksen perusteella oikeuteen sen tupakkalain muutoksesta, joka toi kauppaan standardipakkaukset ilman tupakkafirmojen logoja — sama asia, jota myöskin Suomessa tällä hetkellä valmistellaan.

Tässä keväisessä sote-käsittelyssä kävi oikeusoppineiden lausunnoista ilmi, että jos sote-keskuksemme olisi yhtiöitetty, sote-lakiemme myöhemmät muutokset olisivat voineet aiheuttaa korvausvaatimuksia kansainvälisiltä terveysalan jättifirmoilta, jotka omistavat näitä suomalaisia firmoja. Me toivottavasti saamme nyt keväällä sellaisen mallin, että näistä muutoksista ei voida Suomea haastaa oikeuteen, ja tässä asiassa täytyy luottaa ministerin vakuutukseen tästä sopimuksesta.

Tätä CETA-sopimusta vastaan ovat juuri tämän investointisuojausvuoksi protestoineet sadat kansalaisjärjestöt ja minusta monella tavalla perustellusti. Kuten täällä on myöskin todettu, Belgiaan on pyytänyt EU-tuomioistuimelta lausuntoa siitä, onko kaavailtu investointituomioistuin yhteensopiva EU-lainsäädännön kanssa. Ongelma on siinä, että EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan vain EU-elimet saavat tulkita EU-oikeutta, ja EU-tuomioistuimella on korkein asema sen suhteen, miten tämä sopimus sitten loukkaisi EU:n oikeuden autonomiaperiaatetta. Tähän asiaan saadaan vastaus.

On myös huomattava, että vaikka kysymys on sopimuksesta Kanadan kanssa ja täällä monet ovat puhuneet siitä, kuinka Kanada on niin hyvä maa — niin kuin onkin — niin ymmärtääkseni missä tahansa muussa maassa, kuten esimerkiksi USA:ssa, toimiva firma voi haastaa Suomen, jos sillä on sivukonttori Kanadassa tai se perustaa sellaisen. Näin oli esimerkiksi juuri tässä Uruguayn keississä, jossa amerikkalainen Philip Morris haastoi Uruguayn Sveitsissä olevan sivukonttorinsa perusteella, kun Sveitsillä ja Uruguaylla oli sijoittajasuojasopimus. Jos tässä olen väärässä, niin toivon, että ministeri korjaa — valitettavasti ministeri ei ole enää paikalla.

Herra puhemies! Tämän sopimuksen ja yleensä vapaakaupan monien kansallisten suurten etujen vuoksi kannatan siis tätä esitystä. Kuten ministeri sanoi, sopimushan on monella tavalla parantunut, ja tässä sopimuksessa tämä oikeuskäsittelyn menettely on myöskin parantunut tämän oikeusistuimen vuoksi, mutta se ei tietenkään estä tätä perusongelmaa eli sitä, että kansainväliset jättifirmat voisivat pelkällä oikeudenkäyntiuhalla vaikuttaa päätöksentekoon. Toivonkin, että tämä investointisuojaus-asia ei käytännössä helposti laukeaisi torjumaan tai haittaamaan tässäkin eduskunnassa tehtäviä viisaita päätöksiä jatkossa.

Samalla voi vain toivoa, että jatkossa Suomen edustajat kansainvälisillä foorumeilla tekisivät parhaansa, että tulevien vapaakauppasopimusten kylkiäisinä ei olisi tällaisia investointisuojausopimuksia, jotka kuitenkin potentiaalisesti voivat vaikuttaa Suomen tapauksessa ja yleensä aiheuttaa epätasapainoa Suomen ja kansainvälisten suurfirmojen välillä.

15.27 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Oppositio ei pääse usein kehumaan esitteleviä ministereitä, mutta nyt on tyytyväisenä pantava merkillä, että ministeri Mykkänen on hyvin perillä ja hyvin valmistautunut tähän tärkeään keskusteluun, mistä poissa olevallekin kiitos. Sattumoisin, kuten jo kerroin, valtiovarainvaliokunnan delegaatio vieraili Ot-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

tawassa heti kohta, kun tämä CETA-sopimus oli ehdollisesti voimassa. Oli selvää, että kanadalaiset päättäjät ja virkahenkilöt suhtautuivat CETA-sopimukseen todella innostuneesti ja he korostivat voimakkaasti, että Kanadan tavoitteena ovat edistykselliset kauppasopimukset eli progressive trade agreements. Tämä tarkoittaa nimenomaan, että nämä sopimukset huolehtivat ympäristöstä, työehdoista, ihmis- ja eläinoikeuksista, terveydenhuollosta ja asiasta, joka on kanadalaisille noussut todella tärkeäksi, eli alkuperäiskansojen kunnioituksesta. Tavoitteemme siis ovat varmastikin ihan samat.

Kansalaisliikkeet ovat kuitenkin suhtautuneet sopimukseen epäillen ja vastustavasti. Aihetta epäilyyn aina on, mutta on kaikissa tapauksissa EU:lle kunniaksi, että tämän kritiikin johdosta sopimukseen syntyi riippumaton investointituomioistuin, vaikka sekään ei arvostelijoita miellyttä. Joka tapauksessa Kanada hyväksyi tämän tuomioistuimen, jota se ei itse ollut edes neuvottelemassa, täysin mukisematta. Syy siihen lienee se, että samaan aikaan kun olimme Ottawassa, kanadalaiset olivat uudelleen neuvottelemassa NAFTA-sopimusta Yhdysvaltain kanssa. Siinä heille ehdoton raja on pitää voimassa tämä täälläkin paljon parjattu välimiesmenettely eikä missään tapauksessa suostua yhden maan oikeusjärjestelmään. En ole ihan varma, kannattaako suomalaistenkaan firmojen toivoa pääsevänsä ajamaan asiaansa yhdysvaltalaisessa tai sitten edes kanadalaisessa tuomioistuimessa.

On tietysti ihan totta, että tähän uuteen investointituomioistuimeen liittyy riskejä, mutta jos tosiasia on se, että sopimuskumppanit eivät luota toistensa oikeusjärjestelmiin, niin silloin puolueeton investointituomioistuin on edistysaskel ja kokeilemisen arvoinen, sikäli kun uskomme hallituksen vakuutukseen siitä, että julkiset palvelut eivät ole uhattuina. Euroopan unioni on myös erottanut kauppasopimuksissa itse sopimussisällön ja sijoittajan suojan toisistaan. On siis täysin mahdollista, että meillä syntyy jatkossa kauppasopimuksia ilman riitojenratkaisua, ja sitten on eri asia, astuvatko ne koskaan voimaan.

Joka tapauksessa CETA-sopimus tulee nyt selvittää huolellisesti tässä talossa, ja kuten edustaja Rinne sanoi, kaikissa valiokunnissa, jotka ovat esittäneet vaatimuksiaan ja huoliaan. Hallituksen esityksen kohdassa 5.2 kuvataan kansallista valmistelua, ja siitä käy hyvin ilmi, että eduskunnassa sosiaali- ja terveysvaliokunta, ympäristövaliokunta sekä työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ovat esittäneet Suomen neuvottelulinjaan vaatimuksia, joihin suuri valiokunta on yhtynyt. Näin merkittävässä päätöksessä on ilman muuta näiden valiokuntien voitava arvioida, missä määrin niiden vaatimukset ja huolet on huomioitu. Siksi teen esityksen, että puhemiesneuvoston esityksen sijaan hallituksen esitys lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan, talousvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan, ympäristövaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

15.31 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Lähetekeskustelussa oleva Suomen ja Kanadan välinen vapaakauppasopimus on mielestäni erittäin hyvä ja kannatettava. Totta kai kaikkeen kauppaan liittyy aina riskejä, kaupoissa on aina riitoja, joita sitten selvittää erilaisilla menettelyillä, mutta kuitenkin tässä sopimuksessa nekin seikat on pyritty kohtuullisen hyvin huomioimaan. Pitää muistaa myös se, että kun kauppaa käydään, niin Kanada länsimaisena sivistysvaltiona ja Suomi samanlaisena sivistysvaltiona hyvin todennäköisesti pystyvät riitansa sopimaan, ja nimenomaan kummallakaan ei todennäköisesti ole näissä yhteyksissä ylivoimaista asemaa. Uskon, että eduskuntakäsittelyn aikaan valiokunnissa tämäkin asia käydään huolella läpi se, onko näin, ja jos jotain pelkoja on, niin voidaan kuulla asiantuntijoita ja pohtia asiaa perusteellisesti.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Sopimushan on tyypillisesti sekasopimus, eli sopimus tulee hyväksyä sekä Suomen eduskunnassa että Euroopan unionin vastaavissa päätöksentekoelementeissä, eli tavallaan yhtenäinen sopimus on molempien hyväksyttävissä ennen kuin se tulee voimaan. Näin ollen, kun se on sekasopimus, se jättää erittäin paljon kansallista sopimisen varaa, niin että kysymyksessä ei ole mikään yksipuolinen sopimus, joka ota tai jätä -periaatteella on, vaan kun on saatu ututettua neuvotteluissa tähän sopimukseen liittyen erilaisia kansallisiakin ehtoja ja kansallisia varaumia, niin sitä tervehdin suurella ilolla.

Joka tapauksessa tämä CETA-sopimus sallii edelleen Suomelle mahdollisuuden varauksiin sosiaali- ja terveydenhuollon asioissa. Mitään yksityistämispakkoa tai muuta pakkoa tämän sopimuksen myötä meille ei tule. Aivan yhtä lailla esimerkiksi elintarvikkeiden tuonnissa ei ole mahdollista, että sieltä lähtisi tulemaan muun muassa hormoneilla kasvatettuja elintarvikkeita, muun muassa mullin lihaa ja mitä sieltä muita karjataloustuotteita olisikaan tulossa. Sellaista mahdollisuutta ei ole. Elikkä tällaiset kansalliset suojaustoimet tämän sopimuksen myötä jäävät edelleen voimaan, eikä sellaiseen avoimeen markkinaan ole mahdollisuutta. Tässähän väkisin nousee esille myös se, miten sitten suhtaudutaan esimerkiksi gmo-tuotteisiin kasvintuotantopuolella, ja näissäkin Suomella on ollut mahdollisuus sopia kahdenkeskisesti asiat niin, että suomalaisten etu ja suomalaisten terveyspoliittiset asiat tulevat samalla huomioiduiksi.

Siihen kannattaa vielä, arvoisa puhemies, kiinnittää huomiota, että kun Suomi sopii nyt Kanadan kanssa tämän vapaakauppasopimuksen, siihen varmasti lisää painoarvoa myös se, että Suomi on erittäin edistysellinen metsätalousvaltio ja metsäteollisuusvaltio ja meillä on siihen liittyvää erittäin vahvaa metalliteollisuutta, kemianteollisuutta, laitetuotantoa, sähköosaamista ja niin edelleen. Suurella metsäteollisuusmaalla Kanadalla on lähes rajattomat metsävarat Suomeen verrattuna. Sitä metsää on siellä todella paljon, ja Suomessa käyttöaste lienee jotakin 70 prosentin luokkaa, 60—70:tä prosenttia, mutta Kanadassa käyttämättömien metsien hehtaareilla mitattu määrä on ihan enemmistö ja metsää hyödynnetään siellä todella vähän, ja varmasti siellä Suomella on erittäin paljon vientimahdollisuuksia, muun muassa metsäkonekauppa, jossa suomalaiset metsäkoneet — kaksi suurta valmistajaa — koko puunkorjuuketjun pystyvät hyödyntämään ja koneellistamaan. Siihen avautuvat Kanadan metsissä loistavat markkinat.

Toinen teollisuudenala, missä meidän kannattaa olla erittäin aktiivisia, on kaivosteollisuus. Suomessa valmistetaan erittäin edistysellisiä kaivoslaitteita ja -koneita, siihen liittyvää tekniikkaa, kemikaaleja ja niin edelleen, ja Kanada jos joku maa tässä maailmassa on erittäin suuri, merkittävä, suorastaan johtava kaivosteollisuuden maa, ja sillä alueella meillä on valtavan paljon yhteistyömahdollisuuksia. Tämän takia tervehdin tätä sopimusta suurella ilolla, ottaen huomioon kuitenkin, että nyt valiokunnat käsittelevät tätä sopimusta ennen kuin eduskunta ratifioi sen ja varmasti valiokunnissa ja mietintövaliokunnan antaman lopullisen mietinnön myötä saamme kuulla, mikä on loppujen lopuksi sitten se viimekätinen eduskunnan kanta tähän asiaan. Mutta joka tapauksessa Suomen kannalta on tämä erittäin suuri asia, ja koska Yhdysvallat ja Kanada ovat läheisiä yhteistyökumppaneita lähes kaikilla talouden ja yhteiskunnan alueilla, niin tämä Kanadan kanssa tehtävä kauppasopimus varmasti jollakin keinoin vaikuttaa myös yhteistyöhön ja kauppaan Yhdysvaltojen kanssa, koska olisihan se aika kummallinen tilanne, kun Suomi käy erittäin nopeasti kasvavaa ja lisääntyvää kauppaa Kanadan kanssa, ettei se herättäisi sitten Kanadan rajan eteläpuolella mielenkiintoa, että voitaisiinhan mekin jostakin sopia.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Toivottavasti asia käsitellään eduskunnassa juohevasti ja saadaan mahdollisimman äkkiä voimaan.

15.36 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Kansainvälisessä kaupassa on tärkeää, että kauppa on reilua, että noudatetaan ympäristönsuojelua, työsuojelua, terveydensuojelua, ihmisoikeuksia kunnioitetaan erittäin korkealla tasolla. Meillä Suomessa kuten myös Euroopassakin on hyvin vahvat normit suojaamassa ihmisiä ja ympäristöä. Esimerkiksi meidän REACH-kemikaaliasetuksemme suojaa terveyttä. Meillä on myös korkealla tasolla ruokaturva ja työsuojelu. Kaikkien näiden kysymysten täytyy olla vapaakaupassa kuten myös vapaakauppasopimuksissa turvattuja.

Yksi keskeinen ongelmakohta tässä nyt käsitellyssä olevassa CETA-sopimuksessa on siinä oleva investointisuoja yrityksille, investointituomioistuun. Se tarkoittaa sitä, että ulkomaiset suuryritykset voivat haastaa valtiot epädemokraattiseen oikeuteen ja uhata jättimäisillä korvauksilla, jos heidän investointinsa on uhattuna. Tämä aiheuttaa ihan varteenotettavan riskin, sillä maailmalla on nähty tilanteita, joissa maita on haastettu oikeuteen, kuten Romaniassa, missä hallitus päätti suojella historiallisen kaivoskylän alueen luonto- ja kulttuuriarvojen turvaamiseksi. Suojelupäätös pysäytti kanadalaisen kaivosjätin avolouhoshankkeen. Nyt kyseinen yritys vaatii Romaniasta yli 2 miljardin euron korvauksia investointisuojan perusteella. Itse asiassa oikeustoimilla uhkaaminenkin voi jo itsessään synnyttää esimerkiksi parempaa ympäristönsuojelulainsäädäntöä jarruttavan vaikutuksen.

Kaivosteollisuus ja kaivannaisteollisuus on täällä Suomessa asia, joka täytyy ottaa vakavasti. Meillä on melko liberaali kaivoslaki. Meillä on monikansallisia suuryrityksiä kaivostoiminnassa mukana. Meilläkin voi olla hyvin selkeästi näkyvillä vastaava tilanne kuin Romaniassa. On monia kuntia, jotka haluavat suojella alueita sen sijaan, että ottaisivat sinne monikansallisia yrityksiä kaivostoimintaan.

Investointisuojaan liittyviä investointituomioistuihin on käsitelty täällä eduskunnassa monessa yhteydessä, esimerkiksi TTIP-sopimuksen yhteydessä. Silloin eduskunnan lakivaliokunta sekä eduskunnan suuri valiokunta ottivat sen kannan, että kansalliset tuomioistuimet voivat hoitaa nämä yritysten ja maiden väliset kiistat. Tätä samaa esitimme myös me vihreät suuressa valiokunnassa koskien juurikin CETA-sopimusta.

Naomi Klein pohtii kirjassaan Tämä muuttaa kaiken kansainvälisiin kauppasopimuksiin liittyvää problematiikkaa ja erityisesti siitä näkökulmasta, kuinka suuri uhka se on ilmaston tulevaisuudelle. Meillä globaalisti yksi suurimpia haasteita ihmiskunnalla on se, että saadaan ilmastonmuutos pysäytettyä 2 asteeseen ja saadaan hiipivä ekokatastrofi vältettyä, mutta kansainväliset ilmastosit sopimukset eivät millään tavalla sido maita, kun sen sijaan kauppasopimukset, niiden säännöt, vapaakaupan säännöt, WTO-säännöt, jo itsessään ovat erittäin sitovia ja antavat mahdollisuuden monikansallisille yrityksille vaikuttaa maiden lainsäädäntöön, haastaa maita oikeuteen.

Edustaja Feldt-Ranta nosti esiin huolen, joka liittyy suomalaisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tarkastusvaliokunta todellakin kuuli julkisten sote-palveluiden tilanteesta ja pohitti sitä laajasti liittyen muun muassa vapaakauppaan ja CETA-sopimukseen, ja on erittäin keskeistä, että täällä Suomessa voimme turvata julkiset sosiaali- ja terveyspalvelumme jatkossa.

Pidän huolenaiheena myös sitä, mitä edustaja Pekka Puska nosti esiin, että monikansalliset yritykset voivat Kanadassa toimivan tytäryhtiön kautta jopa tulla CETA-sopimuksen turvin investoimaan Suomeen.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Arvoisa puhemies! Pidän arvokkaana sitä, että ministeri Mykkänen otti kyllä vakavasti sen huolen, että kauppasopimukset liiaksi dominoivat muun muassa ympäristönsuojelutavoitteiden ylitse ja ihmisoikeustavoitteiden ylitse, ja tämä on se suunta, mihin globaalisti-kin on pyrittävä jatkossa vaikuttamaan, että on saatava ympäristönsuojelulle, ilmastonmuutoksen torjunnalle vahva suoja sillä tavalla, että vain ja ainoastaan lyhytnäköiset kauppasopimukset ja kaupanteko eivät mene kaiken edelle. Meillä on kansainvälisesti lukuisia esimerkkejä, millä tavalla yritykset ovat haastaneet oikeuteen maita. Täällä on kuultu tupakkajätin toiminnasta, mutta myös esimerkiksi ruotsalainen energiayhtiö Vattenfall vaatii Saksan valtiolta 1,18 miljardin euron korvauksia Saksan päätettyä luopua ydinvoiman käytöstä.

On siis hyvin paljon tärkeitä kysymyksiä, joihin toivon huolellista ja perusteellista eduskuntakäsittelyä. Kanadan ja EU:n välinen CETA-sopimus on käsiteltävä huolella ja laajasti eri valiokunnissa ja on löydettävä vastauksia varsin varteenotettaviin huoliin. Näin ollen kannatan edustaja Harakan esitystä siitä, että asia käsiteltäisiin mahdollisimman laajasti täällä eduskunnassa.

15.42 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Sana "vapaakauppa" aiheuttaa monenlaisia ajatuksia, ja sitä, onko se edes sanana ihan oikea, on ehkä välillä hyvä pysähtyä pohtimaan.

Täällä eduskunnassakin muistamme sen, kun TTIP-sopimuskokonaisuus tuli Suomeen ja sen, miten vaikea meidän oli ensiksikään saada siitä edes tietoa, puhumattakaan siitä, että olisimme saaneet siitä tietoa suomen kielellä. Jos muistan oikein, jokaisesta eduskuntaryhmästä oikeutettiin yksi henkilö menemään lukemaan amerikkalaisten lakimiesten tekemää englanninkielistä tekstiä ulkoministeriön bunkkeriin, ja minä olin yksi heistä.

Mutta kuten sanottu, EU-parlamentti on mielestäni tehnyt hyvää työtä — pitää välillä kiittää Brysseliäkin, jos ja kun on tehty jotain hyvää. Eli on hyvä, miten on päästy siitä, sanoisiko, perinteisestä anglosaksisesta välimiesmenettelymallista, josta ei voi edes valittaa, edes siihen, että meillä on ollut jonkinlainen tahtotila muodostaa tällainen tuomioistuinjärjestelmä. Mutta toki näitä haasteita riittää, ja on ihan oikein, että edustaja Harakka, edustaja Rinne ja muut ovat kantaneet huolta siitä, että eduskunnassakin mahdollisimman moni valiokunta saa lausua ja tulee lausumaan tähän sopimukseen liittyen.

Kaiken kaikkiaan globalisaatiossahan on kysymys siitä, että sosiaaliset oikeudet pysyvät mukana. Näinhän ei ole aina käynyt. Niin kuin olemme hyvin nähneet, globalisaation hyödyt ovat joskus jääneet haittojen jalkoihin. Tämä keskustelu, jota nytkin käymme, on hyvin arvokas siltä kannalta, miten sosiaalioikeudet, tavallisten ihmisten oikeudet, työelämän oikeudet mutta samalla julkisen sektorin eli viime kädessä Suomen valtion oikeudet ja Suomen etu toteutuvat. Ne eivät saa olla kauppatavaraa, ja toivottavasti näin ei olekaan.

Mutta sitten näihin positiivisiin puoliin:

Täällä on tullut esille, että Suomen vienti Kanadasta on vain ja ainoastaan luokkaa 400 miljoonaa euroa. Se on todella vähän. Jos me ajattelemme sitä osaamista ja ihan meidän maantieteellistä sijaintiamme, niin meillä on Kanadan kanssa todella paljon yhteistä. Voi sanoa, että ei ole kovin montaa sellaista kansallisuutta kuin kanadalaiset, joiden kanssa suomalaisten on helppo hengittää ja olla ja puhua vaikeistakin asioista, ja, silloin kun se on kunnossa, yleensä on myös helppo käydä kauppaa ja tehdä muutakin kanssakäymistä. Tämän takia olin hyvin iloinen siitä — ja tuossa totesinkin ministeri Mykkäselä, että arvostan kovasti sitä — että hän on ottanut tämän sopimuksen asiakseen, käynyt Kanadassa, ja

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

kuten tänään huomasimme, hän oli oikein hyvin valmistautunut tähän keskusteluun, ja siitä iso kiitos.

Mutta jos ja kun katsoo Suomen haasteita tällä hetkellä kansainvälisessä kaupassa, Kanadasta saamme vastauksia ja kaikuja aika moneen asiaan. Nostan nyt esille muutamia niistä:

Me puhumme paljon arktisesta yhteistyöstä, siihen liittyvästä osaamisesta, viennistä, mutta samalla tuskailemme, miten vaikeaa pienestä Suomesta on päästä Pohjois-Amerikkaan, Kanadaan — puhumattakaan Yhdysvalloista. Näen, että Suomi nyt johtoasemassa arktisessa toiminnassa voi hyvinkin samalla edesauttaa sitä, että suhteemme Kanadaan tulee nousemaan ei pelkästään olemassa olevassa arktisessa osaamisessa vaan myös tutkimuksessa ja kehityksessä, siihen liittyvässä ympäristöosaamisessa, ja voimme tehdä hyvin paljon konkreettisia yhteisiä asioita, esimerkkinä biotalous eli suomeksi sanottuna selluteollisuus, siihen liittyvät jatkojalosteet, metsäteollisuus — kun itsekin olin Ottawassa viime keväänä perustuslakivaliokunnan kanssa, niin kyllä täytyy sanoa, että vähän pahaa teki se, että meillä on siellä yksi suurlähettiläs ja luokkaa yksi lähetetty diplomaatti plus muu henkilökunta tekemässä koko tätäkin arvoketjua Suomesta Kanadan markkinoille, ja voin sanoa, että ei toimi — ja tämän lisäksi alkutuotanto, puurakentaminen, oikeastaan se kaikki, mistä me täälläkin olemme puhuneet viime aikoina eli se, mistä Suomi saa tuloja, jotta tämä hyvinvointivaltio pystytään rahoittamaan.

15.48 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Minua huolestuttaa, sisältääkö tämä CETA-sopimus sellaisia niin sanottuja pienellä prantätyjä tekstejä, jotka kumoavat ne hyvät tavoitteet, joita varmasti sekä Suomella, EU:lla että Kanadalla mitä ilmeisimmin on. Mielestäni on tiedostettava, että tämänkaltaisiin sopimuksiin voi aina sisältyä riskejä, jotka on tarkkaan käytävä läpi ennen kuin sopimus voidaan hyväksyä. Sopimuksessa ei saa olla mitään sellaista, jolla alennetaan suomalaisia sosiaalisia, työelämän tai ympäristön standardeja. Niiden tulee olla meidän kansallisissa käsissämme.

Vapaakauppaneuvotteluissa meille suomalaisille on tärkeää, että julkiset palvelut jätetään kokonaan neuvottelujen ulkopuolelle samalla, kun helpotetaan kaupankäyntiä yksityisellä sektorilla tarkasti säännellyissä rajoissa. Yksityisen sektorin vapaakaupan ehdoissa Suomelle varmasti yksi tärkeimmistä asioista on velvoite noudattaa kaikkia työntekijöiden perusoikeuksia, jotka on sovittu kansainvälisessä työjärjestössä ILOssa. Tämä velvoite on sisältynyt kaikkiin EU:n sopimuksiin. Suomen tavoitteen tulee olla, että EU:n ja Kanadan sekä mahdollisesti joskus tulevaisuudessa USA:n välisissä sopimuksissa mentäisiin vielä astetta pidemmälle ja tehtäisiin rikkomuksista sanktioituja. Tälle tavoitteelle on käsittäkseni sekä Euroopan parlamentin että USA:nkin kongressin tuki, Kanadasta en tiedä. Toivon, että myös Suomen hallitus ja Euroopan komissio sitä tukevat.

Arvoisa puhemies! Olemme ottaneet tässä keskustelussa monia riskejä esille. Toivon ministerin ottavan ne hyvin vakavasti. Eivät nämä vapaakauppasopimukset tietenkään pelkästään huonoja ole. Ne voivat tuoda meille kaupallista kasvua ja sitä myöten työtä suomalaisille. Ehkä saisimme sopimuksen myötä myytyä helpommin Kanadalle suomalaisia, maailman parhaita jäänmurtajia. Korea-sopimuksen vaikutuksista on tehty Euroopan komissiossa analyysi, jossa negatiiviset vaikutukset on osoitettu pieniksi samalla, kun esimerkiksi Suomen vienti Koreaan on kasvanut sopimuksen johdosta 37 prosenttia vahvistaen näin vientisektorin työllisyyttämme.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Herkkä asia on kaupan vapauttaminen sellaisten maiden kanssa, joissa sosiaaliset standardit ovat hyvin alhaiset. Näiltä mailta tulee vaatia huomattavia parannuksia standardeihin ehtona kaupan vapauttamiselle. Näin toimittiin EU—Vietnam-sopimuksessa. Jos ihmisoikeuksia ei turvata, tällöin pitää perua koko sopimus. Toisaalta esimerkiksi Kolumbia-sopimuksen yhteydessä ei juurikaan vaadittu parannuksia, vaikka maan ay-tilanne oli järkyttävä. Ja Guatemalalle EU myönsi GSP+-kauppaetuudet samalla, kun maassa tapettiin ammattiyhdistysaktiiveja. Näiden kokemusten vuoksi Suomen on vaadittava työelämäsioiden parempaa huomioimista EU:n kauppapolitiikassa.

Tässä Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisessä talous- ja kauppasopimuksessa on siis kannatettavien asioiden lisäksi useita kinkkisiä asioita, joita eduskunnan valiokuntien on tarkkaan arvioitava. Tämän vuoksi kannatan Timo Harakan tekemää esitystä valiokuntakäsittelyn laajentamiseksi.

15.52 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin edustaja Skinnarin — hän onkin nyt lähtenyt — pohdintaa siitä, mikä olisi hyvä vaihtoehto sanalle "vapaakauppa", se voisi olla esteetön kauppa, koska mikään kauppa ei tietenkään voi olla täysin vapaata, aina on kuitenkin lainsäädännöllisiä rajoituksia. Tämä tämmöisenä ajatuksena. Hän kertoi perustuslakivaliokunnan vierailusta Kanadassa, ja täytyy itsekin todeta, että se tuntui hyvin veljeskansalta siinä mielessä, että siellä oli jotain semmoista suomalaisuuden tunnetta. Ehkä siinä mielessä en jaa sitä huolta, että tässä sopimuksessa meillä olisi erityisiä huolia vastasopimuspuolen eli Kanadan esimerkiksi työoloista ja työoikeudesta. Ei ainakaan itselläni ole tietoa tällaisesta — saa sivistää, jos olen väärässä.

Hyviä puolia tässä tietysti on se, että jos ajatellaan yrityksiä ja sitä, kuinka paljon he kamppailevat tullien ja erilaisten standardien kanssa, niin se on hyvä asia, että se helpottuu ja näitä esteitä poistetaan. Kuten ministeri Mykkänen kertoi, niin muun muassa biotaloudessa ja metsänhoidossa on potentiaalia paljonkin. Tämä on tietysti hyvä asia, siinä ei mitään.

Mutta näitä vakavia huolia on tietysti täällä käsitelty tänään monissa puheenvuoroissa, ja ne on syytä ottaa huolella tarkasteluun ja keskusteluun. Minulle ei ainakaan itselleni riitä, niin kuin täällä joillekin, että ministeri nyt vakuutti, että näitä tulkitaan näin ja tämä nyt on näin. Ei se nyt ehkä ihan riitä. Kyllähän meidän täytyy täällä eduskunnassa saada tutkia ne asiat ja kuulla asiantuntijoita ja selvittää asiat varmuudella, eikä niin, että joku vain meille täältä aitiosta nyt sen vakuuttaa ja tämä on sitten sillä selvä, ja kun siihen vuosien päästä palataan, että eikö se ollutkaan näin kuin ministeri vakuutti, niin no, ministeri onkin ehkä jossakin Brysselissä sillä hetkellä, ja siinä sitten mietitään, että mites näin kävi.

Meidän tulee olla aina huolissamme siitä, jos me viemme päätösvaltaa pois Suomelta ja itsenäiseltä valtiolta. Sen takia en oikein ymmärtänyt, kun täällä jotkut henkilöt puhuivat siitä, että protektionismi tai nationalismi nostaa päätään, mutta sitten samaan aikaan jopa samoilta henkilöiltä saattaa tulla semmoisia keskusteluja, että on hyvä varmistaa, että päätösvalta pysyy meidän käsissämme ja minkälaiset ne oikeusturvan takeet ovat. Jotenkin se tuntuu hieman ristiriitaiselta. Toisaalta myös aina, kun teemme sopimuksia — joka ikinen meistä kun tekee sopimuksen — niin totta kai katsotaan, että se on itsellekin sopiva. Eihän siinä nyt olisi mitään järkeä, että minä vaikka edustan jotakin porukkaa ja minä menen sinne sopimaan ja minä sitten ilmoitan, että minä suostuin kaikkeen, mitä ne toiset sanoivat, ja eikö se ole hienoa, etten minä vain vaikuta mitenkään hankalalta. Tämän minä nyt halusin

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

problematisoida, kun minua häiritsee se, ettei saisi pitää omaa puoltansa ja ajaa kansallista etua, että sekin on nyt jo jotenkin epämuodokasta ja ei niinkään huudossa oleva asia.

Minä olen ihan samaa mieltä siitä, että tämä pitäisi laajasti nyt valiokunnissa käsitellä juuri siksi, kuten sanoin, että minulle ei riitä se, että ministeri vakuuttaa, ettei tässä tule so-ten kanssa ongelmia eikä ympäristönsuojelullisia ongelmia. Minä haluan siitä kunnon selvityksen, ja minusta voi olla hyvinkin laaja tämä käsittely. Täällä toivottiin, että tämä pitäisi saada pikaisesti läpi, mutta jos tämä nyt pitää paikkansa — oliko edustaja Arhinmäki, joka puhui jopa puolestatoista vuodesta, jonka saattaa kestää tämä Belgian pyyntö EU-lainsäädännön tulkinnasta — niin ei meillä mitään hengenhätää varmaankaan ole ja meillä on todellakin mahdollisuus tämä rauhassa tutkia.

Harmi, etten saanut vastausta ministeriltä siihen, kun minua aidosti kiinnostaa ja meillä on ollut perustuslakivaliokunnassakin esillä vapaakauppasopimusten yhteydessä julkisuus. Suomessahan meillä ovat hyvinkin julkisia tuomioistuimen käsittelyt ja asiakirjat, ja en saanut vastausta siihen, miten media ja muut saavat tietoa ja saako henkilö itsekään riittävästi tietoa. Meille asianosaisjulkisuus on itsestään selvää, mutta minä en ole täysin vakuuttunut, että se on kaikissa muissa maissa täysin selvää, että tiedät edes itse asianosaisena, mitä kaikkia asiakirjoja siellä on päätöksenteon takana, ja pystyt niitä sitten millään tavoin kommentoimaan.

Joissakin puheenvuoroissa otettiin vielä erikseen esille ympäristönsuojelu. Olen kyllä ihan samaa mieltä: ainakin kun tätä hallituksen esitystä katsoo, niin täällä on hyvin tämmöistä "toivotaan ja sitoudutaan ja tunnustetaan erilaisia ympäristönsuojelun tasoja". Se on tietysti tämmöistä, mikä kuulostaa hirveän hienolta, mutta sitten kun me pääsemme sinne käytäntöön, niin meillä on kyllä Suomestakin ihan itsellämme esimerkkejä esimerkiksi juuri kaivosteollisuudesta. Minä yhdyin siihen, mitä olikohan nyt vihreiden edustaja Kari-mäki, joka sanoi, että meillä on yksi maailman liberaaleimmista kaivoslaeista. Se on kyllä totta, että meillä on niin kuin ovet levällään, että tervetuloa hyödyntämään suomalaista maata. Kyllä me voisimme joskus vähän miettiä enemmän sitä kansallista etua. On ihan hienoa ja järkevää tehdä yhteistyötä ja edistää vientiä ja tuontia, mutta kyllä siinä saa itseänsäkin ajatella, ei tarvitse sitä hävetä. Sen takia minä toivoisin, että lopetettaisiin joka asiassa se hokeminen, ettei saisi ajatella omia etujaan, kun joka ikisessä sopimuksessa se toinen osapuoli katsoo, että se on myös sille kohtuullinen.

15.58 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies! Herr talman! Pidän järkevänä, että edistetään pyrkimyksiä luoda monenväliset puitteet sellaisille kansainvälisille investoinneille, jotka vastaavat sekä kehittyvien maiden että teollisuusmaiden intressejä mutta jotka kunnioittavat kansainvälisiä sopimuksia ympäristöstä, reilusta työstä ja ihmisoikeuksista. Tähän CETA-sopimukseen liittyy hyötyjä, mutta siihen liittyy myös suuria riskejä erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden, ympäristön ja reilun työelämän osalta. Edustaja Hoskonen täällä totesi omassa puheenvuorossaan, että kauppaan sisältyy aina riskejä, mutta meidän, Suomen kansan edustajien, täytyy tietysti miettiä veronmaksajien, kansalaisten, kannalta näitä riskejä ennen kuin teemme päätöksiä, ettemme sitoudu sellaisiin sopimuksiin, joilla otamme veronmaksajien edustajina ison riskin, tai tiedämme, minkälaista riskiä olemme ottamassa. Itseäni eniten huolestuttaa tässä sopimuksessa siihen sisältyvä peruuttamattomuus.

Arvoisa puhemies! On totta, että sopimus ei estä kansallisen lainsäädännön muuttamista ja sen kattamien palvelujen poistamista markkinoilta ja ottamasta takaisin julkiseen tuotan-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

toon. Näin ollen Suomi voisi edelleen päättää julkisten palveluiden, esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluiden, järjestämistavasta ja rahoituksesta, mutta tämä olisi tehtävä investoijien kohtelusta annettujen määräysten puitteissa, ja nämä uudet päätökset voivat johtaa korvausvaateisiin. Palvelujärjestelmän muutoksista voi syntyä markkinoilla jo oleville yksityisille toimijoille mahdollisuus hakea korvauksia tuotto-odotusten muuttuessa tai poistuessa kokonaan.

Arvoisa puhemies! Pidän siis isoimpana ongelmana sitä, että sopimukseen sisältyvä investointisuoja tekee kaikista markkinaistamisaskeleiden peruuttamisista käytännössä lähes mahdotonta. Itse en voi ajatella ottavani avointa vekseliä, jonka hintalappua en tiedä, ja itse en ajattele, että kansanedustajana voisin veronmaksajien edustajana sellaista riskiä avoimesti ottaa. Tämän ja muiden riskien minimoimiseksi esitys on syytä läpivalaista erittäin tarkasti eduskuntakäsittelyssä, ja kannatan myös siitä syystä edustaja Harakan tekemää esitystä laajasta valiokuntakäsittelystä.

16.01 Lea Mäkipää sin: Arvoisa puhemies! Belgiassahan kävi viime lokakuussa niin, että Vallonian alueparlamentti nousi vastustamaan EU:n ja Kanadan CETA-sopimusta, ja perusteenahan oli tämä maatalousväestön työpaikkojen turvaaminen. Työllisyys- ja työoikeudet saattavat olla yksi kiistakapula. En tiedä, koska en ole lukenut tätä, ja täällä kaikki ovat melko epävarmoja. Kanadaa vienti ja Kanadasta tuonti oli viime vuoden osalta suunnilleen 400 miljoonaa euroa. Eilen käytiin keskustelua Suomen heikoista viennin edellytyksistä. Kun tiedämme, että Euroopassa on noin 500 miljoonaa asukasta, jotka kilpailevat EU:n ja Kanadan kanssa, ja Kanadassa on taas vajaat 40 miljoonaa asukasta, niin nyt kyllä sitten Suomessa tarvitaan niitä voimakkaita vienninedistämismiehiä ja -naisia, jotta päästäisiin tästä yhteisestä kakusta osalliseksi. Ainakin minä olen hyvin epävarma vielä tästä koko sopimuksesta: mitä hyvää siinä on, onko siinä enempi hyvää kuin pahaa. Kun valiokunnassa käydään keskustelua, jokainen voi sitten painaa sitä oikeata nappia tulevaisuudessa. Tämä ihan lyhyesti.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 150/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

16.03 Oikeusministeri Antti Häkkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallituksen suuri hanke, tai itse asiassa varmasti koko Suomen suuri hanke, on työllisyysasteen nostaminen vähintään 72 prosenttiin mutta myöhemmin myös pohjoismaiselle tasolle 75 prosenttiin, jotta äskeisessäkin keskustelussa esiin tulleet hyvinvointipalvelut ja tulonsiirrot kyetään rahoittamaan riittävällä tasolla ilman velkarahaa. Työlli-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

syysasteen nostamiseksi on tehtävä nyt kaikki toimenpiteet, joita työkalupakista löytyy, niin yrittäjyyttä vahvistamalla kuin työllisyyden kannusteita ja työn vastaanoton kannusteita parantamalla.

Yksi keskeinen, suuri asia on ylivelkaantumiseen liittyvä problematiikka ja siihen liittyvät kannustinloukut. Suomessa on yli 200 000 ylivelkaantunutta ihmistä, ja näistä kymmenentuhannet ovat työttöminä, ja monille ihmisille tämä toimii kannustinloukkuna. Jos ulosotto ottaa henkilöltä liikaa palkasta pois, niin tämä toimii kannustinongelmana.

Nyt käsillä olevan esityksen mukaan vähintään vuoden ajan työttömyysetuutta saaneet ulosottovelalliset olisivat työllistyessään oikeutettuja lykkäykseen palkan ulosmittauksesta. Lykkäys kestäisi puolet työsuhteen kestosta, kuitenkin enintään 6 kuukautta. Lykkäystä voisivat saada sellaiset henkilöt, joiden nettotulot jäävät alhaisiksi eli jotka ovat niin sanotun tulorajaulosmittauksen piirissä. Ehdotuksen mukaan ulosottomies voisi kieltäytyä lykkäyksen myöntämisestä ainoastaan, jos velalliselle on jo aiemmin myönnetty lykkäys ja uusi lykkäys vaarantaisi olennaisesti velkojan maksunsaantioikeuden. Lykkäyksen aikana ulosmittausta ei toimitettaisi siis ollenkaan. Asia jäisi odottamaan lykkäyksen päättymistä, eikä lykkääminen aiheuttaisi velalliselle maksuhäiriömerkintää.

Sellaisten velallisten osalta, jotka eivät ole ehtineet saada työttömyysetuutta vähintään vuoden ajalta tai joiden tulot ylittävät määritellyn rajan, ulosmittauksen lykkäys säilyisi nykyiseen tapaan harkinnanvaraisena. Lykkäystä voisi saada tällöin enintään puolet työsuhteen kestosta, ei kuitenkaan yli 4:ää kuukautta.

Esityksessä pyritään myös kannustamaan pitkään työttömänä olleita henkilöitä työllistämään itsensä yrittäjinä. Jos pitkään työttömänä ollut henkilö työllistyy yrittäjänä, elinkeinotulosta voitaisiin ulosmitata vähemmän kuin pääsäännön mukainen yksi kuudesosa. Eli esityksessä on myös sisällä yrittäjyyden tukeminen.

Esityksen työllisyysvaikutus on todennäköisesti vajaa 1 000 henkilöä vuodessa. Työllisyysvaikutusten johdosta vuotuinen nettosäästö julkiselle taloudelle olisi vajaat 7 miljoonaa euroa. — Kiitos.

16.07 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että ulosottokaarta muutettaisiin työllistymisen kannustinloukkujen purkamiseksi. Tämä on hyvä ja kannatettava esitys siltä vanhalta hyvältä ajalta, kun perussuomalaiset vielä olivat hallituksessa ja hallituksen arvopohja oli kunnossa tällaisten esitysten tekemiseen.

Jos ihminen joutuu ulosottomenettelyyn, joskus jopa puhtaan vahingon takia, niin kasaantuvat korot ja palkasta leikattava osuus voivat viedä ihmiseltä loputkin työhalut. Jos selvästi on työhaluja tai pyrkimystä elinkeinon harjoittamiseen, niin on helppo kannattaa ulosottomenettelyn keventämistä. Tätä asiaa on katsottava niin yhteiskunnan kokonaisedun kannalta kuin inhimillisestä näkökulmasta, ja sehän ei ole sen enempää ihmisen kuin yhteiskunnankaan etu, että ylivelkaantumisella ja velkavankeudella lamautetaan työntekoa ja yrittämistä. Tässä yhteydessä myös suojarajojen muuttaminen saattaisi olla kannatettavaa, mutta tämäkin on hyvä alku.

16.08 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tuhannet yrittäjät maksavat vieläkin talouden romahduksen aiheuttamasta lamasta 90-luvulla. Tilanne oli silloin raju. Se johti jopa useisiin itsemurhiin. Vuoden 1994 lopussa 457 000 suomalaista oli ulosotossa. Kysyisinkin hallitukselta: mitä on tehtävissä tänä päivänä näiden ihmisten kohdalla? Otan esimerkiksi: 74-vuotias eläkeläisnainen Itä-Suomesta maksaa yhä edelleen tätä velkaansa pikku

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

kaupastaan omasta pienestä eläkkeestään 278 euroa kuukaudessa. Silloin ja sen jälkeen erityisesti naiset kärsivät mielenterveysongelmista vielä enemmän kuin miehet. Se tilanne oli niin kova, ja kotonakin piti perhe ja lapset hoitaa.

Varsinainen kysymyksenäni kuitenkin oikeusministerille on tämä: Kun ihminen joutuu velkavankeuteen — meillä on maksuhäiriömerkintäisiä jo 400 000 — niin totta kai suurin osa ihmisistä yrittää saada elämänsä järjestykseen ja maksut maksettua. Kun he siinä onnistuvat, niin on vielä kaksi vuotta, voi olla jopa kolme vuotta, nimi siellä rekisterissä, että hän on ollut ylivelkaantunut. Se rajoittaa ihmisen elämää. Eikö sitä aikaa voisi lyhentää korkeintaan vuoteen? Mitä hyötyä on siitä, että se nimi siellä on pari kolme vuotta?

16.09 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Kuten tuossa ministerin puheenvuorossa tuli ilmi, tämä koskee tuhansia ihmisiä Suomessa, ja hallituksen esitys tästä ulosottoaaren muuttamisesta on kannatettava ja hyvä. Se on myöskin hyvä, että se on kannustava niin yksilön kuin sitten myöskin yhteiskunnan kannalta.

Lykkäysoikeus koskisi siis velallisia, jotka ovat saaneet työttömyysturvalaissa tarkoitettua työttömyysetuutta vähintään 258 päivää. On hyvä, että lakiesityksessä todetaan, että vaikka ei olisi saanut sitä etuutta yhtäjaksoisesti, tämä kuitenkin voidaan ottaa huomioon.

Ymmärrän, että oikeusministeriö on tehnyt esityksen nimenomaan niistä asioista, jotka koskevat oikeusministeriötä, eli ulosottoaaren muuttamisesta, mutta meillä on edelleen työttömyysturvalaissa se epäkohta, että yrittäjän kanssa samassa taloudessa asuvaa puolisoa tai 18 vuotta täyttäneitä lapsia, vaikka he olisivat olleet palkansaajia, työttömyysturvalaki ei tunnista palkansaajiksi, elikkä he eivät ole oikeutettuja työttömyysturvaan. Näin ollen saattaa olla — ja kysyisinkin ministeri Häkkäseltä, onko niin — että tämä ei koske kaikkia yrittäjiä, vaikka he olisivat työttömiä työnhakijoita, ja yrittäjän puolisoa ja alle 18-vuotiaita lapsia. Onko mahdollista ja oletteko käyneet keskustelua STM:n suuntaan tai muilta osin hallituksen sisällä, että myöskin tätä työttömyysturvalain muutosta voitaisiin tehdä tässä hallituskauden aikana ja tämä epäoikeudenmukaisuus poistettaisiin työttömyysturvalaista?

Mutta, kuten sanoin, itsessään ja tällaisenaan tämä esitys on hyvä sen työttömyysturvan osalta, joka koskee palkansaajia.

16.11 Matti Torvinen sin: Arvoisa puhemies! Uskon, että tämän hallituksen arvopohja on edelleen kohdallaan ja jopa erityisen hyvä, kun huomioidaan muuttuneet inhimilliset olosuhteet.

Tuo hallituksen esitys on erityisen perusteltu, kun arvioidaan työttömien ongelmia tänä päivänä. Omassa työssäni olen kohdannut niitä ihmisiä, jotka tulevat asiakkaakseni ja ovat ajautuneet työttömyyden myötä erilaisiin velkakierteisiin. Nyt vihdoinkin heille on apua luvassa, kun on tähän suuntaan ja nimenomaan työttömän kannustinloukkuja purkamaan keskittynyt hallitus. Tässä mallissa myös harkinnanvaraisuus on mahdollista, mikä merkitsee sitä, että vaikka työttömyysturvan maksaminen ei ole kestänyt kuin alle tuon vuoden, niin ulosottomies voi harkintansa mukana vielä sitten myöntää tällaisia etuja. Tuo harkinta on erityisen tärkeää.

Näkisin, että tällä lainmuutoksella on kauaskantoiset vaikutukset ja se kannustaa — nimenomaan ei pelotteena vaan kannustimena — ihmisiä hakemaan työtä itselleen ja työllistymään, vaikka he ovat ylivelkaisia.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

16.13 Reijo Hongisto sin: Arvoisa herra puhemies! Valitettavan monella ihmisellä menot ovat tuloja suuremmat. Kun näin käy, käy usein myös niin, että velkojat vaativat saataviaan ulosoton kautta. Kun velallinen joutuu ulosoton piiriin, ovat hyvät neuvot tarpeen. Jos velallisella on säännöllisiä tuloja, vouti veloittaa tuloista lakisääteisen suojaosan ylittävältä osuudelta joka kuukausi rahaa, joka on pois velallisen omasta käytöstä. Monta kertaa on niin, että velallisella ei edes ole säännöllisiä tuloja vaan hän elää erilaisten etuuksien ja avustusten turvin. Jos ulosottoon on kertynyt velkaa suurempi summa, ajattelee moni, että enää ei edes kannata ottaa työtä vastaan, koska osa palkasta menee kuitenkin ulosottoon. Tällä tavalla ajatteleva velallinen on jo luovuttanut eikä aiokaan maksaa velkaansa. Henkilö on jäänyt niin sanotun kannustinloukun vangiksi.

Kaikki velalliset eivät kuitenkaan ajattele tällä tavalla, vaan monilla on aito halu maksaa velkansa ja saada taloutensa muutenkin tasapainoon. Tällaisia henkilöitä varten on laadittu lakiesitys, jonka tavoitteena on purkaa juuri tämäntyyppisiä kannustinloukkuja. Toteutuksensaasi laki mahdollistaisi sen, että tulorajausmittauksen piirissä oleva ja vähintään vuoden työttömyysetuutta saanut ulosottovelallinen olisi oikeutettu enintään kuuden kuukauden mittaiseen lykkäykseen palkan ulosmittaamisesta. Muiden velallisten osalta voisi ulosottomies myöntää enintään neljän kuukauden lykkäyksen. Tämä on erinomainen uudistus ja helpottaa velallisen asemaa merkittävästi. Nyt ei enää kannata kieltäytyä työstä ainakaan sillä perusteella, että palkka kuitenkin ulosmitattaisiin. Työtä kannattaa ottaa nyt vastaan, ja jos on hoitanut työnsä hyvin kuuden kuukauden ajan, saattaa työsuhte jatkaa ja vakiintua. Tällä tavalla velallinen pääsee vähitellen taas kukkaronsa herraksi taikka rouvaksi.

Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi lakiesitystä.

16.15 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Kun ajatellaan semmoisia työntekijöitä, jotka ajattelevat aina, että työtä kannattaa tehdä silloin kun siitä maksetaan normaali, hyvä palkka ja työaika on lähestulkoon täysi viikoittainen työaika, niin että ei tule kovin pitkiä pätkiä sinne, niin tätä hallituksen esitystä minä pidän sillä tavalla hyvänä, että se kuitenkin mahdollistaa nyt sen työntöön ja antaa mahdollisuuden ottaa töitä vastaan, kun pystyy siirtämään näitä omia ulosottomenojaan neljä kuukautta kerrallaan yhtäjaksoisesti. Silloin pystytään tätä omaa elämäntilannetta parantamaan työtä tekemällä, ja se on minusta hyvä asia, että näin on. Se parantaa sitten tavallaan myös sitä mahdollisuutta tehdä pitempiaikaisesti työtä, se helpottaa sitä alkuunlähtöä ja sitä työntöön käyntiin vientiä. Ja sitten toisaalta siitä kertyy verotuloja, yhteiskunta saa niitä rahoja takaisin sieltä, ja lyhennykseenkin sen jälkeen jää jotakin vähän enempi.

Se, mitä minä olisin toivonut vielä, on se, että olisi harkittu suojaosuuden korotusta, koska tuo 672 euroa on kuitenkin pieni summa. Kun siitä menee muita kuluja poikkeen, niin ei sillä paljon elä, niin että olisi ehkä voinut olla vähän suurempi tuo suojaosuuden korotus, ehkä se 900 euroa olisi ollut semmoinen selkeämpi summa.

Sitten jos mietitään näitä lykkäyksen negatiivisia vaikutuksia, niin siinä ei minun mielestäni ole muuta kuin se korkojen kasvu, se on ainut semmoinen heikko asia, ja sitä en pidä kovinkaan pahana asiana siinä. Minusta tämä kuuden kuukauden maksimimahdollisuus saada lykkäystä ulosottoon antaa semmoisen tietyn signaalin, että on helpompi ottaa työtä vastaan. Pidän tätä kohtuullisen hyvänä esityksenä [Puhemies koputtaa] hallitukselta.

16.17 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten tässä edellä tuli ilmi, tässä esityksessä ehdotetaan ulosottokaareen ulosoton helpotuksia, joiden tarkoituksena on

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

vähentää työllistymiseen liittyviä kannustinloukkuja ulosotossa ja näin edistää ulosottovelallisen työllistymistä palkkatyössä tai yrittäjänä.

Nämä ulosottoon liittyvät kannustinloukut ovat tunnistettu ongelmakohta, ja esitys helpottaa ulosottovelallisen asemaa. Velallisen työllistyminen on yleensä velkojankin etu. Tämä esitys on selkeä parannus nykytilaan, ja kiitänkin ministeri Häkkästä, että hän on tuonut tämän meidän käsiteltäväksemme, ja varmasti tämä esitys saa arvoisensa käsittelyn tuolla lakivaliokunnassa.

Vuonna 2016 noin 214 000 ulosottovelallisesta noin 44 000 luokiteltiin työttömiksi. Ulosoton muodostamat kannustinloukut ovat syy, jonka on arveltu voivan heikentää motivaatiota etsiä työtä. Samalla on kuitenkin korostettava sitä, että ulosottoon liittyvien kannustinloukkujen ongelmaa ei pelkästään tällä hallituksen esityksellä ole ratkaistu, ja niiden tarkastelua on mielestäni edelleen jatkettava.

16.19 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Häkkäselä lain hyvästä, selkeästä esittelystä. Tämä ulosottokaaren muuttaminen antaa työttömälle ylivelkaantuneelle mahdollisuuden palkan ulosoton lykkäykseen ja näin ollen kannustaa työhön. Tällä lailla myös kannustetaan yrittämään. Tämä on inhimillinen muutos, selkeä parannus, koskee tuhansia ja on hyvinkin kannatettava esitys.

Meillä on paljon myös ylivelkaantuneita takuueläkeläisiä. Ylivelkaantuminen on jokaiselle, joka sen on kokenut, sekä henkilökohtainen että myös lähipiirin inhimillinen tragedia. Oletteko, ministeri Häkkänen, arvioineet hallituksessa, millä tavalla voisimme helpottaa muun muassa ylivelkaantuneiden takuueläkeläisten tilannetta? Heillehän jää sitten ulosoton jälkeen hyvinkin pienet tulot käytettäväkseen ja elämiseen. Onko hallituksessa pohdittu muita laajempia keinoja, miten voimme helpottaa ylivelkaantuneiden tilannetta?

16.20 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa puhemies! Tämä esitys vaikuttaa tosiaan myönteisesti ulosottovelallisten asemaan ja vaikuttaa myös hyvin punnitulta, kiitos siitä ministerille. Nyt ulosottovelalliset saavat kannustimen työn vastaanottamiseen sekä helpotusta esimerkiksi työnteon aloittamisesta aiheutuvien kertakustannusten kattamiseen. On vain kohtuullista ja inhimillistä, että ulosottovelallisuus ei johda kohtuuttomiin haasteisiin, joita sitten ratkotaan muualla, jolloin kukaan ei voita. Tavoitteena tulee olla saattaa ihmisen taloudellinen tilanne myös raiteilleen. Esityksen työllisyysvaikutusten arviointi on toki vaikeaa, ja työttömien ulosottovelallisten reagointia taloudellisiin kannustimiin tunnetaan vielä aika heikosti. Toivoisin, että tätä seurattaisiin ja sitten ehkä palaisimme asiaan saatuaamme vähän tuloksia, miten laki vaikuttaa. Kysyisinkin ministeriltä, oletteko aikeissa näin tehdä.

Lisäksi toivoisin, että ylipäättään kiinnittäisimme ulosoton kannustinloukkujen purkamiseen myös tästä eteenpäin huomiota jatkossa. Mietin juuri sitä, onko ministerillä mahdollisesti mielessä jo mahdollisia tulevia avauksia, joita voisimme tällä aihealueella tehdä.

16.21 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Ulosotossa on satojatuhansia suomalaisia, kuten tässä on tuotu esille, ja valitettavasti lapsiakin on ulosottovelallisina. Tämä hallituksen esitys on pieni askel parempaan, mutta mielestäni se on kuitenkin vielä liian pieni askel. Kuten jokainen meistä tietää, tällä hetkellä on todella kohtuuton tilanne se, että velallinen ei voi mennä töihin, koska elämiseen jäisi ulosoton jälkeen vähemmän rahaa kuin

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

perustoimeentulolla eläessä. On nyt siis hyvä asia, että tähän asiaan tulee tämä pieni korjaus.

Mutta tässä ulosotossa on kuitenkin niin paljon muitakin epäkohtia, että mielestäni koko ulosottolaki pitäisi uudistaa nykyistä paremmaksi. Yhtenä suurena ongelmana ovat suuret korot sekä tämä täälläkin tänään mainittu suojaosuus. Velkakierteeseen joutuneella ei käytännössä ole mahdollisuutta päästä veloistaan irti. Vaikka itse velkapääoman suuruinen summa olisikin tullut jo maksettua, niin korot ovat niin suuret, että velkasumma kasvaa ja siitä on hyvin vaikea päästä irti. Kysynkin ministeriltä, kertyykö velalle korkoa nyt sillä aikaa, kun henkilö saa tätä maksulykkäystä työllistyttyään. Mikäli näin on, että velka kasvaa sitten korkoa, niin se voi olla todella suuri summa myös tämän lykkäyksen aikana, ja onko siitä käytännössä sitten hyötyä? Onko hallituksella aikomusta muuttaa tätä ulosottolakia niin, että näitä korkoja alennettaisiin huomattavasti ja tätä suojaosuutta korotettaisiin?

Vielä lisäksi sellainen kysymys, aikooko ministeri millään tavalla [Puhemies koputtaa] selvittää tätä alaikäisten ulosottovelallisten asemaa.

16.23 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Esillä oleva lakiesitys on todella hyvä ja looginen myöskin hallitusohjelman kannalta, jossa katsotaan, että kaikenlaiset toimet työllisyyden kehittämiseksi, jotta päästään lähemmäksi 75:tä prosenttia, ovat erittäin tervetulleita. Puhuimme tästä lakiesityksestä eilen lakivaliokunnassa, ja aika hyvän vastaanoton myöskin asiantuntijoiden osalta tämä sai.

Toki kysymyksiäkin on, kuten täällä jo esille tulleet puheenvuorot osoittivat esimerkiksi takuueläkeläisten ja muiden erittäin pienituloisten osalta: onko tässä tavallaan tarpeeksi hyvin huomioitu heidän tilanteensa, että he selviytyvät myöskin tämän jälkeen paremmin? Sitten myöskin yrittäjien tilanne: miten heidän toimeentulonsa ja tulonsa huomioidaan tässä? On hyvin monenlaisia yrittäjiä, sivutoimisia ja päätoimisia, ja joskus on hiukan epäselvää, millä tavalla heidän tulonsa lasketaan, ja myöskin sitten se, millä tavalla heidän perheenjäsentensä tulot lasketaan ja huomioidaan tässä.

Mutta kokonaisuutena ottaen erittäin hyvä ja tervetullut esitys.

16.24 Reijo Hongisto sin: Arvoisa herra puhemies! Arvostamani edustaja Semi nosti puheenvuorossaan esille suojaosan korottamisen. Tätä suojaosan korottamista on pohtinut moni muukin. Tilanne on kuitenkin se, että monta kertaa suojaosan nostaminen helpottamisen sijaan vain hankaloittaa velallisen asemaa, nimittäin kuukausittainen suojaosuus on nyt velallisen osalta 672 euroa 30 senttiä ja tämän lisäksi 241 euroa 20 senttiä kunkin velallisen elatuksen varassa olevan henkilön osalta. Jos suojaosuutta korotettaisiin velallisen osalta esimerkiksi 900 euroon, jäisi yli 17 000 henkilöä kokonaan ulosottotoimenpiteiden ulkopuolelle ja heille tulisi viranomaisten rekistereihin merkintä "varallisuuseste". Tämä varallisuuseste-merkintä on velalliselle pahin mahdollinen, sillä varallisuuseste-merkinnän saanut henkilö putoaa kaiken luottotoiminnan ulkopuolelle. Tämän takia velalliselle on paljon parempi se, että on ulosoton piirissä vaikka pitempään, kuin se, että putoaa siitä piiristä pois varattomuusmerkinnän saaneena. Ulosotossa olevalla on vielä toivoa, mutta varattomuusmerkinnän saaneella ei enää juuri toivoa taloutensa tasapainottamisesta ole.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministerillä... — Jaha, vielä ennätti edustaja Mäkelä tähän ennen ministeriä pyytää puheenvuoron.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

16.26 Outi Mäkelä kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä on pidetty todella hyviä puheen-
vuoroja, ja oikeastaan haluaisin yhtyä tähän huoleen, joka tuli siitä, että yrittäjäperheiden
— yrittäjien puoliset ja alle 18-vuotiaat lapset, jotka asuvat kotona — asema on kyllä hyvä
ottaa huomioon näissä kysymyksissä, kun pohditaan, miten eri ihmisryhmiä kohdellaan ja
minkälaiset oikeudet näitten muutosten myötä sitten syntyy.

Tämä ulosottolain muutos sinällään on erittäin tärkeä, ja niin kuin tässä on tullut ilmi,
kaikki kynnykset, jotka helpottavat työn vastaanottamista, on hyvä saada matalammiksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministerillä 3 minuuttia.

16.27 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitoksia lämpi-
mästi, vähän Suomi 100 -juhlavuoden hengessä taisi tulla. Näin laajoja kehuja en ole tässä
salissa kuullut kyllä vähän aikaan. On hyvä, että kansalaisten velkaantumiseen liittyvät on-
gelmat ovat laajasti vasemmalta oikealle yhteisenä asiana meillä kaikilla tässä salissa, kos-
ka kyse on vakavasta ongelmasta, kasvavasta haasteesta. Maksamisen tavat muuttuvat yhä
helpommiksi digitaalisessa maailmassa ja luotontarjonta kasvaa koko ajan, ja näitä ongel-
mia täytyy tässä salissa pystyä hoitamaan vielä vahvemmin yhteisellä rintamalla, koska
ongelma pahenee. Jos tuijotamme vain valtion tai julkishallinnon velkaa, niin se ei riitä,
vaan kansalaisten ja kotitalouksien velkaantuminen on vähintään yhtä iso ja suuri haaste ja
ongelma. Kiitoksia siis laidasta laitaan kehuista, tämä oli oikein mieltä lämmittävää.

Tulemme viemään myös muita ylivelkaantumista ennalta ehkäiseviä mutta myös ylivel-
kaantumisen jälkihoitoon liittyviä kokonaisuuksia eteenpäin. Oikeusministeriössä poh-
dimme maksuhäiriömerkintöjen pituuden merkitystä: mitä se vaikuttaa kansalaisten luot-
tonsaantiin, pärjäämiseen, puhtaaseen starttiin. Meillä on käynnissä selvitys yrittäjän hen-
kilökohtaisesta konkurssista, jolla on tarkoitus vapauttaa rehellisesti toiminut yrittäjähän-
kinen ihminen henkilökohtaisesta velkavastuusta ja sitä kautta päästää hänet yrittäjyyden
polulla takaisin eteenpäin. Positiivisella luottorekisterillä, jossa henkilön velat näkyisivät
paremmin muun muassa kulutusluottojen myöntäjille, jolloin vastuu lisääntyisi ja tietoi-
suus henkilöiden kokonaisveloista lisääntyisi, voitaisiin ennalta ehkäistä velkaantumista.
Esimerkiksi pikavippien, kulutusluottojen korkosääntelyn kiristäminen on myös minun
asialistallani ja pöydällä, ja se asia pyritään lähiaikoina saamaan eteenpäin. — Eli usealla
rintamalla edetään.

No, tähän suojaosuuteen. Moni täällä mainitsi, että myös suojaosuutta olisi pitänyt ko-
rottaa, mutta jos ulosoton suojaosuutta olisi korotettu, se käytännössä johtaisi sellaisiin on-
gelmiin, että yhä useampi suomalainen jouduttaisiin toteamaan ulosottomenettelyssä va-
rattomaksi ja sitä kautta luottokelvottomaksi. Se ongelma tulisi käytännössä johtamaan sii-
hen, että yhä useampi ihminen ei saisi välttämättä edes vuokra-asuntoa jatkossa, ei saisi
välttämättä kunnolla lainaa tai luottoa pankista, eli se johtaisi itse asiassa kaksi kertaa suu-
rempiin ongelmiin vähävaraisten ja heikossa asemassa olevien ihmisten kannalta. Eli nyt
tässä on hyvä muistaa se, että kaikilla asioilla on vähintäänkin kaksi eri puolta. Suojaosuus-
den korottaminen olisi johtanut myös hyvin tehottomasti kohdistuvaan kannustinloukku-
jen purkamiseen, eli se olisi kohdistunut myös suurituloisille. Tässä hankkeessa oli nimen-
omaan kyse siitä, että minä halusin, että tämä kohdennetaan pienituloisille henkilöille, joil-
la on se kannustinloukku suurimmillaan. Siitä on juuri kysymys, että tämä kohdentuu pa-
remmin pienituloisille, heille, joille se on oikeasti kannustinloukku. Ei tämä ulosottokysy-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

mys tai suojaosuuden nostaminen välttämättä ole kannustinloukku kymppitonin tienaa-
valle insinööreille.

No, sitten vielä eläkeläiskysymys. Ongelma on tosi, mutta tällä hankkeella on tarkoitus
vahvistaa työllistymistä, ja sen takia tämä on rajattu työikäisiin ihmisiin.

16.31 Satu Taavitsainen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Ministerille kiitos vastauksesta.
Otitte esille tämän vuokra-asunnon saamisen hankaluuden silloin, jos on ulosottomerkintä
ja vielä tämän suojaosuuden mukanaan tuoma ongelmatiikka. Kysyisin sellaista liittyen tä-
hän, onko teillä mietinnässä se, että tällä hetkellä meillä sellaiset henkilöt, jotka ovat mak-
suhäiriön saaneet taikka ulosotossa, eivät saa tavallaan meidän perusoikeuksina jo pitä-
miämme asioita, kuten vuokra-asuntoon kotivakuutusta, sähkösopimusta ja vesisopimus-
ta. Onko tällaisia asioita teillä tulossa jatkona tälle hyvälle askeleelle, mikä nyt on käsitte-
lyssä?

16.32 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tuosta vastaukses-
ta. Nostin äskeisessä puheenvuorossa tuon työttömyysturvalain sisällä olevat epäkohdat
esiin ja kysyin, onko hallitus käynyt keskustelua tai aikooko käydä keskustelua oikeusmi-
nisteriön ja STM:n kanssa, mutta sehän onkin tosiaan TEMin asia elikkä ministeri Lind-
strömin asia. Tässä ei varsinaisesti nyt tuoda esiin tätä työttömyysturvalain muutosta, ei
tietenkään, koska kyse on siitä ulosottokaaren lain muuttamisesta, mutta toivoisin, että mi-
nisteri vielä ottaisi evästyksenä sen, että tulevan hallituskauden aikana otettaisiin esille
työttömyysturvalaissa myöskin työttömyysturvalain oikeuksina nämä isot epäkohdat liit-
tyen tähän yrittäjän puolison ja alle 18-vuotiaitten lasten ja kotona asuvien 18-vuotiaitten
lasten oikeuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministerille vielä paikan päältä mi-
nuutti.

16.33 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juu,
äsksen en tosiaan ajan puutteen vuoksi ehtinyt kaikkiin kysymyksiin vastaamaan.

Ehkä ensimmäisenä tämä, minkälaisia ongelmia vähän laajemminkin ulosottomerkintä
tai luottokelvottomuus päätös tai -toteamus aiheuttaa kansalaisille. Sehän aiheuttaa valta-
vasti eri ongelmia ihan arjen askareissa, asumiseen, luoton saamiseen, työpaikan saami-
seenkin saattaa joissain tapauksissa vaikuttaa. Sitten pitää kuitenkin vastapainona muistaa
se, että järjestäytyneen yhteiskunnan tunnusmerkki on myös se, että rahoitusmarkkinat toi-
mivat ja ne toimivat myös niin, että me tiedämme, jos joku henkilö ei ole hoitanut joitain
maksujaan tai velanottoaan ajoissa. Tällainen järjestelmä on olemassa sen takia, että myös
ne, jotka hoitavat kunnolla, hyötyvät siitä, että he ovat hoitaneet kunnolla, eli se on vähän
kaksipiippuinen juttu.

Yrittäjän sosiaaliturvakysymys on äärimmäisen tärkeä, ajankohtainen asia. Lupaan, että
tämä hallituksen piirissä ainakin katsotaan monipuolisesti myös TEMin näkökulmasta, että
monimuotoistuvassa, uudistuvassa yrittäjyyden aallokossa huomioimme myös uudenlai-
set yrittäjyyden muodot tässä ulosottoon liittyvässä kohtelussa, että heitä kohdellaan myös
tasapuolisesti, mutta kannustan myös lakivaliokuntaa tarkkailemaan tätä kuulemisessa.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilöautojen romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasui- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta

Hallituksen esitys HE 156/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

16.35 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys romutuspalkkiosta, sähköautojen hankintatuesta sekä muuntotuesta liittyy toimenpiteisiin, joilla pyrimme vähentämään liikenteen päästöjä ja vastaamaan ilmastomuutoksen tuomiin haasteisiin. Vuoteen 2030 mennessä liikennesektorin tulee vähentää päästöjä 50 prosenttia verrattuna vuoden 2005 tilanteeseen. Romutuspalkkiona myönnettävään avustukseen on varattu 8 miljoonaa euroa vuoden 2018 talousarvioon. Sähköautojen hankintatukea ja henkilöautojen kaasui- ja etanolikäyttöiseksi muuntamisen tukea varten on varattu yhteensä 6 miljoonaa euroa vuosittain ajalle 2018—2021.

Esityksessä ehdotetaan valtion varoista myönnettävää romutuspalkkiota yksityisille henkilöille uuden, vähäpäästöisen henkilöauton ostoa varten. Romutuspalkkio myönnettäisiin, kun toimittaa yli 10 vuotta vanhan henkilöauton romutettavaksi ja hankkii tämän tilalle uuden henkilöauton, jonka raja-arvo on enintään 110 grammaa per kilometri tai jonka käyttövoimana on joko kokonaan tai toisena käyttövoimana etanoli, kaasu tai sähkö. Romutuspalkkiota maksettaisiin 1 000 tai 2 000 euroa riippuen hankittavan auton käyttövoimasta. Romutuspalkkion tavoitteena olisi vauhdittaa autokannan uusiutumista.

Toinen ehdotuksista liittyy liikenteen sähköistämiseen. Esityksen mukaan hankintatukea maksettaisiin yksityisille henkilöille sähköauton ostoa tai yli 3 vuoden vuokrausta varten. Tukea maksettaisiin 2 000 euroa hankittavaa sähköautoa varten seuraavat 4 vuotta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muuntotukea yksityishenkilöille henkilöauton muuntamiseksi kaasui- tai etanolikäyttöiseksi. Muuntotukea maksettaisiin 1 000 euroa kaasukäyttöiseksi muuntamisesta ja 200 euroa etanolikäyttöiseksi muuntamisesta. Muuntotuella pyritään edistämään vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöä myös vanhassa autokannassa.

Arvoisa puhemies! Toivon, että hallituksen esitys saa myönteisen vastaanoton täällä eduskunnassa. — Kiitos.

16.37 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Juha Sipilän hallitus on ministeri Bernerin johdolla käynyt oikeasti käsiksi siihen, että päästöjen vähentäminen liikenteessä aiotaan toteuttaa Suomessa ja nämä kansainväliset ilmasto- ja energiatoimet laitetaan täytäntöön myöskin Suomessa. Siksi on tärkeää, että hallituksen esitys romu-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

tuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta on nyt eduskunnassa. Näistä tavoitteista tehdään nyt konkretiaa.

Miksi näihin toimiin on sitten ryhdytty? Suomen autokanta on Euroopan vanhimpia ja Pohjoismaiden vanhinta. Autokannan uudistaminen vähäpäästöisemmäksi on välttämätöntä ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi. Siis ne kansainväliset ilmastotalkoot koskettavat myöskin meitä. Liikenne tuottaa Suomessa noin 40 prosenttia taakanjakosektorin kasvihuonekaasupäästöistä, ja noin 90 prosenttia kotimaan liikenteen päästöistä taas syntyy nimenomaan tieliikenteessä ja tieliikenteen päästöistä taas 58 prosenttia henkilöautoliikenteestä. Kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa, joka on täällä eduskunnassa hyväksytty, on linjattu, että me menemme kohti sitä, että liikenteen päästöjä on puolet vähemmän 2030. Se tarkoittaa kasvihuonekaasupäästöistä 3,6 miljoonaa tonnia vähennystä. Se on hyvin iso summa ja tarkoittaa paljon erilaisia toimia.

No, mitä tämä sali, eduskunta, voi sitten käyttää työvälineinään? On verotus, siis autovero, hankintaverot, ja sitten myöskin polttoainevero, jos niitä halutaan käyttää. On sääntely, esimerkiksi se, että latausinfra uusien asuntojen, kerros- tai rivitalojen, osalta patistellaan täytöntöön. Tai sitten ovat nämä tuet, joista nyt tänään täällä eduskunnassa keskustellaan. Valtionavustusten tarkoituksena on pyrkiä vaikuttamaan kuluttajien käyttäytymiseen tavalla, joka nopeuttaa siirtymistä vähäpäästöiseen liikenteeseen. Siis pienillä panostuksilla, esimerkiksi juuri näillä hankintatuilla, saadaan prosessi alkuun ja kehitystä tapahtumaan.

Miten nämä toimet on valittu? Ensinnäkin hallitus on kehyspäätöksissään varannut 100 miljoonaa lisärahaa vuosille 2018—2021, ja niillä laitetaan täytöntöön sitten eri sektoreilla erilaisia vähäpäästöisemmän liikkumisen, maatalouden ja muiden alueiden toimenpiteitä. Sitten meillä istuu parlamentaarinen liikenneverkon rahoitusta arvioiva työryhmä, jonka ensimmäisenä tehtävänä oli väliraportissaan tehdä esitys juuri näihin liikenteen päästövähennyksien tavoitteisiin pääsemiseksi, ja nämä olivat meidän tuotos, ja ne on tuotu sitten hallituksen esityksenä tänne eduskuntaan päätettäväksi.

On erityisen tärkeää, että henkilöautojen romutuspalkkio saatetaan nyt taas eteenpäin, koska jo vuonna 2015 meillä oli kokeilu romutuspalkkiosta ja tästä kokeilusta on hyviä tuloksia. Silloin saatiin paljon romutettavaksi erittäin vanhoja, keski-ikältään noin 18,6 vuotta olevia autoja, ja tilalle sitten ostettiin uusia autoja. Mutta tässä esityksessä ensinnäkin laitetaan 8 miljoonaa euroa romutuspalkkion toteuttamiseen rahaa. Kyseessä pitää olla yli 10 vuotta vanha auto, jonka tilalle sitten ostetaan vähäpäästöisempi auto, ja mitä vähäpäästöisempi, niin myöskin sitä isompi tämä romutuspalkkio on.

Toisekseen sähköisten henkilöautojen hankintatuki tulee tarpeeseen, koska meillä on tavoitteena, että vuoteen 2030 mennessä liikenteessä olevista autoista sähköautojen osuus lisääntyy vähintään 250 000 sähköautolla. Tuen piirissä eivät ole ladattavat tai perinteiset hybridit vaan ainoastaan täyssähköautot. Hankintatukea myönnetään 2 000 euroa, kun ostetaan tai pitkäaikaisvuokrataan vähintään kolmeksi vuodeksi täyssähköauto. Arviona on, että liikenteeseen saadaan noin 1 875 uutta täyssähköautoa tämän hankintatuen ansiosta, tällä vuositasolla.

Sitten vielä kolmanneksi hallituksen esityksessä on muuntotuki henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi konvertoinnista, ja tämäkin vastaa siihen huutoon, jota juuri biokaasu- ja bioetanolialalla toivotaan.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Otetaan muutama puheenvuoro, kun sattuu olemaan eri ryhmien edustajilla puheenvuoroja. Näiden jälkeen käydään sitten debatti, koska ministeri on vielä paikalla.

16.43 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on useita hyviä ja kannatettavia, joskin aika maltillisia esityksiä. Me olemme työstäneet näitä yhdessä eduskuntaryhmien kesken parlamentaarisessa liikenneverkkotyöryhmässä ja saaneet aikaan nyt esityksen, jossa on useita osa-alueita. Nyt esitetään siis vanhan auton romutuspalkkiota maksettavaksi uuden auton oston yhteydessä, hankintatukea sähköautoille ja muitakin askelia kohti kestävämpää liikennepolitiikkaa.

Tuon tässä puheenvuorossani esiin vihreän eduskuntaryhmän yleisiä näkemyksiä, jotka voi summata niin, että voisimme näitä esityksiä jatkossa nykyistä pidemmälle, vaikka olemmekin ihan tyytyväisiä siihen, että nämä esitykset täällä tänään ovat. Osaan olemme kiinnittäneet huomiota myös vaihtoehtobudjetissamme.

Esityksen mukaan vanhan auton romutuspalkkio on 1 000 euroa, jos auto on polttomoottorikäyttöinen ja sen päästöt ovat alle 110 grammaa kilometriä kohden, viitaten siis uuden hankintaan ilmeisesti. Palkkio on 2 000 euroa, jos käyttövoimana on joko kokonaan tai osittain korkeaseosetanoli, sähkö, maakaasu tai biokaasu. Romutuspalkkioon on varattu 8 miljoonaa euroa, ja se on voimassa elokuun loppuun 18. On periaatteena oikein hyvä, että Suomen vanhan autokannan uusiutumista nopeutetaan vähäpäästöisemmäksi. Nyt asetettua päästörajaa, 110 grammaa kilometriä kohden, pidämme kuitenkin turhan korkeana, sillä esim. EU:n päästöarvo autonvalmistajille vuonna 20 on 95 grammaa kilometriä kohden.

Romutuspalkkiota kannattaisi jatkossa viedäkin nykyistä pidemmälle. Esimerkiksi mahdollisina jatkuvuosina sen voisi myöntää vain nollapäästöautojen hankintaa edistäväksi. Eräs harkinnanarvoinen ajatus mielestämme on myös romutuspalkkion maksaminen joukkoliikenneseteleinä.

Sitten sähköautojen hankintatukeen. Hankintatukea maksetaan esityksen mukaan täyssähköautoille 2 000 euroa vuosina 18—21. Sähköautoille ei kuitenkaan saa romutuspalkkiota ja hankintatukea yhdessä. Kalliimman hintaluokan sähköautot, kuten useimmat Teslat, on rajattu tuen piiristä pois, sillä tuen saa vain maksimissaan 50 000 euroa maksavan auton ostoon. Tuen saa myös auton pitkäaikaiseen vuokraukseen, mikä on järkevää — autoilun tavatkin muuttuvat. Tukea ei voi pitää tietenkään erityisen anteliaana, sillä esimerkiksi Ruotsi maksaa 40 000 kruunua eli noin 4 100 euroa tukea täyssähköautojen hankintaan. Me vihreät esitämme vaihtoehtobudjetissamme lisäksi määräaikaista 5-vuotista vapautusta sekä auto- että ajoneuvoverosta uusien sähköautojen osalta.

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että vuoteen 21 mennessä näillä keinoin Suomeen tulisi 1 875 uutta sähköautoa. Kyse on ehkä vielä enemmän symbolisesta esimerkin antamisesta; tätä määrää pitäisi saada tästä tietenkin kasvatettua edelleen. Kyse on uuden teknologian tunnetuksi tekemisestä ja ei ehkä vielä kovassa ytimessään niin paljon ilmastopolitiikasta, mutta suunta on hyvä.

Joissain muissa maissa, esimerkiksi Ruotsissa, on puhuttu myös sähköpolkupyörien hankintatuesta. Tätä kannattaisi harkita Suomessakin, ainakin sellaisilla alueilla, missä asia on ajankohtainen.

Eräänä yksityiskohtana hallituksen esityksessä on myös konversiotuki autojen muuntamiseksi kaasukäyttöisiksi ja korkeaseosetanolikäyttöisiksi. Kyse on pienistä summista ja

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

automääristä, mutta toisaalta on tärkeää, että jokainen voi edistää kestävämpää elämäntapaa helposti arjessaan ilman, että kukkaron koko määrää kaiken.

Summa summarum: Nämä ovat perusteltuja ja tarpeellisia askelia. Samaan aikaan kuitenkin meidän täytyy tiedostaa se, että ilmastonmuutos ei odota ja meillä on tässä maassa haasteita päästövähennystavoitteidemme toteuttamiseksi oikeastaan kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Sikälikin liikennesektorin tulee olla jatkossakin erityisen tarkastelun kohteena, koska sitä varmasti tullaan kysymään, ovatko nämä nyt päättämämme tavoitteet vielä riittäviä.

Eli tarkastellaan mielellään näitä linjauksia lähitulevaisuudessa vielä yhdessä, kun saamme seurantatietoa, ja toivotaan, että kuitenkin kaikki se hyvä, joka näissä linjauksissa on, saadaan maksimaalisesti käyttöön.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustajat Kulmala ja Mäkelä, ja sen jälkeen debatti.

16.48 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Suomen autokanta on Euroopan unionin vanhimpia. Tämän erinomaisen esityksen tavoitteena on edistää autokannan uudistumista ja vähentää liikenteestä aiheutuvia päästöjä. Samalla edistetään vaihtoehtoisten käyttövoimien yleistymistä liikenteessä. Tämä lienee meidän kaikkien kansanedustajien tavoite.

Romutuspalkkio on käytössä vain 31. elokuuta 2018 saakka, mutta en millään usko, että rahat riittävät sinne saakka, koska ne loppuivat viimeksikin kesken. Romutuspalkkion myötä arvioidaan myytävän 7 400 uutta henkilöautoa, joista 3 300 olisi autoja, joita ei olisi ostettu ilman romutuspalkkiota vaan joiden sijaan liikennöitäisiin vanhoilla, suurempipäästöisillä autoilla. Tämä on siis myös ilmaston kannalta yksi vuoden tärkeimmistä ympäristöteoista.

Voidaan tietenkin arvostella, ettei kampanja poista vanhimpia autoja liikenteestä, koska niillä ajavilla ei ole varaa ostaa uutta autoa edes 1 500:n romutuspalkkion turvin. Tiedän kuitenkin henkilöitä, jotka ovat olleet tästä esityksestä jo niin innoissaan, että he ovat käyneet sopimassa autokaupassa kaupat uudesta autosta. Jos ei mieti ympäristösyitä, oman talouden kannalta ei kannata viedä romutukseen autoa, jonka arvo on enemmän kuin romutuspalkkio. Sehän olisi taloudellisesti typerää, vaikka muuten voisi ollakin viisasta.

Trafin seurantatutkimuksen mukaan vuonna 2015 käytössä olleen romutuspalkkion ansiosta liikenteestä poistuneiden autojen keski-ikä oli 18,6 vuotta ja romutuspalkkion hyödynsi useimmiten nainen mutta parempituloisempi ja iäkkäämpi kuin muut yli 10 vuotta vanhan auton omistajat. Heidän keskitulonsa olivat pienemmät kuin uuden auton omistajien keskitulot muutoin, ja he ostivat halvemman auton kuin uuden auton ostajat keskimäärin, mikä kertoo siitä, että pienituloisia on ollut ostoksilla. Lähes 40 prosenttia romutuspalkkiota hyödyntäneistä ei ollut ikinä ennen ostanut uutta autoa. Miksi siis olla kateellinen, jos naapurin rouva saa ostettua viimeinkin vanhan autonsa tilalle uuden, kohtuuhintaisen auton, ensimmäisen ja ehkä viimeisen koko elämänsä aikana?

16.50 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Autojen romutuspalkkio varmaankin piristää autokauppaa vuoden 2018 alkupuolella niin kauan kuin rahaa riittää ja uudistaa autokantamme, joka on tunnetusti Euroopan vanhimpia, vaikka ajo-olosuhteet ovat taas sitten haastavimpia koko Euroopassa. Henkilöautopolitiikkaa tässä maassa ei ole koskaan tehty turvallisuus ja tarkoituksenmukaisuus edellä, vaan autoilija on enemmänkin ollut lypsyleh-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

mä, jota verotetaan ja rangaistaan. Koska romutuspalkkion on määrä olla voimassa vain elokuun loppuun 2018, niin onkohan hallitus jo varautunut ja ottanut huomioon, onko tässä kyseessä loppujen lopuksi vain väliaikaisen markkinahäiriön aiheuttaminen koko vuoden 2018 autokaupalle?

Samalla haluaisin tuoda esille sen tosiasian, että romutuspalkkio ei todellakaan suorastaan helpota monenkaan pienituloisen autoilua, koska rahaa uuden auton ostoon ei ole palkkiosta huolimatta, vaikka se kolminkertaistettaisiin. Haluan sanoa myös, ettei nollapästöautoja ole olemassakaan vaan että sähköautonkin elinkaari ja energian tuottaminen sille tuottavat väkisinkin päästöjä. Näissä päästötalkoissa meidän olisi syytä unohtaa ne pilvilinnat ja haavekuvat, että autokanta todella uudistuisi kaavaillussa tahdissa, tämä etenkin sen myötä, kun EU tällä hetkellä suojelee suurten maidensa autoteollisuuden intressejä ja tuottaa meille paineita nostaa autoilun kustannuksia entisestään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt voidaan käydä pieni debatti. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron täällä ministerin, lähinnä ministerin, ehkä muidenkin käyttämien puheenvuorojen johdosta, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.52 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatit ovat tyytyväisiä, koska esitimme edellisessä vaihtoehtobudjetissamme romutuspalkkiota ja sähköautojen hankintatukea. Hienoa, että hallitus otti ne omaan ohjelmaansa ja vieläpä täsmälleen samoilla summilla kuin viime syksynä esitimme. Ja kun mennään vielä taaksepäin, niin ministeri saattaa ehkä muistaa, että olen jo kaksi vuotta sitten tehnyt kysymyksen sähköautoilun tuesta. Hieno päivä tänään. Mutta lisäksi on hyvä, että hallitus ajaa sitä linjaa, jota SDP ajoi parlamentaarisessa liikenneverkkokomiteassa, että ei tueta ainoastaan pääkaupunkiseudun kenties varakkaita sähköautoilijoita vaan myös moottorien muuntamista etanolille ja kaasulle.

Toinen kysymys on se, ovatko nämä ehdot liian anteliaat. Ensiksi käyttövoiman osalta mainitaan tuen edellytyksiksi, että toinen käyttövoima on sähkö, etanoli tai kaasu. Tämä mahdollistaa vanhanmalliset hybridiautot, kun pitää rajata plug-in-autoihin, joten tässä varmaankin valiokunta tekee korjauksia.

Lisäksi, kuten edustaja Parviainen sanoi, tämä CO₂-raja on [Puhemies koputtaa] liian kunnianhimon. 95 grammaa on varmaankin se vähimmäismäärä, mitä voidaan edellyttää.

16.53 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on kaivattu ja erittäin tervetullut, ja itsekin parlamentaarisen liikenneverkkojärjestön jäsenenä olen tyytyväinen siihen, että työryhmä sai kompromissiesityksen hallitukselle tästä asiasta ja nyt sitä täällä aletaan soveltaa.

Romutuspalkkiohan ei ole uusi juttu, vaan se oli käytössä jo edellisellä eduskuntakaudella, ja silloin sen hyödyt olivat kiistattomat: valtio sai enemmän verotuloja, autoja vaihtoivat keskimääräistä enemmän erityisesti pienituloiset, ja ne autot, joihin vaihdettiin, olivat pieniä, vähäpäästöisiä autoja, eli kaikki tavallaan voittivat tässä. Nyt tämä on tarkoitus tehdä uudestaan, ja hyvä, että hallitus on toimeen tarttunut.

Aikaisemmassa puheenvuorossa kiinnitettiin huomiota hiilidioksidirajaan. Siitähän käytiin valmistelun yhteydessä keskustelua, ja 110 grammaa tuli sen johdosta, että valikoi-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

ma siinä ja sen alapuolella on kattava eikä näin suosittaisi mitään tiettyä merkkiä tai mallia. [Puhemies koputtaa] Eli autovalikoiman määrä pienenee sen alapuolella huomattavasti.

16.54 Ari Jalonen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tosiaan tervetullut ratkaisu, ja olen tyytyväinen myös siihen vastaukseen, minkä keskustelujen kautta on saanut ja hallitus on saanut, että myös autoteollisuuspuoli ja autonmyyjät tulevat mukaan tähän talkooseen.

Mutta yksi huoleni koskee sitä, että tässä on muutamia epäselvyyksiä, muun muassa tämä hybridikysymys, että onko se normaali hybridi vai plug-in-hybridi. Tästä pitäisi autokaupoille saada mahdollisimman nopeasti oikeaa, selvää tietoa, että ne pystyvät käsittelemään näitä. Joten kysymys kuuluu: onhan tässä nyt kiinnitetty huomiota myös tiedottamiseen? Ja kun valiokunnassa käsittelemme näitä asioita, niin teemme mielellämme [Puhemies koputtaa] nämä tarkennukset asiaan.

16.55 Mirja Vehkaperä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelä täällä kuvaili tilannetta, että me Suomessa oikeastaan pakotamme meidän henkilöautoilla liikkuvat tällaisiin erilaisiin ratkaisuihin, jotka ovat ehkä kalliita kuluttajan näkökulmasta, mutta tämä ei ole mikään suomalainen ilmiö. Tätä tapahtuu Euroopan unionin alueella entistä enemmän, ja omasta mielestäni olen nähnyt myöskin, että autoteollisuus on itse laittanut kortensa kekoon ja pakottanut myöskin oman tuotantonsa muuttumaan entistä vähäpäästöisemmäksi. Euroopan komissiokin pakottaa omalla uudella lakipaketillaan, direktiivillä, autovalmistajia kehittämään nykyistä pienipäästöisempiä moottoreita. Tämä on se suuntaus, haluttiinpa tai ei.

Mutta oikeastaan ministeriltä voisin kysyä: kun nämä ovat oikeastaan ensiaskeleita, joita nyt tehdään ja toimeenpannaan tukipolitiikan muodossa, niin olisiko esimerkiksi työsuhdeautojen hankintatuki seuraava mahdollisuus, jolla vaikutetaan vähäpäästöisten polttoainetta käyttävien [Puhemies koputtaa] työsuhdeautojen oston yleistymiseen?

16.57 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt pitää antaa kiitos ta hallitukselle ja ministerille. Tämähän noudattelee tämän parlamentaarisen työryhmän antamia suuntaviivoja, niin kuin täällä on monta kertaa sanottu. Ja sitten tulee tämä sähköautojen tuki 2 000 euroa, kun hankintahinta on enintään 50 000 euroa. Minä olen ainakin henkilökohtaisesti erittäin tyytyväinen tähän konvertointiin eli bensiiniauton muuttamiseen kaasuautoiksi. Sen muuttamisen hinta on 3 000 euroa, ja nyt kun valtio tulee siihen tonnilla mukaan, niin se on 33 prosenttia. Eli tässä tullaan vastaan niitä ihmisiä, jotka eivät pysty ostamaan sähköautoa.

Nyt kysymys kuuluu: miten tämä jakeluverkosto saadaan luotua maahan? No, se on helppoa tietenkin, kun bensa-asemia on joka puolella. Pannaan siihen yksi pistooli, josta tulee sitten tätä biokaasua, ja sen kautta se olisi paljon helpompaa kuin esimerkiksi sähköjakeluverkon rakentaminen.

16.58 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Mitä tulee ilmastavoitteisiin, niin nehän ovat Suomen osalta kohtalaisen kunnianhimoiset taakanjakosektorin osalta, ja on selvää, että liikenteellä on tässä tärkeä osansa. On hienoa huomata, että tässä on nyt monta eri vaihtoehtoa lyöty pöytään, koska niitten pitää todellakin olla monina-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

set, ja ilolla kuulin, että edustaja Parviaisella on vielä muutama lisää, jotka on syytä ottaa mukaan tähän palettiin.

Romutuspalkkiota on tietenkin helppo poliitikkona tukea. Kuka ei olisi sitä mieltä, että on hyvä, jos saa rahaa käteen sillä, että menee ostamaan uuden auton? Edustaja Kopra tuossa totesi, että kokemukset ovat olleet positiiviset. No, itse asiassa ne eivät ehkä ole olleet niin positiiviset tutkimuksen valossa. Nimenomaan se, että siitä tulee tavallaan odotusarvo — se tulee muutaman vuoden välein uudelleen — tutkimuksen valossa oikeastaan vain siirtää ostopäätöstä eikä niinkään johda siihen, että autokanta uusiutuu. Kun VATT on pohtinut näitä asioita, niin itse asiassa romutuspalkkio on isosta paletista se ainoa, jota se nimenomaan ei suosittele. Kärjessä olisivat polttoaineverot, ruuhkamaksut ja julkisen liikenteen tukeminen — ne ovat niitä selkeästi hyviä toimenpiteitä. Näistä kaikista romutuspalkkio on se selkeästi huonoin. [Puhemies koputtaa] Eli kysyisin ministeriltä: millä tavalla te olette pohtinut näitä eri vaihtoehtoja, ja näettekö [Puhemies: Nyt menee, edustaja, aika pitkälti yli minuutin!] tämän ongelman samalla tavalla?

16.59 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähköautojen yleistyminen ja polttoainekonversiot biopolttoaineisiin ovat tavoiteltavia asioita, ja yhdyn näihin kiitoksiin ministerille, joita edustaja Harakka tuossa äsken kertoi.

Uusi teknologia tarvitsee tietenkin tukea yleistykseen, jolloin tarvittavat tukipalvelut, kuten latausmahdollisuus, yleistyvät ja kustannusero nykyiseen teknologiaan verrattuna laskee. Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteiden saavuttaminen vaatii ripeitä ja monipuolisia toimia. Kysynkin ministeriltä: Aikooko hallitus näyttää esimerkkiä ja edistää sitä, että valtio ja sen kaikki virastot ja yhtiöt korvaavat fossiilisia polttoaineita käyttäviä autojaan ja työkoneitaan uusiutuvilla ja vähäpäästöisillä polttoaineilla ja käyttövoimalla kulkevilla? Aiotaanko tätä vaatia tuottajilta valtion ja sen konsernin kilpailuttaessa tavaroita ja palveluita?

17.00 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on selkeästi oikeita askeleita edistää vähäpäästöistä autoilua. Toki tarvitaan myös lisätoimia, kuten Adlercreutz nosti hyvin esille polttoaineverolla ohjaamisen ja ruuhkamaksut.

Haluaisin kysyä ministeriltä myös: onko sähköautojen latausverkkoon hallituksella tulossa lisätoimia, ja miten sitä edistätte? Toisaalta haluaisin kysyä myös biokaasuautoilun latausverkosta, johon edustaja Wallin jo viittasi. Pidän itsekin tärkeänä tätä muuntotukea kaasu- ja etanoliautoihin ja erityisesti haluaisin edistää biokaasua. Nythän jos tankkaa kaasua, niin se on seos maakaasusta ja biokaasusta. Miten voisimme varmistaa, että siellä on yhä enemmän tätä bio-osuutta, biokaasua? Ja miten edistätte esimerkiksi maatilakokoluokan biokaasulaitoksia?

17.01 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näihin kaasuautoihin minunkin puheenvuoroni liittyy. Sinällänsä kyllä tämä romutuspalkkio, hankintatuki ja nämä konversiotuet ovat hyviä, mutta kun siellä hallituksen energia- ja ilmastostrategisessä ohjelmassa on 50 000 kaasuautoa vuoteen 2030 mennessä, niin kyllä tässä vähän herää kysymys, miten tämä aiotaan saavuttaa.

Kristillisdemokraatit ovat omassa vaihtoehtobudjetissaan esittäneet, että myöskin kaasuautoilla olisi tällainen hankintatuki, ja aiemmin me olemme esittäneet myös

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

kaasuautojen ajoneuvoveron puolittamista juuri tällä perusteella, mitä tässä edeltävä puhuja totesi: koska puolet kaasusta on biokaasua, niin onhan se totta kai ilmastoystävällisempää. Siinä mielessä toivoisin, että tämä kaasuautojen lisääntyminen otettaisiin hallituksessa ihan tosissaan, koska tässä on muuten se muna—kana-ilmiö, että ei synny tankkauspaikkoja, jos ei ole autoja, ei tule autoja, jos ei ole tankkauspaikkoja. Tämä olisi myöskin maaseudulle tärkeää maaseudun elinkeinojen [Puhemies koputtaa] elvyttämiseksi.

17.02 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on useampi edustajakollega kysynyt latausinfraa ja hallituksen toimista sen suhteen. No, ministeri tietysti siihen vastaa, mutta sivuan sitä kuitenkin. Valtion talousarviossa on 1,5 miljoonaa euroa varattu sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen eli asuinrakennuksiin, ja niitä omistavat yhteisöt saavat tällaista tukea rakentamiseen. Tämä on vastaus myös edustaja Essayahille, koskien juuri tätä muna—kana-ilmiötä, että tällä sitä pyritään edistämään. Summa on tietysti kohtuullisen pieni, se on totta, ja kysynkin ministeriltä: pystyttekö arvioimaan, kuinka paljon tällaista tukea haetaan? Nyt kun tätä talousarviota vielä valtiovarainvaliokunnan jaostossa käsitellään, niin siellä nyt ehkä muutama satatuhatta euroa tähänkin voisi liietä lisää rahaa, [Puhemies koputtaa] jos tarve on todella olemassa.

17.03 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Autojen valmistajien kunnianhimo on avainkysymys tässä, miten saadaan ilmastoasioita ratkaistua. Minulla on se käsitys, että Euroopan unionin komissiolla on ollut nytten tärkeä ratkaisu tehtävänä ja Suomessa on vähän huolestuneena odotettu, lipsutaanko siellä näistä aikaisemmin sovitusta asioista. Pyytäisin ministeriä kuvaamaan, miten Suomi nytten tästä uudesta ratkaisusta selvisi, kun olen ymmärtänyt, että ministeri on tehnyt kovasti työtä sen eteen, että sieltä tulisi hyvä päätös.

17.04 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime viikolla meillä oli tilaisuus täällä Pohjoismaiden neuvoston jäsenillä keskustella tästäkin aiheesta, liikenteen muutoksesta, autokannan muutoksesta ja etenkin siitä, mitä autonvalmistajat tekevät Pohjoismaissa ja Euroopassa ja laajemminkin. Oikeastaan yhdyn näihin kiitoksiin, mitä SDP:n kollegat ovat esitelleet jo, mutta samalla haluaisin niiden lisäksi ilmaista huoleni siitä, miten hitaasti Suomi ylipäättään reagoi tähän valtavaan liikenteen muutokseen. Tämä on ehkä suurin megatrendi sitten mobiilivallankumouksen globaalisti. Me nyt odottelemme, mitä se muu maailma tekee, mitä se Eurooppa tekee, ja katsotaan sitten vielä varmasti kolmeen kertaan, mitä se Ruotsi tekee. Tällä tarkoitan sitä, että toivoisin nyt hallitukselta tämän erinomaisen esityksen lisäksi myös kokonaisvaltaisempaa, ministeriöiden rajat ylittävää strategiaa siitä, miten me voimme investoida uskottavasti tähän liikenteen muutokseen tulevana vuosikymmenenä. [Petri Honkonen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Halmeenpäällä on kyllä varsinainen puheenvuoro, mutta okei, edustaja Honkonen, vastauspuheenvuoro.

17.05 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse näen, että tämä hallituksen valitsema linja biopolttoaineiden, sähköautoilun ja biokaasun suhteen on hyvä ja tasapainoinen ja sillä saadaan nopeita päästövähennyksiä, mutta on selvää, että sähköautoteknologia kehittyy samanaikaisesti ja se on tulevaisuudessa nykyistäkin

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

merkittävämpi liikkumismuoto. Suomi on kuitenkin niin pieni markkina, että se kehitys tapahtuu muun maailman ehdoilla, ja Suomi kyllä, uskon näin, pääsee siihen mukaan.

Nyt kuitenkin me voisimme edistää tätä sähköautojen latausinfraa myös monella muulla tavalla kuin rakentamalla perinteisesti näitä latauspaikkoja huoltoasemille, koska eihän sähköautojen lataus tarvitse niin raskasta infrastruktuuria kuin perinteiset liikennepolttoainemasemat. Miten me voisimme edistää esimerkiksi taloyhtiöiden, kerrostaloyhtiöiden tai kotitalouksien mahdollisuuksia toteuttaa tällaisia latauspisteitä ja rakentaa tällaista vastaavaa infraa kuin näiden sähköautojen lataukseen tarvitaan? Tällaistaahan itse asiassa jonkin verran onkin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nähdäkseni kaikki vastauspuheenvuoroa pyytäneet ovat ainakin kerran sellaisen saaneet. Ellei nyt ole erityisen vahvoja tarpeita lisäkysymyksiin, niin annan mielelläni ministerille puheenvuoron, 3 minuuttia valitulta paikalta.

17.07 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Kiitoksia näistä palautteista, evästyksistä ja kysymyksistä.

On näin, että vuoden 2015 romutuspalkkiokokeilussa uuden hankittavan auton päästöjen raja-arvo oli 120 grammaa per kilometri, ja siinä ostettiin autoja, joiden päästöt olivat keskimäärin 107 grammaa kilometriä kohden. Nyt sitä on kiristetty tähän 110:een. Tavoitteena tässä on ehkä ollut ennen kaikkea se, että me saisimme autokannan uudistumaan ja että olisi mahdollisimman hyvä autokantatarjonta tässä kokonaisuudessa.

Edustaja Harakka aivan oikein totesi sen, että hybridien osalta tämä tulee kohdistaa vain plug-in-autoihin, ja näin on myös tarkoitus tehdä. Selvitän, jos siinä on epäselvää muotoilua, mutta tämä on kuitenkin lain tavoite.

Useammat edustajat kysyivät etenkin kaasuautojen jakeluinfraa ja sähköautojen latausverkon kehittämisestä. Tämän parlamentaarisen työryhmän yhteydessä myös allokoitiin näille molemmille rahoitusta. Se ei näy tässä, ne ovat TEMin valmistelussa ja tulevat sitten omaa polkuaan pitkin tänne. Samoin tässä parlamentaarisessa työryhmässä myös kasvatettiin joukkoliikenteen tukea 2 miljoonalla etenkin raideliikenteeseen, laitettiin selvitettäväksi ruuhkamaksujen käyttöönotto, laitettiin selvitettäväksi työsuhteautojen päästöttömyyden kehittäminen ja myöskin arvioitiin sitä, mitkä voisivat olla ne seuraavat toimenpiteet, joita käsitellään vielä ennen kuin parlamentaarinen työryhmä antaa lopullisen raporttinsa helmikuun loppuun mennessä.

Nyt siis käsittelyssä ovat vain nämä kaksi lakia. Pakettihan on huomattavasti suurempi kuin mitä tässä käsitellään.

Tässä edustaja Adlercreutz otti esille sen, että romutuspalkkio ei ole tehokkain keino. Meidän selvitystemme mukaan kuitenkin 30 prosenttia auton hankkineista, romutuspalkkiota käyttäneistä ei olisi hankkinut autoa ylipäättään tai vaihtanut autoa ilman tätä tukijärjestelmää. Toki se varmasti myös osin lykkää, mutta se myös synnyttää autokantaan uudistumista kokonaisuudessaan.

Kaasuautolle ei ole kokonaan hankintatukea. Se johtuu siitä, että sen ajoneuvon hinta on niin lähellä diesel- ja bensiiniautojen hankintahintaa. Sen takia emme ole sitä laittaneet eteenpäin.

Edustaja Parviainen kyseli tästä asetuksesta, jota EU:n komissio on tänään antamassa. Se ei tullut julki, mutta sieltä tuli tiedote, ja tiedotteen mukaan komissio on asettamassa hy-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

vin pitkälti Suomen tavoitteiden mukaisen lähtökohdan, jossa ajoneuvojen ominaispäästöt lasketaan siihen vuoteen 2030, mutta tulisi myös välitavoite vuodelle 2025, ja tämä vastaa huomattavasti sitä, mitä Suomi on ajanut.

On totta, että nämä tavoitteet, edustaja Skinnari, etenevät hitaasti, mutta kyllä tässä tehdään yhteistyötä ympäristöministeriön, TEMin ja STM:n kanssa niistä näkökulmista, miten me voisimme liikenteen osalta tuottaa parempaa kokonaistulosta, ja siinä toki myöskin liikenteen digitalisaatio, palveluistuminen, infrastruktuuri ja asumisen rakentaminen, kaikki nämä, ovat asioita, jotka vaikuttavat tähän liikenteen isoon murrokseen, ja näiden osalta kyllä tehdään töitä kovasti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kiitoksia. Siirtynemme puhujalistaan — ja näin me teemme.

17.10 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! On hyvä asia, että vanhan autokannan uusiutumista vähäpäästöisemmäksi nopeutetaan, mikä on tämän hallituksen esityksen tavoitteena. Poliitiikkatoimissa on samaan aikaan tärkeää pitää tavoitteena sähkölatauspisteiden yleistymistä ja kaasunjakeluverkon laajentumista.

Vihreiden ajatuksena on se, että edistetään kullekin alueelle ja kuhunkin käyttötarkoitukseen sopivia vähäpäästöisiä liikennemuotoja. Nestemäiset biopolttoaineet on järkevintä kohdentaa ensisijaisesti raskaaseen liikenteeseen, joka ei tule sähköistymään ainakaan kovin nopeasti. Vihreät kohdentaisi omassa tulevaisuusbudjetissaan 3 miljoonaa euroa myös sähköautojen latausverkon kehittämiseen. Kattava latausjärjestelmä on avaintekijä sähköisen liikenteen kasvussa ja liikkumisen sujuvuudessa. Latausverkkoa on todella parannettava paitsi huoltamoilla myös lisäämällä vaikkapa rakennusmääräyksiin velvoite latauspisteisiin varautumisesta uudisrakentamisessa ja saneerauskohteissa.

Toimissa ja niiden vaikuttavuudessa pitää olla päästövähennysten saavuttamiseksi riittävästi vauhtia. Vihreät esittävät vaihtoehtobudjetissaan täyssähköautoille 5 vuoden määräaikaista verovapautta, jolla tavoitellaan 5 000:ta uutta sähköautoa jo vuonna 2018 eli ensi vuonna, kun hallituksen esityksen keinoin on arvioitu Suomen liikenteeseen tulevan vajaat 2 000 sähköautoa mutta vasta vuoteen 2021 mennessä.

Biokaasuauto on hyvä vaihtoehto, kun vaikkapa sähköauto ei etäisyys-, käytännöllisyys- tai teknologiasyistä ole paras tai mahdollinen. Tuontimaakaasun käyttö liikennepolttoaineena kannattaisi kuitenkin jatkossa lopettaa ja siirtyä käyttämään ainoastaan kotimaista biokaasua. Silloin jokainen kaasukäyttöinen ajoneuvo voitaisiin luokitella lähes nollapäästöiseksi ja niitä voitaisiin kohdella kannusteiden osalta samalla tavoin kuin sähköautoja.

Omassa budjetissamme vihreät investoisivat biokaasuun 25 miljoonaa euroa investointitukena. Kolmen tukivuoden jälkeen näin syntyisi vähintään 300 biokaasulaitosta, joilla voitaisiin tuottaa energiaa arviolta yhden terawattitunnin verran vuosittain ja luoda samalla tulovirtoja ja satoja uusia työpaikkoja maaseudulle. Hyödyntämätöntä potentiaalia on paljon paitsi maataloudessa myös elintarviketeollisuudessa. [Jukka Kopra: Mistä nämä kaikki rahat tulevat?]

Arvoisa puhemies! Liikenteen päästövähennyksissä on edettävä ripeästi, jotta on mahdollista saavuttaa Pariisin sopimuksen mukaiset kokonaispäästöjen vähentämistavoitteet sekä tärkeä tavoite lämpötilan nousun rajoittamisesta alle 2 asteeseen. Hallituksen ensi vuoden budjettiin sisältyy monia hyviä esityksiä liikenteen ohjaamiseksi kestävämmälle

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

uralle, kuten nyt käsittelyssä oleva romutuspalkkio, mutta ne eivät vaikuttavuudeltaan vielä aivan riitä: eivät ole riittävän nopeita eivätkä riittävän vaikuttavia välttämättömien päästövähennystavoitteiden kannalta. Tarvitaan hieman enemmän. Siinä olemme valmiit kaikkien yhteistyöhön.

17.14 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Kiitos ministerille vastauksesta. Ilmeisesti teillä on hieman erilaisia tietoja kuin minulla on. Kaivoin vähän tuota tausta-aineistoa. Itse asiassa nämä tutkimukset, joihin VATTin tutkimuksessa viitataan, ovat pääosin amerikkalaisia. Voi olla tietenkin, että heillä on hedonistisempi suhde autoiluun ja sikäli ehkä kynnys ostaa on matalampi. Mutta hyvä, jos hyviä tuloksia on sillä saatu ja uskotaan saatavan. [Mirja Vehkaperä: Trafin!] — Selvä.

Kun puhutaan liikenteen tukemisesta, on tietenkin yksi asia tukea hankintaa ja toinen sitä infraa. Tässä on tiettyjä satsauksia latausinfraan tukemisiin. Siinä on tietenkin aina tasapainoilua siitä, mikä on valtion tehtävä siinä ja millä tavalla yksityisiä toimijoita voi tukea infraan rakentamisessa. Siinä oli 1,5 miljoonaa ilmeisesti asuinrakennuksille, asunto-osakeyhtiöille. Miten te olette pohtinut tätä laajemmin? Millä tavalla näette valtion roolin tässä? Onko tämä sellainen asia, jota pitää määrätietoisesti tukea nyt pitkälle tulevaisuuteen, vai missä vaiheessa luulette, että markkinat hoitavat tämän infraan rakentamisen itsensä? Tässä vaiheessa tietenkin on toki pullonkaula auton ostamiselle etenkin harvemmin asutulla alueella. On vaikea kuvitella, että lappilainen esimerkiksi ihan tuosta vaan lähtee sähköautokauppaan, kun siellä ovat etäisyydet kuitenkin sen verran pitkät.

17.16 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Tästä esityksestä, romutuspalkkiosta, on siis jo historia osoittanut, että sen verotuotto on ollut positiivinen, ja mitä suurimmalla todennäköisyydellä voidaan olettaa, että tälläkin kertaa se on positiivinen. Autoala tukee voimakkaasti tätä esitystä, ja auton ostajat ja auton vaihtajat ovat tietenkin tässä tiukasti mukana, joten tämä on monipuolisesti win-win-tilanne ja sikäli erittäin hyvä esitys.

Parlamentaarinen liikenneverkotyöryhmä jätti väliraportissaan jatkoselvitettäväksi asian työsuhdeautojen verotusarvon mahdollisesta alentamisesta. Voitaisiko tällä tavoin, jos työsuhdeauto olisi siis täyssähköauto, sen verotusarvoa pienentämällä edistää täyssähköautojen käyttöä sitten työsuhdeautoina enemmän ja näin saada autokantaa uusiutumaan nopeasti? Tämähän olisi erittäin nopea keino saada myös vaihtoautomarkkinoille täyssähköautoja, sillä työsuhdeautoja käytetään keskimäärin kolme vuotta ja niitä hankitaan vuosittain noin 20 000 kappaletta. Tämä toisi vaihtoautomarkkinoille sähköautoja hyvin nopeaan tahtiin, jos tällainen verotusarvomuuotos tehtäisiin siten, että olisi erityisen edullista ottaa työsuhdeautoksi täyssähköauto.

Edustaja Skinnari täällä totesi, että liikenne on suuressa muutoksessa globaalisti mutta Suomessa tapahtuvat asiat hitaasti. Rohkenen kyllä olla eri mieltä. Mielestäni me olemme tällä kaudella tehneet paljon erityyppisiä esityksiä. Meillä on liikennekaari 1 jo päätetty, lanseerattu, tulee voimaan lähiaikoina. Liikennekaari kakkonen on täällä eduskunnassa. Meillä on uusi tieliikennelaki tulossa, yksityistielaki uudistetaan, rautateiden henkilöliikennettä uudistetaan ja niin edelleen. Kaikissa näissä esityksissä on kyllä huomioitu tämä liikenteen murros ja digitalisoituminen ja uudet ja kehittyvät palvelut. [Puhemies koputtaa] Tältä osin nostan kyllä ministeri Bernerille hattua, että hän on tuonut näitä hyviä esityksiä tässäkin määrin eduskunnan käsiteltäväksi.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

17.18 Ari Jalonen sin: Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi minä haluan tosiaan kiittää vielä kerran autoalaa. Ne keskustelut, mitä henkilökohtaisesti olen käynyt, ovat olleet rakentavia, ja kiitos siitä, että autoala lähti tällä 500:lla sitten näihin talkoisiin mukaan. Ja kiitos tosiaan hallitukselle, että tämä tuotiin tänne.

Asiaan liittyy kuitenkin jonkun verran epäselvyyksiä, mitä tuossa debatissa jo sanoin, ja tuon tässä vähän laajemmin niitä nyt esille. Yksi epäselvyys on nimenomaan tähän romutettavaan autoon liittyvä kysymys. Muutamissa piireissä on syntynyt käsitys, että sen tarvitsee olla koko edellisen kalenterivuoden omistuksessa. Se nyt on selvää, että sen pitää olla vuoden verran liikennekäytössä, että se on oikeasti liikenteessä oleva auto, ettei käy niin kuin viime kerralla, jolloin ne olivat niin sanotusti kuusen alta revittyjä romuautoja, mitkä sitten romutettiin lopullisesti. Sehän ei ole tarkoitus, vaan nimenomaan päästöjen vähentäminen ja autokannan uusiutuminen, eli kyse on käytössä olevasta autosta. Mutta tämä on yksi epäselvyys, mikä tulee selventää kunnolla. Tähän liittyy sitten myös seuranta siitä, mikä se romutettava auto oikeasti on. Jos tulkinta olisi niin, että sen tarvitsee olla nimenomaan omistuksessa koko kalenterivuoden, niin silloin näen pienen riskin, että romutettava ajoneuvo voisi olla jopa "liian hyväkuntoinen" auto. Eli tämä vaatii seuranta- ja tiedottamista niin autokauppojen kuin auton hankintaa pohtivien suuntaan.

Mutta päästöihin liittyen ja uuteen ajoneuvoon liittyen yksi ongelma sähköautojen hankinnassa on se, että kun täällä puhuttiin näistä tuista ja kun esimerkiksi Norja tukee nyt hyvin voimakkaasti sähköauton hankintaa ja sähköautoilua ylipäänsä, niin on olemassa semmoinen epäily, että autokaupasta et edes välttämättä saa sähköautoa, kun valmistettavat sähköautot menevät Norjaan. Eli tämä on yksi asia, mikä tulee ottaa esille joissakin keskusteluissa, mitä tuonne autoteollisuuden suuntaan voidaan varmasti käydä. Ja miksei se auto olisi sitten myös Uudessakaupungissa valmistettu kenties joskus.

Sitten toinen puoli on tämä kaasupuoli. Olisi minun mielestäni järkevää rakentaa semmoista infraa ja semmoista pohjaa, että tämä kaasu tulisi raskaalle kalustolle jotenkin hyödyllisemmäksi ottaa käyttöön, ja siihen rakennettaisiin myös jotain pikku porkkanaa, koska sähkö ei luultavasti tule sinne, vaan raskaalle puolelle kaasu on varmasti semmoinen pitkäaikainen ratkaisu, joka voi sitten hyödyntää tätä mainittua biokaasua. Siellä päästään sitten myös tämmöiseen huoltovarmuusasiaan, niin että poikkeusoloissakin saadaan omaa tuotantoa ja sitä kautta pysyvyyttä tähän päästöpolitiikkaan, liikennepolitiikkaan.

Toinen asia on sitten tämä konvertointi, millä myös pystytään kaasun käyttöä lisäämään. Siihen voisi vielä pohtia joitain porkkanoita. Esimerkiksi tämä biokaasupuoli: kun nyt kuitenkin maakaasupohjaisesti verotetaan, niin voisiko biokaasun käytölle rakentaa jonkinasteisen palautusjärjestelmän? Biokaasu on hyvinkin pitkälle tämmöinen yhteiskunnan... vaikka sitä palautettaisiin ja kevennettäisiin tältä puolelta, niin se tuottaa tuloja muualla, koska se tuottaa työllisyyttä. Tässä kohtaa voisi kertoa esimerkin: jos esimerkiksi pellolta kerätyistä oljista tuotetaan se biokaasu mädättämällä, niin siitä saadaan se kaasu, ja kun se ensin kerätään sieltä pellolta ja sitten se mädätetty tuote viedään takaisin sinne samalle pellolle, niin siinä tulee työtä ja pelto saa lannoitteensa. Eli tästä päästään sitten myös lannoitepuolella omavaraisuuteen, mahdollisesti. Eli tässä on hyvin paljon positiivisia asioita biokaasua ajatellen. Minun mielestäni tulisi vielä pohtia tätä, miten saadaan lisäporkkanaa tähän konvertointiin ja biokaasun käyttöön.

Vaikka tässä yhteydessä tietyksi puhutaan autojen hankinnasta, niin ilmastonäkökannasta tahdon vielä mainita sen, että tietenkin se on parempaa, että pääsisimme enemmän joukkoliikenteen käyttäjiksi ja tämä MaaS-ajattelu, joka on myös suomalaista perua, etenisi täs-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

sä. Elikkä mukana on koko aika pidettävä tämä iso kokonaisuus, mikä pitää sisällään monia eri näkökantoja, ja niitten yhteisvaikutus on se, mitä tulee tavoitella.

Tosiaan kiitos siitä, että tämä on tullut. Käsittelystä tulee varmasti mielenkiintoinen.

17.26 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Vielä palaan tähän sähköisen infran edistämiseen. Kun siihen on nyt talousarviossa esitetty se 1,5 miljoonaa euroa, johon myös edustajakollega Adlercreutz viittasi, niin talousarviokäsittelyn tässä vaiheessa on vielä mahdollista tehdä pieniä muutoksia, ja muutama satatuhattakin on prosenteissa iso muutos. Tämä kohta on ympäristöministeriön hallinnonalalla 35.20.52, ja jos ministerin mielestä siinä pienelläkin muutoksella saataisiin vielä hyvää aikaan, niin silloin tietysti kannattanee keskustella ministerikollega Tiilikaisen kanssa ja edelleen hallituspuolueiden ympäristövaliokunnan valiokuntavastaavien ja asunto- ja ympäristöjaoston, vaikkapa sen puheenjohtajan, kanssa, ja sitä ehkä voisi vielä tarkastella. Asia on kuitenkin tärkeä ja semmoinen, jota mielellään olisi edistämässä.

Ja sitten kun tässä aikaisemmin sähköpyöräistä on puhuttu — sehän ei tähän nyt suoraan liity, mutta ikään kuin kannustuksen sanoina jatkossa, jos tilanteita tulee — niin sellaiset toimet ja päätökset, jotka edistävät sähköpyöräilyä ja ylipäättään pyöräilyä ovat kannatettavia. Yksi harhaluulo sähköpyöräilyyn liittyen on sellainen, että ajatellaan, että jos ihminen on polkenut ennen työmatkan 5 kilometriä ja jatkossa siirtyy sähköpyörään, niin se liikunnan vaikutus ikään kuin vähenee. Mutta todellisuudessa käy niin, että ne poljettavat matkat pitenevät, jolloin päädytään siihen, että ne terveysvaikutukset itse asiassa eivät katoa, todennäköisesti tulevat vain lisääntymään, ja päälle tulevat sitten erilaiset ilmastovaikutukset ja muut vaikutukset, mitkä näkyvät, ei tarvita parkkipaikkoja niin paljon ja näin pois päin. Että tätä asiaa varmasti kannattaa pitää suurennuslasin alla. Helsingissä on hyviä esimerkkejä tästä [Puhemies koputtaa] kaupunkipyörähankkeesta.

17.28 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa puhemies! Parlamentaarisisessa väylätyöryhmässä esitettiin myöskin rahoitusta julkisen liikenteen tukiin lisäyksenä ja myös raideliikenteen ostoisiin tukisumman lisäämistä — nämä ovat oikeansuuntaisia toimenpiteitä — ja lisäksi tässä keskustelussa esillä ollut sähkö- ja kaasuautojen lataus- ja jakeluinfran rakentamisen tukemista. On selvää, että niitä pitää tukea siis julkisin varoin, mutta niitä syntyy myöskin yksityisten toimesta. Esimerkiksi Gasum kasvattaa noin kymmenkunta tankkausasemaa vuositasona, ja näitä muita toimijoita tulee koko ajan lisää, ja se on hyvä kehitys. Pohjoisin biokaasutankkausasema sijaitsee tällä hetkellä Oulussa, ja pitää muistaa, että tässä mennään eteenpäin tämän kehityksen suhteen ja näitä tarvitaan lisää, jotta kaasuautoja saadaan lisää tuonne tien päälle. Mutta se ei riitä, että vain henkilöautojen osalta biokaasu- ja sähköautot lisääntyvät, vaan meidän pitäisi saada julkinen liikenne toimimaan ja bussit ja joukkoliikenne kokonaisuudessaan tänne kaasuautoilun puoleen, koska siellä nimenomaan päästöjen vähentämiselle olisi oiva tilaisuus.

Otan esimerkin Pohjois-Pohjanmaalta Iistä, joka sai juuri vastikään tämmöisen Euroopan mittakaavassakin merkittävän, hyvän Hinku-kunnan palkinnon. Siellä edistetään hiili-neutraaleja ratkaisuja, jotka tulevat arklisissa asioissa ja kuntalaisten taholla. Siellä on esimerkiksi tämä julkinen liikenne täysin sähköistetty ja kaikki tulevat hankinnat tulevat edistämään vähäpäästöisyyttä [Puhemies koputtaa] myöskin liikenteen puolella.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

17.30 Petri Honkonen kesk: Arvoisa puhemies! Aivan kuten tässä on todettu, tässä biokaasutoimialalla on ollut vähän sellainen muna ja kana -ongelma, kun tätä jakeluverkkoa ei ole syntynyt ja sitten myöskään ei näitä autoja ole otettu käyttöön. Vaikkakin tässä nyt puhutaan tämän konversiotuen osalta aika pienistä summista suhteessa, uskon, että tämä on kuitenkin tärkeä päänavaus, joka antaa oikean signaalin sitten kuluttajille ja myöskin näitä investointeja harkitseville. Tiedän, että esimerkiksi Keski-Suomessa, tuolla omassa vaali-piirissäni, on vireillä ja suunnitteilla useita liikennebiokaasuhankkeita, mitkä kaikki eivät ole suinkaan vielä julkisia. Tästä syystä on hyvä, että tällaisia positiivisia signaaleita siihen suuntaan laitetaan.

Nythan olisi mahdollista laskennallisesti jopa 18 prosenttia tieliikenteen energiankäytöstä korvata biokaasulla. Se olisi se laskennallinen potentiaali, tosin reaalinen on sitten kuitenkin huomattavasti pienempi, mutta siinäkin puhutaan todella isosta osasta. Biokaasu kuitenkin on pääosin päästötöntä polttoainetta.

Aivan kuten tässä edustaja Vehkaperä edellä totesi, tänä vuonna on jo avattu 10 uutta biokaasujakeluasemaa tässä maassa, ja senkin takia nyt alkaisi olemaan mahdollisuuksia siihen, että myös raskasta liikennettä siirtyisi enemmän käyttämään biokaasua. Varmaan tässä jatkotyössä on otettava sekin huomioon, miten sitä raskasta liikennettä saataisiin kaasukäyttöiseksi, kun siellä sähköistyminen ei kuitenkaan ole näköpiirissä ja on varsin epätodennäköistä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja ministeri Berner, 3 minuuttia.

17.32 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää parlamentaarista työryhmää ja sitä parlamentarismia, jonka kautta olemme näitä ratkaisuja valmistelleet, ja sen kanssa työ myöskin vielä jatkuu.

Edustaja Adlercreutz otti esille jakeluinfra ja sen, tarvitaanko sitä tukea vai syntyykö se markkinaehtoisesti. Kyllä pitkällä tähtäimellä jakeluinfra on varmasti osa markkinaehtois-ta rakennetta. Mutta on myöskin totta, että kun TEM on aikaisemmin jo erillisellä päätök-sellä latausinfraa tukenut, niin se on mahdollistanut sen, että me olemme nyt tilanteessa, jossa kuitenkin EU:n vaatimusten mukaisesti meidän latausinfra suhteessa ajoneuvoihin on kunnossa. Tähän emme olisi varmasti ilman tukijärjestelmää kuitenkaan päässeet emmekä olisi saaneet sitä työtä alkuun. Sen takia on tärkeää, että me jatkamme sitä työtä vielä jon-kun verran sekä jakelu- että latausinfra osalta. Meidän summamme ovat aika vaatimatto-mat, mutta niitä on rakennettu niin, että me pystymme nimenomaan hakemusten perusteel-la sitten rakentamaan sillä tavalla, että pääsemme vaikuttamaan siellä, missä markkinat ei-vät tällä hetkellä vielä toimi.

Edustaja Kopra nosti hyvin esille sen, että paljon tässä liikenteen puolella tapahtuu — kiitokset kiitoksista. On ihan selvää, että suurin ja tärkein asia ilmastonmuutoksen osalta ja liikenteen murroksen osalta ovat ne meidän tottumuksemme ja tapamme liikkua. Näiden osalta tehdään valtavasti töitä tällä hetkellä lainsäädännön puolella mutta myöskin sen puo-lella, että synnytetään uusia palvelukokonaisuuksia.

Edustaja Jalonen nosti esille sen, että kun kyse on romutettavasta autosta, sen on oltava liikennekäytössä sen 10 vuotta ja haltijan on oltava omistaja, joka sitten sen romutuspalk-kionkin siitä ajoneuvosta saa, mutta hänen ei ole omistettava sitä koko 10:tä vuotta sitä ai-kaisemmin.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Verotuskysymyksiin varmasti palataan vielä tässä parlamentaarisen työn jatkotöiden osalta. Siinä on vielä iso kokonaisuus, johon meidän on palattava.

Edustaja Kiuru, tämä on juurikin näin, että sähköpyörät lisäävät sekä kansanterveyttä että meidän ilmastoratkaisujamme ja synnyttävät pidempiä liikkumisen matkoja, ja myös-kin mahdollisesti voivat korvata niitä lyhyitä autolla kuljettavia matkoja, jolloin sähköpyörästä on erityisesti hyötyä. Tätä me työstämme nytten liikenne- ja viestintäministeriön niin sanotussa Käpy-strategiassa elikkä kävelyn ja pyöräilyn strategiassa, josta on tulossa periaatepäätös valtioneuvostolta näillä näkymin noin helmikuussa. Toivottavasti siinä yhteydessä voidaan myöskin palata tähän sähköpyörän mahdolliseen tukijärjestelmään.

Edustajat Vehkaperä ja Honkonen, on juuri näin, että me tarvitsemme myöskin bio-kaasuun liittyviä edistämistoimenpiteitä ja ennen kaikkea myös raskaan liikenteen osalta. Toki meillä on sitten tulossa myöskin terminaaleja, joissa on latauskokonaisuuksia. Tältäkin osin vuodessa on tapahtunut todella paljon.

Työ on siis vielä kesken. Me jatkamme, mutta tässä on nyt kuitenkin kaksi lakiesitystä, joilla päästään jo alkuun. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 167/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

17.35 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kyseessä oleva laki lähtee direktiivin edellyttämistä velvoitteista, ja sen takia tässä on nyt laitettava asiat kuntoon. Muutoksia pitää tehdä kansallisessa lainsäädännössä, mutta myös asetuksissa, ja sen suhteen tietysti on joitakin kysymyksiä herännyt.

Ensimmäinen kysymys koskee sitä, onko vaarana, että kemikaalilainsäädäntö ja ympäristönsuojelulaki sääntelevät ikään kuin samaa asiaa, jolloin viranomaisen ja yritysten työ ikään kuin vaikeutuu, koska ei oikein aina tiedetä, kumman lain puolelta pitäisi tehdä. Sitä ehkä vielä täytyy asetuksenantovaiheessa tarkastella.

Toinen kysymys liittyy voimaloiden säiliöiden kuntoon ja turvaamiseen sen suhteen, että sieltä ei valu ympäristöön ja maahan yhtään mitään ylimääräistä ja ylipäätään ei valu yhtään mitään. Nyt tässä asetusluonnoksessa kaikesta lähdetään liikkeelle siitä, että pitää olla tällainen kaksoisvaippa, vähän niin kuin tankkereissa kaksi pohjaa. Se on ihan hyvä asia, että siellä on ikään kuin se kaksinkertainen varmistus, mutta toisaalta sen lisäksi pitäisi olla suoja-allas. Nyt on tullut sen suuntaista viestiä, että nämä ovat sinänsä hyviä asioita, mutta jos nämä molemmat vaaditaan, niin onko se riskinhallinnan kannalta jo hieman

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

ylimitoitettua. Jos esimerkiksi näitä suoja-altaita rakennetaan lisää, niin pienillä voimaloilla se saattaa olla liikevaihdosta 10 prosentin luokkaa, niin että se ei ole mikään ihan pieni summa. Kun olen asiasta kysynyt, niin ilmeisesti on niin, että kumpi tahansa, tiivis suojaallas tai kaksoisvaippa, sinällään riittää suojaamiseen ja vahinkoja ei ole kummassakaan tapahtunut. Eli sitä taustaa vasten tällainen tuplasuojaus ei välttämättä olisi ihan tarpeellinen.

Vielä asetuksiin liittyen, tällaisten voimaloiden osalta, joita käytetään vuodessa hyvin vähän, alle 500 tuntia, on nyt kahdenlaista tilannetta: voimaloita jotka ovat vanhoja, olemassa olevia voimaloita ja sitten uusia voimaloita. Lähtökohdan varmaankin pitäisi olla niin, että vaatimusten näille kahdelle voimalaitostyypille, vanhoille ja uusille, pitäisi olla samanlaiset, ja sitä ehkä on vielä syytä tarkastella asetuksen puolella, että onko näin ja ovatko asetukset johdonmukaisia, loogisia ja ymmärrettäviä toiminnanharjoittajan kannalta. — Kiitos.

17.39 Martti Mölsä sin: Arvoisa puhemies! Tällä ympäristönsuojelulain muutoksella pannaan toimeen kansallisesti keskisuuria polttolaitoksia koskevan direktiivin velvoitteita. Esityksen mukaan rekisteröintivelvollisuus laajenisi nykyisiä pienempiin, polttoaineteholtaan vähintään 1 megawatin energiantuotantolaitoksiin. Tämäkin lakiesitys on seurausta EU-direktiivistä, jonka seurauksena keskisuuret laitokset tulee saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä, kuten edustaja Kiuru jo totesikin.

Itse kiinnitän huomiota vaikutusten arvioihin, joita löytyy hyvin niukasti varsinkin pk-sektorille, ja yrittäjyysvaikutusarviointi on varsin puutteellista. Arvioinnissa todetaan muun muassa, että vaikutusten arviointiin aiheuttaa haastetta se, että ei ole olemassa tarkkaa arviota siitä, paljonko tämän kokoluokan laitoksia Suomessa on ja mitä polttoainetta ne käyttävät. Rahallisia arvioita ei ole siten pystytty antamaan.

Taloudellisista vaikutuksista todetaan muun muassa, että rekisteröintivelvollisuudella tulee olemaan jonkin verran kunnallistaloudellisia vaikutuksia, koska kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset joutuisivat käsittelemään aikaisempaa enemmän rekisteröinti-ilmoituksia ja ympäristölupahakemuksia. Näistä kunnat voivat periä käsittelymaksun.

Kiristyvät päästöraajat luovat pohjaa uusien teknisten ja toiminnallisten ratkaisujen löytämiselle ja sitä kautta myös mahdollisuuksia cleantech-yritystoiminnan kehittymiselle. Rekisteröintivelvollisuus lisää toiminnanharjoittajien hallinnollisia kustannuksia rekisteröinti-ilmoituksista ja mahdollisista lupamenettelyistä johtuen. Merkittävistä yrittäjyysvaikutuksista todetaan, että ne liittyvät direktiivin edellyttämien päästöraja-arvojen sekä mitaus- ja raportointivelvoitteiden noudattamiseen. Näistä säädetään asetustasolla, ei laissa, minkä vuoksi vaikutuksia ei ole käyty tarkemmin läpi tässä yhteydessä. On kuitenkin arvioitu, että tarvittavat lisäinvestoinnit uusiin puhdistuslaitteisiin olisivat Suomessa noin 22 miljoonaa euroa vuoteen 2030 mennessä.

Sitten vaikutuksista viranomaisten toimintaan: niistä todetaan, että työmäärä kunnissa lisääntyy myös sitä kautta, että säännöllisen jälkivalvonnan piiriin kuuluvia toimintoja olisi aikaisempaa enemmän.

Ympäristövaikutuksista todetaan, että esitykseen sisältyvistä lakitason säännöksistä ei yksistään aiheutuisi välittömiä ympäristövaikutuksia, mutta ympäristövaikutuksia syntyisi, kun laki- ja asetustason sääntelyä sovellettaisiin yhdessä. Tämä vähentäisi pitkällä aikavälillä esimerkiksi energiatuotannon hiukkas- ja muita ilmastopäästöjä.

Näillä kommentailla, arvoisa puhemies, toivon, että valiokuntakäsittelyssä saadaan enemmän tietoa siitä, mikä vaikutus todella on yrityssectorille näillä velvoitteilla.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

17.43 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tosiaankin tämän hallituksen esityksen ydinasia on tämä polttolaitosten rekisteröintivelvoitteen laajeneminen koskemaan myös varsin pieniä voimalaitoksia ja lämmityspolttolaitoksia.

Olennaista on se, minkä edellä myös edustaja Mölsä totesi, että meillä ei ole tarkkaa tietoa siitä, kuinka paljon tällaisia teholtaan 1—50 megawatin laitoksia meillä täällä Suomessa on. On näköpiirissä, että tästä aiheutuu myös kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille lisää työtä. Mutta näitä kustannusvaikutuksiakin on aika lailla mahdotonta arvioida, kun ei ole tietoa tästä lukumäärästä. Tällainen arvio 2 546 laitoksesta on esitetty, mutta sen tarkkuutta on vaikea tässä sanoa.

Mielestäni on olennaista miettiä myös sitä näkökulmaa, että kun tässä on kuitenkin kyse EU-direktiivin implementoinnista, niin Suomen EU-linjahan nyt on ollut se, että byrokraatiaa pitäisi purkaa myös siellä EU-tasolla ja huomiota tulisi kiinnittää siihen sääntelyn vaikuttavuuteen: mitä aivan oikeasti tällaisella sääntelyllä, tällä direktiivillä tämän kyseisen säännöksen osalta saavutetaan, saavutetaanko sillä todella joitakin ilmastohyötyjä ja saavutetaanko sillä oikeata vaikuttavuutta. Tässähän vain viranomaisten taakka lisääntyy ja perustetaan tai laajennetaan tällaista rekisteröintiä. Itse en usko, että tällä sellaisia ilmasto-vaikutuksia tulee sen kummemmin olemaan. Tällaista viestiä valiokunnassa valiokuntakäsittelyssä on syytä laittaa ministeriön kautta eteenpäin EU-pöytiin, että näistä tulisi myös käydä sitten hyvin esille, mitkä ovat ne lainsäädännön todelliset vaikutukset ja tavoitteet.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 170/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu

17.46 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä esitetään muutettavaksi niin sanottua metsätietolakia siten, että julkisia, ympäristötiedoiksi katsottavia metsätietojärjestelmän tietoja voisi luovuttaa ilman nykyisiä tietojenluovutusmenettelyjä. Tämä mahdollistaisi metsävaratietojen saattamisen avoimesti saataville ilman metsänomistajaa yksilöiviä tietoja. Pidän tältä osin esitystä hyvänä.

Tämä hanke on osa nykyisen hallitusohjelman Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä -kärkihanketta. Hankkeen tavoitteena on tehostaa metsävaratiedon hyödyntämistä parantamalla tiedon laatua ja liikkuvuutta sekä kehittämällä sähköisiä palveluita. Myös luonnonvarojen kestävä käytön näkökulmasta metsiä koskevien tietojen aikaisempaa parempi

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

saatavuus ja laajempi hyödyntäminen ovat avainasemassa. Senkin puolesta tämä esitys on aiheellinen.

Metsävaratietoja on luovutettu tällä hetkellä noin 2 miljoonan hehtaarin alalta. Metsävaratietojen käytön tehostaminen yhdessä muiden metsäpoliittisten keinojen kanssa tukee Suomen kansallisten metsä-, energia- ja ilmastostrategioiden mukaisia tavoitteita lisätä hakkuita ja uusiutuvan energian käyttöä. Samalla se antaa entistä paremmat mahdollisuudet huolehtia metsien monimuotoisuudesta, joka lienee meidän kaikkien huolena.

Esityksen mukainen tietovarantojen julkisen saatavuuden parantaminen luo edellytyksiä myös uuden liiketoiminnan syntymiselle ja auttaa kehittämään metsätietoinfrastruktuuria muun muassa sujuvan puukaupan tueksi. Pidän esitystä metsäalalle erittäin tärkeänä ja ajankohtaisena.

17.47 Reijo Hongisto sin: Arvoisa herra puhemies! Lain tavoitteena on sähköisiä palveluja kehittämällä saada selville tarkemmin maamme metsävarannot sekä parantaa tiedon laatua ja erityisesti tiedon liikkuvuutta sekä saattaa lainsäädäntö myös metsätietojärjestelmän osalta EU-direktiivien mukaiseksi.

Voimassa olevaa lakia muutettaisiin siten, että julkisten, ympäristötiedoiksi katsottavien metsätietojärjestelmän tietojen luovuttaminen olisi mahdollista ilman nykyisiä tietojen luovutusmenettelyjä. Lisäksi metsävaratietojen virheettömyyttä koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että Suomen metsäkeskus voisi vastaanottaa kenen tahansa toimittamia metsävaratietoja.

Metsäkeskuksella on ajantasaista metsävaratietoa noin 11,6 miljoonan hehtaarin alueelta, josta kaksi kolmasosaa on kerätty viime vuosina uudella kaukokartoitusperusteisella menetelmällä. Vaikka metsätietojärjestelmän tiedot ovat pääosin julkisia, niin siltä osin kuin kyse on julkisten henkilötietojen luovuttamisesta, luovutuksen saajalla tulee olla metsätietolain, henkilötietolain tai muun lain nojalla oikeus käsitellä pyytämäänsä tietoja. Nykyinen menettely on sanalla sanoen hidas ja todella kankea.

Arvoisa puhemies! Pidän tätä lakiesitystä hyvänä erityisesti pienten metsäpalstojen omistajien kannalta. Nimittäin käytännössä tilanne on nykyään heidän kohdaltaan niin, että he eivät saa myytyä hakkuukelpoista metsää, koska monta kertaa tämä korjattava ala on niin pieni. Metsänkorjuukoneketjuja ei ole kannattavaa kuljettaa ja työllistää pienillä aloilla. Jos savotoita tai hakkuita voitaisiin suorittaa kerralla laajemmalla alueella, useiden metsäomistajien mailla, niin se olisi kannattavaa korjuun kannalta. Toteutuessaan laki antaisi mahdollisuuden selvittää yhden myyjän palstan läheisyydessä olevat muiden omistamat palstat, jotka ovat myös hakkuuikässä. Näin ollen puuta ostavat yhtiöt voisivat lähestyä näitä metsänomistajia ostotarjouksilla nykyistä nopeammin, ja käsitykseni mukaan tällä tavalla myös puukauppa vilkastuisi nykyisestä.

Arvoisa puhemies! Lakiesitys on hyvä ja kannatettava.

17.51 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Yhdyn tuohon edellä esitettyyn arvioon siitä, että tämä on varsin kannatettava lakiesitys. Metsävaratietojen käyttäminen metsäteollisuuden ja metsätalouselinkeinon hyväksi on vielä liian vähäistä, ja tällä esityksellä tähdätään ennen kaikkea siihen, että niin metsäteollisuus kuin sitten myöskin metsäntutkijat ja tämän elinkeinon kehittäjät voisivat paremmin tätä meidän laajoista luonnonvaroista koottua tietoa hyödyntää.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Mielestäni on erittäin tärkeää, että tässä nyt päädyttiin oikeanlaiseen lopputulokseen eli siihen, että yksityismetsänomistajien henkilötiedot, tilatiedot eli tiedot heidän yksityisomaisuudestaan eivät ole vapaasti saatavilla tässä järjestelmässä. Tämä on äärimmäisen tärkeää omaisuudensuojan periaatteen kannalta. Myöskin pidän sitä hyvänä, että tässä on minusta tällainen tasa-arvoinen kohtelu, että pienmetsänomistajien ja sitten esimerkiksi suurten metsäyhtiöiden, joilla on varsin laajoja metsäomistuksia, kaikkien metsätietoja käsitellään samalla tavalla. Silti nämä tiedot ovat koko elinkeinon ja myöskin tieteen ja tutkimuksen käytettävissä, ja tästä hyvästä lopputuloksesta hallitukselle kiitokset.

17.52 Antti Rantakangas kesk: Arvoisa puhemies! Voi yhtyä kollegoitten tapaan siihen myönteiseen arvioon tästä lakiesityksestä. Erityisesti edustaja Hongisto käytti hyvin asiantuntevan puheenvuoron käytännön metsänomistajankin kannalta.

Tämä on osa tätä hallituksen digitalisaatiopolitiikkaakin. Jos vähän tätä avaan, meillä on täällä metsäpuolella paljon hyödyntämättömiä mahdollisuuksia, ja esimerkiksi tämä Metsäkeskuksen ylläpitämä metsään.fi-järjestelmä antaa yksittäisille metsänomistajillekin hyvän tiedon omista metsistä, niistä hakkuumahdollisuuksista, hoitotoimenpiteistä ajoitettuina ja jaksotettuina, mitä pitäisi omassa metsässä tehdä, ja myös arvion siitä, minäkalaisia taloudellisia vaikutuksia tästä tulee. Myöskin tietojärjestelmien kehittymisen myötä erilaiset asiat, esimerkiksi Kemera-tukijärjestelmän hyödyntäminen, voidaan hoitaa tänä päivänä täysin sähköisesti, mikä nopeuttaa palveluita. Perusongelma kuitenkin on tällä hetkellä Metsäkeskuksen resurssit, ja toivon mukaan eduskunnastakin löytyy pientä helpotusta siihen, jotta nämä järjestelmät pystytään saamaan toimimaan ja siellä on riittäviä voimavaroja hyödyntää niitä täysimääräisesti.

Kaiken kaikkiaan nyt käsitellyssä oleva laki omalta osaltaan kyllä palvelee sitä hallituksen strategista tavoitetta, että puuta saataisiin enemmän liikkeelle ja voitaisiin turvata teollisuuden puunsaanti tilanteessa, jossa meillä on tulossa myöskin jalostuskapasiteettia lisää, mikä on sinänsä hyvä asia, ja sitä, että se tavoite 15 miljoonan kuutiometrin puunkäytön lisäämisestä saataisiin myös käytännön tasolla toteutettua.

17.53 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Täytyy itsekkin yhtyä siihen, että tämä hallituksen esitys on hyvä. Tämä edistää elinkeinoja ja tämä panee puuta liikkeelle. Olisi hyvä, että kun tätä julkista tietokantaa nyt avataan ja meillä on metsään.fi-järjestelmät ja toimivat Kuutiot olemassa, niin sellaisetkin metsänomistajat saisivat sitten tarjouksia, jotka eivät välttämättä ole markkinoilla olleet aktiivisia. Eli tällä on periaatteellinen markkinoita tehostava vaikutus, ja on hyvä, että metsäalakin, vaikka se on perinteinen ala ja perinteiset muodot on ollut hakata puita, menee nyt aika lailla täysin sähköiseen muotoon tiettyjen kauppojen osalta. Minusta on aivan oikein, että hallituksen kärkihankkeena tätä pidetään.

Toinen periaatteellinen juttu, joka sisältyy tähän hallituksen lakiesitykseen, on se, että kun me keräämme julkisin varoin tietoa, sitä tietoa ei saa mennä tyhmentämään, koska jos sitä tietoa tyhmennetään — nyt puhun hila- ja kuvioperiaatteista — niin silloinhan se tarkoittaa, että veronmaksajien rahoja menee hukkaan.

Tähän hallituksen kompromissiesitykseen sisältyvät molemmat nämä periaatteet: edistetään sähköistä puukauppaa eikä tyhmennetä julkista tietoa.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konsulipalvelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 168/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 270/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 11/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 11/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Asia pantiin 24.10.2017 pidetyssä täysistunnossa pöydälle kuluvalle istuntoviikolla pidettävään täysistuntoon. Yleiskeskustelu asiasta jatkuu.

Keskustelu

17.56 Matti Torvinen sin: Arvoisa herra puhemies! Jatkan siitä, mihin viimeksi jäin, eli en jäänyt mihinkään, kun en aloittanut.

Mikä ei ole oikeus ja kohtuus, se ei voi olla lakikaan. Näin sanoi eräs Olaus Petri 1500-luvulla, ja se viisaus pitää kutinsa edelleen. Olen erityisen iloinen siitä, että saan olla kertomassa suomalaisille tulevasta kärjäoikeusuudistuksesta, olen sen verran henkilökohtaisesti sitä myös kokenut. Sen avulla pyritään parantamaan kansalaisten oikeusturvaa, parantamaan tuomioistuinten palvelun laatua ja alueellista kattavuutta. Näin saamme paremmin toteutettua oikeutta, kohtuutta ja lain kirjainta sekä henkeä. Tuomioistuimen tehtävänä on tuottaa oikeita ja perusteltuja ratkaisuja kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisin kustannuksin. Näin määrittelee laki, ja uudistuksella pääsemme paremmin nimenomaan tuohon tavoitteeseen.

Miten sitten uudistus toteutetaan? Kerron muutamien sanoin tärkeimmät muutokset ja perustelen niitä.

Ensinnäkin pieniä kärjäoikeuksia yhdistetään. Kärjäoikeuksia halutaan myös vahvistaa, jotta niistä löytyy eri alojen erityisosaamista. Maailma, jossa elämme, on tänä päivänä monimutkainen, ja monien kysymysten ratkaisu vaatii erityisosaamista myös tuomareilta. Ukkotuomareiden aika on ohi. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi rakenne- ja rakennusvirhe- ja vastuukysymykset, nimenomaan rakennusteollisuuden bisneksessä hometaloriidat. Kun taloon syntyy kosteusvaurio, tarvitaan asiantuntemusta, jotta tuomioistuin voi selvittää, kenelle kuuluu vastuu vioista ja kenelle syntyy korvausvelvollisuus. Onko rakennus suunniteltu huonosti, toteutettu väärin, onko sen piirustuksia noudatettu? Ovatko materiaalit sellaisia kuin niiden kuuluu olla? Ovatko rakennuksen käyttäjät syyllistyneet tahatto-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

miin, tuottamuksellisiin tai tahallisiin laiminlyönteihin, jolloin vikoja on syntynyt? Kuinka alihankintaketjutettuja rakennusvälivaiheita olisi pitänyt valvoa, ja valvottiinko niitä ja millä tavalla?

Samoin huoltajuusriidat, perintöriidat, ositukset, autokaupat, monimutkaiset kysymykset eivät ratkea yksinkertaisilla salomonintuomioilla. Kaikkeen tähän ja moneen muuhun tarvitaan nykyään paitsi lakikirjan tuntemusta myös monen alan erityisosaajia. Siksi alojen erikoisoikeudenhoitoa halutaan keskittää. Esimerkiksi maakaupat, merioikeus, yritys-saneeraukset, konkurssit, ulosottovalitukset, sotilasoikeus ja monet muut erityiskysymykset halutaan keskittää kärjäoikeuksiin, jotka erikoistuvat omaan alaansa.

Ennen kaikkea kansalaisten on tunnettava, että heitä on kohdeltu oikeudenmukaisesti, kun he kävelevät ulos tuomioistuimesta jokin päätös taskussaan. Ei voi olla niin, että kärjäoikeuden koosta ja sijainnista riippuu, onko sillä asiantuntemusta vai ei, saako ihminen oikeutta vai ei.

Toinen asia ovat kielelliset kysymykset. Uudistuksella halutaan varmistaa entistä tarkemmin, että ihminen muuttoliikkeen runtelemassa maassa voi edelleen asioida viranomaisissa omalla kielellään. Suomen-, ruotsin- ja pohjoisesta katsoen saamenkieliset palvelut on turvattava.

Uudistuksella haetaan myös säästöjä. Suurimmat säästöt syntyvät siitä, että kärjäoikeuksien päätöksiä ei tarvitse lähteä huudattamaan uusiksi seuraavassa oikeusasteessa, kun joku tai kukaan osapuoli ei ole päätökseen tyytyväinen. Oikeusprosessit ovat yleensä pitkiä, ne vievät aikaa, voimavaroja, ja tappeleminen kärjäoikeuden jälkeen hovioikeudessa voi tuntua kohtuuttoman rankalta ja kalliilta. Uudistuksen tavoitteena onkin, että kärjäoikeuksista tulee entistä enemmän ulos päätöksiä, joiden kanssa ei tarvitse mennä muualle.

Ajatuksena on myös, että julkista oikeusapua laajennettaisiin ja yksityiset palveluntarjoajat voisivat tarjota apua myös syrjäseutujen ihmisille. Nyt oikeusapu keskittyy liikaa suuriin kaupunkeihin ja julkisille toimijoille. Pk-sektorilta ympäri maata löytyy paljon toimijoita, jotka voisivat tarjota apua läheltä.

Toivon, että tämä ei mene kyläpolitiikointiin vaan tästä tehdään kokonaisuudessaan hyvä ratkaisu. Meillä ei ole varaa siltarumpupolitiikkaan, jota olen kuullut harjoitettavan. Arvoisa puhemies, sininen eduskuntaryhmä kannattaa lämpimästi tätä uudistusta ja tehtyä pohjaesitystä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Näyttää olevan debatin tarvetta. Debatin aloittaa edustaja Ojala-Niemelä.

18.01 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy kyseenalaistaa tämän erikoistumisen edut. Voi sanoa, että kyllä hyvä juristi pystyy perehtymään asiaan kuin asiaan ja ottamaan asioita haltuun. Voin sanoa, että tuosta edustaja Torvisen puheenvuorosta ei jäänyt kyllä tämän esityksen puolustamiseksi paljon villoja käteen. Meillä on viimeisen 30 vuoden aikana kärjäoikeuksia supistettu 96:sta 20:een, ja voin sanoa kyllä, että tässä on jo jonkinlainen kipuraja ylitetty kärjäverkon supistamisen osalta. Edellisessäkin selvityksessä vuonna 2010 ei ole tehty selvitystä vaikutuksista oikeusturvan saatavuuteen tai tuomioistuinlaitoksien toimintaan ylipäänsä, ja tämä olisi tullut ehdottomasti tehdä. Samoin tuomioistuinviraston perustamisesta ministeri Häkkinen on tehnyt päätöksen, mutta tämän ratkaisun olisi tullut myös odottaa tätä päätöstä ennen kuin tehdään näin kauaskantoisia ratkaisuja.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

18.02 **Kari Tolvanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pari viikkoa sitten esittelinkin tämän mietinnön, mutta ihan lyhykäisyydessään:

Hyviä asioita — kun epäilin, että täällä enemmän etsitään niitä haasteita. Tosiasia kuitenkin on, että tämä uudistus on nyt välttämätön, ensinnäkin näin teknisten asioiden vuoksi. Ensinnäkin kärjäoikeuksia pitää digitalisoida, salit pitää saada nykypäivää vastaaviksi. Aikanaan tulee Aipa-hanke, mutta pitää luoda etäkuulemisyyhteyksiä ja muuta tekniikkaa, ja meillä ei vain ole kerta kaikkiaan varaa tällaista salimäärää, mitä nyt on, varustaa tällä tekniikalla. Samoin turvajärjestelyt ovat täysin puutteelliset monissa paikoissa. Jo työturvallisuuslaki vaatii, että henkilöstön turvallisuus taataan.

Sen lisäksi olen kyllä huolissani näistä pienistä haavoittuvista tuomioistuimista. Lain-säädäntö on monimutkaistunut hyvin paljon, ja tarvitaan erityisosaamista. Tuomarit itsekin ovat todenneet, että he eivät enää kaikkea valitettavasti voi hallita.

18.03 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en voi ihan näin avoimin mielin ja täysin rinnoin olla tätä esitystä puolustamassa. Haluan kuitenkin todeta, että tässä lakkautetaan 7 kärjäoikeutta ja 21 istuntopaikkaa — erittäin merkittävistä saneerauksestahan tässä on kysymys. On syytä todeta, että lakivaliokunnassakin kiinnitettiin huomiota siihen, että muutama istuntopaikka sai erityisen huomion elikkä Raahe ja Iisalmi: Raahe sen takia, että Oulun toimitiloihin, poliisi- ja oikeustaloihin, poliisi ei ole palaamassa, mutta oikeusministeriö aikoo kuitenkin tuomarit sitten sijoittaa. Aika mielenkiintoista. Ja Iisalmi sen takia, että Sukevan vankilan erityispiirteet ja rakentaminen Kuopioon merkitsevät lisäkustannuksia. Tämän takia on välttämätöntä, että kun oikeusministeriö tekee asetuksilla lopulliset päätökset, niin nämä kokonaistaloudelliset vaikutukset on myös arvioitu ennen päätöksentekoa. Ei riitä siis, että jälkikäteen arvioidaan, tuliko hyvä päätös vai huono, vaan ne pitää ennakkoon arvioida. Se on kyllä oikeusvaltioperiaatteenkin mukaan välttämätöntä, [Puhemies koputtaa] kun on kyse oikeusministeriöstä.

18.04 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy kyllä sanoa näin, että olisi ollut mukavaa, että oikeusministeri Häkkänen olisi ollut täällä kuulemassa tätä meidän keskustelua ja palautetta tästä hallituksen esityksestä ja tästä mietinnöstä.

Ihan niin kuin tuossa edustaja Ojala-Niemeläkin totesi, meillä on tehty aika radikaali supistaminen jo 2010 kärjäoikeusverkostoon, ja ei senkään vaikutuksia, ei kustannusvaikutuksia eikä myöskään käsittelyaikoihin kohdistuvia vaikutuksia, ole arvioitu, mutta ei ole myöskään tämän hallituksen esityksen vaikutuksia arvioitu. Elikkä tässä vain kuvitellaan, että säästöjä syntyy, mutta kuitenkin ei ole esitetty missään lukuja siitä, tuleeko niitä säästöjä. Minun mielestäni ihmisten oikeusturvaa ei voida laittaa mihinkään huutokauppaan, vaan se on meille todella tärkeä asia, mistä pitää pitää kynsin ja hampain kiinni, elikkä tässä suhteessa kyllä ihmettelen tätä koko esitystä. Toivoisin, että edelleen, kun asetuksella istuntopaikkoja voidaan säilyttää, ne säilyisivät myös Raahessa, Iisalmissa ja Sodankylässä, ja niin edelleen ne tärkeät kielelliset oikeudet ja yhdenvertaisuus [Puhemies koputtaa] ja saatavuus pitää turvata myös jatkossa.

18.06 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on varmasti paljon hyvää, mutta kyllä se tietysti herättää erityistä huomiota, että tämä hallitus nyt ajaa sitä linjaa, että keskitetään näinkin voimakkaasti. Juuri esimerkiksi täällä

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

mainituille paikkakunnille, joista sitten ollaan lakkauttamassa tämä palvelu, tämä merkitsee välillisestikin monenlaisia vaikutuksia. Esimerkiksi Sodankylässä etäisyys on pitkä, ja sitten taas Raahen ja Iisalmen ovat merkittäviä paikkakuntia alueellisesti ja etäisyyksienkin kannalta. Eli keskittämistä ja sitä kautta säästöjen etsimisestä tässä on tietysti kysymys. Nyt talous paranee, ja kun talous paranee, niin voisi ajatella, että oikeusturva nousisikin säästöjen edelle ja palvelujen saatavuus ihmisiä lähellä olisi tärkeämpi asia kuin pienien säästöjen etsiminen.

18.07 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin jaan sen huolen, että kun tuomioistuinvirastoa ei ole perustettu ja kun edellisen saneerauksen vaikutuksia ei ole arvioitu, niin nyt ollaan suin päin taas tekemässä uusia muutoksia. Nämä ovat kuitenkin säästöesityksiä, mitä tämä laki käytännössä pitää sisällään.

Puuttuisin itsekin kielellisiin oikeuksiin ja kohtuulliseen saavutettavuuteen. On selvää, että käräjäoikeudessa ei käydä jatkuvasti, siellä ei monien meistä tarvitse käydä juuri koskaan, mutta jotkut joutuvat niissä kuitenkin käymään, ja on huomioitava se, että omalla äidinkielellä palvelun saaminen kohtuullisen matkan päästä olisi tärkeää. Ruotsinkielisten asema tulee heikkenemään tämän uudistuksen myötä, ja erityisesti saamenkielisten palvelujen asema heikkenee sitäkin enemmän. Esimerkiksi etäisyys Ivalosta Ouluun on 510 kilometriä, ja jatkossa tämä 510 kilometriä on sitten se kohtuullinen matka, jonka saamenkieliset joutuvat esimerkiksi yrityssaneeraus- ja ulosottoasioissa matkustamaan. Tuntuu melkoisen epärealistiselta, vaikka Lapissa epäilemättä pitkät etäisyydet ovatkin [Puhemies koputtaa] tutumpia.

18.08 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon hyviä puheenvuoroja käytetty, mutta tuntuu siltä, että ne, jotka kehuvat tätä, eivät ole kyllä ehkä tutustuneet lakivaliokunnan mietintöön. Lakivaliokunta on kyllä aika yksimielisesti nostanut esille todella paljon ongelmia ja haasteita. Sitten oppositio on päätenyt siihen, että ne ovat niin painavia, että pitää hylätä koko esitys, mutta mielestäni ne samat asiat on nostettu esille ja oli aika lailla yksimielisyyttä niistä.

Yksi varsin ongelmallinen kohta on tietysti se, että kielellisistä oikeuksista ei ole kiinnostuttu riittävästi, hallitus kohtelee niitä hyvin ylimielisesti ja luulee, että kielelliset oikeudet turvataan paperilla. Vaikka tiedetään kokemuksesta, että meillä on esimerkiksi kaksi erittäin toimivaa käräjäoikeutta, Porvoossa ja Raaseporissa, joissa todellisuudessa toimii kaksikielisyys, niin silti aivan tieteen tahtoon lakkautetaan nämä ja toivotaan, että tulevaisuudessakin saadaan ruotsinkielisiä palveluita Espoosta [Puhemies koputtaa] ja Vantaalta.

18.09 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tosiaankin säästölaki, jolla haetaan säästöä 5—7 miljoonaa, mutta kuitenkin tässä hallituksen esityksessä ei ole sellaisia kattavia, hyviä laskelmia ja selvityksiä. Näillä lakkautuspaikkakunnilla etäisyydet kasvavat ja poliisien saattokuljetuksiin käytettävä aika kasvaa, resurssit hupenevat, asiakkaitten ja todistajien matkakulut kasvavat, henkilöstön työmatkat pitenevät. Tästä on hirveän vaikea löytää sellaisia asioita, mitkä tässä oikeastaan paranisivat.

Erityisen absurdina pidän tätä tilannetta oman kotimaakuntani Pohjois-Savon kohdalta, jossa ovat nämä Iisalmen ja Varkauden lakkautettavat kansliat. Niitten asiointien käsitteilyyn ei ole edes riittävästi tilaa Kuopiossa, joudutaan lisärakentamiseen. Ja ottaen huo-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

mioon juuri tämän Sukevan vankilan, joka täällä jo mainittiin, tämä tulee lisäämään kustannuksia siellä, eli edes tämä hallituksen esityksen tavoite säästää kuluja ei toteudu tämän maakuntani kohdalla. Siinä mielessä tuntuu, että aivan käsittämättömillä perusteilla [Puhemies koputtaa] hallitus on viemässä tätä esitystä tällaisenaan eteenpäin. Ei voi muuta kuin kannattaa sitä hylkäysesitystä.

18.10 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kyseessä oikeusministeriön hallinnonala, joten silloinhan kaiken, mitä hallitus esittää, pitää olla totta ja oikein. Itse en täysin käsittänyt sitä, että tämä lakkautusperuste on sellainen, että ei ole olemassa laskelmia siitä, jos jonnekin toiselle paikkakunnalle joudutaan rakentamaan jotakin ja se menee läpi. Minua tämä hieman ihmetyttää. Muuten minä ymmärrän, että julkista taloutta pannaan kuntoon, mutta itse en ole muuta vaatinut kuin sen, että on selvät laskelmat ja sitten on täysin yhdenvertaiset perusteet, miten näitä kanslioita tai istuntopaikkoja lakkautetaan.

Kuten edustaja Essayah täällä totesi, Pohjois-Savossa lakkautetaan Varkaus ja Iisalmi tämän hallituksen esityksen perusteella, ja jos olen oikein käsittänyt, toisella puolella Suomea on seutukuntia, joissa säilyy kaksi. Näin ollen minä koen jotenkin, että tätä pitäisi tarkastella nimenomaan toteutuneitten säästöjen kautta ja todellisten laskelmien kautta ja sitä kautta pitäisi antaa vielä mahdollisuus tässä tapauksessa Iisalmelle ja mahdollisesti Varkaudelle.

18.11 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silta-rumpupolitiikkaa ei ole se, että lakiesityksiltä vaaditaan kunnollisia kustannus—hyöty-analyyssejä. Esimerkiksi Pohjois-Savossa Kuopion toimipisteen tilat ovat minun käsitykseni mukaan huonommassa kunnossa kuin lakkautettavaksi esitetyt Iisalmen ja Varkauden toimipisteet. Kuopiossa on tehtävä välittömästi korjaus- ja saneeraus- ja laajennustöimipiteitä, kun taas Iisalmessa ja Varkaudessa on terveet, hyväkuntoiset ja jopa modernit tilat. Mikä järki tässä on? Tämän perusteella voi kyllä todellakin epäillä, tuleeko tästä säästöä pidemmällä aikajänteellä.

18.12 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tämä kustannussäästöasia on noussut keskiöön ihan oikein. Sitä pitääkin tarkastella kriittisesti ja avoimin mielin. Joutuu todellakin kysymään Pohjois-Savon osalta, miten voi olla mahdollista, että valiokunnalla ei ole käytettävissään Kuopion uudisrakentamiseen liittyviä kustannuksia. Ne pitäisi olla tiedossa, kun kerran vedotaan kustannussäästöihin ja toisaalta sitten ei haluta ottaa huomioon vuokratilakustannusten alentamismahdollisuuksia ainakaan Iisalmessa. Kyllä tässä on vedottava nyt oikeusministeriöön ja koko valtioneuvostoonkin, että se lopulta päätöksiä tehdessään ottaa huomioon todelliset kustannustekijät, poliisien tehtävien lisääntymisen näitten matkojen pidentymisen seurauksena, erityistekijät, niin kuin tämä Sukevan vankila tuolla Ylä-Savon puolella, ja myös seutukuntien elinvoimaisuusnäkökohdat. Tällainen rauhallinen pohdinta vielä kustannussäästöistä on enemmän kuin perusteltua.

18.13 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys rajasta oikeusturvan leikkaamisesta. Jos miettii istuntopaikkojen määrän vähentämistä, kuinka paljon vähennetään, niin tästä ihmisten oikeusturva tulee kärsimään erittäin paljon. Sii-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

tä on todellinen huoli minulla. Oman maakunnan kohdalla mietin sitä Iisalmen ja Varkauden tilannetta: siellä on nykyaikaiset, hyvät tilat, jotka ovat erittäin hyvät arvosanat saaneet tuomareilta, siellä pystyy hyvin istuntoja pitämään ja hoitamaan, kun vastaavasti Kuopiossa tehdään remonttia ja siitä tulee lisää kustannuksia. Tulee mieleen myös Tuomariliiton näkemys siitä, että tämä lain muutos, mikä nyt ollaan tekemässä, ei kohtelee ihmisiä tasa-arvoisesti läpi Suomen. Tämä heikentää harvaan asuttujen alueitten ihmisten oikeusturvaa.

18.14 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on todella harkitsematon, koska vuoden 2010 jälkeen tehtyä suurta karsintaa ja muutosta ei ole arvioitu ja silti esitetään rajua karsintaa sekä käräjäoikeuksiin että istuntopaikkoihin. Vihreät eivät tätä esitystä kannata. Valiokuntakäsittelyssä ei löytynyt riittävän vahvoja perusteluja eikä itse asiassa löytynyt perusteluja edes sille, mistä säästöt tulevat, koska tiloja tarvitaan joka tapauksessa lisää ja henkilöstö siirtyy. Erityisesti vaarassa ovat ihmisten kielelliset oikeudet oikeuspalveluissa. Silloin kun ihmiset ovat oikeuspalveluiden piirissä, tarvitsevat niitä, on tärkeää, että niiden laatu säilyy ja kielelliset oikeudet varmistuvat. Nyt näin ei ole asianlaita esimerkiksi ruotsin kielen kohdalla, mutta ei myöskään saamen kielen kohdalla. Myös Tuomariliitto kiinnitti huomiota siihen, että alueellinen saavutettavuus ei ole hyvä tässä esityksessä.

18.15 Matti Torvinen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt sitten kohdalleni tuli tämän esityksen puolustaminen, niin haluan sanoa ihan, että täällä kiinnittäydytään seiniin, hirttäydytään seiniin, kun tosiasia on se, että — minä kerron oman toimistoni osalta sen, että eilen asiantunteva tuomari kuuli asiakasta Rovaniemeltä Helsinkiin — tänä päivänä etäyhteydellä, puhelinyhteydellä, videoyhteydellä pystytään hoitamaan asioita aivan toisella tavalla. Täällä kiinnittäydytään oman kotiseudun äänestäjien oikeuspaikkoihin, kun nyt haetaan säästöjä tosiasiaa siitä, että säästö syntyy — ihan kokemuksesta — siitä, että kun käräjäoikeus antaa hyvän tuomion, se maksaa hävinneelle osapuolelle 10 000 euroa plus toisen puolen 10 000 euroa, ja jos tästä ei valiteta, selvitään 20 000:lla. Kun sitten on sellainen käräjäoikeus, vaikka Sodankylä, jossa on muutama tuomari ja siihen joudutaan muualta ottamaan tuomareita, he eivät ole välttämättä käsitelleet niitä asioita. Se todellinen säästö syntyy yksityisen ihmisen osalta siinä, että hänen ei tarvitse mennä hovioikeuteen ratkaisemaan asioita.

18.16 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tässä esityksessä on selvästi hyvinkin monta ongelmaa. Nostan tässä esille muutaman absurdin detaljin.

Pietarsaareissa on uudet, kalliit, remontoituneet tilat, joiden vuokrasopimus on voimassa vuoteen 25, ja tämä piste suljetaan tästä huolimatta. Samaan aikaan vanhoissa tiloissa toimiva pienempi Kauhavan yksikkö saa jatkaa. Raaseporissa olisi tilaa. Se suljetaan ja toiminnot pyritään siirtämään Espooseen. Espoon tiloja joudutaan puolestaan laajentamaan tämän myötä.

Tässä on puhuttu kielellisistä oikeuksista. No, tänäkään päivänä ne eivät toimi erityisen hyvin, mutta tämä uudistus selvästi heikentää niitä. Meillä on 138 tuomioistuinharjoittelijapaikkaa Suomessa. Tällä hetkellä niistä on viisi ruotsinkielistä, tämän jälkeen enää kaksi kappaletta, kaksi 138:sta, ja nekin kaksi Ahvenanmaalla. Jokainen voi itse päätellä, onko tämä sellainen rakenne, joka turvaa kielellisiä oikeuksia pitkällä tähtäimellä.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

18.17 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Allekirjoitan sen tuskan, mikä esimerkiksi Ylä-Savon ihmisillä tämän asian tiimoilta on. Olisin todella itsekkin kaivannut sitä, että olisi ollut tarkat kustannuslaskelmat siitä, mitä tässä menetetään ja mitä hyödytään.

Mutta, arvoisa puhemies, yksi asia tässä keskustelussa on mielestäni jäänyt liian vähälle huomiolle. Se on tämä Senaatti-kiinteistöt. Kotikunnassani Ilomantsissa poliisilaitos joutui muuttamaan nyt omista tiloistaan vuokratiloihin toiseen paikkaan, onneksi samalla paikkakunnalla Ilomantsissa on vielä. Virat siirrettiin kyllä Joensuuhun. Minkä tautta tämä toimiston siirto tehtiin? Sen takia, että Senaatti-kiinteistöt perii valtion kiinteistöistä aivan järjetöntä vuokraa. Se on kolmasosa siellä yksityisen hallitsemisessa tiloissa, mitä se vuokra on. Saman joutui tekemään Rajavartiolaitos, jonka Senaatti-kiinteistöt ajoi omista tiloistaan vuokratiloihin. Sattumoisin on sama kiinteistö. Sinne meni perässä myös muitakin. Palolaitoskin joutui muuttamaan sinne samoihin tiloihin. Vanha ammattikoulu otettiin uusiokäyttöön. Yksityinen yrittäjä hoitaa sitä. Milloin me tässä talossa rupeamme tämän käsittelemättömän firman, Senaatti-kiinteistöjen, porsasteluja [Puhemies koputtaa] katsomaan tarkemmalla kädellä? Eihän näin voi jatkaa, hyvänen aika.

18.19 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun tässä säästöillä ollaan perustelemassa sitten tätä kohtuullisen suurta käräjäoikeusverkoston supistamista, niin silloin olisi aina toivottavaa, että ne säästöt pohjautuisivat joihinkin faktoihin ja pystyttäisiin osoittamaan, että ne säästöt todella toteutuvat.

Kun täällä on kollegoiden puheenvuoroja kuunnellut ja asiantuntijoiden arvioita lue-
nut, niin kyllä aika monta kysymysmerkkiä nyt nousee esille. Toisaalta ajatellaan, että muutamalla pisteen lakkauttamisella saadaan säästöjä, ja samalla tunnustetaan kuitenkin, että moneen pisteeseen, jotka jäävät sitten voimaan, täytyy tehdä lisäinvestointeja, jotta sinne mahtuvat ne siirrettävät toiminnot.

Kun katsotaan tätä vähän laajemminkin, niin kyllä panin merkille, että moni hallituspuolueenkin edustaja nyt suhtautui tähän vähän sillä tavalla, että olisi pikkuisen aikalisää otettu ja selvitetty tämä vähän tarkemmin, ja kyllä tähän toiveeseen täältä oppositiosta voi hyvin yhtyä. Aina kun säästöillä jotain perustellaan, kyllä niiden säästöjen pitää olla todellisia eikä ihan hatusta vedettyjä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on yksi kierros käyty, mutta täällä lienee vielä debatin tarvetta.

18.20 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt hyväksytään lakiesitys, jossa päätetään 20 käräjäoikeudesta ja niitten pääkanslioista, ja sitten asetuksella päätetään muista istuntopaikoista. Tässä toivoisin todella, niin kuin täällä on moni puhuja sanonut, että kun oikeusministeriö tekee tästä päätöksen, niin se perustuu sellaisiin faktoihin ja tosiasioihin, että voidaan myös jälkikäteen arvioida, että päätös oli oikea. Mutta nyt vähän tuntuu — eikä vähän tunnu, vaan tilanne on se — että sanotaan, että ei voida esittää laskelmia, mutta päätös kuitenkin halutaan tehdä. Tässä mielessä vetoan kyllä hyvin vahvasti oikeusministeriin, että kun sitten aikanaan eduskunta saa selvityksen, niin kuin täällä ponnassa on, siitä, miten tämä uudistus meni, niin niiden paikkakuntien osalta, joilla sitten lakkautuksia tulee, voidaan osoittaa, että kokonaistaloudelliset vaikutukset ovat hyväksyttävät ja näin.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Kaikilta osin oikeusministeriöön valitettavasti ei ole pystynyt luottamaan. Viittaan tässä Pelson vankilan investointipäätökseen, jota eduskunta on monta kertaa kiirehtinyt, ja vieläkin tämä asia on hoitamatta.

18.21 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin lopetin edellisen puheenvuoroni siihen, että pitäisi odottaa tämä tuomioistuinvirastouudistus. Sen tehtävänä olisi ollut ratkoa tämä kärjäverkkoasia. Toinen asia on, että meille on 22.5. luvattu lakivaliokuntaan summaaristen asioiden esitys ministeriltä ja sitä odotetaan edelleen. Sillä on myös ratkaiseva merkitys siinä, mihin kärjäoikeuksiin summaarisia asioita tullaan jatkossa sijoittamaan. Nämä ovat mitä suurimmassa määrin kyöksissä toisiinsa.

Kyllä minä ihmettelen tätä keskittämisen ja suuruuden ekonomiaa myös keskustapuolueen toimesta. Oikeusministeriön omien tilastojen mukaan laadun mittaamisessa suuret oikeudet menestyvät huonoiten. Siellä on ykkösenä tuottavuudeltaan Kemi-Tornio, kakko-sena Oulu ja kolmantena Lappi, eli pienimmät oikeudet pärjäävät tässä vertailussa.

Tässä esityksessä pannaan nyt työntekijät tien päälle ja nojataan tekniikkaan, jota ei ole olemassakaan vielä. Välimatkat ovat pitkät, ja ne toimipisteet lopetetaan, joihin on [Puhemies koputtaa] julkinen liikenne kaikkein heikointa.

18.22 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Torvinen puhui täällä, että olemme omille äänestäjillemme jotenkin tekemässä mukavia juttuja täällä ja rakastumassa seiiniin. Kyllä minä, edustaja Torvinen, teille sanon, että älkää myöskään rakastuko uusiin seiiniin, jos ette tiedä, minkä verran ne uudet seinät maksavat. Jos tämä on säästölaki, niin minun mielestäni on täysin kohtuullista täysistunnossa rakentavasti vaatia laskelmia näitten päätösten tueksi, ja jos niitä ei ole olemassa, niin totean niin kuin edustaja Kääriäinen, että minun mielestäni pitäisi pohtia uudelleen, ovatko nämä muutokset yleensä järkeviä.

Ja kun kokonaisuuksia pitää kuulemma kansanedustajan hallita, niin tuon julki teille kaikille, että vuonna 2004 Iisalmissa ja Ylä-Savossa oli 38 poliisia, tänä päivänä heitä on 22. Kesällä on vain yksi partio, ja nyt kun se partio lähtee viemään pitkälle Kuopioon ihmisiä, joilla ei ole varaa mennä millään kulkuneuvolla — eikä näitä kuljekaaneja, julkisia linja-autoja — niin siitä seuraa selvä turvallisuusvaje. Nämä kokonaisuudet pitäisi pystyä ottamaan huomioon, että ei anneta rikollisuudelle hyvää mahdollisuutta.

18.23 Matti Torvinen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään suoritin soittokierroksen tästä Iisalmen asiasta, että voisin selvittää sen, ja sanoma oli selvä: "Älkää rakastuko seiiniin. Luottakaa siihen, että tietotekniikka ja tietotekniikkaratkaisut ratkaisevat sen." Minä sanon sen käytännössä, koska näin on tapahtunut. Etäyhteydellä pystytään asioita hoitamaan. On asennekysymys, hyväksytäänkö tässä se, että köyhän ihmisen ei tarvitse hovioikeuteen valitettuaan maksaa 10 000:ta, 20 000:ta. Tässä on todellisuudessa kyseessä asiantuntemuksen lisääminen, jossa seiiniin rakastuminen ja oman kotiseudun siltarumpupolitiikka ei auta.

18.24 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tuntui nyt pahalta kuunnella edustaja Torvisen argumentteja. Siis todellakin Ylä-Savon kohdalla, Iisalmen kärjäoikeuden kanslian kohdalla kysymys on siitä, että säästöjä ei ole tulossa ja joudutaan

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

poliisien työmäärää lisäämään, kuljetuskustannukset kasvavat ja tietenkin sitten kasvavat myöskin työntekijöitten matkakustannukset Kuopioon, jonneka ei tule mahtumaan, kun sinne tullaan siirtämään sekä Iisalmen että Varkauden jutut. Kaiken lisäksi on tiedossa Kuopion tiloista se, että paitsi että ne ovat riittämättömät, niin nekin seinät, mitkä siellä ovat, ovat huonossa kunnossa, elikkä siellä on homeongelmia, ja siinä mielessä tämä esitys on Pohjois-Savon osalta aivan absurdi. Kyllä täytyy ihmetellä, että Lapin kansanedustajana ajattelette sillä tavalla, että keskittämistä olette viemässä eteenpäin, koska onhan se aivan selvää, että myöskin näitten kaupunkien muut oikeudelliset palvelut heikkenevät. Sieltä lähtevät oikeusaputoimistot, sieltä lähtevät asianajotoimistot, ja sitä kautta koko seutukunnan toiminta näivetty. Eli ei millään voi ajatella, [Puhemies koputtaa] että tässä hallituksen esityksessä olisi kannatettavia asioita.

18.25 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on oikeusvaltio. Kansalaiset luottavat varsin pitkälti oikeuslaitoksen toimintaan, sen rehellisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Samoin luottamus poliisin toimintaan on korkealla. Tämä perustuu omalta osaltaan myös tietämyksensä läheisyysperiaatteeseen.

Tässä suhteessa kyllä — kun hallitusneuvottelujen jälkeen myös kärjäoikeusverkoston tarkastelu on meneillään, tämä liittyy kustannuskysymyksiin — ymmärrän oikeusministeriötä, että he ovat vaikeassa tilanteessa. Mutta kyllä eduskunnan pitää katsoa sen perään, että päätökset ovat järkeviä, ja silloin kun katsotaan, ettei voida osoittaa tosiasiallisesti rahallisia säästöjä — esimerkiksi Pohjois-Savon tapaus on juuri sellainen, jos lakkautetaan Iisalmi, lakkautetaan Varkaus, kärjäoikeuksien osalta kansliat, istuntosalit ja nämä uudelleen rakennetaan Kuopioon — niin ainakaan veronmaksajan näkökulmasta siitä ei ole taloudellista hyötyä eikä se ole myöskään oikeudenkäytön kannalta järkevää, joten tämä asia on kyllä sellainen, että tätä eduskunnan täytyy hyvin tarkkaan harkita.

18.26 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Torvinen puhuu täällä seinistä, mutta kyllä valiokuntakuulemisessa tuli erittäin hyvin selville se, että myöskin hallitus näkee haasteena tämän kielellisten oikeuksien toteutumisen. Muun muassa Uudellamaalla Raasepori ja Porvoo ovat huolehtineet ruotsinkielisistä palveluista, mutta nyt esimerkiksi Espoon kärjäoikeuteen, jonne näitä on ajateltu siirrettävän, on jo tähän mennessä ollut haasteellista saada kielitaitoista henkilöstöä.

Se seikka, mikä tässä keskustelussa ei ole vielä noussut esiin, on se, että hallitus aikoo myös kaavailla lisätoimia kärjäoikeuksille. On nimittäin niin, että yksityistieriidat, jotka ovat siis erittäin tärkeitä kysymyksiä ja tärkeitä kysymyksiä ratkaista laadukkaasti, ovat nyt siirtymässä kuntien tielautakunnilta kärjäoikeuksiin. Elikkä entisestään jo nyt ruuhkautuneisiin kärjäoikeuksiin on tulossa lisää asioita käsiteltäväksi.

18.27 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy edustaja Torviselle todeta, kun me olemme lakivaliokunnassa todellakin kuulleet monia asiantuntijoita tästä ratkaisujen laatukysymyksestä, ettei pienissä kärjäoikeuksissa tehdä huonoja päätöksiä. Kyllä on juuri niin kuin edustaja Ojala-Niemelä totesi: kyllä jos aletaan perustelemaan kärjäoikeuksien supistamista sillä, että saataisiin laadukkaampia ratkaisuja, niin tähänkin pitäisi kyllä olla faktat olemassa, ja näin ei ole. Elikkä pienissä kärjäoikeuksissa on kyllä tehty laadukkaita ratkaisuja ja ei niistä valitusprosesseja ole sen enempää käynnistynyt kuin suuremmissa, jopa vähemmän, niin että tämä ei pidä paikkaansa.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Toisaalta meillä on korkeimman oikeiden presidentin lausunto, on Tuomariliiton, Asianajajaliiton, Lakimiesliiton, ja kaikissa on sama kritiikki: oikeusturva vaarantuu, on pidemmät välimatkat, ja oikeuden saatavuus heikentyy. Kyllä tämä kritiikki on tullut todella monipuolisesti ja erittäin painavilta tahoilta, ja tähän pitäisi kyllä kiinnittää huomiota [Puhemies koputtaa] enemmän.

18.28 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella harmillista, että ministeri ei ole paikalla, sillä hän olisi voinut vastata täällä esiin tulleisiin huoliin ja kysymyksiin. Ministeri Häkkinen on päättänyt ehdottaa esimerkiksi tuomioistuinviraston perustamista. Tähän lakiesitykseen liittyen, kun luin tulevalle tuomioistuinvirastolle määriteltyjä tehtäviä, pohdin mielessäni, eikö kärjäoikeusverkoston uusiminen olisi kuulunut juuri sen tehtäväkenttään, kuten edustaja Ojala-Niemeläkin täällä aiemmin totesi. Tuomioistuinviraston tehtäviin on nimittäni ajateltu kuuluvan tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä vastaaminen sekä tuomioistuinten toiminnan kehittäminen, suunnittelu ja tukeminen. Toivon todella, että tätä asiaa voitaisiin vielä harkita uudelleen huolellisemmin, ettei tehtäisi huonoja päätöksiä.

18.29 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän toki, että tämä tuomioistuinten lakkauttaminen on erittäin kipeä asia monissa paikoissa, mutta näihin säästöihin liittyen sanoisin, että niitä katsotaan vähän pidemmällä aikavälillä. Toki varmaan tulee lisäkustannuksia tässä vaiheessa, kun joudutaan lisää rakentamaan syystä tai toisesta. Mutta kun puhuin digitalisaatiosta, niin jatkossa se tämän meidän mietintömme mukaan ja hallituksen esityksen mukaan vähentää investointipaineita kertarysäyksellä 2 miljoonaa euroa ja sitten vuosittain lisäksi 2 miljoonaa euroa. Eli ne säästöt tulevat pitkällä aikavälillä, tässä vaiheessa ei. Ja toisaalta tämä digitalisaatio — jota ei pysytty nyt näihin kaikkiin saleihin tuomaan, mutta kun se saadaan niihin uusiin saleihin — vähentää kansalaisten tarvetta asioida kärjäoikeuksissa. Myös vankikuljetusten määrä vähenee etäyhteyksien myötä. Tässä tulee näitä säästöjä, ei nyt vaan tulevaisuudessa.

18.30 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä aivan perusasiana tätä tietysti on tarkasteltava oikeusturvan kannalta, miten se toteutuu. Silloin kun palvelut ja kärjäpaikka siirtyvät kovin kauas, kyllä siitä kärsii oikeusturvankin näkökulmasta, ja silloin ymmärrän, että hallitus lähtee etsimään nimenomaan säästöjä, kun ei voi oikeusturvalla tätä perustella. No, voi olla — vaikka tässä esityksessä ei näytä olevan perusteltu — että säästöjä jonkin verran tulee valtiolle, mutta vastaava lasku siirtyy suurelta osin yksityisille eli asiakkaille, kun etäisyydet pitenevät ja matkakustannukset nousevat, ja välillisiä vaikutuksia on hyvinkin paljon.

On totta, mitä täällä todettiin, että kun kärjäoikeuksia on lakkautettu eri paikkakunnilta menneinä vuosina, niin siltä paikkakunnalta ovat asianajotoimistot ja lakiasiaintoimistot myös loppuneet varsin nopeasti, ja se on menetys sille kunnalle tai paikkakunnalle kaiken kaikkiaan, [Puhemies koputtaa] jos ei ole tällaisia ihmisiä enää ollenkaan.

18.32 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietinnöstäkin näkee jo, että olemme tehneet valiokunnan lausumaehdotuksen, jossa nimenomaan nostetaan esille nämä huolenaiheet. Myöskin hallituksen esityksessä sanotaan, että tämä

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

saattaa heikentää kielellisiä palveluita, ja onkin hyvä kysyä: Mitä maksaa oikeusturva? Onko 7 miljoonaa se hinta, joka joidenkin ihmisten oikeusturvassa on säästetty?

Jag tycker det är ganska enkelt att förstå att om vi alla skulle börja tala svenska — det är ganska många av er som har tjänstesvenskaprovet gjort — så skulle ni klara av att föra en rättegång, eller ens ett riksdagsplenum på svenska? Det är det man nu förväntar sig att man kommer att kunna göra både i Esbo, Vanda och Helsingfors. Vi alla som är svenskspråkiga vet att man kan få vänta till och med ett halvt år extra för att eventuellt få en svensk rättegång. I dag i Raseborg och i Borgå fungerar det automatiskt. Det fungerar perfekt, man behöver inte organisera på nytt eftersom alla kan både svenska och finska, och det går väldigt lätt. Nu skrotar man ett fungerande system och blir tvungen att hitta på nya sätt att rekrytera människor. Kanslipersonalen från Ekenäs kommer inte att flytta till Esbo, och kommer inte ens att rymmas in i Esbo.

18.33 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei ole siltarumpupolitiikointia suhtautua kriittisesti tähän aiheeseen. Esimerkiksi minun kotiseutuni Tampere, Pirkanmaa ei ole mitenkään tulilinjalla tässä kysymyksessä, mutta olen silti perustellusti erittäin huolissani esimerkiksi siitä, mitä Pohjois-Savossa tapahtuu — mukaan lukien sitten vielä kaikki muut kysymykset, joita tähän liittyy.

Kun puhutaan tilakustannuksista ja niistä seinistä, niin edustaja Eestilä aivan oikein nosti esiin sen huomion, että meillä ei ole tarkkaa tietoa siitä, millaisia tosiasiallisia säästöjä tässä seinien osalta ollaan saavuttamassa, ja tätä kannattaisi mielestäni selvittää nopeammin, ennen kuin lähdetään tekemään ratkaisuja. On selvää, että jos tarvitaan kalliita remontteja, niin kyllä ne remontitkin sitten vuokralaisella maksatetaan tavalla tai toisella, ja jos Senaatin kanssa ollaan tekemisissä, niin aivan varmasti tämä kysymys tulee jatkumaan jatkossakin. Sen takia olisi erityisen tärkeää, että tässä nyt toimittaisiin rauhassa. Ja kun puhutaan tilojen digitalisoinnista, se kannattaa tehdä joka tapauksessa. Se on ylimääräistä plussaa, mutta se ei ratkaise tätä kokonaisuutta.

18.34 Kari Kulmala sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu seinistä ja on myös puhuttu oikeusturvasta ynnä muusta.

Nämä rikokset, joita Suomessa tapahtuu, eivät ole kaikki yksinkertaisia ja selviä. Esimerkiksi lapsiin kohdistuvat rikokset ovat sellaisia, että minä isänä haluaisin viedä lapseni sellaiseen käräjäoikeuteen, missä tiedän, että syyttäjät ja tuomarit ymmärtävät näistä asioista. Joka paikassa näin ei välttämättä ole. Minä voisin lähteä Rääkkylästä vaikka Ahvenanmaalle ruotsinkielisiä palveluja saamaan, jos tiedän, että minä saan lapsilleni parasta mahdollista palvelua siellä ja sellaisen syyttäjän ja sellaisen tuomarin, joka ymmärtää näistä asioista. Joskus kannattaisi miettiä myös uhrin asemaa eikä pelkästään niitä seiniä.

18.35 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelliselle puhujalle totean vain, että ehkä tässä kannattaa kuitenkin nyt kuunnella näitä asiantuntijoiden kommentteja, jotka olivat aika lailla toisensuuntaisia.

Tässä on nyt paljon puhuttu näistä seinistä, enkä minäkään täällä kyllä siniin rakastu, vaikka oma kotipaikkakuntani Lohja on tässä nyt häviäjien puolella, mutta se, mitä tässä kyllä vaadin, on se, että ne mahdolliset säästöt ja hyödyt, joita tällä haetaan, oikeasti myös toteutuvat. Siitähän tässä on kysymys. Meillä on valtaisa epäily siitä, että ne säästöt, joita

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

nyt hallitus tällä lakipaketillaan ja näillä lakkautuksillaan hakee, ovat enemmänkin täällä toivotaan toivotaan -osastolla.

Sitten kun tähän digitalisaatioon mennään, niin meillä se valitettavasti on lapsenkengissä, ja kun tällä hetkellä on pitänyt saada esimerkiksi Lohjalla poliisilaitokselta ihminen sinne käräjäoikeuteen kuultavaksi, sinne on ollut 20 metrin matka. Nyt tulevaisuudessa se on sitten 50 kilometrin matka, kun se tuodaan Espooseen, kun tällä hetkellä tämä digitalisaatio ja ne uudet välineet eivät vielä toimi kunnolla. Kyllähän tästä näitä huolia syntyy, [Puhemies koputtaa] mitkä pitäisi ratkaista.

18.36 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rakentajana minä kyllä ymmärrän ja rakastan rakennuksia, mitkä on tehty hyvin, mitkä toimivat, mitkä antavat parhaat mahdollisuudet tehtävän suorittamiseen ja missä on toimivat tilat, nykyaikainen tekniikka ja paljon näitä kuulustelutiloja ja istuntotiloja pienille istunnoille.

Sitten toinen asia: tykkään, että eihän silloin kannata lähteä rakentamaan uusia tiloja, kun meillä on — niin kuin esimerkiksi Iisalmissa ja Varkaudessa — todella hyvät, toimivat ja nykyaikaiset tilat ja täydet mahdollisuudet kunnollisen digitalisaation hoitamiseen sieltä. Tuntuu ihan pätkähullulta lähteä työntämään sitä väkisellä Kuopioon, missä on kosteusvaurioissa olevat tilat, joita pitää laajentaa ja suurentaa. Se on yhteiskunnan rahojen hukkaan heittämistä tässä vaiheessa.

18.37 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Eihän tässä ole kyse siitä, että olisi rakastunut oikeuspaikkoihin vaan oikeusturvaan, siitähän tässä on kysymys, ja se on tässä monen mielestä uhattuna. Kun laadusta puhuttiin, niin kannattaa lukea uudestaan se Tuomariliiton lausunto, jossa todetaan, että Tuomariliitto pitää selvänä, että ehdotus vaarantaa kansalaisten oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden ilman, että sillä olisi merkitystä valtiontalouden kannalta. Silloin tietenkin kannattaa laittaa vaakakuppiin se, mikä on sitten oikeusturvan ja tasavertaisuuden hinta. Ehkä se saa maksaa jotain. No, tässä tilanteessa ne säästötkin ovat hyvin epämääräiset, ihan niin kuin edustaja Räsänen tuossa jo muutaman kerran on nostanut esille.

Asiantuntemus — siirtykö asiantuntemus? Edustaja Kulmala puhui siitä, että jossain tulisi tämän myötä uutta asiantuntemusta. Eihän niin käy, tämä muutos ei synnytä uutta asiantuntemusta millään tavalla, vaan se saattaa puolestaan vähentää sitä. Jo nyt tiedetään, että moni, joka tällä hetkellä toimii Porvoossa tai Raaseporissa, ei tule siirtymään Vaasaan tai Espooseen. [Puhemies koputtaa] Silloin asiantuntemusta häviää.

18.38 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vielä tätä yhtä vastauspuheenvuoroa aivan sen takia, että täällä on nyt useampikin nostanut esille tämän digitalisoitumisen. Sanokaapa nyt, lakivaliokunnan ihmiset: eikö ole näin, että tätä Aipa-hanketta, jonka varaan nyt paljon tätä digitalisoitumista on laskettu, ollaan lykkäämässä? Sitähän ollaan lykkäämässä eteenpäin, elikkä siinä mielessä emme mitenkään voi laskea sen varaan, että nyt meillä olisi tulossa valtava määrä joitakin laitteita, joiden kautta sitten voitaisiin hoitaa näitä oikeudenkäyntejä. Tuntuu kummalliselta, että juuri tässä vaiheessa, kun tätä Aipa-hanketta ollaan lykkäämässä, juuri tässä vaiheessa, kun emme ole varmoja, tuleeko tuomioistuinvirastoa, jolleka erityisesti kuuluisi juuri tällainen käräjäoikeusverkoston kokonaisarviointi, juuri tässä vaiheessa me teemme näin rankkoja leikkauksia meidän verkostoomme. Tämä on aivan käsittämätön hetki, tämä on niin huono het-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

ki tehdä tämäntyyppinen päätös, että tätä kannattaisi lykätä eteenpäin aivan sen takia, että näin kelvottomia päätöksiä ei tehtäisi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä tähän debattiin kaksi puheenvuoroa, lakivaliokunnan puheenjohtaja Tolvaselle ja debatin käynnistäneelle edustaja Torviselle, ja sen jälkeen puhujalistaan.

18.39 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan tähän digitalisaatioon. Se Aipa on yksi osa sitä, ja se valitettavasti on viivästynyt jatkuvasti, mutta siihenhän liittyy paljon, niin kuin nämä etäyhteydet — tai siis nämä etäyhteydet eivät liity siihen Aipaan — samoin turvajärjestelyt, se, että niitä päästäisiin nyt rakentamaan, että saataisiin alulle tämä digitalisaatio. Mutta ikävä kyllä se Aipa venyy ja paukkuu, vähän niin kuin Länsimetro ilmeisesti.

Mutta sitten tähän erikoistumiseen. Tässä on tavoitteena se, että nyt kun tulee suurempia yksiköitä, kun tämä EU-oikeus on meille tullut, tuonut erilaisia kommervenkkejä, tämä meidän oma oikeusjärjestelmämme on entistä monimutkaisempaa, niin nyt tuomareilla olisi mahdollisuus erikoistua tietyille osa-alueille, niin kuin suurissa käräjäoikeuksissa nyt jo on, puhutaan sitten pehmeistä asioista — on esimerkiksi Follo, tämmöinen sovittelumenetely — tai puhutaan talousrikostorjunnasta tai huumorikostorjunnasta. Se on se tavoite myös tässä, että kun tulee isompia yksiköitä, on sitten erikoistuomarit, vähän niin kuin ovat syyttäjät ja poliisikin erikoistuneet, niin että tämä ukkotuomari-idea lakkaisi.

18.40 Matti Torvinen sin (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia! Kun tahtomattani sain tämän puheenvuoron debatin käynnistämisen vuoksi, niin haluan nyt vain sanoa, että täällä on ollut tosi hyviä näkökulmia. Yksi tärkeä näkökulma on nimenomaan sen oikeuden paikallisen saatavuuden parantaminen. Käräjäoikeus ja sen seinät eivät ratkaise sitä, vaan se... Jos minä kerron teille esimerkin omasta yrityksestäni: Sinne tuli asiakas Tampereelta, joka kertoi, että hänellä on lapsiriita. Hän sanoi, että hänelle tuo sinne maaseudulle kanteen haastemies. Tämä toi sen, hän skannasi sen meille, me käsittelimme sen asian, keskustelimme puhelimitse, vastasimme kirjallisesti käräjäoikeuteen, ja sen jälkeen keskustelimme asiakkaan kanssa. Valmisteluistunto tehtiin bisnes-Skypeä käyttäen sillä tavalla, että Kankaanpäässä oli toinen lakimies ja sitten tuomari Tampereella. Siis nyt on sellaista, että minun mielestäni ei haluta ymmärtää, että tuo Aipa-hanke ei ratkaise kaikkea. Bisnes-Skype esimerkiksi on se, jolla ratkaistaan asioita tänä päivänä enemmän kuin te uskottekaan. [Puhemies koputtaa] Eli seinät eivät ratkaise.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Menemme puhujalistaan.

18.42 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Kiitos mielenkiintoisesta debatista. Jatkan kuitenkin puhumalla niin kuin olin alun perin suunnitellut, silloin kolmisen viikkoa sitten, jolloin odotin viisi tuntia, että pääsen tämän puheen pitämään, mutta sitten se asia jäikin pöydälle.

Eli tämä tuomioistuinlain muutos on kuitenkin säästöesitys. Tässä pyritään vähentämään tuomioistuinten menoja 7—7,5 miljoonaa euroa. Tämä muutos johtaa suoraan 7 käräjäoikeuden lakkauttamiseen ja 21 käräjäoikeuden istuntopaikan sulkemiseen nykyisestä 57 paikasta. Mistään pienestä muutoksesta ei siis ole kyse. Uudessa käräjäoikeusverkos-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

tossa olisi 36 toimipistettä. Käräjäoikeuksien 20 hallinnollisen kanslian lisäksi erillisiä kanslioita jäisi neljälle paikkakunnalle ja istuntopaikkoja 12 paikkakunnalle. Uudistuksen seurauksena käräjäoikeus tai kanslia lakkaisi 12 paikkakunnalta. Nykyisistä istuntopaikoista lakkautettaisiin 14. On syytä epäillä, onko ehdotettu jättiysiköiden käräjäoikeusverkosto maantieteellisesti tasapuolinen ja toteutuuko ihmisten yhdenvertaisuus palveluihin jatkossa. Näitä huolia nousi äskeisessäkin keskustelussa paljon esiin. Toiminnan keskittäminen tulee lisäämään painetta jäljelle jäävissä käräjäoikeuksissa ja edellyttäneen niin lisärakentamista kuin henkilöstön siirtämistäkin. Laskelmia säästöjen takana voikin myös kritisoida.

Oma lukunsa on digitalisaatioon liittyvä keskustelu. Totta kai digitalisaatiota tarvitaan, mutta se on erillinen kysymys, joka ei ratkaise tätä käräjäoikeusverkoston kokonaisuutta. Me tulemme joka tapauksessa tarvitsemaan eri käräjäoikeuksien yhteistyötä, eri toimipaikkojen yhteistyötä ja sitä, että me voimme käyttää vaikkapa etäyhteyksiä, mutta se ei ratkea sillä, että me nyt niputamme kasan käräjäoikeuksia yhteen ja luotamme siihen, että toimintakulttuuri muuttuu tuosta vain ja saamme vielä ne digipalvelutkin ajoissa kuntoon. Se on epätodennäköistä.

Oikeuslaitoksen resursseja on niukennettu vuosien saatossa paljon. Nyt on perusteltua kysyä, mitä vaikutuksia tällä esityksellä on juttujen käsittelyaikoihin ja tuomioistuinten ruuhkaisuuteen. Vihreät ovat huolissaan siitä, että uudistus voi heikentää kansalaisten oikeusturvaa ja käytännön edellytyksiä oikeusasioiden sujuvalle hoitamiselle. Myös kielellisten oikeuksien toteutuminen heikkenee selvästi. Vaikka useimmat meistä asioivat käräjäoikeudessa hyvin harvoin, jos koskaan, on palvelun alueellinen saatavuus kohtuullisen matkan päästä turvattava. Esimerkiksi täälläkin paljon puhutussa Pohjois-Savossa ainoaksi istuntopaikaksi jäisi Kuopio — Varkaus ja Iisalmi lakkautetaan.

Kielellisten oikeuksien näkökulmasta nykyinenkin käräjäoikeusverkosto on haasteellinen. Jo nyt asian käsittely ruotsiksi pitkittyy helposti kuukausia, jos asianomainen haluaa käsittelyn ruotsiksi alueella, jolla ruotsi on vähemmistökielenä, siis selkeästi vähemmistökielenä. Hallituksen esityksen käsittelyssä on toki väitetty, että kielitaitoisten henkilöiden rekrytointi isompiin toimipisteisiin olisi helpompaa. Tästä ei kuitenkaan ole käytännön näyttöä, sillä esimerkiksi Espoolla on nykyiselläänkin ollut ongelmia löytää ruotsinkielistä henkilökuntaa. Myös saamenkielisten oikeusturva tulee toimipaikkojen sulkemisen myötä heikkenemään. Sodankylän kanslian lakkauttaminen tulee vääjäämättä johtamaan siihen, että Lapin käräjäoikeuden edellytykset palkata saamenkielistä henkilökuntaa heikkenevät, ne heikkenevät merkittävästi. Käräjäoikeusuudistus tulisi johtamaan myös siihen, että saamenkieliset joutuvat yrityssaneeraus- ja ulosottoasioissa vastaisuudessa menemään Oulun käräjäoikeuteen. Etäisyys esimerkiksi Ivalosta Ouluun on 510 kilometriä, mitä on mahdotonta pitää erityisen kohtuullisena.

Arvoisa puhemies! Käräjäoikeuksien viimeisin rakenneuudistus toteutettiin vuodesta 2010 alkaen. Tällöin käräjäoikeuksien määrää vähennettiin aiemmasta 51 käräjäoikeudesta nykyiseen 27:ään. Viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana vähennykset ovat olleet 96 tuomioistuimesta vuodelta 1987 nykyiseen määrään. Hallitus ei ole tehnyt erikseen selvitystä vuoden 2010 reformin vaikutuksista oikeusturvan saatavuuteen ja tuomioistuinlaitoksen toimintaan. Tällainen selvitys olisi viimeistään nyt perusteltua tehdä, ennen kuin leikataan lisää.

Samalla olisi syytä selvittää uudistuksen välilliset vaikutukset. Käräjäoikeuksien karsimisen kohdalla ei näet ole kyse vain tuomioistuimista vaan myös paikkakuntien muista oi-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

keudellisista palveluista. On nähtävissä, että ne tulevat tällä muutoksella heikkenemään. Yksityiset asianajotoimistot ja valtion oikeusaputoimistot ovat keskittyneet nykyisin pääosin paikkakunnille, joilla on kärjäoikeus. Verkoston raju ja nopea karsiminen voi olla kohtalokasta asianajotoimistoille, jotka sijaitsevat paikkakunnilla, joilta kärjäoikeudet lakkautetaan. Aiempien kokemusten perusteella on myös ennakoitavissa, että toimistot katoavat niiltä paikkakunnilta, joilta kärjäoikeudet poistuvat. Kyse ei ole siis mistään pikkujutusta.

Lopuksi nostaisin esiin myös tuomioistuinviraston. Oikeusministeriön tuomioistuinviraston perustamista valmistelevaan asettama toimikunta ehdotti viime keväänä, että Suomeen perustettaisiin tuomioistuinvirasto huolehtimaan tuomioistuinlaitoksen keskushallintoviranomaisen tehtävistä. Tämä asia ymmärtääkseni myös etenee. Virasto vastaisi tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä ja tuomioistuinten toiminnan kehittämisestä, suunnittelusta ja tukemisesta, eli juuri siitä työstä, mitä nyt ollaan tekemässä — tai siis sanotaan, että ollaan tekemässä, nythän ollaan säästämässä. Nyt käsillä olevaa ei pitäisi siis kiirehtiä ennen kuin on ratkaistu, milloin suunniteltu tuomioistuinvirasto Suomeen saadaan. Nyt esitettävän uudistuksen suunnittelu ja toteuttamisvaihtoehtojen arviointi kuuluisi nimenomaan tuomioistuinviraston vastuulle, mikäli virasto nyt vain saataisiin perustettua. Tästä johtuen tätä kärjäoikeusuudistusta ja lakiuudistusta kannattaisi vähintään siirtää ajoituksellisesti eteenpäin. Nykymuodossaan, tässä muodossa, vihreät eivät tätä voi hyväksyä.

18.48 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä toteutettaisiin kärjäoikeuksien rakenneuudistus. Uudistuksella muutettaisiin kärjäoikeusverkostoa niin, että sen jälkeen Suomessa olisi 20 kärjäoikeutta nykyisten 27 kärjäoikeuden sijaan. Esityksen mukaisesti kärjäoikeudet nimettäisiin pääosin maakuntien nimien perusteella. Toimipaikkojen määrää vähennettäisiin nykyisestä 57:stä 36:een. Kärjäoikeuksien 20 hallinnollisen kanslian lisäksi erillisiä kanslioita jäisi 4:lle ja istuntopaikkoja 12 paikkakunnalle. Oikeudenhoidon uudistamisohjelman toimeenpano on pääministeri Sipilän hallituksen toimintasuunnitelmassa yhtenä keskeisenä kivijalkahankkeena, ja kärjäoikeuksien rakenneuudistuksen toteuttaminen on yksi ohjelman keskeisistä hankkeista.

Suomessa tuomioistuimiin ja niiden päätöksiin pääosin luotetaan. Kärjäoikeuksien toimintaympäristö on muutoksessa, ja tämä toimintaympäristön muuttuminen edellyttää toimenpiteitä, joilla oikeudenhoidon korkea laatu voidaan jatkossakin turvata. Muutoksella myös työmäärä ja resurssit voidaan jakaa nykyistä tehokkaammin ja tasaisemmin. Esityksen mukaisesti hallintoa keventämällä ja toimitilakustannuksia alentamalla tuomioistuinlaitoksen resursseja voidaan ohjata lainkäyttöön. Tämä on tavoiteltavan arvoinen asia. Päällekkäisten toimintojen poistamisella, hallinnon tehostamisella ja toimitilakustannusten vähenemisellä voidaan saavuttaa myös säästöjä.

Valtion varoista maksettujen todistelukustannusten määrä oli vuonna 2015 yhteensä hieman alle 2,5 miljoonaa euroa. Tässä ovat mukana todistajille maksetut päivärahat, matkakustannukset sekä taloudellinen menetys. On selvää, että asiointimatkojen piteneminen tulee lisäämään myös asianosaisille ja heidän avustajilleen aiheutuvia matkakulukustannuksia, joista osa maksetaan valtion varoista. Kyse on paljolti asukkaiden tasapuolisesta kohtelemisesta koko Suomen alueella. Mikä on kohtuullinen matka silloin, kun tarvitsee kärjäoikeuden palveluita? [Eva Biaudet: 510 kilsaa!] Mitä on tarvetta antaa lähipalveluina? Asianomistajalle, asiantuntijalle sekä todistajalle tällä on erityinen merkitys. He ovat

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

käräjillä pääsääntöisesti ilman omaa syytään. Kuitenkin heidän edellytetään uhkasakon uhalla olevan käräjillä paikalla. Vastaaja on taas pääsääntöisesti käräjillä omasta syystään, ja hänet tarvittaessa tuodaan poliisin toimesta käräjille. Monesti vastaajat myös pakoilevat käräjäoikeuden istuntoa eivätkä tule käräjäoikeuden istuntoon eli käräjäpäivät menevät niin sanotusti hukkaan. Näistä poliisien kuljetuksista pitäisi viimeinkin päästä eroon kokonaan. On kohtuutonta, että poliisin aika menee henkilön käräjille kuljettamisessa. Olen itsekin poliisina useasti kuljettanut vankia tai vastaavaa Etelä-Suomen käräjille, ja siitä tulee varsin pitkä työpäivä poliisille päivärahoinen. Nämä kuljetukset voisi hoitaa jokin muu organisaatio, esimerkiksi Rise. Sekin tosin vaatisi heille lisäresursointia, ja sitä ei ole näköpiirissä. Mikä sitten on kohtuullinen matka käräjille? Edustaja Biaudet äsken kommentoi, että 110 kilometriä on liian pitkä. [Eva Biaudet: 510!] — 500 kilometriä. Näin on. Se on kohtuuton matka käräjille, mutta näissä asioissa voidaan käyttää sitä kuuluisaa digitalisaatiota.

Mielestäni käräjäoikeuden ei tarvitse olla lähipalvelua. Niin sanottu normaali kansalainen ei tarvitse käräjäoikeuden palveluja kuin korkeintaan kerran tai pari elämässään. Samat henkilöt tilastojen mukaan aiheuttavat suurimman osan käräjäoikeuksien työmäärästä, eli heidän toimintaansa pitäisi pystyä vaikuttamaan paremmin. Suurin osa oikeuden antamista palveluista on mahdollista saada sähköisesti netin kautta. Erityisesti asianomistajien ja todistajien käräjäoikeuksiin pääseminen tulee turvata paremmin. Korvausten heille tulee olla myös ajan tasalla.

Tänään on puhuttu siitä, että tässä esityksen myötä arviolta noin 7—7,5 miljoonaa euroa tulisi säästöä. 6 miljoonaa euroa tuli kuulemma säästöä siitä, että liikkuva poliisi lakkautettiin. Tässä vaiheessa on jälkiviisaana tietysti hyvä kysyä, näinköhän tuli säästöä. Olikohan päätös ihan oikea? Onnistuttiinko siinä? Minun mielestäni ei.

18.53 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Kiitoksia, ja kiitoksia monesta hyvästä puheenvuorosta. Tuntuu, että tänään on jo hyvin paljon sanottu, ja varmaan tulee jonkin verran toistoja. Mutta haluaisin ehkä juuri sen takia vielä enemmän tuoda esiin asiantuntijalausuntoja, jotka lakivaliokunnassa niin selvästi tulivat esille ja minun mielestäni kyllä näkyvätkin myös lakivaliokunnan mietinnössä. Kannattaa tutustua ihan siihen mietintöön, silloin varmasti jokainen rupeaa kysymään, onko tällainen hallituksen esitys mahdollista hyväksyä tällaisenaan. Ja oli tietenkin valitettavaa, että esimerkiksi ministerinvaihdos tuli tässä kesken käsittelyn ja ehkä emme kokeneet, että olisimme saaneet riittävästi aikaa myöskään uuden ministerin kanssa keskustella näistä asioista — ainakin siltä tuntui — jotta hänkin olisi kuullut meidän huolestumme riittävästi ja olisi pystynyt löytämään ratkaisuja niihin pahimpiin kipukohtiin.

Erityisesti Tuomariliitto tietenkin kritisoi lakiesitystä. Täällä ovat tuomarit esittäneet omia näkemyksiään, mutta valiokunnassa tietenkin kuunnellaan kollektiivisia organisaatioita, ja Tuomariliitto on ollut hyvinkin kriittinen tälle esitykselle. Tuomariliitto pitää selvänä, että "ehdotus vaarantaa kansalaisten oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden ilman, että sillä olisi merkitystä valtiontalouden kannalta. Käräjäoikeuksia vähentämällä ja niiden kokoa suurentamalla ei saavuteta säästöjä." Sen lisäksi he puhuvat hankkeen ajoituksesta ja tuomioistuinvirastosta ja summaaristen asioiden uudistuksista. Nämä kaikki ovat olleet tänään täällä esillä.

Myöskin Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ja Oikeushallinnon Henkilökunta vastustavat uudistusta ja toteavat: "Käräjäoikeusverkoston kehittäminen verkostoa merkittävästi vä-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

hentämällä tapahtuu talouden eikä toiminnan ehdoilla. Toimintojen tehostaminen pelkistä taloudellisista lähtökohdista on erittäin lyhytnäköistä. Oikeuslaitos on jo nykyään aliresursoitu, josta konkreettinen esimerkki on käsittelyaikojen pitkittyminen." Asianajajaliiton blogissa kirjoitetaan: "Toteutuessaan käräjäoikeusverkoston uudistaminen näkyisi kansalaisten arjessa käräjämatkojen pidentymisenä, millä on huomattava vaikutus käräjäpäivään käytettävän ajan pituuteen. Tämä merkitsee myös asianajokulujen kasvamista. Tuomioistuimissa asioinnin hankaloituessa on toivottavaa, että etäasiointia tuomioistuimissa kehitettäisiin kansalaisten yhtäläisen oikeusturvan toteutumisen varmistamiseksi." — Ja se on ihan totta, että sitäkin pitää kehittää.

Hyvin selväksi tuli, että asiantuntijalausuntojen perusteella olisi kyllä hyvin vaikea hyväksyä kaikkia näitä hallituksen esityksiä. Ja kuten sanoin, mielestäni lakivaliokunta on, mielenkiintoista kyllä, kuten yleensä, käsitellyt esitystä hyvinkin perusteellisesti, ja itse asiassa monesti olemme olleet samaa mieltä ongelmien laadusta ja niiden olemassaolosta. Sitten olemme ehkä päätyneet eri ratkaisuihin, jolloin RKP ja muut oppositiossa, ainakin vanha oppositio, ovat olleet sitä mieltä, että tässä on liikaa ongelmia, jotta tällainen esitys voidaan juuri nyt hyväksyä.

Kysymyksessä on saneeraus- ja säästölaki, mutta todellakaan ei ole ollut mitään perusteita, riittäviä näyttöjä säästöjen syntymiselle, ja tuntuu siltä, että yksi käsi tekee jotain, mitä toinen käsi tekee sitten toisin, toinen antaa ja toinen ottaa. Jos puhutaan 7,5 miljonnasta, voidaan hyvin ymmärtää, kun on kysymys myöskin rakennuksista, että tämä summa on aika pieni, jos verrataan uusiin kustannuksiin, että rakennetaan tai homekorjataan ja niin edelleen. Aika nopeasti sellaiset kustannukset käytetään, jos joudutaan rakentamaan ihan uusia tiloja. Siinä mielessä säästötavoite on mielestäni huono argumentti varsinkin silloin, kun sille ei ole mitään osoitettavissa olevaa perustetta.

Regeringen har faktiskt inte heller låtit göra någon särskild utredning över konsekvenserna av den här 2010 års reformen, som är en av många där man minskat radikalt på tingsrättsnätverket. Vi vet inte hur det har påverkat rättssäkerheten eller hur det har påverkat domstolarnas verksamheter. Det förefaller faktiskt ganska nonchalant av regeringen att förhålla sig så lättsinnigt till upprätthållandet av en fungerande rättsvård. Det här kan vi inte i svenska folkpartiet understöda. Ett välfungerande domstolsväsende är faktiskt en grundsten i vårt samhälle, och man kan inte knapra på den bit för bit utan att vi plötsligt står i en situation där kanske också förtroendet för rättsväsendet gnagats i kanterna. — Aika on loppumassa...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä asiassa 10 minuuttia.

Kiitos, puhemies! Ajattelin ihan vähän vielä jatkaa, vaikka innostun aina puhumaan liikaa. För att ännu säga om de språkliga rättigheterna, så som här många gånger har sagts, så har vi faktiskt vissa tingsrätter i Finland i dag där också de språkliga rättigheterna fungerar. Samernas rättigheter är säkert också i dag en utmaning, och vi bör fästa särskild uppmärksamhet vid dem. För samerna gäller, och för människorna i Norra Finland överhuvudtaget, att avstånden kommer att bli alldeles förfärligt långa, 510 kilometer är oacceptabelt.

Men när det gäller de språkliga rättigheterna kan man säga att de största tingsrätterna inte på något sätt fungerar bäst. Det finns ingen skala där att vinna på, det har inte funnits extra mycket personal att rekrytera. Det har varit väldigt svårt att få människor med språk-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

kunskaper till kanslierna. Eftersom vi har två utmärkta tingsrätter som finns i områden där det behövs särskilt mycket svenska så känns det alldeles väldigt sorgligt att regeringen inte brytt sig om att bevara det som vi har som är så värdefullt. Utan man tror på att man ska kunna fixa det till exempel i Esbo eller i Vanda. Och så som här har sagts när vi har frågat Esbo tingsrätt hur det fungerar i dag, så upplever de själva att det inte fungerar speciellt bra, även om de har försökt rekrytera personer till både kanslitjänster och till domare.

Ottaen huomioon oikeuslaitoksen niukenneet resurssit vuosikymmenien saatossa voidaan mielestäni jo perustellusti kysyä, mitä vaikutuksia esityksellä nytkin on juttujen käsittely-aikoihin ja myöskin tuomioistuinten ruuhkautumisiin. Voidaan myöskin kysyä, miten tämä vaikuttaa työelämään tuomioistuimissa. On tulossa uudistuksia, joista ei tiedetä, millaisia vaikutuksia niillä on henkilöstöön, ja siinä mielessä on surullista, että henkilöstö ei ole pystynyt vaikuttamaan tähän tulokseen riittäväällä tavalla. Siksi RKP tulee esittämään hylkyä ratkaisevassa äänestyksessä.

19.01 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Melkein kaikki tärkeät asiat tästä asiasta on jo kyllä sanottu täällä, mutta muutamaan asiaan vielä haluan erityisesti kiinnittää tässä lyhyessä puheenvuorossani huomiota.

Lakivaliokunnan mietintöön jätetyssä vastalauseessa on kyllä hyvin kuvattu niitä ongelmia, joita tästä säästölakiesityksestä toteutuessaan seuraa. Ensinnäkin käräjäoikeusverkon supistamisella on ilmiselviä vaikutuksia alueelliseen tasa-arvoon. Keskittämisen myötä etäisyydet palveluihin väkisinkin kasvavat. Vaarana tässä on, että oikeuspalvelujen saatavuus ja samalla kansalaisten oikeusturva heikkenevät. Kannatan lämpimästi sähköisten palvelujen kehittämistä, mutta videoyhteyksien ja muiden sähköisten välineiden käyttö tässä yhteydessä kuulostaa epärealistiselta lähitulevaisuutta ajatellen. Lakimuutoksen vaikutukset tulevat kuitenkin heti ihmisten elämään.

Savo-Karjalan kansanedustajana olen tietysti erityisen huolissani Varkauden ja Iisalmen toimipisteiden lakkauttamisesta ja olen nimenomaan tarkastellut asiaa tästä näkökulmasta. Kuten debatissa sanoin, Kuopion toimipisteen tilat ovat paljon huonommassa kunnossa kuin tilat Varkaudessa ja Iisalmissa. Kuopioon pitäisikin tehdä välittömästi korjaus- ja laajennustöimenpiteitä, kun taas Varkaudessa ja Iisalmissa on todella hyvässä kunnossa olevat ja toimivat tilat, jotka ovat myöskin ihan nykyaikaiset ja modernit. Kaiken tämän tiedon perusteella jää väkisinkin ihmettelemään, onko kustannus—hyöty-analyysit tehty riittävän huolellisesti, kun on ehdotettu näiden kahden hyvässä kunnossa olevan toimipisteen lakkauttamista.

Asiointimatkojen piteneminen tulee lisäämään myös asianosaisille ja heidän avustajilleen aiheuttavia matkakustannuksia, päivärahakustannuksia ynnä muita, joista osa maksetaan valtion varoista. Valtio ei kuitenkaan korvaa kaikkia asianosaisille pidemmistä asiointimatkoista syntyviä kustannuksia. Myös pidempiin matkoihin käytettävä aika on asianosaisille tosiasiallinen kustannus. Näiltä osin osa uudistukselle lasketuista säästöistä voikin todellisuudessa olla kustannusten siirtämistä valtiolta tuomioistuimissa asioiville. Kysynkin, onkohan tässä lakiesityksessä arvioitu riittävän huolellisesti myöskään tästä muutoksesta aiheuttuvia lisäkustannuksia toisaalta valtion ja toisaalta tuomioistuimissa asioivien ihmisten kannalta.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Arvoisa puhemies! Kannatan vastalauseen hylkäysesitystä ja toivon, että asia jäisi tulevan tuomioistuinviraston valmisteltavaksi ja siinä yhteydessä tehtäisiin kunnolliset kustannus—hyöty-analyysit. Asiassa tarvitaan nyt todellakin aikalisä.

19.04 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Minun mielestäni on täysin ymmärrettävää, että alueella asuvien ihmisten tulee luottaa siihen, että oikeusministeriön virkamiehet toimivat samoilla periaatteilla — ja tietenkin myöhemmin eduskunta, joka sitten nämä päätökset sinetöi. Kyllä minun täytyy yhtyä siihen kritiikkiin, mitä ainakin tuolla Pohjois-Savossa on esitetty sekä käräjäoikeuksien tuomareitten suulla että poliisien suulla, että kaikki nämä yksityiskohdat, mitä nyt tässä hallituksen esityksessä on, eivät välttämättä pidä yhtä sen käytännön näkemyksen kanssa. Siellä esimerkiksi Iisalmissa on viisi tuomaria, ja he ovat vähän ihmeissään siitä, että oikeusministeriön lähtökohdat tehdä uusia suunnitelmia perustuvat tulevaisuuden väestöennusteisiin. Ja kun heille esitetään, että vuokranantaja selvästi alentaa vuokraa, ja esitetään vielä eräässä vastineessa, että ei tiedetä, paljonko nämä uudet tilat sitten toisessa kaupungissa maksavat, niin heidän on vaikea ymmärtää tätä asiaa.

Samaten Ponssen, Olvin, Genelecin, Normetin ja Profilen toimitusjohtajien on erittäin vaikea ymmärtää sitä, että kun he tekevät Suomen bruttokansantuotteen eteen paljon töitä — siellä on kaksinumeroiset luvut, mitä vuodessa kehittyvä vienti, se on yli 500 miljoonaa — niin miten voi olla näin käänteinen palkitsemisjärjestelmä, että viime joulukuussa lakkautettiin Iisalmen sairaala ja nyt lakkautetaan käräjäoikeus. Minun mielestäni asia on jo hieman isompi asia kuin pelkkä käräjäoikeuden lakkauttaminen: se seutukunta, joka takoo Suomelle tulosta, joutuu tällaisen kohtelun kohteeksi, ja tässä on kumulatiivisesta vaikutuksesta kyse.

Me ymmärrämme kyllä, että valtion pitää julkisia menoja säästää, mutta kokonaisuus pitäisi jotenkin ottaa huomioon, ja nämä ihmiset kokevat epäoikeudenmukaisena, että kerta toisensa jälkeen sama seutukunta tai kaupunki joutuu säästöjen kohteeksi, ja kuitenkin [Puhemies koputtaa] kaupunki tekee Suomen eteen merkittävää työtä.

19.06 Matti Semi vas: Arvoisa herra puhemies! Näinhän se on, hallitus pyrkii säästämään tuomioistuinten menoissa lakkauttamalla seitsemän käräjäoikeutta ja sulkemalla 21 käräjäoikeuden istuntopaikkaa. Tämä on ihan tosiasia, että tämä tulee vaikuttamaan kansalaisten oikeusturvaan ja mahdollisuuksiin hoitaa asioitaan tasapuolisesti asuinpaikkakunnasta riippumatta. Jo pelkästään kasvavat matkakustannukset asettavat ihmiset eriarvoiseen asemaan ja vaikuttavat erityisesti pienituloisten asemaan Ruuhka-Suomen ulkopuolella.

Edellinen merkittävä oikeuslaitoksen supistaminen tehtiin seitsemän vuotta sitten. Tällöin käräjäoikeuksien määrä pudotettiin 51:stä 27 käräjäoikeuteen. Nyt hallitus jatkaa oikeuslaitoksen supistamista, vaikka edellisestä käräjäoikeusverkoston supistamisesta ei ole tehty kunnon selvitystä ja analyysia siitä, miten se toimi. Miten verkostoa voidaan taas merkittävästi supistaa, jos emme tiedä, miten edellinen reformi vaikutti oikeusturvaan ja tuomioistuinten toimintaan? Mitä oikeusvaltiosta jää jäljelle, jos ihmisten oikeusturvasta voidaan säästää tietämättä vaikutuksista? Nämä askarruttavat minua suuresti tässä tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Myöskään Tuomariliiton mukaan hallituksen esitys käräjäoikeusverkoston supistamisesta ei ole maantieteellisesti tasa-arvoinen. Haluaisin ottaa esimer-

kin, Pohjois-Savon tilanteen: Hallitus on lakkauttamassa kansliat sekä lisäalasta että Varkaudesta. Kuten tuossa debatissa kerroin, on hyväkuntoiset, modernit oikeuslaitokset ja oikeusrakennukset, mitkä meinataan korvata uudelleen rakennettavalla oikeuslaitoksella, ja siinä menee yhteiskunnan rahaa ihan kohtuuttomasti hukkaan ja samalla ihmisten oikeusturva heikkenee. Miten kummassa tähän ongelmaan pystytään vastaamaan etäasioinnilla — sitä olen miettinyt — ja videoyhteyksien käytöllä? Kaikilla ei ole riittävästi osaamista ja laitteistoa, ja etäasiointi ei onnistu ihan täydellisesti siitäkään huolimatta, vaikka niitä joillakin on. Aina on jotain probleemia tekniikan kanssa, ja olisi pitänyt odottaa se, että saadaan tekniikka kuntoon, ennen kuin ruvetaan näitä ratkaisemaan. Toisaalta kun puhutaan alueiden vetovoimasta, lähipalvelujen turvaaminen nousee monesti esiin. Riittävän tiheä käräjäoikeusverkosto on alueittomme elinvoimalle ihan yhtä tärkeä kuin muutkin palvelut. Näin on oltava, jos otamme kansalaisten oikeusturvan takaamisen tosissamme.

Lisäksi on kysymys aluepolitiikasta, valtionhallinnon työpaikkojen alasajosta. Kun huomioi sen, että käräjäoikeus käsittelee valtionhallinnon toimijoiden asioita — kuten poliisin, ulosoton, maistraatin, oikeusaputoimiston ja Veron — kaikki edellä mainitut virastot miettivät varmaan toimintojensa tarpeellisuutta ja laajuutta, mikäli käräjäoikeuden kansliat lakkaavat. Valtion palvelujen saatavuudella on vaikutusta myös yritysten sijoittumiseen alueelle. Sillä on myös elinkeinopoliittista merkitystä.

Kun nyt lakkautettavien listaa käy läpi, niin on merkillepantavaa se, että iso osa lakkautettavista sijaitsee alueilla, missä on pitkät välimatkat. Tämä uudistus tulee lisäämään asuinpaikasta riippuvaista ihmisten oikeusturvan eriarvoisuutta. Lisäksi se tulee lisäämään tuntuvasti todistelukustannuksia, kun todistajan matka- ja ansionmenetyksensä tulee huomattavasti lisää. On huomioitava myös poliisien määrän vähentyminen harvaan asutuilla alueilla ja se, kuinka paljon heidän ajankäyttöään sitoo syytettyjen kuljettaminen tuomioistuinpaikalle. Tämä tulee osaltaan lisäämään turvattomuutta harvaan asutuilla alueilla, kun poliisit eivät pysty hoitamaan normaaleja työ- ja partioehtäviään.

Tiedämme, että käräjäoikeuksien karsiminen vaikuttaa myös paikkakuntien muihin oikeudellisiin palveluihin. Käräjäoikeuksien lakkaaminen vie pahimmillaan paikkakunnilta myös asianajajatoimistot. Ne ovat yleensä nimittäin keskittyneet paikkakunnille, joilla on käräjäoikeus. Yksityisten henkilöiden lisäksi tämä heikentää yritysten oikeudellista neuvontaa.

Arvoisa puhemies! Lyhytnäköisten säästötoimien sijasta tarvitsemme laajempaa keskustelua siitä, miten oikeuslaitosta kehitetään. Vallan kolmijaon kannalta on äärimmäisen tärkeää, että me poliitikot pysymme pois oikeussaleista tuomaria neuvomasta. Sen sijaan meidän on puututtava siihen, että jutturuuhkia, jotka ovat kasvaneet, saadaan vähennettyä, ja tavallaan lisäämällä tuomioistuinten työntekijämäärää saatava käsittelyajat mahdollisimman lyhyiksi. Meidän on myös keskusteltava siitä, miten tuomioistuinten perusrahoitus turvataan, jotta kansalaisten oikeusturva toteutuu joka puolella maata kukkaron paksuudesta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Siksi vasemmistoliitto kannattaa hylkyä. — Kiitos.

19.12 Seppo Kääriäinen kesk: Herra puhemies! Täällä on kaikki oleellinen kyllä sanottu tähän käräjäoikeusproblematiikkaan liittyen, tähän mietintöön liittyen, mutta haluan kolme asiaa vielä kootusti korostaa.

Ensinnäkin, kun tässä on kysymys suurelta osalta kustannussäästöistä, niin siinä valossa on kyllä merkillistä se, että esimerkiksi juuri Kuopion uudisrakentamisen kustannuksista ei

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

ole ollut tietoa, kun valiokunta on mietintöään tehnyt. Se ei ole valiokunnan vika, mutta ei ole ollut tietoa, ja se aiheuttaa tämän kysymyksen. Kustannussäästöt pitäisi tietää etukäteen tarkoin, kun puhutaan vielä oikeusministeriön toimialasta.

Kohta 2: Meidän alueellamme Pohjois-Savon pohjoisosassa käy sillä tavalla, että kun poliisien määrä on laskenut muutaman vuoden aikana 38:sta 22:een, niin siellä eivät ole enää tehtävät ja voimavarat tasapainossa. Ja kun nyt tulee niitä uusia tehtäviä esimerkiksi vankien kuljetusten muodossa, niin tämä epätasapaino ei kun lisääntyy vain. Sitä ei voi millään tavalla pitää suotuisana kehityssuuntana.

Ja kohta 3 menee pikkuisen sivuun mutta liittyy asiaan: Muun muassa eduskunnan tarkastusvaliokunta, mutta myös moni muu virallinen taho on kiinnittänyt huomiota seutukuntien ja seutukaupunkien elinvoimaisuuden hupenemiseen muun muassa sen takia, että valtionhallinnon tietyt tehtävät on karsittu pois lähes kokonaisuudessaan. Nämä ovat niitä viimeisiä tehtäviä, jotka ovat rippeinä vielä jäljellä valtionhallinnon tehtävistä. Valtio poistuu alueilta. Siitä on pahaa jälkeä seuraamassa. Niinpä olisi erittäin toivottavaa, että oikeusministeriö, ja -ministeri ottaa huomioon nämä tekijät, jotka on täällä tuotu esille rakentavassa hengessä. Tämä on ollut rakentavan kriittinen keskustelu, jossa halutaan vielä vedota siihen, että nämä tekijät huomioitaisiin, kun viimeisiä päätöksiä tehdään. Tämä on ollut keskustelu, jossa on yhdytty yli hallitus- ja oppositiorajan.

19.14 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys, tämä käräjäoikeuksien vähentäminen, vaarantaa kyllä kansalaisten oikeusturvan. Omasta vaalipiiristäni, Lapista, esitys nipistää Kemin käräjäoikeuden ja jättää Lappiin vain yhden, Lapin käräjäoikeuden Rovaniemelle. Uudistuksen mukaan Kemiin jää vain sivukanslia. Lisäksi istuntopaikka lakkaa Tornioista ja Kemijärveltä sekä kanslia lakkaa Sodankylästä. Tämä on kova esitys Lapin kannalta.

Käräjäoikeuksien vähentäminen Lapissa johtaa siihen, että monilla kansalaisilla matka lähimpään käräjäoikeuteen voi muodostua kohtuuttoman pitkäksi. Nyt kustannuksia sälytetään asiakkaiden maksettavaksi, ja kynnyksensä turvautua oikeuslaitoksen tarjoamaan oikeusturvaan entisestään nousee. Kansalaisethan muutenkin jo pohtivat pitkälti sitä, pystyvätkö he lähtemään käräjiä käymään asiassa kuin asiassa, ja se, että välimatka edelleen on pitkä, kyllä nostaa sitä kynnystä.

Tällainen muutos lisää kansalaisten alueellista eriarvoisuutta ja heikentää oikeudenhoitoon liittyvien palveluiden saatavuutta. Lainkäyttö käräjäoikeuksissa perustuu suurelta osin asianosaisten henkilökohtaiseen läsnäoloon. Oikeusturvan saatavuuden kannalta tuomioistuinten saavutettavuudella onkin suuri merkitys. On totta, että käräjillä ei tarvitse käydä myöteensä, mutta takaan, että jos käräjille on matkaa 451 kilometriä, kuten Utsjoelta on Rovaniemelle, niin tulee kyllä ikimuistoinen käräjämatka siitä yhdestäkin matkasta. Matkaa kertyy edestakaisin 1 000 kilometriä.

Olisi tarvittu tarkempaa tietoa päätösten taustalla olevista laskelmista. Ymmärrän hallituksen säästöpainetta, mutta mielestäni nyt ollaan kyllä jo menossa kipurajan yli siinä, paljonko käräjäoikeusverkkoa voidaan ylipäätään supistaa. Onko hallitus säästöä laskeksaan huomionut ne ylimääräiset kulut ja sen ylimääräisen vaivan, jota kansalaisille koituu oikeudenkäynteihin liittyvien matkojen pitkittymisestä? Tässä taannoin Rovaniemen hallinto-oikeus lakkautettiin ja yhdistettiin Ouluun. Nyt on jo osoittautunut, ettei säästöjä syntynyt ja että käsittelyajat päinvastoin pitenevät. Lisäksi on huomattava tällaisten ratkaisujen välilliset vaikutukset paikkakunnilla, joilla käräjäoikeuksia esitetään lakkautettaviksi. Kä-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

räjäoikeuksien työpaikkojen lisäksi näiltä paikkakunnilta lähtevät ainakin suurelta osin myös muut juridisen alan työpaikat, kuten lakiasiantoimistot.

Täällä on paljon käyty keskustelua tästä, että nojataan tekniikkaan, esimerkiksi video-kuulemiseen, mutta sen toteutuminen on kyllä valitettavan epävarmaa. Meillä tuolla sivualueilla ja maaseudulla on vielä katvealueita paljon eivätkä nämä laitteet pelaa.

Tässä sattui tähän väliin tämä ministerin vaihdos, ja meillä valiokuntakuulemisissa tuli kyllä selkeästi esille, että ongelmia on tiettyjen paikkakuntien osalta, joihin lukeutuvat Varkaus, Iisalmi, Raasepori, Porvoo, Raahe ja Sodankylä. Valitettavaa oli, että ainakin sai sen vaikutelman, että ministeri Lindström olisi ollut näitten säilymiselle suopeampi kuin nykyinen ministeri Häkkänen.

Täällä edustaja Torvinen otti esille tämän seiniin rakastumisen debatissa, mutta täytyy kyllä sanoa, että edustaja Adlercreutz käytti täällä hyvän puheenvuoron siitä, miksi tämä päätös on absurdi. Lisäisin omalta osaltani tuohon listaan myös Varkauden. Olin 2000-luvun puolivälissä oikeusministeri Koskisen erityisavustaja, ja silloin kävimme matkalla Varkaudessa. Ministeri kävi viikimässä Varkauden oikeuslaitoksen, ja nyt tähän ollaan panemassa sitten säppi ovelle samaan aikaan, kun tiloja ei siis Kuopiossa ole. Olen nähnyt yhden tuomarin sähköpostin, jossa hän kysyy vapaita tiloja ja salia Kuopiosta, ja sitä ei ole hänelle lähiaikoina osoittaa. — Kiitos.

19.19 Anders Adlercreutz r: Ärade talman, arvoisa puhemies! "Tuomariliitto pitää selvänä, että ehdotus vaarantaa kansalaisten oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden ilman, että sillä olisi merkitystä valtiontalouden kannalta." Tämä on suora sitaatti ja aika selvää tekstiä — tekstiä, josta olisi syytä ottaa koppi.

Muutama vuosi siitä, kun edellinen uudistus tehtiin, ollaan nyt taas tekemässä ja vielä äärimmäisen kyseenalaisin, puhtaasti fiskaalisin perustein oikeusjärjestelmäämme leikkauksia. Vetoaminen siihen, että digitaalisuus jotenkin pelastaisi tilanteen, ei tässä asiassa käy. Tämä uudistus uhkaa selvästi kansalaisten yhdenvertaisia oikeuksia saada oikeutta. Jo nyt henkilö, joka haluaa käsittelyn muulla kuin suomen kielellä, on heikommassa asemassa lain edessä. Tämä uudistus pahentaa asiantuntijoiden mukaan tätä tilannetta.

Nämä ovat huolia, jotka voi ohittaa olankohautuksella, tai sitten ne voi ottaa vakavasti. Jo nyt on vaikeuksia löytää riittävästi ruotsin kielen taitoista henkilökuntaa tuomioistuimiin. Alustavat tiedustelut viittaavat siihen, että kun nyt lakkautetaan toimipisteitä sekä läntisellä että itäisellä Uudellamaalla, niin nämä henkilöt eivät tule muuttamaan työn perässä Espooseen tai Vantaalle.

Ärade talman! Man frågar sig varför denna reform görs. Vi har inte ännu hunnit utvärdera den tidigare reformen och de finansiella kalkylerna är minst sagt kläna. Samtidigt säger de sakkunniga entydigt att vi genom det här förvärrar den regionala ojämlikheten liksom de språkliga rättigheterna. Det har betydelse att vi i ett land som Finland kan säga att alla är lika inför lagen. Då räcker det inte att man bara konstaterar, att man säger, att man ska fästa uppmärksamhet vid det, för strukturerna har också betydelse. Man ska inte med vett och vilja försämra situationen när man har andra möjligheter, när det finns ett annat val.

Arvoisa puhemies! Muutamia muita erikoisuuksia tästä ehdotuksesta:

Pietarsaareissa on uudet, kalliilla remontoituid tilat, joiden vuokrasopimus on voimassa vuoteen 2025. Tämä piste suljetaan siitä huolimatta. Onko tämä mitenkään perusteltavissa

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

taloudellisin argumentein? Samaan aikaan vanhoissa tiloissa toimiva pienempi yksikkö Kauhavalla saa jatkaa. Raaseporissa on tilaa, mutta Espoon raastuvanoikeutta joudutaan Raaseporin lakkauttamisen myötä laajentamaan. Ja sitten on tämä Varkauden ja Kuopion tapaus, joka monesti on ollut tässä tämän illan aikana esillä.

Tämän uudistuksen jälkeen ruotsinkielisiä tuomioistuinharjoittelupaikkoja on ainoastaan kaksi kappaletta, ja ne ovat Ahvenanmaalla. 138 paikasta kaksi on ruotsinkielisiä, ja nekin siis Ahvenanmaalla. Oletteko tosissanne sitä mieltä, että tässä turvataan kaikkien tasavertaiset oikeudet lain edessä, että tässä luodaan kestäviä, tasavertaisia rakenteita?

Lapissa on pitkät etäisyydet jo nyt, eikä maantietoa voi muuttaa, mutta tuomioistuinten paikkoja me voimme muuttaa, me voimme ne määritellä. Esimerkiksi ulosottoasioissa Ivalossa asuvan henkilön pitää vastedes matkustaa Ouluun asti, 510 kilometriä.

Tasavertainen asema oikeuslaitoksen edessä on perustavaa laatua oleva oikeus. Se on oikeusvaltion perusta, sitä ei kannata muutaman hypoteettisen miljoonan takia uhrata. Jos säästöt ovat kyseenalaiset, jos suomalaisten oikeusturva on uhattuna, jos tasavertainen kohtelu tuomioistuimen edessä jo nyt on heikkoa, jos ilmenee selkeästi, että tämä kasvat-
taa sekä alueellista että kielellistä epätasa-arvoa, niin eikö tämä esitys, arvoisa puhemies, olisi silloin syytä kuopata?

19.24 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys uudeksi tuomioistuinlaiksi on monelta osin harkitsematon esitys. Vihreät eivät tätä kannata, vaan olemme mukana hylkäystä esittävässä vastalauseessa.

Hallitus hakee esityksellä noin 7 miljoonan euron säästöjä, ja tarkoituksena on lakkauttaa 7 käräjäoikeutta ja sulkea 21 käräjäoikeuden istuntopaikkaa. Tämä keskittäminen tulee lisäämään painetta jäljelle jäävissä käräjäoikeuksissa ja edellyttää lisärakentamista ja henkilöstön siirtämistä. Näin ollen laskelmat saatavien säästöjen takana ovat joutuneet kritiikin kohteeksi. Lisäksi uudistuksen myötä kansalaisten oikeusturva ja käytännön edellytykset asioiden hoitamiseen heikkenevät. Kielellisten oikeuksien toteutuminen heikkenee merkittävästi. Voidaankin kysyä, mitä vaikutuksia esityksellä on käsittelyaikojen pituuteen ja tuomioistuinten ruuhkautumiseen.

Käräjäoikeuksien viimeisin rakenneuudistus toteutettiin vuonna 2010, jolloin niiden määrä väheni nykyiseen 27 käräjäoikeuteen. Hallitus ei ole tehnyt erikseen selvitystä vuoden 2010 reformin vaikutuksista oikeusturvan saatavuuteen ja tuomioistuinlaitosten toimintaan. On suuri puute, että uuteen uudistukseen mennään, ennen kuin on arvioitu edellisten muutosten vaikutukset.

Hallituksen esityksen seurauksena käräjäoikeus tai kanslia lakkaisi 12 paikkakunnalta. Nykyisistä istuntopaikoista lakkautettaisiin 14. Tällä on vaikutusta alueiden työllisyyteen ja oikeuspalvelujen saatavuuteen, esimerkiksi laki- ja asianajotoimistojen sijoittumiseen. Käräjäoikeusverkoston supistamisella on ilmiselviä vaikutuksia alueelliseen tasa-arvoon. Keskittämisen myötä etäisyydet palveluihin kasvavat. Vaarana on, että oikeuspalvelujen saatavuus heikkenee ja näin ollen kansalaisten oikeusturva vaarantuu. Kansalaisten kannalta käräjäoikeusverkoston supistaminen on palveluita heikentävä, sillä välimatkat kasvavat. Työryhmävaiheessa lausuntonsa esitykseen antaneen Tuomariliiton mukaan ehdotettu jättiyskiköiden käräjäoikeusverkosto ei ole maantieteellisesti tasapuolinen eikä yhdenvertaisuus toteudu.

On totta, etteivät ihmiset tarvitse oikeuspalveluja kovin usein elämässään, mutta silloin, kun he niitä tarvitsevat, on kysymys heidän kannaltaan merkityksellisistä kysymyksistä.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Silloin oikeuspalvelujen laatu on äärimmäisen tärkeää ja kielelliset oikeudet olennaisia. Käräjäoikeuksissa, joissa ruotsi on selkeä vähemmistökieli, on tunnetusti ollut haasteita kielellisten oikeuksien toteutumisessa. Jo nyt asian käsittely pitkittyy helposti kuukausia, jos asianosainen haluaa käsittelyn ruotsiksi. Hallituksen esityksen käsittelyssä on väitetty, että kielitaitoisten henkilöiden rekrytointi isompiin toimipisteisiin on helpompaa. Tästä ei kuitenkaan ole mitään käytännön näyttöä, sillä esimerkiksi Espoossa on nykyiselläänkin ongelmia löytää ruotsinkielistä henkilökuntaa. Ruotsinkielisten palvelujen tilanne heikkenee erityisesti Uudellamaalla. Nyt Raaseporin kanslialla on selkeä tehtävä ruotsinkielisten asioiden hoitamisessa, mutta sitä esitetään suljettavaksi. Pääkaupunkiseudun käräjäoikeudet ovat jo nyt kapasiteettinsa ylärajoilla. Miten esimerkiksi Raaseporin ja Lohjan asiat mahdutaan käsittelemään Espoossa? Itä-Uudellamaalla ruotsin kielen asema romahtaa, mikäli kanslia lakkautetaan Porvoossa. Tuomioistuinharjoittelu tulee uudistuksen myötä muuttumaan niin, että harjoittelun voi suorittaa ruotsin kielellä jatkossa vain Ahvenanmaalla. Myös saamenkielisten oikeusturva tulee toimipaikkojen sulkemisen myötä heikkeneeseen. Sodankylän kanslian lakkauttaminen tulee väijäämättä johtamaan siihen, että Lapin käräjäoikeuden edellytykset palkata saamenkielistä henkilökuntaa heikkenevät merkittävästi. Käräjäoikeusuudistus tulisi johtamaan myös siihen, että saamenkieliset joutuvat yrityssaneeraus- ja ulosottoasioissa vastaisuudessa menemään Oulun käräjäoikeuteen. Etäisyys Ivalosta Ouluun on 510 kilometriä. Tätä ei voida millään tavalla pitää kohtuullisena.

Käräjäoikeuksien karsimisen kohdalla kyse ei ole vain tuomioistuimista vaan myös paikkakuntien muista oikeudellisista palveluista. Yksityiset asianajotoimistot ja valtion oikeusaputoimistot ovat keskittyneet nykyisin pääosin paikkakunnille, joilla on käräjäoikeus. Arvoisa puhemies, on monia syitä, miksi tätä hallituksen esittämää käräjäoikeusuudistusta ei pidä toteuttaa nyt.

19.30 Anna-Maja Henriksson r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Det är ett sorgligt kapitel att tingsrättsreformen presenteras i den form som den här regeringen nu gör det. Det är ett sorgligt kapitel därför att man går åt tingsrätter på många orter i vårt land, och alldeles särskilt runt om i det som vi brukar kalla Svenskfinland. Det är ett sorgligt kapitel därför att den här regeringen visar att man på riktigt inte bryr sig om hur man kan trygga de språkliga rättigheterna i verkligheten, i praktiken. Det skulle finnas lösningar, men man väljer att inte se dem.

Arvoisa puhemies! Edellisen hallituksen aikana tehtiin oikeudenhoidon uudistamisohjelma. Se oli tärkeä ohjelma, joka ulottuu myös tälle kaudelle. Monet niistä toimenpiteistä, joita ehdotettiin ja jotka tuotiin esille tässä ohjelmassa, on jo toteutettu, toteutettiin jo edellisen hallituksen aikana elikkä Kataisen—Stubbin hallituksen aikana, osa jäi tälle hallitukselle, ja pieni, pieni osa oli sellaisia ehdotuksia, joita minä en silloisena oikeusministerinä kannattanut. Tärkein niistä oli tämä käräjäoikeusuudistus. Silloin oli virkamiestyöryhmä, joka oli tuonut esille, että käräjäoikeusverkostoa voidaan supistaa niin, että tulevaisuudessa olisi 12 tai 15 käräjäoikeutta. Muistan, kun sanoin virkamiesryhmälle ja virkamiehille, että en näe, että tässä ja nyt meidän on syytä tehdä tällainen uudistus, vaan tässä ja nyt pitäisi arvioida, miten se edellinen uudistus on toteutunut, miten se on onnistunut ja minkälaisia tarpeita tulevaisuudessa tulee olemaan. Sen takia se jäi silloin siihen.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Ja pitää muistaa, että vuonna 2010 me teimme ison uudistuksen. Silloin nykyistä käräjäoikeusverkostoa supistettiin niin, että 51 käräjäoikeudesta luovuttiin ja perustettiin 27 käräjäoikeutta. Suomen kaltaiselle maalle se on ihan ok määrä, kun verrataan esimerkiksi muihin Pohjoismaihin. Suomen kaltaiselle maalle ovat myös tämän päivän oikeudenhoidon kulut kohtuulliset. Suomen kaltaisessa maassa pitää pitää huolta siitä, että demokratian peruspilareita, joihin kuuluvat toimiva oikeudenhoidon ja luotettava tuomioistuinlaitos, pidetään yllä ja että kansalaisten luottamus niihin pysyy korkealla. Näen, että nyt ollaan tekemässä sellaista uudistusta, joka ei välttämättä vie meitä eteenpäin, kun puhutaan oikeusturvan kehittämisestä, vaan joittenkin kansalaisten osalta mennään taaksepäin. [Peter Östman: Todella!] Kuitenkin on niin, että meidän hyvässä demokratiassamme aina pitäisi huolehtia siitä, että ne uudistukset, jotka tehdään, ovat oikeudenmukaisia ja että ne myös kohtelevat kansalaisia oikeudenmukaisella tavalla. Tämä uudistus ei toteuta näitä ehtoja.

Hallituksen käräjäoikeusuudistus — tai pikemminkin käräjäoikeussäästö, se on taas yksi hallituksen keskittämisuudistuksista — johtaa siis 7 käräjäoikeuden lakkauttamiseen ja 21 käräjäoikeuden istuntopaikan sulkemiseen nykyisestä 57 paikasta. Tämä keskittäminen tulee, niin kuin tässä keskustelussa on hyvin tuotu esille, lisäämään työmäärää jäljelle jäävissä käräjäoikeuksissa, ja samalla se tarkoittaa, että näissä käräjäoikeuksissa tarvitaan lisärakentamista ja henkilöstön siirtämistä. Etäisyydet kasvavat, minkä myötä oikeuspalvelujen saatavuus heikkenee ja kansalaisten asiointimahdollisuudet vaikeutuvat. Tämä voi johtaa siihen, että kansalaisten oikeusturva voi heiketä. Asiointimatkojen piteneminen tulee lisäämään myös asianosaisille ja heidän avustajilleen aiheuttavia matkakustannuksia, joista osa maksetaan valtion varoista. Samalla vaarana on myös se, niin kuin tässä on myös tuotu esille, että muutkin lakimiespalvelut vähenevät muilla kuin tuomioistuinpaikkakunnilla. Tämä on erittäin varteenotettava vaara, ja tästä olen myös erityisen huolestunut, koska kaikki suomalaiset tarvitsevat jossain vaiheessa elämäänsä jonkunlaista juridista apua, ja silloin oikeusaputoimiston tai lakimies- tai asianajotoimiston läsnäolo kohtuullisella etäisyydellä on tarpeellista. Yksityiset asianajotoimistot ja valtion oikeusaputoimistot ovat keskittyneet nykyisin pääosin paikkakunnille, joilla on käräjäoikeus. Tämä on se tilanne.

Tämä esitys vaikuttaa myös alueelliseen tasa-arvoon. Työryhmävaiheessa lausuntonsa esitykseen antaneen Tuomariliiton mukaan ehdotettu jättiyksiköiden käräjäoikeusverkosto ei ole maantieteellisesti tasapuolinen eikä yhdenvertaisuus toteudu siinä. Ja haluaisin tässä kysyä keskustan kansanedustajilta, onko tämä nyt todellakin keskustan linja, että palveluita keskitetään ja maaseudun ja, sanotaan, seutukuntien ihmiset kärsivät. Tässä nähdään sama systematiikka kuin tällä hetkellä sote-uudistuksessa, jossa aluesairaaloita ajetaan alas myös seutukunnissa. Seutukaupungit ovat häviäjiä myös tässä uudistuksessa, ja minulle on täysin käsittämätöntä, miten keskusta voi ajaa tällaista uudistusta.

Värderade talman! Regeringens förslag har alltså en klart negativ effekt på de språkliga rättigheterna. Bland annat läggs tingsrätterna i Borgå och Raseborg ned, och av de nuvarande sammanträdesplatserna stängs bland annat Kimitoöns, Kristinestads, Jakobstads och Kyrkslättss sessionsplatser. Det är fullkomligt obegripligt att tingsrätten och dess kansli, eller dess sessionsplats i Jakobstad, som invigdes 2011 — år 2011 togs den i bruk — nu ska stängas. Så här kan vi faktiskt inte hantera statens och skattebetalarnas pengar, det är absurt. Jag hoppas att regeringen och justitieministeriet till den här delen ännu skulle tänka om. Någon sorts rim och reson borde det finnas i det man gör.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Sedan kan man fråga sig om det bara är en slump att många av de här sammanträdesplatserna råkar vara på tvåspråkiga orter. Jag hade hoppats att man skulle ha kunnat ställa frågan till ministern. Han är tyvärr inte närvarande, så vi får fortsätta fråga när tillfälle ges.

Vi vet från tidigare att det i många tingsrätter där svenskan är det mindre språket redan i dag är svårt att tillgodose de språkliga rättigheterna. Vem tror att det blir bättre med den här reformen? Finns det någon i den här salen som tror att det blir bättre? Jag tror inte att det finns någon som tror så. Och om man vet att det inte blir bättre så varför vill man inte göra något för att det ska bli bättre? Det är fullkomligt obegripligt.

Värderade talman! Det handlar om Raseborg, det handlar om Borgå, det handlar om en övertro på att stora enheter kan fixa också det här med språkliga rättigheter. Vi har hört hur man redan har sagt här, tidigare i debatten, att det här till exempel inte har löst sig i bland annat Esbo, som i dag är en av våra största tingsrätter. Det skulle ha funnits lösningsmodeller, man skulle ha kunnat välja en annan väg. Skulle viljan ha funnits i regeringen skulle man ha valt den, men nu finns inte den viljan där, och det är beklagligt.

Regeringens nedskärningar kommer att ha drastiska påföljder för domstolspraktiken. Det är faktiskt så att det är viktigt för blivande domare att få praktisera i en domstol. Och det är lika viktigt för en svenskspråkig ung blivande domare som för en finskspråkig.

Arvoisa puhemies! Lopetan siihen, että mielestäni on aivan käsittämätöntä, että samalla kun tämä uudistus tehdään, vaikeutetaan ruotsinkielisten nuorten juristien mahdollisuutta ylittäänsä päätyä tuomareiksi tässä hyvässä maassa. Se vaikeutuu sen takia, että joka ikinen ruotsinkielinen ei hallitse suomen kieltä täydellisesti. Jos joku elää siinä uskossa, että suomen kieli tulee meille ruotsinkielisille niin kuin ilmasta, niin näin ei ole. Se tarkoittaa myös sitä, että tämä uudistus laittaa meidän nuoret eriarvoiseen asemaan. Ruotsinkielisiltä nuorilta juristeilta tullaan vaatimaan suomen kielen ja ruotsin kielen täydellinen taito, ja se johtaa siihen, että sellainen ruotsinkielinen juristi, joka ei vielä ole niin kehittynyt kielellisesti, että hän pärjää siinä suomen kielen kokeessa täydellisesti ja osaa sen suorittaa, ehkä valitsee sitten sen yksityisen polun ja jatkaa asianajopolulla. [Puhemies koputtaa] Ja tämä johtaa, arvoisa puhemies, siihen, että tulevaisuudessa meidän voi olla entistäkin vaikeampaa saada henkilökuntaa ja tuomareita, jotka pärjäävät ja osaavat [Puhemies koputtaa] tehdä tuomarina sitä työtä — myös kielellisesti — mitä pitää tehdä. Ja se tarkoittaa sitä, että on entistä vähemmän porukkaa, joka ymmärtää, mitä asianosaiset sanovat, jos asianosaisten äidinkieli on ruotsi, [Puhemies koputtaa] ja näin ei saisi olla. — Kiitos.

19.40 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen käräjäoikeusuudistus lakauttaa seitsemän käräjäoikeutta ja sulkee 21 istuntopaikkaa nykyisistä 57 paikasta. Jos tämä ei ole keskittämistä niin ei sitten mikään. Valiokunnan oppositiojäsenet perussuomalaisia lukuun ottamatta jättivät asiasta yhteisen vastalauseen, jossa esitetään esityksen hylkäämistä. Siinä vastalauseessa on käyty hyvin seikkaperäisesti läpi ne asiat, minkä tähden tähän hylkäämiseen on päädytty. Muutamia niistä tässä omassa puheenvuorossani nostan esille.

Ensinnäkin, arvoisa puhemies, tätä on markkinoitu säästölailla. Tällä keskittämisellä hallitus hakee noin 5—7 miljoonan euron säästöjä, mutta niin kuin täällä useissa puheenvuoroissa on tuotu esille, näistä säästöistä ei ole kuitenkaan esitetty riittäviä selvityksiä tai kattavia laskelmia. Erityisesti merkillepantavaa on ollut se, että täällä monet pohjoissavolaiset kansanedustajat ja myöskin koko Savo-Karjalan alueelta olevat kansanedustajat ovat

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

tuoneet esille sen, että erityisesti juuri Varkauden ja Iisalmen käräjäoikeuksien kanslioitten lakkauttamisesta ei ole ollut laskelmia. Voi olla, että syy on se, että kun pitäisi esittää sellaiset laskelmat, jotka näyttäisivät, että kulut kasvavat, niin niitä olisikin vähän hankala siten säästölain yhteydessä lyödä pöytään. Päinvastoin, monilla muillakin lakkautettavilla paikkakunnilla, kun etäisyydet kasvavat ja esimerkiksi poliisien saattokuljetuksiin käytettävä aika ja resurssit hupenevat, asiakkaitten ja todistajien matkakulut kasvavat ja henkilöstön työmatkat pitenevät, on vaikea nähdä niitä säästöjä, mitä hallitus tällä on hakemassa.

Niin kuin totesin, kyllä tuo Pohjois-Savon tilanne on oikeastaan yhdellä sanalla kuvattuna absurdi. Iisalmen ja Varkauden lakkautettavat kansliat ovat molemmat hyväkuntoisia, kohtuullisen uusia taloja, ja me joudumme Kuopiossa menemään liian pieniin ja vieläpä sisäilmaltaan kehnokuntoisiin. On jopa huhuttu, että talossa saattaa olla homeongelmia. Kuopiossa ei ole tällä hetkellä edes riittävästi saleja, istunto- ja valmistelusaleja, ja tämä keskittäminen tulee tarkoittamaan sitä, että Kuopiossa joudutaan lisärakentamiseen. On tietysti ihan mahdollista, että koko talo joudutaan hylkäämään, jos se osoittautuu täysin käyttökelvottomaksi. Iisalmen asiakaskunnasta, niin kuin täällä on tuotu esille, huomattava osa on Sukevan vankilasta, ja kuljetusmatkat, käytettävä aika, poliisin saattoresurssit, kaikki tuplautuvat, kun siirrytään Kuopioon.

Täällä edustaja Eestilä muistaakseni debattipuheenvuorossaan toi esille sen, että Ylä-Savon alueelta noita poliisipartioita on vähennetty siihen malliin, että kesäaikaan voi olla tilanteita viikonloppuisin, että siellä on yksi ainut partio koko tuolla alueella, ja sitten jos ajatellaan sitä tilannetta, että esimerkiksi vaikka päiväaikaan, vaikka siellä olisi kaksikin partiota, toinen joutuu tämmöiseen pitkälliseen saattokuljetukseen, niin silloin kyllä voi sanoa, että turvallisuustilanne tuolla alueella ihan selkeästi heikentyy.

Uudistuksen ajoitus on myöskin huono, sillä nämä arvioidut säästöt painottuvat, niin kuin täällä todettiin jo debattivaiheessa, tähän tuomioistuinten digitalisointia koskevaan Aipa-uudistushankkeeseen, ja sitä on kuitenkin päätetty sitten siirtää sinne vuoteen 2021. Niin kuin täällä on tuonut moni kollega esille, esimerkiksi Johanna Ojala-Niemelä, olisi varmaan järkevää ollut ensin odottaa ja käsitellä mahdollinen tuomioistuinviraston perustamista koskeva esitys ja vasta sen jälkeen ottaa käsittelyyn tämä tuomioistuinverkoston muutoksia koskeva uudistus, koska kyllähän tällainen käräjäoikeusuudistuksen suunnittelu ja kaikkien näitten toteuttamisvaihtoehtojen arviointi jos mikä kuuluisi nimenomaan tähän tuomioistuinviraston ydintehtävään, mikäli tämmöinen virasto sitten päätettäisiin perustaa.

Suuri huoli kohdistuu kuitenkin sitten siihen, miten me pystymme varmistamaan oikeusturvan saatavuuden jatkossa eri puolilla Suomea erilaisilla alueilla. Täällä hyvin on tuotu esille myös nämä kielelliset oikeudet. Kyllä tällä käräjäoikeusverkoston supistamisella varmasti on vaikutuksia alueelliseen tasa-arvoon ja myöskin niihin kielellisiin oikeuksiin. Niihin on tulossa merkittäviä heikennyksiä. Keskittämisen myötä nämä etäisyydet oikeudellisiin palveluihin kasvavat, ja jos ajatellaan yleensä tuommoisia maakuntien kooltaan niin sanottuja kakkos-, kolmoskaupunkeja, niin kuin juuri vaikka Varkaus ja Iisalmi, niin kyllähän näitten paikkakuntien oikeuspalvelut näivettyvät sitä mukaa, kun sieltä häviävät nämä kansliat. Kaiken kaikkiaan kaikki muutkin oikeuspalvelut, asianajo- ja oikeusaputoimistot, silloin todennäköisesti tulevat häviämään näiltä paikkakunnilta. Silloin voi sanoa, että oikeuspalvelujen saatavuus kansalaisille heikkenee. Kaiken kaikkiaan uskallan jopa väittää, että kansalaisten oikeusturva vaarantuu tämäntyyppisissä tilanteissa.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Erityisesti tuntuvat todella kohtuuttomilta nuo pohjoisen kilometrimäärät ja olosuhteet, jotka täällä on tuotu esille. Joskus tuntuu, että kun näitä asioita kaavaillaan tuolta Helsingin ministeriön ikkunoista ympärille katsellessa, niin ei ymmärretä sitä, kuinka laaja Suomi on maantieteellisesti ja kuinka monta sataa kilometriä vielä Oulun yläpuolella on.

Siinä mielessä toivonkin, että täällä salissa nyt jokainen kansanedustaja käyttäisi oikeasti sitä omaa harkintavaltaa, kun päättää sitten, miten tähän hallituksen esitykseen ja tähän mietintöön suhtautuu. Todella kyllä toivon, että hallituspuolueet vielä tekisivät kaikkensa ja miettivätkin, onko tässä löydettävissä ratkaisuja. Jollakin tavalla itse toivoisin, että kun täällä on ihan selkeästi nähtävissä syitä, minkä tähden koko tätä uudistusta olisi ollut järkevää lykätä, niin tätä Aipaa kuin myöskin tätä tuomioistuinviraston perustamista, niin tätä voitaisiin vielä harkita, että tässä vaiheessa ei tehtäisi huonoja päätöksiä vaan annettaisiin vielä lisää aikaa toteuttaa sitten parempia päätöksiä tulevaisuudessa. — Kiitos.

19.48 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kun tässä keskustelua on kuunnellut, niin täällä on moni kollega käyttänyt erittäin hyviä ja painokkaita puheenvuoroja, ja itsenikin tähän nyt on paikallaan muutama huomio vielä sanoa.

Lähtökohtaisesti suhtaudun kyllä yleensä aika positiivisesti siihen, että pyrimme tässä maassa uudistamaan meidän julkisia palvelurakenteita, hakemaan erilaisia toimenpidemalleja, joilla pystytään parantamaan niin palveluiden laatua kuin totta kai sitten näillä rakenteellisilla ratkaisuilla hakemaan myös säästöjä. Mutta tähän olennaisesti liittyy aina se, että pitää pystyä yksilöimään toisaalta niin ne väitetyt hyödyt kuin myös ne väitetyt ja tavoitellut säästöt. Ja oikeastaan tästä lähtökohdasta tätä käräjäoikeusverkostouudistusta on hyvin vaikea sulattaa. Nyt tätä perustellaan säästölakina, 5:n ja 7:n miljoonan euron välissä suurin piirtein se vuotuinen säästö, ja kuitenkin kun sitten kuuntelee asiantuntijoiden puheenvuoroja ja tutustuu tähän lakivaliokunnan hyvin laadukkaaseen mietintöön, niin kyllä suuri kysymys syntyy siitä, kuinka realistisia nämä säästöt ovat.

Sitten täällä on sanottu paljon, että tällä uudistuksella myös parannetaan palveluiden laatua, otetaan uusia toimintatapoja käyttöön ja sillä tavalla helpotetaan sitä ihmisten arkea — täällä on viitattu paljon tähän digitalisaatioon — mutta kyllä nämäkin lupaukset aika lailla ilmassa ovat. Yleensä kun mietitään palveluiden laatua, niin siihen varmasti liittyy se, että esimerkiksi nämä paljon puhutut kielelliset oikeudet toteutuvat. Ja tässä on aika lailla moni kollega käynyt hyvin läpi, että vaarana kyllä on, että ne eivät tässä tilanteessa parane. No, sitten tämä digitalisaation puoli: on varmaan niin, että tulevaisuudessa, toivon mukaan, meillä on sellaiset järjestelmät, joilla me mahdollistamme yhä enenevässä määrin esimerkiksi etäosallistumista oikeuden istuntoihin, mutta keskeinen kysymys kuuluu, toimivatko ne kunnolla tälläkään hetkellä.

Pahimmassa tapauksessahan tämä verkoston supistaminen johtaa siihen, että yhä enenevässä määrin kasvaa se aika, jonka ihmiset joutuvat näihin istuntopäiviin käyttämään. Se näkyy niin täällä asiakkaiden puolella, tavallisten ihmisten puolella, kuin myös sitten viranomaisten puolella. Kun poliisit joutuvat näitä kускаuskeikkoja tekemään, niin se aika on totta kai pois jostakin muualta. Sitten kun näiden säästöjen osalta vielä ajatellaan tätä investointitarvetta näihin jäljelle jääviin tiloihin, joka täälläkin on paljon noussut esille, niin siinäkin kysymys herää, käykö tässä niin, että säästöjen sijaan me aiheutamme tällä uudistuksella lisää kustannuksia.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Kaiken kaikkiaan nämä asiat olisi pitänyt tässä työssä käydä tarkemmin läpi ja pohtia paljon perusteellisemmin, jolloin voitaisiin katsoa, vastaako tämä uudistus todella niihin hyviin tavoitteisiin, joita tällä on nyt. Tämän osalta on kyllä vahva epäily.

Sitten on hyvä muistaa myös se tosiasia, että ei ole todellakaan merkitys pelkästään sillä itse kärjäoikeudella, vaan sen merkitys niille istuntopaikkakunnille on paljon laajempi. Se liittyy niin oikeudellisiin palveluihin kuin myös moniin muihin ihmisten arkeen liittyviin asioihin. On varmasti niin, että kehitys menee siihen suuntaan, johon se on aikaisemminkin mennyt: kun jollakin paikkakunnalla kärjäoikeuksia on lakkautettu, niin se on myös näkynyt näissä oikeudellisten palveluiden saatavuudessa. Nekin tulevat sitten keskittymään, mikä olisi kyllä rehellistä täällä ihan suoraan myöntää, ja sitähan tässä mietinnössä kyllä käydään hyvin ansiokkaasti läpi.

Myöskin näiden julkisten palveluiden rakenneuudistuksen osalta toivoisi, että käytäisiin hyvin huolella läpi, mihin ne edelliset muutokset ovat johtaneet. Tämän osalta olisi todella ollut toivottavaa, että tämä vuoden 2010 reformi olisi analysoitu kunnolla ja katsottu, johtiko se niihin tavoitteisiin, joita silloin sille asetettiin. Siitä olisi varmaan saatu pohjaa tähänkin uudistukseen.

Ehkä viimeisimpänä asiana täytyy nostaa esille se, minkä täällä muun muassa edustaja Ojala-Niemelä on monesti nostanut esille, että kun tällä oikeudellisella kentällä on myös näitä muutoksia paljon nyt tulossa ja niitä on ollut selvityksessä, niin olisi kyllä varmaan ollut ihan paikallaan odottaa ensin nämä selvitykset ennen kuin lähdetään tätä kärjäoikeusverkostoa tarkastelemaan.

Näiltä osin voi kyllä helposti tukea tätä opposition yhteistä vastalauseita tämän asian hylkäämisen puolesta.

19.53 Kari Tolvanen kok: Arvoisa herra puhemies! Heti aluksi haluan kiittää lakivaliokunnan paikalla olevia ja toki muitakin jäseniä erittäin perusteellisesta ja hyvästä työstä jälleen kerran. Teimme ison työn, ja valitettavasti tällä kerralla poikkeuksellisesti emme päässeet yhteiseen lopputulokseen. Tässähan tosiaan kuultiin kymmeniä asiantuntijoita, ja näistä säästöistä, joiden toteutumista tässä nyt täällä on epäilty: nehän muun muassa oikeusministeriön virkamiehet virkavastuulla ovat meille ilmoittaneet, ja sen takiahan meillä täällä, lakivaliokunnalla, on tällainen lausumaehdotuskin. Luen sen vähän myöhemmin, ja katsotaan sitten, toteutuvatko ne loppupeleissä.

Kuten jo tässä äsken sanoin, tähän on kipeä asia monelle paikkakunnalle, monelle alueelle. No, itse tulen tuolta Uudeltamaalta, ja itse asiassa Uudellamaallahan tehdään suurimmat muutokset ja mullistukset tässä kärjäoikeusverkossa ja yleensä tässä tuomioistuinlakiuudistuksessa, mutta siitä huolimatta lakivaliokunnan puheenjohtajana olen tätä ajamassa eteenpäin ja uskon, kun katson tulevaisuuteen, että tällä toimintaa parannetaan ja säästöjä saadaan aikaiseksi, niin kuin meille on esitetty, vaikka kieltämättä voi olla, että nyt tulee lisäkustannuksia erilaisissa rakennushankkeissa, ja niitähan ei ole pystytty tässä todella laskemaan. Esimerkiksi Kuopion oikeus- ja poliisitalo on siinä kunnossa, että siellä eivät ihmiset pysty työskentelemään, joten sehän on kuitenkin korjattava. Sitten näiden laajennuskustannuksien osuus — tänään vielä koetin selvittää, pystyykö niitä mahdollisia laajennuskustannuksia laskemaan, ja siihen ei ole mitään valmista laskelmaa olemassa, niin että tämä on tältä osin ollut hieman haastavaa.

Muutaman asian tästä nostan esiin.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Tuossa jo puhuin aikaisemmin tästä niin sanotusta digitalisaatiosta, ja sehän on paljon muuta kuin tämä Aipa, joka nyt jälleen kerran on venynyt. Yksi iso osa-aluehan siinä ovat nämä turvajärjestelyt näissä saleissa — kulunvalvonnat ja muut turvalliset tilat — ja nyt tosiaan on, että nämä nykyiset salit ja tämä salimäärä ovat sellaiset, että voi sanoa, että ainakin minua henkilökohtaisesti jopa hävettää ja joskus pelottaakin se, missä olosuhteissa meidän tuomioistuinlaitoksemme työskentelee vaikeissa jutuissa, joskus vaarallisten asiakkaiden kanssa. Eli se on nyt mahdollista saada kuntoon, kun näiden istuntosalien määrää vähennetään, kun ei voida, ei ole varaa eikä ole mieltä kaikkia nykyisiä saleja varustaa näillä asianmukaisilla turvajärjestelyillä eikä myöskään tällä muulla tekniikalla, joka mahdollistaa esimerkiksi etäkuulemisen tai kuulemisen muuten ja tallentamisen siellä käräjäoikeudessa, kun se on sitä tulevaisuutta. Ja sen takia on ensin päätettävä näiden toimipaikkojen lukumäärä ja sen jälkeen aloitettava se varustelutyö tämän digitalisaation suhteen.

Tässähän on toki muitakin ideoita ja ajatuksia. On itse asiassa ollut jo pitkään kirjallinen menettely käytössä, eli on tarkoitus, että ihmisiä ei enää, vaikka he ovat rikosasiassa syytteessä, vaadita sinne oikeuteen. Nyt meillä on lakivaliokunnassa niin sanottu sakkolaki, jossa tällainen perusmuotoinen rattijuopumus käsiteltäisiin suoraan poliisin antamalla sakolla kentällä ja näitäkään ihmisiä ei enää oikeuteen pyydetäisi. Sen lisäksi on todella pyrkimys, että todistajia entistä enemmän kuultaisiin etäyhteyden päässä, ettei sitä 500:aa kilometriä tarvitsisi paikalle tulla. Samoin vankeja vankilasta kuultaisiin etäyhteyden avulla. Tämä on sitä tulevaisuutta, ja tällöin saadaan niitä säästöjä. Sanotaan kertasäästönä, kun investointipaineet vähenevät, tulee oikeusministeriön laskelman mukaan 2 miljoonaa euroa, ja sitten vuosittaiset säästöt ovat myös 2 miljoonaa euroa, eli siitä saadaan säästöjä tulevaisuudessa.

Arvoisa herra puhemies! Toki lakivaliokuntakin on tässä tarkkana ollut, ja sen takia luen tämän meidän lausumaehdotuksemme, joka on laitettu tänne: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa käräjäoikeuksien rakenneuudistuksen ja siihen liittyvän mahdollisen summaaristen riita-asioiden käsittelyä koskevan uudistuksen vaikutuksia kiinnittäen erityistä huomiota oikeusturvan alueelliseen saatavuuteen, kielellisten oikeuksien toteutumiseen, taloudellisiin vaikutuksiin ja oikeudellisten palvelujen tarjontaan sekä antaa lakivaliokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2022 loppuun mennessä." Eli tällainen velvoittava lausuma, tai sanotaan, että me ainakin esitämme tällaisista — katsotaan, mitä tämä sali sitten ensi viikolla päättää tästä asiasta. Tässähän tämä talouspuolikin sitten tulee selvitettyä, se, kuinka sen kanssa käy.

Arvoisa herra puhemies! Vielä ihan muutama sana tästä erikoistumisesta. Koska toki meidän oma lainsäädäntömme on muuttunut entistä monimutkaisemmaksi aivan näiden käräjätuomarienkin mukaan ja myös tuo EU-lainsäädäntö tuo kaikennäköistä uutta ja vaikeaa meille tänne Suomeen, niin kyllä ainakin minun hyvin tuntemani tuomarit ovat sitä mieltä, että he eivät enää pysty kaikkea hallitsemaan. Ja sitten, en sano, että se todella suuri on aina kaunista, mutta aina vähän isompi yksikkö on yksikkö, jossa on mahdollista erikoistua eri osa-alueisiin. Kuten mainitsin, jos ajatellaan näitä pehmeitä asioita eli näitä lapsen tapaamiseen ja huoltoon liittyviä asioita, esimerkiksi Follo-sovittelua, niin eihän sitä tälläkään hetkellä ole riittävästi saatavissa. Ei oikein voi kuvitella, että tällaisista hoidettaisiin jossain kolmen tai viiden tuomarin yksikössä. Se on niin vaikea ja haasteellinen osa-alue, että se vaatii paljon koulutusta ja kokemusta, kun taas sitten, jos vastapainona otetaan kovat talousrikokset — kartellijutut tai jotkin muut vastaavat — niin ne vaativat oman alan

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

osaamista. Eli nämä suuremmat yksiköt mahdollistavat tällaisen erikoistumisen sekä myös sen, että töitä voidaan jakaa tasapuolisemmin. Se on tärkeää työssäjaksamisen kannalta.

Täällä on käytetty todella hyviä puheenvuoroja. Ne kaikki ovat ainakin tähän asti olleet ihan hyviä ja sinänsä kannatettavia puheenvuoroja, mutta itse kannatan kyllä tätä hallituksen esitystä ja tätä lakivaliokunnan mietintöä, jossa tuo äsken lukemani lausumaehdotuskin on mukana, joten ne, jotka sitten täällä ovat vuonna 2022, voivat seurata, miten tässä on käynyt.

20.01 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin tuota lausumaa, ja oikeastaan vain yksi kysymys: eikö tämäntyyppisten asioitten seuraaminen joka tapauksessa kuulu oikeusministeriölle? Siinä mielessä myöskin tähän taloon nämä seikat on varmasti tuotava joka tapauksessa. Toivon, että hallituspuolueilta nyt löytyisi vielä vähän enemmän esitettäväksi ensi viikolle. Tuntuu, että tuontyyppinen lausuma on vähän niin kuin sitä niin sanottua business as usual — ihan sitä työtä, mitä oikeusministeriön tulee joka tapauksessa tehdä ja mitä meidän täällä eduskunnassa edustajina tulee myöskin seurata.

20.02 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys, joka nyt on tullut tänne suureen saliin lakivaliokunnan mietintönä koskien käräjäoikeuksien vähentämistä tässä maassa on mielestäni hyvin surullinen tapaus. Ymmärrän toki sen, että velkainen valtio joutuu tarkastelemaan kaikkia kulueriä ja sitä kautta tekemään säästöjä, mutta se, mitä minä olisin hallituspuolueenkin edustajana kaivannut, on se, että olisi aidosti ollut laskelma siitä, mitä tässä saavutetaan: saavutetaanko mitään vai peräti menetetäänkö?

Olen omassa elämässäni maaseutukunnan kunnanvaltuuston puheenjohtajana kokenut, että ne lupaukset, mitä valtio on valtion toimenpiteinä meille antanut, että jotakin tarkkailaan taikka valvotaan tai seurataan, ovat yhtä kuin tyhjä tynnyri, joka kolisee, kun alamäkeen pyörii — niillä lupauksilla ei ole mitään virkaa. Kokemuksesta voin, arvoisa puhemies, kertoa, että meillä lakkautettiin... — Tai ei lakkautettu poliisiasemaa, virallisesti se poliisiasema on Ilomantsissa edelleen olemassa, siitä on ihan ministeriön päätös, mutta poliisin virat siirrettiin Joensuuhun ja Kiteelle. Jos joku minulle väittää, että se ei tarkoita, että poliisiasema lakkaa, niin saa näyttää sen puheensa toteen muutenkin kuin kyseisen poliisipäällikön puheena. Meillä kävi poliisipäällikkö Huokko Ilomantsissa vakuuttamassa, että ei teidän poliisiasema minnekään lähde. Viime keväänä tämä tapahtui, taisi olla toukokuun loppupäiviä, vai oliko kesäkuun alkupäiviä, kuitenkin tänä vuonna. Nyt sitten poliisin virat on siirretty Ilomantsista pois, mikä käytännössä tarkoittaa, että poliisi lähtee aina Joensuusta ja sen saavutettavuus on mitä on. Siinä kyllä kerkiää kaverin tappaa tylsemmälläkin puukolla, poliisi on sen verran kaukana, ei siinä tarvita taitoa paljoa. Puheet siitä, että poliisin palvelut paranevat, ovat yhtä hölynpölyä.

Toinen asia yhtä hölynpölyä on Senaatti-kiinteistöjen toiminta tässä maassa. Vaikka olenkin hallituspuolueen edustaja — nostettakoon minut vaikka ristille siitä riippumaan — totean, että tosiasia tässä asiassa on se, että Senaatti-kiinteistöjen toiminta maaseutukunnissa ei täytä hyvän hallinnon ja oikeudenmukaisen menettelyn tapaa, mikä valtion virkamiehiltä edellytettäisiin. Tiedän, että Senaatti-kiinteistöt osakeyhtiön virkamiehet eivät taida olla virkavastuussa, mutta se menettelytapa, jolla maaseudulla olevia valtion palveluja leikataan, hakee vertaistaan Suomen oikeushistoriassa. Se on järjestelmä, jossa valtion olemassa olevien kiinteistöjen arvo nollataan, peritään valtion toimijoilta niistä valtion kiin-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

teistöistä hirvittävää vuokraa, jolloin valtion toimijan on pakko lähteä sieltä, kun eivät määrärahat riitä. Se on peruste sitten lakkauttaa se toimipiste, kun se on niin valtavan kallista, kun määrärahoja supistetaan koko ajan. Mutta mikä on lopputulos? Miksi tässäkin asiassa ei lasketa totuutta, niin kuin tässä Iisalmi ja Varkaus -asiassa? Kun keskitetään maakunnan pääkeskukseen, sehän tarkoittaa, että vuokrahinnat nousevat. Siellä ovat vuokrahinnat kaksin—kolminkertaiset verrattuna siihen, mitä ne maaseutukunnissa ovat.

Elikkä tässä on luotu, arvoisat edustajakollegat, arvoisa lakivaliokunnan puheenjohtaja, valtava kustannusautomaatti, joka syöksee Suomen sellaiseen ahdinkoon, jollaista ennen ei ole nähty. Tämä on kylmä tosiasia: kun kustannukset nousevat, se heijastuu pikkuhiljaa yhä koveneviin palkkavaatimuksiin työmarkkinaneuvotteluissa, ja se lopulta johtaa siihen, että meidän kilpailukyky on mennyttä kalua. Minua on tämä asia suututtanut niin pitkään, että päätin tämän puheenvuoron pitää siitäkin huolimatta, jos minua ryhmässä ojennetaan, että ei tällaisia saa puhua — sen mies kyllä kestää. [Peter Östman: Kyllä meillä on tilaa!] Mutta joka tapauksessa, arvoisa puhemies, minua harmittaa tämä tilanne aivan suunnottomasti. Kävin äsken itsekseni synkän yksinpuhelun työhuoneessani tuolla A-siivessä ja arvelin, että no, ei kai tässä nyt miestä ammuta, jos uskaltaa sanoa, mitä mieltä asiasta on. [Naurua] Tällainen käräjäoikeuksien supistaminen — 20:een toimipaikkaan nyt ja sitten vielä neljässä paikassa on kanslia ja 12 paikassa suoritetaan sen päälle vielä istuntoja, eli 36 jää — on ihan selkeästi vähennys, ja olen ihan varma siitä, että sellaisia säästöjä, mitä tällä haetaan, ei saavuteta. Suuhun kyllä koskee, kun tämän sanon, mutta ei totuuden sanojaa tässä maassa tietävästi ole vielä ammuttu. Tämä johtaa ihan armotta siihen, että kustannukset nousevat ja ihmisten palvelut heikkenevät.

Aivan kuten lakivaliokunnan puheenjohtaja Kari Tolvanen äsken puheenvuorossaan sanoi, se on totta, että näitä itsestäänselviä juttuja täytyy nopeuttaa ja rattijuopumukset, tämmöiset pikku jutut, pitää hoitaa tyylikkäästi ja nopeasti pois, kun näyttö on aukoton. Totta kai siinä riittää kansliakäsittely, ei siinä tarvitse todistajia juoksuttaa pitkin teitä ja ajattaa kaupungista toiseen. Siinä syntyy turhia kustannuksia. Kuullaan asia ja sen jälkeen annetaan päätös ja sillä sipuli.

Mutta joka tapauksessa, kun sitten käräjäoikeuden verkkoja supistetaan ja eri toimipisteitä vähennetään, siinä häviäjänä on loppujen lopuksi rakas isänmaamme Suomi. Kustannukset nousevat aivan varmasti, olemmehan sen tässä kaupungissa eli Helsingissä nähneet. Valtavasti kustannukset nousevat, maksamme jo yli 3 miljardia kaikkien asuminen eri muodoissaan, toimeentulotukia ynnä muita, sen tautta, kun on keskitetty kaikki tänne. Jos joku minulle näyttää paperilla sen, että tässä on syntynyt säästöjä, niin sen paperin minä haluan nähdä ja sanon edustajakollegoille, että jos te sen asiantuntijan löydätte, niin minä hänelle kahvit tarjoan ja mielelläni luen sen tutkimuksen. Mutta ihan olen varma, että se kahvikuppi jää juomatta, sitä ei minun tarvitse tarjota, koska tämä järjestelmä tahkoaa valtavia kustannuksia, jotka me veronmaksajat maksamme.

Pahoittelen, jos jonkun mielen pahoitin puheenvuorollani, mutta en voinut olla hiljaa, koska tällaista tämä elämä on, ja tämä keskittäminen, mitä tässäkin tehdään, on suurin virhe, mitä Suomen historiassa tehdään koko ajan. Kustannukset nousevat, ja tässä sodassa ei ole voittajia. [Toimi Kankaanniemi: Kyllä on aivan selvää tekstiä!]

20.08 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hienoa, että edustaja Hoskonen kertoo täällä meille kaikille, mitä hän itse on tästä asiasta mieltä. Tässä asiassa, edustaja Hoskonen, olemme hyvinkin paljon samaa mieltä. Meillä on

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

se ero, että te olette hallituspuolueen edustaja, ja nyt haluaisin kysyä teiltä, edustaja Hoskonen: aiotteko äänestää tätä esitystä vastaan, koska teillä on se mahdollisuus? Myös keskustalaisella kansanedustajalla on mahdollisuus äänestää ihan niin kuin itse tahtoo. Kukaan ei tule ampumaan myöskään sen johdosta, jos äänestää [Peter Östmanin välihuuto] niin kuin tahtoo. Teillä on mahdollisuus vaikuttaa asiaan. Aiotteko tehdä sen?

20.09 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan todella niiden monien puheenvuoroja tässä — Hannu Hoskonen ja edustajakollegoiden, Seppo Kääriäisen, Markku Eestilän — jotka hallituspuolueista ovat uskaltaneet sanoa, että niitä laskelemia, mitä pitäisi olla, ei ole ja ne ovat riittämättömiä niiltäkin osin, mitkä mukaan on kaavailtu. Siinä mielessä minä todellakin toivon, että teillä on sitä kansalaisrohkeutta ensinnäkin tietenkin tehdä kaikki mahdollinen, jotta tilanne vielä voidaan pelastaa, mutta jos hallitus ei taivu tässä, niin sitten myöskin äänestää omantunnon mukaan.

Täytyy sen verran keventää, edustaja Hoskonen, kun puhuitte tuosta poliisivirkkojen siirtämisestä Ilomantsiin, että ilomantsilainen tuttavani sanoi, että on tässä sentään yksi hyvä juttu: kukaan ei ole Ilomantsissa enää poliisille tuttu.

20.10 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin myös halunnut edustaja Hoskoselle kertoa, että teille löytyy kohtalotovereita tuolta pohjoisesta. Meillä nimittäin Enontekiöllä on nytten partio eläköitymässä, molemmat poliisimiehet, ja ukaasi on tullut, ettei ketään tule tilalle. Enontekiöllä, jonne on 100 kilometrin matka jokaiselta muulta poliisiasemalta, saa tapahtua tästä lähtien mitä hyvänsä, ei ole poliisia aivan heti paikalla. Tämä on kyllä huolestuttava asia, ja meilläkin on alettu jo puhuttelemaan tätä poliisiasemaa kylmäasemaksi, eli siellä on muka virallisesti tilat mutta poliisia ei paikalla. [Sari Essayah: Niinpä!]

Sitten olisin halunnut vielä ottaa esille sen, mikä tässä tuli esille, tämän suuruuden ekonomin. Koko ei lisää mitään positiivista, eli kyllä tässä pienet yksiköt ovat tehokkaita, ketteriä, ja yhteistoiminta pelaa, on hyvät yhteydet poliisiin, asianajajiin ja syyttäjiin, ja kaikki tuntevat toisensa. Se on etu. Kyllä tässä voi kysyä, miten tässä esityksessä säilytetään tämä nykyinen ketteryys ja pienuuden etu. Myös johto etäänny tässä, kun tulee [Puhemies koputtaa] suurempia yksiköitä.

20.11 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärän parlamentaarista menettelytavoista todella jo kolmannella kaudella olevana kansanedustajana sen verran, että minun vähäisillä voimillani tällaisia mietintöjä ei varmasti pysäytetä eikä päätöstä muuteta, se on selvä asia. [Välihuuto] Ja mitä tulee minun... [Eva Biaudet: Et ole yksin!] Tämä minun puheenvuoroni olkoon sellainen puheenvuoro, joka osoittaa sen, mihin mielettömään suuntaan Suomi on menossa. Minun voimillani tätä ei pysäytetä. Harkitsen toki yön hiljaisina hetkinä, miten tämän asian suhteen teen, [Toimi Kankaanniemen välihuuto] mutta pitää muistaa, että hallituksella on ohjelma, jota pitää puolustaa, se on paljon isompi päämäärä se — tämä on pikkuinen nyanssi tässä joukossa.

Mutta kun tässä asiassa on keskusteltu siitä, miten säästöjä tehdään, niin se minuun sattuu kovasti, että ne aina tehdään sieltä, missä on vähävikisimmät ihmiset, maaseudun ihmiset. Otan yhden poliisiesimerkin: jos maaseutukunnassa tapahtuu joku rikos, johon tarvitaan poliiseja, niin ei varmasti saa lauantai-iltana poliisia, mutta soitapa aluehälytyskeskukseen, että täällä on suden salametsästys menossa, niin 20 minuutissa ovat helikopterit

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

ilmassa ja 20 poliisiautoa pyörii nurkilla. Ihminen ei merkitse enää [Puhemies koputtaa] mitään, mutta susilaumaa kyllä suojellaan. [Naurua]

20.12 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tässä luen Twitteristä, että alkoholilain uudistus ilmeisesti on siirtymässä, ja sitä mukaa todennäköisesti nyt sitten hallituksen sisällä käydään jotakin puliveivausta sen suhteen, että tämä veronkorotuskin aiotaan haudata. Siinä mielessä nyt mietin, että eikö tässä nyt olisi sitten niin sanottu vastavedon paikka. Elikkä kun olemme täällä puhuneet, että jos tämä tuomioistuinvirasto tulee, niin sille kuuluu käräjäoikeusverkoston pohtiminen, ja toisaalta sitten jos on näin, että tämä Aipa-järjestelmäkin lykkääntyy — niin kuin tiedämme, että lykkääntyy — niin eikö tässä olisi myöskin mahdollisuus sanoa, että hyvänen aika, miksi tätä asiaa nyt pitää tällä kiireellä viedä eteenpäin? Alkoholiveroa ei ilmeisesti olla korottamassa, ja tämä koko lakiuudistus näyttää, jos nämä tiedot pitävät paikkansa, menevän tuonne tulevan vuoden puolelle, niin että kyllä tässä nyt annan vähän poliittista neuvoa, että eikö tässäkin nyt voisi sitten pistää jarrua päälle ja sanoa, että ei tätäkään nyt varmaan ole niin kiirettä viedä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan, siellä on jo pitkään odotellut edustaja Östman.

20.14 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Tässä on pidetty monta hyvää puheenvuoroa, ja edustaja Adlercreutz kysyi ihan perustellusti: hur kan man fatta ett sådant beslut, att man stänger ned en verksamhet när man nyligen har byggt ett nytt hus? Och han tog då Jakobstad som ett exempel. Och till det finns bara ett svar: det är uppåt väggarna och i det här fallet uppåt de tomma väggarna.

Edustaja Hoskonenkin piti erittäin hyvän puheenvuoron ja hän perusteli myöskin, miksi hän on ollut niin suutuksissaan. Kyllä saa olla vähän suutuksissaan: totuuden tunnustaminen on nimittäin viisauden alku. Mutta sitten särähti korvaan, kun kysyttiin, miten edustaja Hoskonen aikoo äänestää, ja yhtäkkiä tämä asia muuttui pikkunyanssiksi. Toivon vielä, että edustaja avaa tämän asian.

Kyllä se vain on niin kuin moni edustaja tässä on todennut, että esitys on isku monille paikkakunnille, joiden asukkailla tulisi olla yhtenäinen oikeus saada oikeuspalvelua. Ja aivan kuten edustaja Henriksson ja moni muu kollega on todennut, kielellisiin oikeuksiin on tulossa merkittäviä muutoksia ja heikennyksiä. Keskittämisen myötä etäisyydet oikeudellisiin palveluihin kasvavat, kun myös muut paikkakunnan oikeuspalvelut näivettyvät kanslioiden lopettamisen myötä.

Tuomioistuimien lakkauttamisesta syntyvät säästöt olisivat hallituksen arvioiden perusteella 5—7 miljoonaa. Sikäli kuin hallitus tai virkamiehet eivät ole pystyneet ainakaan uskottavalla tavalla osoittamaan, mistä nämä säästöt koostuvat, niin sanoisin, että esitetyt säästösummat ovat virtuaalirahaa.

Oikeusministeri Häkkinen piti 13.9. puheen Oikeusvaltioseminaarissa. Muutama poiminta ministerin puheesta: "Oikeusvaltioperiaate on tällä hetkellä Eurooppa-politiikan ytimessä. Euroopan unioni perustuu yhteiselle arvopohjalle, ja tämän arvopohjan ytimessä taas on vahva oikeusvaltio... Tehokas ja laadukas tuomioistuin, lain mukaan toimiva yhteiskunta ja selkeät ja avoimet pelisäännöt luovat kaivattua ennustettavuutta investoinneille ja kasvulle. Oikeusvaltion ja oikeusjärjestelmän rooli taloudellisen vaurauden perustana

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

tarvitsee tulevina vuosina suuremman huomion myös hallitukselta ja eduskunnalta. Oikeusvaltiolla on perusarvonsa lisäksi tärkeä merkitys Suomen taloudelliselle menestykselle." Lopuksi ministeri toivoi, että "seminaari virittäisi yhä vahvemman keskustelun siitä, miten Suomi voi olla maailman parhaiden oikeusvaltioiden joukossa myös jatkossa". Jos oikeusministeri olisi täällä tänä iltana, kysyisin, miten näiden tuomioistuimien lakkauttaminen sopii yhteen sen tavoitteen kanssa, että Suomi pysyisi parhaiden oikeusvaltioiden joukossa myös tulevaisuudessa. Minusta ministerin puhe on pahasti ristiriidassa tekojen kanssa.

Valiokunnan oppositiojäsenet perussuomalaisia lukuun ottamatta ovat jättäneet asiassa yhteisen vastalauseen, jossa esitetään tämän hallituksen esityksen hylkäämistä, ja kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä yhtyy tähän vastalauseeseen.

20.18 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Kun keskustelua kuuntelee, niin ihan selkeästi huomaa, että tässä tasapainoillaan tällaisessa pitkien etäisyyksien, harvan asutuksen ja tasa-arvoisen verkoston ja vielä sitten toiminnan tehostamisen kauhukolmiossa. Perustuslakivaliokunta on omassa lausunnossaan arvioinut, että käräjäoikeusverkosto säilyy riittävän kattavana turvatakseen ihmisille oikeudensaannin. Tässä esityksessä on yritetty taklata tätä pitkien etäisyyksien ongelmaa — esimerkiksi ovat nämä 12 erillistä istuntopaikkaa — ja kun olen kotoisin yhdeltä niistä istuntopaikoista, Kuusamosta, niin pidän hyvänä, että tämä säilyi edelleen. 220 kilometriä Ouluun on pitkä matka ja pitäjän ääreläidalta saattaa olla jo se 300 kilometriä, joten se on oikein hyvä, että tämä erillinen istuntopaikka säilyi.

Mutta yksi asia, jota me todella suremme, on tietenkin kanslian palveluitten häviäminen omalta paikkakunnalta. En yhtään epäile sitä, etteivätkö nämä palvelut olisi saatavissa sähköisen asioinnin kautta, kunhan ei kävisi niin kuin pankkipalveluille, että kun pankkikonttorit hävisivät, niin yhtäkkiä asiakkaat ovat sitä mieltä, että pankkipalvelut ovat hyvää lähipalvelua, kun sen saa siinä oman keittiönpöydän tai oman makuuhuoneen pöydän ääressä. Mutta jos ajatellaan alueen kannalta, niin jokainen työpaikka on tärkeä, myöskin nämä kanslian työpaikat. Niiden säilyminen on tärkeää erityisesti sille ihmiselle, joka menettää sen työpaikkansa, nimittäin korvaavaa työpaikkaa ei ole helppo saada. Ja kyllä hiljalleen käy, niin kuin on todettu mietinnössäkkin, että myös muut palvelut, esimerkiksi asianajopalvelut, sitten hiljalleen häipyvät. Yleisesti ottaen minä ihmettelen tätä sähköistämistä: miksi se työ ei kulje sitä sähköpiuhaa toiseen suuntaan, kun se näyttää kyllä aina kulkevan sinne keskustaupunkiin päin?

20.20 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tänä iltana on käyty kyllä erittäin hyvää keskustelua tämän asian tiimoilta, ja olen kyllä pannut merkille, että moni hallituspuolueidenkin edustaja on käyttänyt hyvin kriittisiä puheenvuoroja tätä uudistusta kohtaan. Tämän pohjalta sopiikin toivoa, kun edustaja Hoskonen totesi, että yön pimeinä tunteina täytyy miettiä, miten tämän asian kanssa toimii, että useampikin hallituspuolueiden edustaja miettiisi yön pimeinä tunteina, miten tämän asian kanssa edetään. Se olisi sinänsäkin perusteltua — vaikka ymmärrän totta kai, että julkisessa taloudessa säästöjä pitää tehdä — kun tämän asian osalta säästöthän ovat aika pitkässä kuusessa. Eli kun tässä on moneen kertaan käyty läpi se, että voi olla, että ensi alkuun tämä uudistus aiheuttaa lisäkustannuksia, ei suinkaan säästöjä, ja jos säästöt tulevat, ne tulevat sitten myöhemmin, niin en pistäisi kyllä pahakseni, jos hallituspuolueiden edustajat vähän laajemminkin todella tätä pohtisivat, olisiko tässä aihetta hieman tätä asiaa lykätä, varsinkin kun on vielä meneillään selvitys tuo-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

mioistuinvirastosta, jonka tehtäviin nämä asiat kyllä kuuluisivat. Tässä olisi siis kyllä ihan fundeeraamisen paikka hallitukselle, ja toivottavasti sitten yön pimeinä tunteina se viisaus sieltä löytyy.

20.21 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin on niin, että kun hallitusohjelmaa toteutetaan, siellä on satoja, satoja päätöksiä, joista hyvin, hyvin moni vie taloutta eteenpäin, niin kuin olemme tuloksissa nähneet, sen me tiedämme kaikki. Työllisyys paranee, ja monta muuta hyvää asiaa on tapahtunut, ja on myös kipeitä leikkauksia. Paketti on kokonaisuus, ja siitä lähtökohdasta pitää jokaisen hallituspuolueen jäsenen äänestysmenettelyään miettiä. Tämän tietävät myös opposition edustajat. Tekin olette omalla hallitusaikananne joutuneet tekemään päätöksiä, jotka koskevat, aivan varmasti koskevat. Ja tämä koskee nimenomaan allekirjoittaneeseen sen takia, että palvelua heikennetään maaseutukaupungeissa, niissä seutukaupungeissa, joissa olisi mahdollisuuksia vielä. Mutta joskus on sekin hurja luonto karaistava.

Pitää myös mainita, että tässä hallituksen esityksessä on hyviäkin asioita: kehitetään prosesseja, sähköistä kuulemista, eli voidaan todistajia kuulla vaikka 500 kilometrin päässä. Edustaja Kulmala sanoi omassa puheenvuorossaan asiantuntevana poliisina tästä, tai edellisessä työelämässä aikanaan on ollut poliisi ja pitkän virkauran tehnyt. Hän ja lakivaliokunnan puheenjohtaja, kunnioitettavan poliisiuran tehnyt virkamies, tietävät tämän asian, sen, että näitähän pitää kehittää. Niissä saavutetaan säästöjä. Mutta kuitenkin tosiasiassa on se, että jos poliisiasemat lähtevät maaseutukunnista ja samoin tuomioistuinverkko menee hyvin harvaksi, se tulee johtamaan oikeudellisiin ongelmiin, se on ihan varmaa.

Ja tähän lopuksi, arvoisa puhemies, kerron vielä yhden esimerkin siitä, mitä se maaseudun kehittäminen on ja miksi se on tökkinyt. On esimerkiksi monesti luvattu korjata kotikuntaani Ilomantsiin vanha junaradan pätkä, niin että saadaan puuliikenne ja moni muu asia toimimaan. Sitä nyt on vatvottu edestakaisin. On jo kahdesti luvattu, että se loppupätkä, 40 kilometriä, korjataan, mutta vielääkään sitä ei ole korjattu. Sitten sanotaan joissakin puheenvuoroissa, että eihän siellä ole mitään kuljetettavaa. No, se on ihan sama asia, että jos taloon ei tule vesijohtoa, niin ei tule vettäkään, se pitää sitten sangolla kantaa. Elikkä jos ei laiteta infraa kuntoon, mikään ei kehity. Ja tämä asia, mitä nyt käsitellään, on vaikea asia, mutta äsken... [Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, voitte varmaan tulla tänne pöytäöön jatkamaan.

Minä tulen vähäksi aikaa, en halua loukata puhemiestä yhtään. [Naurua — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle] — Kiitoksia, arvoisa puhemies! Todellakin tämä asia on siinä mielessä periaatteellinen, että kun maaseudun palveluja heikennetään ja niitä seutukaupunkien palveluja heikennetään, niin pitäähän meidän jonain päivänä keskustella myös siitä, pitäisikö meidän niitä seutukuntia päinvastoin vahvistaa. Me puhumme biotaloudesta paljon tänä päivänä, maaseudun mahdollisuuksista, puhtaudesta, puhtaasta ruoasta, puhtaasta vedestä, turismista, monesta muusta asiasta. Jos jatkuvasti viedään palveluja alaspäin, niin joskus tulee pää vetävän käteen, se on ihan selvä asia. Sitä tuskaa minä tunnen.

Ymmärrän toki, että tavallinen suomalainen ihminen harvoin joutuu käräjäoikeuden kansliassa käymään, niin kuin edustaja Kulmala puheenvuorossaan sanoi, yhden kerran tai kaksi kertaa koko elämänsä aikana, ja hyvin moni suomalainen ei koskaan käy, ei tiedä

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

edes, mitä käräjäoikeusmenettely on, siis ollaan rehellisiä, kunnon kansalaisia. Mutta kuitenkin siellä on myös muita palveluita, sellaisia, mitkä eivät liity millään lailla rikollisen toiminnan loppunäytöksiin vaan ne liittyvät aivan normaalielämään. Siksi niitä palveluja tulisi olla myös niissä maaseutukunnissa ja seutukaupungeissa, että ihmisillä olisi mahdollisimman lyhyt matka toimia.

Ja sitten tähän liittyy vielä se, kun meillä on puhuttu tässäkin salissa sen sata kertaa, että pitäisi kehittää nopeita valokuituyhteyksiä eri maakuntiin, eri kuntakeskuksiin, jokaiseen kotiin. Kotikuntani Ilomantsi sellaisen rakensi, ja jokaisessa kotitaloudessa, joka sen halusi, on 100 megabittisekunnin valokuituyhteys tänä päivänä, järjestelmä on jo valmis. Mutta kun täällä keskustellaan vaikka aluekehitysrahoista, siitä, saadaanko niitä rahoja lisää, ja siitä, että käytetään EU:n rakennerahastoja näihin rahoihin, niin heti löytyy tässäkin salissa 28 puheenvuoroa siitä, että ei käy, se on joku EU-sääntö, että ei voi käyttää. Vaahteramäen Eemeli sanoisi tässä kohti, että koska koira vieköön on oikea aika tehdä se päätös, että nyt ruvetaan kehittämään. Kaikkea vain supistetaan. Ei sillä tiellä voi kovin pitkään enää jatkaa.

Ja sanon vielä lopuksi, arvoisa puhemies: Olen ihan sydämessäni siitä sataprosenttisen varma, että tällä tiellä, millä me keskitämme aivan hillitöntä vauhtia, me luomme valtavaa asutokuplaa, valtavaa kustannuskuplaa ja sitten luomme valtavaa menetystä sille, mikä on Suomen kilpailukyky. Se on itsestäänselvyys, että nämä kohoavat kustannukset tulevat jonain päivänä tulopoliittisiin neuvottelupöytiin sinne huoneisiin. Sitten ollaan lakossa ja hävitään kilpaa. [Peter Östman: Siis mitä mieltä olet?] — Minä olen sanonut tästä kyseisestä asiasta, että vaikka on tämä hallituksen hyvä politiikka, millä on maan taloutta parannettu, niin joskus joutuu katkeran kalkinkin nielemään. Mutta joskus on pakko purkaa nämä paineetkin pois, ettei veritulppa liian aikaisin tule. [Naurua]

Mutta joka tapauksessa, arvoisa puhemies, lopuksi vain se, että toivoisin, että jonain päivänä tässä talossa ruvettaisiin aidosti miettimään sitä [Eva Biaudet: Se voi alkaa nyt!] — ja tiedän, että oppositio on miettivinään sitä — että tämä maa parannetaan, myös maaseutua ymmärretään, mutta kun osat vaihtuivat, niin siihen se ymmärrys sitten loppuikin. [Eva Biaudet: Nyt voi aloittaa!] — Joka tapauksessa, edustaja Biaudet, tästä on turha teidänkin puhua. Kyllä minä sen tiedän, miten teidän alueellanne tästä ajatellaan. Mutta minä puolustan omaa kotiseutua [Eva Biaudet: Helsingissä vai?] ja maaseudun ihmisten oikeutta asua sillä seudulla. Sekin, että käräjäoikeusuudistus tehdään ja syytetyt saavat käsittelyn vähän isommissa lakituissa, on ilmeisesti pakko niellä, mutta silloin pitää kehittää niitä muita hommia.

20.27 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin, edustaja Hoskonen, olen huolissani seutukunnista ja seutukaupungeista. Tällä hetkellä hallituksessa, edustaja Hoskonen, teidän edustamanne puolue on ajamassa ei vain käräjäoikeusuudistusta, joka myös rokottaa seutukuntia ja seutukaupunkeja, vaan myös sellaista sote-uudistusta ja päivystysuudistusta, joka ajaa aluesairaaloita alas. Nyt toivoisin, että te, edustaja Hoskonen, puhuisitte myös siinä teidän omassa ryhmässänne samalla tavalla [Hannu Hoskonen: Olen puhunut monta kertaa!] kuin olette puhunut tässä salissa, niin että tämä viesti menisi myös perille näille teidän hyville ministereillenne, joilla on valta myös vaikuttaa asioihin, koska meidän kansanedustajina pitää ajatella maamme kokonaisuutta, me emme ole täällä edustamassa vain kotikaupunkiamme. Teidän kotikaupunkinne Ilo-mantsi on hyvä paikka, minun kotikaupunkini Pietarsaari on hyvä paikka, mutta meidän

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

vastuamme on koko Suomesta, ja myös [Puhemies koputtaa] hallituksen vastuu on koko Suomesta, ja tämä olisi syytä muistaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista.

20.28 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen, te ette nyt lopultakaan sanonut, miten te äänestätte, mutta kyllä teidän puheillanne on vaikutusta. Meidän perussuomalaisten edustaja ei ole allekirjoittanut tuota vastalauseita, mutta tämän teidän erinomaisen puheenne — tai on niitä montakin — jälkeen tulin kyllä aika lailla vakuutuneeksi, että tämä esitys ei ole oikeudenmukainen, tasapuolinen, aluepoliittisesti viisas. Johtopäätökseni on se, että kun me huomenna ensimmäisen kerran tätä asiaa ryhmässä varsinaisesti käsittelemme, niin itse tulen esittämään, että meidän ryhmämme toimii niin kuin edustaja Hoskonen sanoo oikein olevan tässä asiassa. [Eva Biaudet: Hyvää johtajuutta!] Saa nähdä sitten, miten meidän ryhmämme tähän kantaan suhtautuu. Itse olen päätökseni tehnyt. Kiitos siitä todellakin, edustaja Hoskonen.

Myös edustaja Kääriäinen, edustaja Rossi, edustaja Eestilä, [Eva Biaudet: Joku nainen vielä!] puhumattakaan tietysti edustajista täällä opposition puolella, käyttivät sellaisia puheenvuoroja, että ei tällainen valtiontaloutta vakavasti ajatteleva edustaja, jollaiseksi itseni ainakin toivon kokevani, [Eva Biaudet: Eikö ole yhtään naisedustajaa?] voi olla muuta mieltä kuin että jossakin on raja. Niin kuin aiemmin sanoin vastauspuheenvuorossa, valtiontalous nyt korjaantuu ilmeisesti aika hyvää vauhtia. Kiitos siitä, se varmaan johtuu siitä, että kun perussuomalaiset olivat hallituksessa viime kesäkuuhun asti kaksi vuotta ja tehtiin hyviä päätöksiä, niin seurauksena on se, että nyt talous kasvaa, ja tämän kasvun hedelmiä pitää nyt tarkoin harkita, mihin ne pannaan. Kyllä kansalaisten ja yritysten oikeusturva on ihan kirkkiasia, [Puhemies koputtaa] ja tässä mielessä meillä on kyllä varaa pitää nämä muutamat käräjäpaikat pystyssä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myös edustaja Kankaanniemeä pyydän, jos jatkoa on, tulemaan kertomaan sen täältä pöntöstä — ilmeisesti ei.

20.30 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen puheenvuoro tosiaan kirjoitti itsenikin vielä tätä seutukaupunkipolitiikkaa laajemminkin pohtimaan, koska, niin kuin omassa puheenvuorossani totesin, kyllähän näiden käräjäoikeuksien ja kanslioiden lakkauttamisilla on se vaikutus, että myöskin ne asianajotoimistot, ne oikeusaputoimistot näivettyvät niiltä alueilta. Siinä mielessä ajattelin, että hallituksella on ollut selvitysmiehenä Salon entinen kaupunginjohtaja Antti Rantakokko, joka teki tällaisen selvityksen, oliko sen nimi nyt joku Elinvoimaa seutukaupungeille tai vastaava, ja siinä oli ihan äärimmäisen hyviä asioita listattu — siellä puhuttiin juuri tästä aluesairaaloitten merkityksestä näille seutukaupungeilla, siellä puhuttiin siitä, miten tärkeää on saada nämä liikenneyhteydet toimimaan, miten tärkeää on saada alueellinen koulutustarjonta sellaiseksi — ja sitten kun katsoo hallituksen politiikkaa, niin tuntuu, että hyvin monissa asioissa osutaan juuri näihin elinvoimatekijöihin, joilla näitä seutukaupunkeja voitaisiin tukea. Sillä tavoin tuntuu, että hallitus tekee sinällään hyviä selvityksiä mutta ei sitten ehkä lue niitä tai ei ainakaan toimi niitten mukaisesti.

Jotenkin tämä tuntuu äärimmäisen kummalliselta, kun ainakin se mielikuva varmaan kansalaisilla on ollut se, että nyt hallituksessa on sellaisia puolueita, joille koko Suomi on

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

tärkeä ja joille seutukaupungit olisivat tärkeitä ja jotka eivät katso pelkästään niitä maakunnan ykköskaupunkeja, ihan niin kuin siinä Rantakokonkin selvityksessä hyvin todettiin lopuksi, että ei tämä asia vastakkainasettelulla mihinkään suuntaan parane vaan pitäisi pitää huoli siitä, että tasapuolisesti kehitetään koko Suomea. Jotenkin vain toivon, että Hoskonen kaltaisia, voisiko sanoa, suoraanpuhujia siellä ryhmissä kuunneltaisiin ja otettaisiin ihan todesta se, mitä he haluavat tuoda esille. Uskon, että se, kun me koko Suomesta ja sen elinvoimasta pidämme huolta, on koko Suomen parhaaksi.

20.32 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Helsinkiläisenä haluan kuitenkin sanoa, että ei tässä nyt helsinkiläisiä eikä vantaalaisia eikä espoolaisiakaan kohdella niin hirveän hyvin. Tässä on kysymys ihan yksittäisten ihmisten oikeusturvasta, yksittäisen pienen ihmisen, ei kovin vahvassa asemassa olevan, ihan riippumatta siitä, missä hän asuu. Vaikka tässä on myös ihan selkeitä ongelmia nimenomaan näitten pitkien matkojen suhteen, niin kyllä tämä koskee myös Uuttamaata ja näitä isoja kaupunkeja. Täälläkin on todella pitkät välimatkat ja ei ole välttämättä mitään julkisia välineitä, millä voisi tulla esimerkiksi Vantaan käräjäoikeuteen jostain Itä-Uudeltamaalta. [Hannu Hoskonen: Sipoosta Vantaalle, se on hirveä matka!]

Kielikysymys on vieläkin pienemmän ihmisen. Mitä vähemmän kieliä osaa, mitä huonommin osaa esimerkiksi suomea, niin sitä ongelmallisempi se tilanne on, kun ei poliisi ymmärrä, ei ymmärrä kanslian henkilökunta, ei tule ymmärretyksi. Vaikka voi olla, että joskus joku ihminen on syystäkin siellä vastuussa jostain teostaan, niin silti häntä täytyy kohdella oikeudenmukaisesti, hänellä on sama oikeus oikeusturvaan, ja tämä on mielestäni kyllä isompi asia, miten nyt hallitus heitä kohtelee. [Anna-Maja Henriksson: Bra!]

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 270/2016 vp sisältyvien 1.—8. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 159/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

20.35 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Käsittelyssä on mielenkiintoinen lakihanke, itse asiassa aika ainutkertainen ja kansainvälisestikin katsoen uniikki. Sen sisältöä ei vielä niimestä pysty päättämään. Se vaikuttaa monimutkaiselta, mutta sen tarkoitus on yksinkertaistaa. On ilo olla esittelemässä sitä ja vaihtaa myös ajatuksia tästä poikkihallinnollisesta

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

kokonaisuudesta, joka on terveysalan kasvustrategian osa ja itse asiassa sote-sektorin suunnannäyttävä. Puhumme mielellämme aina sote-rakenteista, olemme tehneet niin vuosia. Tämä liittyy sote-tutkimukseen.

Hallitus on antanut siis eduskunnalle esityksen uudeksi laiksi sote-tietojen toissijaisesta käytöstä. Tälle taustasyynä on muun muassa EU:n tietosuoja-asetus, jonka vaatimukset on nyt tuotu tämän lain kirjaimeksi ja hengeksi. Tavoitteena on tehdä tietojen, siis meistä kaikista kerättyjen laajojen datojen, käyttö joustavaksi ja tietoturvalliseksi, ja tätä varten lakiesityksessä siis käytännössä esitetään uuden lupaviranomaisen perustamista. Se sujuvoittaa tietojen käyttöä ja toisaalta ratkaisee monimutkaiset, joskus vuosia venyvät lupahakemukset tiedonsaantiin. Tässä kokonaisuudessa puhutaan nyt siis sote-tiedon toissijaisesta hyödyntämisestä, sen tiedon, joka ensisijaisesti kerätään oman terveytemme parhaaksi. Mihin toissijaisesti sitä voidaan tietoturvallisesti käyttää: toissijaisella käytöllä puolestaan siis tarkoitetaan esimerkiksi tieteellistä tutkimusta ja koko sote-järjestelmän toiminnan johtamista ja ohjausta, tiedolla johtamisen konkreettista työkalua.

Arvoisa puhemies! Suomessa on poikkeuksellisen kattavat ja laadukkaat sote-tietovarannot, kuten mainitsin. Ongelma on vain se, että ne ovat lukuisissa eri tietojärjestelmissä ja useiden eri viranomaisten hallussa. Samaan tarkoitukseen on tarvittu käyttölupia ja erilliset tietopyynnöt usealta eri viranomaiselta. Jos taho on halunnut tehdä tutkimuksen vaikkapa tiettyyn kansansairauteen liittyen, yksittäisten muuttujien kerääminen on ollut hidasta, työlästä, ja se on jopa estänyt tietojen asianmukaista ja tarpeenmukaista käyttöä alan tietojohdamisen ja mainitun tutkimuksen kannalta.

Tämä uusi laki tarkoittaa sitä, että se sujuvoittaa tietopyyntöjen käsittelyä uuden lupaviranomaisen kautta, nopeuttaa tietojen saamista ja parantaa tietoturvaa, ja tämä on tärkeä osa lakiesitystä. Valitettavasti nimittäin tiedämme, että vallitsevat käytännöt nykyisellään sote-tietojen toissijaisessa, vaikkapa juuri tutkimuksellisessa käytössä eivät vastaa tietoturvallisuudeltaan tietojen arkaluonteisuuden edellyttämiä luottamuksensuojan ja henkilötietojen suojan vaatimuksia. Yksi keskeinen tavoite on tämän lakiesityksen myötä suojata entistä paremmin asiakkaiden luottamusta ja sensitiivisiä kysymyksiä yksityiselämästä.

Osana tietojen hyödyntämistä kasvaa myös mahdollisuus lisätä tutkimusta ja innovaatiotoimintaa. Siis tämä on Suomelle myös yksi avain kansainvälisille markkinoille, kun erilaiset tahot miettivät, missä tutkimustyötä toteutetaan. Tämä on myös avain sairauksien ehkäisyyn ja uusien hoitomenetelmien kehittämiseen. Tämän myötä markkinoille saadaan tehokkaampia lääkkeitä, ja lupaviranomaisen toiminnan ympärille arvioidaan syntyvän korkeatasoista yritys- ja tutkimustoimintaa laajemminkin, joka voi, hyvät kollegat, tarkoittaa myös lisää työpaikkoja Suomeen. Nämä olisivat niitä paljon puhuttuja korkean osaamisen työpaikkoja, joita me päättäjät usein puheissamme mielellämme peräänkuulutamme.

Tässä hyvin lyhyesti tästä mittavasta lakikokonaisuudesta.

20.38 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä — eli käytännössä tästä voisi todeta, että kyseessä on toissijainen käyttö muuhun kuin potilaan suoraan palvelemiseen. Kyse on tutkimuksen kehittämisestä, tilastoinnista ja valvonnasta. Tiedot Kannasta, biopankeista, geenipankeista sekä kansallisesta sote-rekisteristä kerättäisiin THL:n yhteyteen perustettavaan lupaviranomaiseen, ja se antaisi yhdestä paikasta luvat tiedon käyttöön. Elikkä kyse on laajasta tutkimuksen ja tiedon hyödyntämisestä, kuten ministeri esittelypuheenvuorossaan totesi.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Jatkossa meillä olisi näin yksi lupaviranomainen, joka myöntäisi keskitetysti sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvien tietojen käyttöluvat ja käsittelisi tietopyynnöt. Jos tämä käyttöluva myönnetään, lupaviranomainen kokoaisi tarvittavat tiedot eri rekistereistä, muokkaisi, yhdistelisi ja esikäsittelisi. Näin toiminta yksinkertaistuisi ja monella tapaa helpotuisi. Tietoturvallinen käyttöympäristö mahdollistaisi sen, että jatkossa tietoja voisi käyttää tutkimuksen ja tilastoinnin lisäksi kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, opetukseen, johtamiseen, valvontaan, ohjaukseen ja viranomaisen suunnittelutehtäviin. Tietojen käyttöä ohjaisivat kuitenkin lainsäädäntö ja viranomaiset, jotka varmistaisivat, että käyttö toteutuu tietoturvallisesti. Hallituksen esitys siis näiltä osin on monella tapaa kannatettava.

Muutama huomio, joita on tähän esitykseen, jota itse pidän erittäin hyvänä ja joka liittyy muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon isoon uudistukseen.

Tutkimuksen vaikutukset hyvinvointiin ja terveyteen: Tämä lisää tutkimustietojen käyttöä entistä laajemmalle tutkijayhteisölle. Tutkimuksen lisääntyminen kasvattaa välillisesti ihmisten hyvinvointia ja terveyttä, mahdollistaa yksilöllisten tietojen hyödyntämisen, jolloin voidaan ottaa käyttöön tehokkaita hoitoja ja uusia lääkkeitä tietyissä riskiryhmissä. Näin potilaiden hoito ja hoitoturvallisuus paranee ja vahvistuu.

Sote-palvelujärjestelmässä tietojen käyttämisen helpottaminen voi olla yksi tärkeimmistä lakimuutoksista suhteessa tietojohdamiseen ja palvelujärjestelmän rakentamiseen tulevassa sote-palvelujärjestelmässä. Tämä mahdollistaa tietoperustan kehittymisen päätöksenteon ja johtamisen tarpeisiin. Se mahdollistaa palveluntuottajien tietojen reaaliaikaisen hyödyntämisen tietojohdamisessa. Tutkimus, kehittäminen ja uudet palveluinnovaatiot luovat edellytyksiä palvelujärjestelmän kehittymiselle asiakaslähtöisempään suuntaan ja luovat pohjaa yksilöllisemmän hoito- ja palvelukulttuurin syntymiselle. Palvelurakenteen kehittämiseksi on tärkeää saada tutkimustietoa vaikuttavista hyvinvointi- ja terveysteknologioista esimerkiksi laitoshoidon korvaamiseksi ja kotihoidon kehittämiseksi. Perusterveydenhuoltoon liittyvä tietotuotanto on viime vuosina parantunut, mutta sosiaalihuollon avopalveluiden osalta tilanne on ollut jo pitkään kestävä. Sosiaalihuollon avopalveluista ei juuri kerätä systemaattisesti tietoa, mikä on vaikeuttanut palveluiden kehittämistä. Toivottavasti tämä lakiesitys tuo tähän parannuksia. Esitys myös helpottaa sote-uudistuksen integraatiotavoitteita parantaessaan tiedonkeruuta.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta käsitteli budjettilausunnossaan nimenomaan tähän asiaan liittyvää kokonaisuutta. Kannoimme erittäin suurta huolta siitä, miten tullaan turvaamaan sosiaali- ja terveysalan tietovarantojen ja rekisteritietojen riittävät resurssit tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan sekä suunnittelun, johtamisen, ohjauksen ja valvonnan tarpeisiin. Saatujen selvitysten mukaan uudet palvelut ja toimintamallit mahdollistavat esimerkiksi lääkkeiden, tuotteiden ja menetelmien nopean ja joustavan vaikuttavuusanalyysin. Valiokunta kuitenkin totesi, että näiden osalta on suuret riskit nimenomaan riittämättömän rahoituksen osalta, joka liittyy kliiniseen tutkimukseen. Tästä syystä valiokunta edellyttikin, että valtionrahoitukseen terveydenhuollon yksiköiden yliopistotasoiseen tutkimukseen tulisi lisätä 5 miljoonaa euroa, vaikka tarve näiltäkin osin on huomattavasti suurempi. Toivon, että kun eduskunta käsittelee tulevaa valtion budjettia, tämä kokonaisuus tullaan myös siinä huomioimaan.

20.44 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä tärkeässä asiassahan on kysymys siis potilastietojen jatkojalostamisesta. Voi lähtökohtaisesti ajatella, että kyllähän tällainen ajattelu on ihan tervetullutta ja se on kaikin puolin kannatettavaa jopa osittain myös näihin

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

kaupallisiin tarkoituksiin, joita tässä on jonkun verran jo siis käsitelty. Tällähän mahdollistetaan se, että voimme kehittää uusia lääkkeitä, uusia hoitoja harvinaissairauksiin. Tämä mahdollistaa paremman johtamisen. Tämä mahdollistaa varmasti tulevaisuudessa uusien työpaikkojen syntymisen ja sitä kautta myös verotulojen kasvun. Kaiken kaikkiaan tällä on mahdollisuus saada aikaan monia positiivisia vaikutuksia.

No, sitten on se "mutta", mikä näihin asioihin aina liittyy, se keskeinen kysymys, mikä meillä tänä päivänä on, kun me puhumme kaikkien asioiden digitalisoinnista ja siitä rajattomasta tiedosta ja sen tiedon käytöstä, ja se liittyy tietoturvaan. Onkin hyvä, että tätä pakettia on lausuntokierroksen jälkeen päivitetty ja tähän tietoturva-asiaan on kiinnitetty enemmän huomiota, ja toivoa sopii, että tämä asia todella pidetään hyvin tarkasti mielessä. Niin kuin olemme Suomessakin nähneet, ei ole tavatonta, että meillä tietoa, jonka ei tulisi päätyä kenenkään muun käsiin kuin sellaisen käsiin, joka sitä tarvitsee, on vahingossa päätynyt väärin käsiin. Ihmiset tekevät inhimillisiä virheitä, ja näiltä osin saattaa sitten tapahtua myös sellaisia asioita, mitä alun perin ei toivottu, ja sen takia tähän tietoturva-asiaan pitää kiinnittää valtavasti huomiota.

Tämähän on myös valtava taloudellinen kysymys, ja näille potilastiedoille on myös valitettavasti näitä pimeitä markkinoita. Esimerkiksi Yhdysvalloissa Tor-verkoston kautta on myyty potilastietoja. Jos potilastiedon hinta on 20 000 dollaria, muistaakseni, niin jos nyt ajattelee, että otetaan HUSin potilastiedot, niin niiden markkina-arvo olisi 200 miljardia. Se on valtava summa rahaa. [Puhemies koputtaa] Siis kyllä tähän tietoturvaankin tulee todella keskittyä tulevaisuudessa.

20.46 Toimi Kankaanniemi ps: Hyvä puhemies! Kiitän ministeri Saarikkoa ja hallitusta. Tämä esitys on tavattoman hyvä ja tärkeä. Niin kuin tässä jo edellä kuultiin, tällä on monipuolinen myönteinen vaikutus, joskin tietysti on otettava vakavasti nämä ongelmat, jotka saattavat tähän liittyä.

Täällä todetaan, että näitä tietoja voidaan käyttää tilastointiin, tutkimukseen, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, opetukseen, tietojohdamiseen, viranomaisohjaukseen ja -valvontaan sekä viranomaisten suunnittelu- ja selvitystehtäviin. Eli todellakin kun meillä Suomessa on ilmeisesti aika ainutlaatuinen tietokanta olemassa tältä osin, niin tämä sen toissijainen käyttö mahdollistaa sellaisen hyötykäytön, joka parhaimmillaan, järkevästi ja vastuullisesti hoidettuna, saattaa merkitä elinkeinotoiminnan puolellekin suuria mahdollisuuksia yritysten ja työpaikkojen syntymisen myötä ja Suomen it-puolen ja innovaatiotoiminnan kehittymisen kannalta. Eli siinä mielessä erittäin hyvä.

Kysyisin ministeriltä: onko näiden tietojen yksityisille antaminen mahdollista järjestää maksulliseksi, tai onko suunniteltu niin? Kun ne ovat varmasti erittäin arvokas asia joillekin tutkimuslaitoksille ja lääketeollisuudelle ja muulle tutkimukselle, niin onko tämä mahdollista, ja jos ei tai jos on, niin mitkä ovat perustelut ja miten voidaan näitä asioita edistää?

Tämä tietosuojakysymys tässä on todellakin se suurin haaste ja kysymys. On todella erittäin tärkeää, että kansalaisten tiedot ovat suojassa väärinkäytöksiltä, ja sitä niin perustuslakivaliokunnan kuin muidenkin valiokuntien on syytä tarkoin selvittää.

20.48 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Kiitos ministerille lain esittelystä. Tämä on todellakin sekä kiinnostava laki että hyvinkin tarpeellinen laki. Me tarvitsemme potilastietojen ja henkilötietojen tietopyyntöjen turvaamiseksi tätä uutta lupaviran-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

omaista, ja myös tulevaisuuden innovaatioiden ja tutkimuksen kehittämisen kannalta näen tässä laissa paljon mahdollisuuksia.

Mutta toki on niin, että kyseessä ovat ihmisten arkaluontoiset henkilötiedot. On erittäin tärkeää varmistaa tähän lakiin liittyvät tietoturvakysymykset. Meistä jokaisestahan voi kerätä äärettömän määrän tietoa, my data -tietoa erilaisiin tietokantoihin, ja on todella keskeistä, että henkilöt itse pystyvät määrittämään, kuka näitä tietoja voi käyttää ja millä ehtoilla. Varmasti on niin, että on paljon yrityksiä, jotka olisivat halukkaita hyödyntämään erilaista tietoa, mutta täytyy voida luottaa siihen, että ihmisten tiedot ovat turvassa ja suojassa kaikenlaiselta väärinkäytökseltä.

On esimerkiksi erittäin yllättävää, että kun katsotaan niitä aloja, jotka ovat globaalisti hakkeroinnin tai kyberhyökkäysten kohteena, niin top 5:n joukossa ovat globaalisti juurikin terveyssektorin tiedot. Tämä ei tällä hetkellä ole onneksi tilanne Suomessa, mutta meidän täytyy olla tietoisia, että se on varteenotettava uhka, ja meidän täytyy varmistaa, että järjestelmämme ovat luotettavat ja aukottomat tämän asian suhteen. Toivoisin ministeriltä selvitystä siitä, kuinka varmasti varmistetaan tietoturvan pitävyys näissä kysymyksissä, ja toivon tälle asialle toki huolellista, tarkkaa käsittelyä eduskunnassa.

20.50 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys vaikuttaa varsin perustellulta. On tärkeää, että meillä on ajantasaiset ja yhdenmukaiset menetelmät siihen, miten me tätä valtavaa tietomäärää käytämme, ja myös siihen, miten me sen tarvittaessa suojaamme. Sosiaali- ja terveystietojen avulla voidaan tosiaan tuoda paljon lisäarvoa tutkimukseen, talouteen ihan kansantalouden näkökulmasta ja toisaalta sitten tieteen ja lääkekehityksen avulla myös ihmisten ja kaikkien meidän arkeen.

Yleisesti olisin kuitenkin taipuvainen ajattelemaan niin, että sen lisäksi, että julkiset organisaatiot pääsevät käyttämään tietoja ja analysoimaan niitä erilaisten algoritmien avulla, myös ihmisillä itsellään olisi jatkossa kasvava määrä oikeuksia suhteessa siihen tietoon, mitä ihmisistä kerätään. Kun puhutaan ihmisten omadatasta — meistä kerätään sote-tietojen lisäksi helposti esimerkiksi ostotietoja, liikkumistietoja, teletunnistetietoja, geenitietoja, taloustietoja, nettitietoja, energiankulutustietoja ja montaa muuta tietoa — niin jos nämä tiedot saataisiin yksilöiden omaan hallintaan siinä määrin kuin se on käytännöllistä ja teknisesti mahdollista, niin uskoisin, että se voisi synnyttää uudenlaisia markkinoita ja uutta liiketoimintaa ja myös autonomiaa siihen, mitä tietoja ihmiset haluavat itsestään jakaa. Toki ylikansallisessa maailmassa, jossa moni asia matkustaa internetissä valtioiden rajojen yli, täydellinen oman tiedon hallinta ei varmaan ole mahdollista, mutta minun mielestäni näitä askelia kannattaisi ottaa. Ymmärtääkseni LVM:llä on tästä asiasta tarkoitus tehdä kokeiluja. En ole niistä vielä kuullut, mutta toivoisin, että myös sote-tiedon yhteydessä huomioitaisiin tämä argumentti.

20.52 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Niin kuin ministeri tuossa totesi, meillä on erittäin kattavat ja arvokkaat sosiaali- ja terveydenhuollon tietovarannot, mutta valitettavasti ne ovat olleet nyt tällä hetkellä esimerkiksi tutkimuskäyttöön niin heikosti hyödynnettävissä juuri tämän monimutkaisuuden ja monelle eri taholle osoitettavien lupapyyntöjen takia. Minä olen ymmärtänyt näin, että tämä lakiehdotus tuo joustavuutta ja vähentää byrokratiaa ja sillä tavalla nopeuttaa asioiden etenemistä, kun halutaan näitä tietoja käyttää. Ymmärtääkseni tässä ei ole nytten suoraan kansalaisiin kohdistuvaa vaan lähinnä sellaista näitten tietojen välillistä käyttöä, ja jos oikein olen ymmärtänyt lakiehdotuksen, niin

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

tässähän tietoturva tulee nyt sitten vain paranemaan ja yksilönsuoja kohenee, mutta se varmasti käsittelyssä nyt kuitenkin tarkkaan tutkitaan. Eli minä ajattelen, että tässä lakiehdotuksessa on hyvät perustelut ja sen vuoksi lakiehdotus on erittäin kannatettava.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt edustaja Hoskonen, ja hänen jälkeensä ministeri.

20.53 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että terveydenhuollossa olevien tietojen, meidän ihmisten terveystietojen, käsittelyä virtaviivaistetaan ja ne saatetaan lainsäädännöllä ajan tasalle. Jokainen meistä tietää sen, että ihmisten terveystiedot ovat hyvin luottamuksellista tietoa, ja niitä on, niin kuin ministeri esittelypuheenvuorossaan aivan oikein sanoi, valtavan monessa eri lähteessä ja hyvin monien eri virkamiesten käytössä, niin että on hyvä, että saadaan yhteisen lain ja yhteisen katteen alle nämä kaikki tiedot.

Tässä on syytä kiinnittää varsinkin näin sote-uudistuksen olosuhteissa huomiota siihen, että kun ihmisten terveystiedot ovat, kuten tiedämme, äärimmäisen salaista ja luottamuksellista tietoa, niin jos tämä kilpailutus ja avoin kilpailu tulee ja markkinatalous astuu voimalla myös tänne terveydenhuoltopuolelle, niin siinä on syytä silloin harkita myös sitä, mitä tietoja voidaan antaa tuonne julkisuuteen, koska nehan helposti joutuvat yksityisten, isojen yhtiöiden kautta esimerkiksi vakuutusyhtiöihin ja sen jälkeen voi tulla kansalaiselle hieman vaikeuksia saada vaikka henkivakuutusta tai terveydenhoitovakuutusta — jos se terveystietomus on mennyt jo jonkun terveystietoyhtiön kautta sen yhtiön omistamalle vakuutusyhtiölle. Siinä syntyy selvä ristiriita mielestäni. Toivon, että tähänkin kiinnitetään huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministeri, 3 minuuttia.

20.55 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Kiitos kiinnostuksesta tätä mielenkiintoista lakiesitystä kohtaan. Kuten totesin, tämä on kansainvälisestikin katsottuna nyt aika uudenlainen, ja tällä on tarkoitus myös — ja minusta se on reilua sanoa ääneen — tehdä Suomesta houkutteleva kohdema, korkean osaamisen ja tutkimuksen maa, jossa myös data on tutkijoiden ja sitä kautta myös yritysten käyttöön helpommin saatavissa. Se on yksi osa tätä. Mutta toinen, minusta paljon vielä arvokkaampi, on se tietojohdamisen pääoma, jota tällä voidaan kasvattaa tulevaisuuden vahvojen järjestäjien maakunnissa, joiden tehtävä on olla järjestelmän isäntiä ja ikään kuin arvioida strategisesti sitä, mitä kullakin alueella tarvitaan vaikkapa kyseisen väestön terveydentilan tai ikämuutustien ja muiden arvioiden pohjalta.

Tässä lain valmistelussa ovat olleet mukana laajat yhteiskunnalliset tahot, muun muassa Sitra on ollut tässä tiiviisti vaikutustyössä, ja työ on vuosien mittainen. Ministeriön virkamiehet ovat koonneet ansiokkaasti yhdistelmän vaikeiden kysymysten ja niihin liittyvien vastausten osalta, ja totean nyt kahteen tässä esiin nousseeseen asiaan aivan yksityiskohtaiset vastaukset, mihin tämä kaikki liittyy.

Miten laki turvaisi yksilön tietosuojaa? Se on perusteltu kysymys, ja tätä on mietitty erityisen tarkkaan vielä aivan lain loppumetreillä. Kun yksilöä koskevia henkilötietoja tarvitaan toissijaiseen käyttötarkoitukseen usealta rekisterinpitäjältä, esimerkkinä vaikkapa Väestörekisterikeskus tai Kela, uuden lain mukaan käyttöluvat myöntäisi keskitetysti So-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

siaali- ja terveysalan käyttöluvaviranomainen, jonka tämä laki perustaa. Se kokoaa tiedot ja yhdistelee ne. Lupaviranomainen ylläpitää keskitettyä tietoturvallista käyttöympäristöä, jonne tiedot pääasiassa luovutettaisiin luvan saaneen käyttöön. Tällöin muodostettuja tietoaaineistoja käsiteltäisiin vain yhdessä paikassa eikä niitä siirrettäisi luvansaajan haltuun, siis sen, joka näitä tietoja on pyytänyt esimerkiksi tutkimustaan varten, ja tämä vähentää tietosuojaloukkausten riskiä. Tavoitteena on, että sote-tietojen toissijaisista käyttötarkoituksista tulee avoimia ja läpinäkyviä siten, että kansalaistenkin mahdollisuudet saada tietoja tutkimuksista, joissa asiakastietoja käsitellään, paranevat. Nythän me emme tästä saa tietoa. Viranomaisten, joiden tietoja laki koskee, olisi laadittava aineistokuvaukset rekisteriensä tietosisällöistä ja niin pois päin. Tämä kaikki liittyy siis nyt tietosuoja-asetuksen velvoitukseen myöskin EU-tasolla, minkä tämä laki toteaa kaikkein ensimmäisenä Suomessa nyt todeksi.

Ja vielä, jos sallitte, puhemies: voiko tätä käyttää kaupallisiin tarkoituksiin? Edustaja Kankaanniemiellä oli kysymys ikään kuin tiedon myymisestä. Tässä toteamme näin: Henkilötietojen käyttö tieteelliseen tutkimukseen on EU-tietosuoja-asetuksen mukaan sallittua. Tieteelliseksi tutkimukseksi tulkitaan tuon asetuksen mukaan paitsi akateeminen tutkimus myös teknologian kehittäminen, [Puhemies koputtaa] perustutkimus, soveltava tutkimus ja yksityisin varoin rahoitettu tutkimus. Siitä, miten tieteellinen tutkimus tulkitaan, ei jatkossa voi päättää kansallisesti, vaan tulkinta seuraa suoraan asetuksesta. Lailla mahdollistetaan nyt myös siis tietojen käyttö sellaiseen kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, joka ei täyty tieteellisen tutkimuksen kriteerejä. Tällöin kuitenkin edellytetään aina rekisteröidyn suostumusta — tämäkin nousi keskustelussa esiin — tai tietojen luovutusta anonymisoituna. Tietoja ei saa käyttää markkinointiin tai siihen, että yksittäisiin henkilöihin ottaisi niiden perusteella yhteyttä vaikkapa lääkefirma, jonka tutkimus sitten hyödyttäisi juuri kyseistä aineistoa koskevaa ihmistä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 161/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

20.59 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt lakia yleisestä asumistuesta. Tämä on avoimesti todeten haastava kokonaisuus, jonka taustoja haluan teille nyt hieman avata.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Hallituksen alaisena istui viime talven taitteessa kannustinloukkuja ja niiden purkamista pohtinut ryhmä, joka jatkoi pohdintaansa myös hallituksen puoliväliriihtä varten. Osana työnteon kannustavuuden vahvistamista ja asumistuessa vuokrien nousun hillitsemistä tavallaan yhdistävää ratkaisua hallitus teki kevään riihessä päätöksen ottaa käyttöön kunta-ryhmittäisen neliövuokraohtaisen katon. Lisäksi tuossa yhteydessä hallitus päätti, että yleisen asumistuen enimmäisasumismenot sidotaan vuokraindeksiin sijasta elinkustannusindeksiin.

Kun sitten kesällä, niin kuin aina poliittisista päätöksistä pitää viranhaltijoiden ja virkamiesten tehdä konkretiaa ja lainsäädäntöä, tuota päätöstä neliövuokraleikkurista ruvettiin käytännössä valmistelemaan, huomattiin, että se olisi monimutkaistanut huomattavasti nykyistä asumistukijärjestelmää ja heikentänyt huomattavasti pieniin asuntoihin maksettavaa asumistukea. Siksi hallitus syksyn budjettiriihessä päätti toteuttaa muutoksia asumistukeen, mutta luopui suunnitellusta neliövuokraleikkurista keinona tähän. Sen sijasta hallitus päätti palauttaa asumistukeen niin sanotun osa-asunnon enimmäisasumismenon, joka oli käytössä ennen vuoden 2015 asumistuen kokonaisuudistusta. Kyseessä ei ole uusi asia, vaan osa parin vuoden takaista järjestelmää, joka palautetaan.

Osa-asunnolla tarkoitetaan itsenäisestä asunnosta vuokrattua osaa. Osa-asunnon enimmäisasumismenon sovellettaisiin myös alle 20 neliön asuntoihin, koska rakentamismääräysten perusteella asunnon vähimmäiskoko on 20 neliötä. Kuitenkin tiedämme, että erityisesti pääkaupunkiseudulla tätäkin pienempiä on olemassa. Osa-asunnon enimmäisasumismeno olisi 80 prosenttia nykyisistä enimmäisasumismenoista. Osa-asunnon enimmäisasumismenon lisäksi yleisen asumistuen enimmäisasumismenot säilytetään vuoden 18 aikana tämän vuoden tasolla sekä mainitulla tavalla pidettiin kiinni päätöksestä sitoa enimmäisasumismenot elinkustannusindeksiin, mutta vasta vuodesta 2019 lukien. Näin saatiin jotakuinkin kokonaisuudessaan kasaan se säästö, josta hallitus asumistukien kasvun taltuttamiseksi puoliväliriihessä päätti. Tämän nyt käsitellyssä olevan esityksen tavoitteena on siis hillitä asumistukimenojen kasvua ja erityisesti hyvin pienten asuntojen kohtuuttomia vuokratyöntöjä.

Tällä esityksellä on siis valtiontalouden menoja pienentävä vaikutus, mutta tietenkin ikävimmät vaikutukset kohdistuvat tuensaajiin. On arvioitu, että osa-asunnon normi alentaa 12 000 asumistuen saajan tukitasoa keskimäärin 30 euroa kuukaudessa. Jos katsotaan erityisesti opiskelijoita, niin heidän osaltaan osa-asunnon enimmäisasumismenon keskimääräinen vaikutus yhden hengen opiskelijaruokakuntien tuen tasoon on kuntaryhmästä riippuen 13—24 euroa kuussa. Suurimmat vaikutukset olisivat Helsingissä ja muissa isoissa kaupungeissa yksin asuville asumistuen tasossa.

Arvoisat kollegat, tämän aiheen ympärillä on käyty ymmärrettävästi ja aika odotetusti kiivastakin julkista keskustelua. Olemme tunnistaneeet voimakkaan edunvalvonnan, jonka opiskelijajärjestöt tähän erityisesti ovat kohdistaneet. Siihen liittyen haluankin tämän keskustelun taustaksi todeta, että osa-asunnon normi vaikuttaa asumistuen tasoon vain silloin, kun asumismenot ylittävät tuon osa-asunnon normin mukaisen enimmäisasumismenon, ei siis aina. Asumistuen taso ei muutu, jos vuokra on alle ehdotetun osa-asunnon enimmäisasumismenon — rohkenisin sanoa, että kun vuokra on jotakuinkin kohtuullinen. Tuen pieneneminen on aina tuensaajalle menetys, enkä sitä täällä yritä muuksi puhua. Mutta on silti hyvä muistaa, että osa-asunnon enimmäisasumismenon käyttöönoton jälkeenkin osa-asuntoon maksettava asumistuen enimmäismäärä on nyt kun opiskelijat ovat uudessa

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

järjestelmässä suurempi kuin opintotuen asumislisän enimmäismäärä aikanaan oli. Tuntuu vain, että joskus historian muisti on meillä kaikilla kovin lyhyt.

Arvoisa puhemies! Vielä viimeisenä saatteena tähän lähetekeskusteluun haluan sanoa, että on tärkeää seurata muutosten vaikutuksia asumistuen saajien toimeentuloon, ja tähän hallitus on sitoutunut. On myös kohtuullista arvioida kokonaisvaikutuksia päätöksistä eri väestöryhmiin. Meillä on selkeä kokonaistarve asumistuen isolle kehittämistyölle. Lisäksi on hyvä aina muistaa, että erityisesti pienituloisten asumisen turvaamiseksi tukijärjestelmää ja asuntopolitiikkaa tulisi tarkastella ja kehittää kokonaisuutena. Tämäkin äskeinen huomioon ottaen pääministeri Juha Sipilän hallitus on asettanut kokonaisen hankkeen valmistelemaan tiekarttaa perusturvan ja toimeliaisuuden kokonaisuudistukseksi. Asumistuki on osa tuota työtä. Siinä selvitetään kustannus-, työllisyys-, tulonjako- sekä muut vaikutukset, jos asumisen tukeminen irrotetaan toimeentulotuesta ja toteutettaisiin yksinomaan asumisen tukien kautta. Eri vaihtoehtoja käsittelevä valmistelutyö koordinoidaan yhteen Juho Saaren eriarvoisuustyöryhmän kanssa.

Lisäksi toinen opiskelijoita puhututtanut tema, ruokakuntakäsite: STM selvittää yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa yleisen asumistuen ruokakuntakäsitettä ja sen uudistamista niin, että kimppakämpäläisten asuminen helpottuisi.

21.05 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Saarikolle avoimesta ja kattavasta alustuksesta liittyen tähän vaikeaan kokonaisuuteen.

On kuitenkin varsin ymmärrettävää, että erityisesti monet opiskelijat ovat peloissaan, koska heiltä on jo otettu varsin paljon. Enää ei siis oikeastaan edes yllätäkään, että opiskelijoilta ollaan jälleen leikkaamassa lisää. Tämä osa-asunnon normi leikkaa kimppa-asujien ja pienten asuntojen vuokralaisilta asuinseudusta riippuen erikokoisen summan. Opiskelijat asuvat näet muita asumistuen saajia useammin näet. Näin ollen osa-asunnon normin vaikutukset kohdistuvat tällä hetkellä pääosin opiskelijoihin.

Osa-asunnon normi heikentäisi edullisimpien asumismuotojen suosiota opiskelijoiden keskuudessa, mitä varmasti emme tavoittele. Yleisen asumistuen ruokakunta- ja avoliittotulkintojen vuoksi yhteisasuminen aiheuttaa opiskelijoissa huolta ja hankalia tilanteita sekä turhaa selvittelytyötä jo entuudestaan. Toivon, että ministerin mainitsema selvitys siitä, voitaisiinko tätä vanhentunutta ruokakuntatulkintaa tarkistaa ja muuttaa nykyaikaisemmaksi, etenee mahdollisimman nopeasti.

Yhteisasumisen väheneminen uhkaa ajaa opiskelijoita asumaan yhä enemmän kalliimpiin yksiöihin ja pieniin kaksioihin, mikä samalla myös lisää asumismenokustannuksia. Tämä käyttäytymisvaikutus tunnustetaan hallituksen esityksessäkin. Mikään laskelma ei osoita, että esityksessä toivotut säästöt oikeasti toteutuisivat. Lakiesitys tunnustaa myös sen, että asumistuen säästöistä arviolta yli 40 prosenttia voi siirtyä toimeentulotuen menoiksi. Toimeentulotuki nähdään yhtenä pahimmista kannustinloukuista. Sen tulisi olla viimesijaista sosiaaliturvaa, toimeentulotuen tarkoituksena kun ei ole toimia jatkuvaisuusteisena ensisijaisten etuuksien täydentäjänä eikä korvata niitä. Koska asumistuen tason alentaminen lisää toimeentulotukimenoja ja toimeentulotukiriippuvuutta, esitys voi kaikkien tavoitteiden vastaisesti heikentää monen kohdalla työnteon kannusteita. Tätä on nyt syytä tarkastella todella kriittisesti.

Toisin kuin muut asumistuen saajat, opiskelijat eivät pääsääntöisesti ole oikeutettuja toimeentulotukeen, koska opintolaina katsotaan opiskelijan tuloksi. Näin ollen opiskelijat joutuvat rahoittamaan kasvaneita asumismenoja opintorahalla, opintolainalla ja työtuloil-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

la. Opiskelijan tehtävä on opiskella, mutta kumma kyllä kokopäiväisestä opiskelusta ollaan jälleen tekemässä taloudellisesti jos ei täysin mahdotonta, niin jälleen kerran vähemmän hokuttelevaa.

Työssäkäynnin lisääntyminen puolestaan voi pidentää tutkintoaikoja, vaikka nimenomaan opintoaikojen lyhentymisen on ollut hallituksenkin tavoitelistalla — ristiriitaista toimintaa, puhumattakaan siitä, että taas kerran ylipäättään kehdataan mennä leikkaamaan opiskelijoilta. Joko unohtui opintorahan suuri megaleikkaus, joka vasta tänä syksynä astui voimaan? Kun puhutaan yksittäisistä kympeistä, ne voivat olla meille kansanedustajille pieniä rahoja mutta opiskelijoilla voidaan puhua viikkojen ruokarahoista.

Asumisen tukijärjestelmää tulisi uudistaa johdonmukaisesti ja selkeyttäen. Nyt ollaan liikkeellä mielestäni epäjohdonmukaisesti ja väärin keinoin. Tämä hallituksen esitys itsesäänkin tunnistaa monia ongelmia, joihin esityksen toteuttaminen voi johtaa. Toivon hartaasti, että näihin ongelmiin myös puututaan jatkossa. Nyt olisi syytä pitää tuumaustauko ja jättää tämäkin laki ehkä vielä hautumaan, kunnes saadaan ratkaisuja asumisen kokonaiskysymyksiin. Olen sitä mieltä, että se on monimutkainen yhtälö, jota ei voida ratkaista hetkessä. Mutta toivoisin, että näitä ei palasteltaisi eteenpäin vaan pyrkisimme tuomaan valmiimpia kokonaisuuksia käsiteltäväksi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otamme vielä edustajien Räsänen ja Modig puheenvuorot ja sen jälkeen menemme debattiin.

21.09 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Puuttuisin tässä ensimmäisessä puheenvuorossa oikeastaan kahteen asiaan tässä isossa kokonaisuudessa, ja molemmat liittyvät osa-asunnon normiin ja sen palauttamiseen.

Ministeri aikaisemmin avauspuheenvuorossaan tämän asiakokonaisuuden kävi läpi ja äsken myös edustaja Parviainen tätä hyvin läpivalaisi, mitä tämä tarkoittaa. Tässähän konkreettinen muutos on todella se, että arvioiden mukaan tämä osa-asunnon normi ja sen palautus alentaa noin 12 000:n kimppakämpässä asuvan tukea, ja keskimääräisenä summana on käytetty 30:tä euroa. Kun ajatellaan tätä 30:tä euroa, se varmasti monelle täällä tuntuu pieneltä rahalta, mutta jos nyt ajattelee sitä siinä opiskelijan kukkarossa, jos opiskelijalounaan hinta olisi 3 euroa, niin puhutaan siis 10 päivän lounasrahoista — 10 päivän lounasrahoista. Tämä aika hyvin konkretisoi sen, mistä on kysymys, eli mikä siis 10 arkipäivän lounasraha on kaksi viikkoa koulussa, mitä tällä kolmellakymppillä olisi syönyt, joten se on kohtuullisen suuri summa. Varsinkin kun tämä leikkaus tätä kautta toteutetaan jälleen siten, että sen jälkeen kun ensin on tehty megaluokan opintotukileikkaukset, niitä on yritetty paikata tällä asumistuen muutoksella ja sitten on keksitty jälleen uusi tapa käydä opiskelijan kukkarolla, moni opiskelija kokee tämän ihan ymmärrettävästi erittäin epäoikeudenmukaiseksi.

Mutta laajempi kysymys liittyy tähän käyttäytymisvaikutukseen, mitä myös edustaja Parviainen jo aikaisemmin kävi läpi. Jos käy niin, että tämän takia useampi opiskelija sieltä kimppakämpästä muuttaa esimerkiksi isompaan yksiöön tai kaksioon, [Silvia Modig: Niin!] niin tämänhän tulee nostamaan asumismenoja, jolloin myös asumistuessa tämä varmasti näkyy. Ja kyllä toivoisi, että ministeri hieman kävisi läpi tätä, millä tavalla on arvioitu, että tämä käyttäytymisvaikutus tulee näkymään tulevaisuudessa asumistukimenoissa: tuleeko tästä se toivottu 4 miljoonan euron säästö, [Puhemies koputtaa] vai käykö niin, että säästöt jäävät olemattomiksi?

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

21.12 **Silvia Modig vas:** Arvoisa puhemies! Ministeri esittelypuheenvuorossaan puhui siitä, että hallituksella on tässä tavoitteena vuokrien nousun hillitseminen, varsinkin pienten asuntojen suhteen. Hallitus tuntuu tässä nojaavan ajattelunsa siihen oletukseen, että asumistuen muutokset näkyvät vuokrissa. Tälle ei löydy tutkimusnäyttöä. Sen ovat kyseenalaistaneet niin Kelan tutkijat kuin Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen tutkijat. Esimerkiksi 90-luvulla oli monen vuoden putki, jolloin asumistuki ei noussut mutta vuokrat nousivat. Mikään tilasto ei tue tätä oletamaa.

Nyt tässä on itse asiassa se riski, että pienten asuntojen hinnat nousevat. Jos kimppakämpässä asuminen ei ole enää kannattavaa ja asumistukea saa enemmän omaan yksiöön tai pieneen kaksioon, niin on oletettavaa, että osa näistä ihmisistä lähtee sinne yksiöiden ja kaksioiden markkinoille. Se on juuri se asuntokanta, jossa on kovin paine tällä hetkellä, missä on kysyntää paljon enemmän kuin on tarjontaa, ja jos sinne lisätään ihmisiä, jotka näitä asuntoja hakevat, niin se voi itse asiassa johtaa täysin päinvastaiseen tilanteeseen kuin mitä hallitus toivoo, eli siihen, että näitten kaikkein kysytyimpien asuntojen vuokrat itse asiassa nousevat. Miten hallitus on ottanut tämän huomioon? Onko tätä skenaariota käyty läpi, mikä tämän vaikutus muihin asuntoihin on? Tämä ongelmahan on kaikkien kasvavien kaupunkiseutujen, että asumisen hinta on liian korkea, mutta erityisen iso tämä on Helsingissä, ja kun meillä puolet asukkaista on yksin eläviä, niin nimenomaan niistä yksiöistä on valtava pula. Minä pelkään myös, samalla tavalla kuin edustaja Räsänen täällä toteaa, että tämä voi itse asiassa johtaa kustannusten nousuun ja tämä saattaa johtaa pahimmillaan siihen — koska Helsingissä meillä siis on jo todellinen ongelma siitä, että osa ihmisistä joutuu turvautumaan toimeentulotukeen saadaksensa asumiskustannuksensa katettua — että tämä vie, taas kerran, useampia ihmisiä toimeentulotuen varaan, jonka me kaikki tiedämme erittäin passivoivaksi ja hankalaksi tukimuodoksi, jota ei ole tarkoitettu arjen pyörittämiseen vaan siihen viimesijaiseen apuun, kun on todellinen hätä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää tähän asiaan vastauspuheenvuoroja.

21.14 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntui hyvältä kuitenkin kuulla ministerin keskusteleavan ja käsittelevän näitä haasteita ja ongelmia. Tulee se käsitys, että hän oli kyllä hyvin tietoinen tämän esityksen ongelmista. Siinä mielessä tietenkin tunnen olevani vähän hämilläni, koska en oikein tiedä, miten voi vastustaa ministeriä, joka itse asiassa kuulostaa siltä, että hän ei koe, että se esitys on niin hirveän hyvä. Mutta onhan tämä nyt jonkinlainen osoitus siitä, että me emme ole löytäneet asuntopolitiikkaan ratkaisuja. Se on tietenkin pidemmän ajan kysymys kuin vain yhden hallituksen. Se on pitkäaikainen asia. Mutta tuntuu siltä aika epäoikeudenmukaiselta, että juuri silloin haetaan tällaisia mahdollisia ratkaisuja, jotka kohdistuvat juuri opiskelijoihin, joilla muutenkin on aika kovat oltavat. Varsinkin Helsingin — tai kaupunkien — opiskelijoilla on erityisen hankala tilanne. Onko tämä nyt välttämätöntä, ministeri Saarikko?

21.15 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opiskelijajärjestöt ovat hyvinkin ymmärrettävästi huolissaan ja tuohtuneita tästä esityksestä, joka entisestään heikentää opiskelijoiden asemaa. Opiskelijoiden entisten toimeentuloleikkausten päälle tämäkin lisäleikkaus vielä. Herää kysymys, koska tulee raja vastaan, että opiskelijoiden kuritus lopetetaan.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Tässä keskustelussa on noussut esiin todella varteenotettavia ja tärkeitä kysymyksiä siitä, että tämä heikentää kimppa-asumisen houkuttavuutta, sysää ihmisiä toimeentulotuelle mutta sitten taas toisaalta lisää pienten asuntojen tarvetta ja kysyntää, joka entisestäänkin nyt on erittäin suurta varsinkin täällä pääkaupunkiseudulla. Onko tässä varmasti tehty kaikki vaikutusarviot huolella? Arvoisa ministeri, voitteko kuitenkin harkita vielä, että tässä esityksessä olisi muutettavaa tai parannettavaa tai jopa että tämä vedettäisiin pois?

21.16 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että asumistukimuotoihin haetaan uusia ratkaisuja, mutta tämäkin lakiesitys on kuitenkin vain sitä oireen hoitamista ja itse tautiin ei puututa pätkän vertaa. Se ei ole hallituksen vika, vaan olemassa olevien olosuhteiden hoitamista. Siitähän tässä on kysymys.

Mutta katsokaapa tätä asumistukisysteemiä tässä maassa, miten järjestömyyksiin se on mennyt. Aikoinaanhan asumistuki luotiin sitä varten, että vähävaraisille ihmisille annettaisiin mahdollisuus laadukkaampaan asumiseen kuin sillä hetkellä heillä oli varaa. Mihin tämä homma on mennyt? Nyt tässäkin kaupungissa muuan ruotsalaismiljardööri omistaa 9 000 asuntoa ja nostaa valtiolta asumistukirahoja maksimiin vedettyjen vuokrien kautta noin 20 miljoonaa joka vuosi. Onko tämän valtion tarkoitus tukea jotain ruotsalaista monimiljonääriä? Joku voi sanoa tietysti, että Caymansaarilla asuvana miljardöörinä pitäähän se joka vuosi uusi Ferrari ostaa, koska se maalihan rapautuu jo vuoden aikana, suolavesihän sitä syö.

Pitäisikö meidän ruveta vihdoinkin ja viimein miettimään, mitä me oikeasti tästä aluekehityksestä tässä maassa haluamme? Jos me jatkamme jääräpäisesti tätä tietä, [Puhemies koputtaa] mitä opposition edustajiltakin olen kuullut, että pitää keskittää valtavasti, niin sitä tietä vastaan tulee varmasti susi ja paljon muutakin.

21.17 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todella harmillista, että hallitus ei ole tehnyt todellisia vaikutusarvioita tälle esitykselle, joka vaikuttaa opiskelijoitten toimeentuloon ja lapsiperheitten toimeentuloon ja joka tulee vaikuttamaan myös meidän asuntorakentamiseen ja meidän sosiaaliturvaan. Meidän pitäisi pikemminkin parantaa ensisijaisia etuuksia, kun tämänkin vaikutuksista nyt meillä ihmisiä siirtyy pysyvästi taas toimeentulotuen piiriin. Erityisesti opiskelijalapsiperheet tulevat kärsimään tästä sen takia, että vaikka tulee huoltajakorotus, niin tämä huoltajakorotus ei tule kompensoimaan tästä aiheutuvia leikkauksia. Tämän asian seurauksena myös perheelliset opiskelijat joutuvat siirtymään opiskelun ohella työelämään, mikä tulee viivästyttämään sitten opiskelijoitten valmistumisia. Kysyisin nyt ministeriltä: minkälaisia kokonaisvaikutusarvioita on tehty tästä, [Puhemies koputtaa] että miten tämä vaikuttaa ihmisten toimeentuloon sekä meidän asuntorakentamiseen?

21.18 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on tietysti niitä epäkohtia, jotka ovat ilmi tulleet tässä yhteisasumisessa ja järjestelmässä, ja on valiokunnassa syytä käydä ne hyvin huolella läpi, ettei kohtuuttomuuksia tapahdu eikä opiskelu ainakaan keneltäkään tämän takia vaarannu, koska opiskeluun meidän on satsattava. Mutta tämä on myös osa, pieni oire siitä, että meidän koko asumispolitiikka ja asumisen tukipolitiikka ovat kyllä kokonaisremontin tarpeessa. Alueellinen kehitys Suomessa on tällä hetkellä hurjan eriarvoista. Syrjäseudulla, maaseudulla autioituu asuntoja, ja kasvukeskuksissa eletään nousevien asumiskustannusten kanssa ja opiskelijat ovat niitten

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

korkeitten asumiskustannusten kourissa. Kysynkin ministeriltä: onko tämä asumistukijärjestelmän kokonaisuudistus menossa tämän hallituksen aikana eteenpäin, [Puhemies ko-puttaa] vai onko se täysin unohdettu?

21.20 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Palaisin vielä tähän ruokakunta- ja avoliittotulkintaan, joka tässä kulki rinnalla keskustelussa. Olen jotenkin kavahtanut sitä jo pitkään. Se on mielestäni invasiivinen opiskelijoille nykyisessä muodossaan — siis se, miten näitä selvityksiä pitää tehdä. Otin iloisena vastaan sen ajatuksen, kun ministeri sanoi, että tähän aiotaan puuttua tai ainakin tarkistaa asia, joten kysyinkin teiltä, ministeri Saarikko: osaatteko sanoa, milloin meillä on odotettavissa jonkinlainen raportti tai tulos siitä, ja milloin pääsemme keskustelemaan siitä, voisimmeko me tämän pienen epäkohdan korjata?

21.20 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajatus siitä, että asumistukimenot pitää saada pienemmään, on ymmärrettävä. Mutta pitää ymmärtää, että asumistukimenot eivät ole kasvaneet vain sen takia, että vuokrat ovat nousseet, vaan myös sen takia, että yhä useampi tarvitsee asumistukea pärjätäkseen. Ainoa kestävä tapa vähentää asumistukimenoja on luoda tarpeeksi kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Siihen valtiolla ja hallituksella on keinonsa: pitkän korkotukimallin kehittäminen, johon hallitus on tarttunut ja jota se tekee — mikä ansaitsee kiitosta — rakentamisen vauhdittaminen erilaisin investointiavustuksin — tässä valitettavasti on nähty huonoja leikkauksia — ja MAL-sopimuksen muodossa tarjottu porkkana, josta annan myös kiitosta hallitukselle. Nämä ovat niitä ainoita kestäviä keinoja, joilla päästään siihen, että asumistukimenot vähenevät, koska se tuen tarve ei vähene sillä, että sitä ei anneta, vaan se vähenee sillä, että sitä ei enää tarvita. Ja tämä on se, mistä edustaja Hoskonen minun mielestäni puhui: itse tauti pitää parantaa eikä etsiä erilaisia laastareita.

21.21 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa avauspuheenvuorossa ministeri hieman antoi ymmärtää, että niillä, jotka tätä osa-asunnon normia vaikkapa arvostelevat, on hieman lyhyt muisti. On ehkä kuitenkin paikallaan käydä läpi, että muistaakseni aika moni hallituspuolueidenkin edustaja kannatti nimenomaan opiskelijoiden siirtoa yleiseen asumistukeen juuri sen takia, että sillä kompensoitiin näitä valtavia opintotukileikkauksia. Ei silloin puhuttu siitä, että sitten kun tämä siirto tehdään, niin edelleen tullaan leikkaamaan, että edelleen tullaan käymään siellä opiskelijoiden kukkaroilla. En edes mene siihen lyhytmuistisuuteen, mikä on näkynyt tässä salissa vaikkapa tämän koulutuslupauksen osalta. Jotenkin niin tämä näyttää edelleen olevan, että aika monella on lyhyt muisti sen suhteen, minkälaisen kylttien kanssa oli valokuvissa ennen vaaleja, ja sitten niiden toimenpiteiden suhteen, mitä täällä on sitten vaalien jälkeen ollut, niin että tämä lyhytmuistisuus on varmaan puolin ja toisin ollut tässä pienoisenä ongelmana.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt ministeri Saarikko, 3 minuuttia.

21.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Muutama huomio:

Ensinnäkin yritän asettaa tämän asumistukikysymyksen mittakaavaan. Tämän nyt keskustelussa olevan osa-asunnon normin nettosäästövaikutus on 2,4 miljoonaa asumistuki-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

potissa, jossa puhutaan itse asiassa useammasta miljardista. Kysymys on periaatteellinen ja, kyllä, valtiontalouden säästöjä tuova. Kuitenkin tämän kokonaisuusityksen isommat säästövaikutukset tulevat tästä elinkustannusindeksiin sitomisesta nykyisen vuokraindeksin sijaan ja sitten myöskin menojäädätyksestä tämän vuoden tasolle.

Sitten muutama huomio vielä:

Meidän alkuperäinen ajatuksemme oli, että tämä kannattaisi toteuttaa palauttamalla ajalta ennen vuoden 2015 asumistukiudistusta tämä neliövuokraleikkuri, koska ajattelimme sen olevan toimiva, mutta näimme, että siinä olisi ollut riski vielä suuremmasta pieniin asuntoihin kohdistuvasta vaikutuksesta, joka olisi kohdistunut ehkä laajempaan väestöryhmään mutta ollut monella tavalla vielä ikävämpi kokonaisratkaisu.

Edustaja Biaudet kysyi, voisinko harkita tämän perumista. En voi, [Naurua] tai aina harkita voi, mutta minulla ei ole, arvoisa puhemies, minkään sortin valtuuksia tehdä sitä täältä aitiosta tänä iltana. Mutta kyllä näen, että on järkevää kuitenkin asettaa mittasuhteisiin tämä muutos, varsinkin siihen, kun viittasin muistiin. Kyllä, näissä keskusteluissa tiedän, että se ei ole aina erityisen tahdikasta, koska itse kullakin se pätkii, mutta halusin vain huomauttaa, että osa-asunnon enimmäisasumismenojen käyttöönoton jälkeenkin — siis tämä palauttaminen näistä enimmäisasumismenoista osa-asuntoasujille — osa-asuntoon maksettavan asumistuen enimmäismäärä on suurempi kuin aikanaan opintotuen asumislisän enimmäismäärä. Tämä asettaa minusta tämän toiminnan nyt jonkin sortin mittakaavaan, minkä vuoksi voin tämän kuitenkin suoraselkäisesti esitellä, vaikka olen avoimesti myöntänyt tämän olevan esityksenä kivulias tietyille väestöryhmille, käytännössä eniten opiskelijoille.

Edustaja Kiljusen arviota siitä, että tässä kärsijöitä olisivat lapsiperheet, en ylenkatso enkä väitä tietäväni mutta luulen, että erityisen paljon lapsiperheitä Suomessa ei opiskelijoina tai muutoin asu alle 20 neliön asunnoissa. Näinkin voi olla, mutta luulen, että moni ei asu, ja hyvä niin.

Edustaja Kankaanniemi tiedusteli tästä asumistukiudistuksesta. Hallitus kytkee tämän osaksi isompaa kuvaa, perusturvan ja toimeliaisuuden kokonaisuudistusta, jossa asumistukea arvioidaan osana nimenomaan laajemmin sosiaaliturvaa, myös sen kytköstä toimeentuloon ja muihin etuuksiin. Minusta se on järkevää, ja koen, että salissa on varmasti tästä yksimielisyyttä, että järjestelmä pitää katsoa kokonaisuutena. Tuo ei valmistu tämän vaalikauden aikana vaan on asia, johon varmasti kaikki puolueet ottavat seuraavien vaalien aikana 2019 kantaa: miten kukin puolue haluaa tuohon nyt hallituksen virkamies- ja asiantuntijapohjalta laatimaan tiekarttaan suhtautua.

Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Modigin sinällään oikeutettuun pohdintaan, onko asumistuella ja vuokrien hinnannousulla yhteyttä: Tutkimustulokset ovat ristiriitaisia. On myös paljon tutkimuksia ja arkikokemuksellisuutta, jotka väittävät, että näin kuitenkin olisi. [Puhemies koputtaa] On tutkimuksia vaikutuksista jopa 70 prosentin verran siitä, miten asumistukijärjestelmä on tässä heijastunut. Luotettavaa, aukotonta vahvistusta suuntaan tai toiseen tästä teemasta on hyvin hyvin vaikeaa saada. Ainoa selkeä todiste on se, että menot ovat olleet vuosia valtava kasvumomentti [Puhemies koputtaa] valtion budjetissa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt menemme puhujalistaan.

21.27 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Ministeri perusteellisesti esitteli esitystä, jossa tavoitteena on hillitä asumistukimenoja, mutta on kuitenkin selvää, että ne va-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

luvut osittain toimeentulotukimenoihin eli toiseen kannustinloukkuun, ja tämä ei ole ihmiselle sen parempi. Toimeentulotuki on kuin katiska, josta ihmisen on vaikea uida pois. Lisäksi tämä esitys vähentää kimppa-asumisen houkuttavuutta. On kuitenkin tärkeää, että ministeri itsekin totesi, että ruokakuntakäsité on tänä päivänä haaste ja että se tullaan selvittämään. Toivon, että ne selvitykset johtavat parannuksiin, ja toivon itsekin, että ne selvitykset tehdään todella nopeasti. Kuitenkin tämä muutos lisää pienten asuntojen kysyntää, joista jo nyt on pulaa pääkaupunkiseudulla.

Muutosta voi toki antaa siitä, että olette ottaneet käyttöön opintotuen huoltajakorotuksen. Opiskelijoilla ei ole mahdollisuutta siirtyä toimeentulotuelle, joten muutos on heille erityisen raskas. Opiskelijoiltahan on leikattu jo hyvinkin paljon. Kaiken kaikkiaan hallituksen koulutusleikkaukset ovat mittavat. Te leikkaatte koulutuksesta miljardi euroa vuositasolla. Opintotuesta, opiskelijoiden perustoimeentulosta, olette leikanneet noin neljänneksen ja siirtäneet opintotukea lainapainotteisemmaksi.

Kiitosta voi toki antaa siitä, että olette ottaneet käyttöön opintotuen huoltajakorotuksen. On todella tärkeää, että ojennetaan kättä opiskeleville vanhemmille, jotta voidaan yhdistää opinnot ja vanhemmuus paremmin. Mutta tosiasia on se, että tuonkin korotuksen jälkeen opiskelevien perheiden käteen jäävät tulot ovat kaikkien teidän tekemienne leikkausten jälkeen pienemmät.

21.29 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Muutamia huomioita vielä.

Ensinnäkin haluaisin todeta, että meillä on noin 30 000 opiskelijalapsiperhettä, joidenka toimeentulo on heikentynyt erilaisten leikkausten seurauksena, muun muassa opintotukeen ja sitten tähän asumistukeen liittyen, ja selvitysten perusteella myöskään huoltajakorotus ei ole pystynyt kompensoimaan opiskelijalapsiperheitten toimeentuloa kaikilta osin, mutta en siihen puutu nyt sen enempää.

Surullista on, että hallitus on jälleen tekemässä leikkauksia asumistukeen. Hallitus siirtää jälleen ihmisiä toimeentulotuen piiriin, kun tavoitteena tulisi pikemminkin olla se, että vahvistetaan ensisijaisia etuuksia ja vähennetään ihmisten riippuvuutta toimeentulotuesta.

Hallitus on heikentänyt kaudellaan monin tavoin opiskelijoiden taloudellista asemaa. Myös sinänsä myönteinen uudistus opiskelijoiden siirtämisestä yleisen asumistuen piiriin johti joidenkin opiskelijoiden toimeentulon kohtuuttomaan heikentymiseen. Pienituloisten ja korkeita asumismenoja maksavien, yksin vuokralla asuvien opiskelijoiden asumisen tuki parani uudistuksessa, elikkä opiskelijoitten kannattaa ottaa pikemminkin yksiö tai sitten pieni kaksio, sillä heidän asumistukensa on suurempi kuin näiden alle 20 neliön soluasunnoissa asuvien. Opiskelijat joutuvat myös tämän kokonaisuuden takia rahoittamaan kasvaneita asumismenoja opintorahalla, opintolainalla ja työtuloilla. Tämän seurauksena opiskelijoiden työssäkäynti tulee lisääntymään, ja sitä kautta tutkintoajat tulevat piteneen.

Kuten ministerikin äsken totesi, hallituksen esityksen mukaan tämä 20 neliön asuntonormi, osa-asuntonormi, vaikuttaa noin 12 000:een nykyisen asumistuen saajaan. Heistä merkittävä osa on opiskelijoita, jotka selvityksen mukaan asuvat muita väestöryhmiä useammin kimppa- ja soluasunnoissa tai opiskelija-asuntoja tuottavien yhteisöjen tarjoamissa alle 20 neliön asunnoissa. Näin leikkaus kohdistuu erityisesti opiskelijoihin. Nyt on ollut selvästi nähtävillä myös se, että opiskelija-asuntoyhtiöt ovat muuttamassa soluasuntoja pieniksi yksiöiksi, koska ne ovat huomanneet opiskelijoiden toiveen muuttaa näistä solu-kimppa-asunnoista pois, ja sen seurauksena tämä tulee vaikuttamaan myös näitten

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

opiskelija-asuntosäätiöitten ja -yhtiöitten asuntorakentamiseen ja sitä kautta myös, voisiko sanoa, tällä hetkellä hyvin kohtuuhintaisten ja tehokkaitten solu-kimppa-asuntojen vähenemiseen. Sitä kautta tämä tulee myös vääristämään tehokasta asuntorakentamista, ja tähän viittasin myös näillä kokonaisvaikutuksilla, joita ministeriltä äsken tuossa peräsin.

Tästä syystä me kaikki varmaan olemme yhtä mieltä siitä, että asumiskustannusten nousua tulee hillitä, mutta on väärin tavoitella sitä heikentämällä etuudensaajien arkista toimeentuloa. Yhteiskuntapoliittisesti kestävämpi ratkaisu on ensisijaisten etuuksien hyvä taso sekä kohtuuhintaisen asuntorakentamisen tukeminen ja asuntorakentamisen edistäminen ylipäättään, kuten täällä on useissa puheenvuoroissa jo todettukin.

21.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Laki yleisen asumistuen muuttamisesta on mielestäni esimerkki siitä, mihin tämä suomalainen keskittämispolitiikka karmimmillaan vie. Asumistukeahan tässä maassa maksetaan suurin piirtein 2,5 miljardia euroa, ja päälle on pakko laskea osa ihmisten hakemasta toimeentulotuesta, kun taloudellinen tilanne nimenomaan älyttömän kalliin asumisen takia on aiheuttanut sen, että toimeentulotukea on pakko hakea: on arvioitu, että toimeentulotuesta noin 600 miljoonaa eli 0,6 miljardia menee tänne asumiskustannusten peittämiseen. Elikkä puhutaan yli 3 miljardin euron kustannuksesta. Kun siihen lisätään valtiontaloutta rasittavat noin 5 miljardin työttömyysmenot viime vuodelta — 5,1 miljardia meni työttömyysmenoihin vuonna 2016 — olemme luvussa 8 miljardia euroa. Jos tässä salissa joku vielä kysyy, minkä tautta valtiontalous voi huonosti, niin ei liene vaikea selittää. Tässä on 8 miljardin reikä, ei se sen suurempi ole.

Mitä sitten tulee tähän asumistukeen, se on tärkeä asia niille ihmisille, joille se on välttämättömyys, sitä ei saa väheksyä, mutta emmehän me tällä tiellä, hyvät edustajakollegat, voi jatkaa, emme yhtään. Jos joku kuvittelee ja haukkuu vaikka hallitusta siitä, että asumistuki on liian vähäinen ja huono, kuvitteleeko joku, että esimerkiksi Erik Selin, ruotsalainen miljardööri, joka omistaa ne 4 000 asuntoa... Pahoittelen äsken sanomaani väärää lukua, muistin sen väärin, korjaan, tarkistin äsken, se on 4 000, oikea luku on 4 000. [Silvia Modigin välihuuto] — Anteeksi, pahoittelen virhettäni, mutta tarkistin sen äsken tietolähteestä, se on 4 000. Ei tästä edustaja Kiljusen kannata mieltään pahoittaa, kuten... [Silvia Modigin välihuuto] — Anteeksi, edustaja Modig pahoitti mielensä. Anteeksi, jos olin väärässä, mutta korjasin virheeni, kun huomasin sen. — Mutta joka tapauksessa, pitääkö meillä maksaa tällaisille henkilöille asumistukia kymmenien miljoonien edestä, että he saavat omistaa täällä asuntoja? Siihenhän voi puuttua vaikka verotuksella, hyvänen aika. Demarit olivat aikanaan kuuluisia siitä, että veroja pitää rakastaa. Tässä olisi oiva kohde. Jos olette seuraavan kerran vaikka hallituksessa, tässä on oivallinen kohde pistää vähän tuulemaan ja ottaa vähän rahoja pois sieltä. Joka tapauksessa kun tällä keinoin menemme eteenpäin, niin ei kerta kaikkiaan valtiontalouden hoidosta tule yhtään mitään. Siinä on 8 miljardin reikä.

Ja asumistukilaissa, mikä nyt on käsittelyssä ja mitä ministeri Saarikko oivallisesti äsken esitteli, puhutaan muutamien miljoonien säästöstä — oliko 2,6 miljoonaa, minkä ministeri Saarikko äsken sanoi — elikkä siis erittäin, erittäin vähäisestä summasta. Niille ihmisille, keille se raha menee, se on äärimmäisen tärkeä, mutta valtiontalouden kannalta tämä on aivan mitätön. Ja kun katsoo sitten näitä ökysijoittajia, niin mitä he käytännössä tekevät tässä kaupungissa ja suurissa keskuksissa? Luodaan aivan hirvittävää kuplaa, joka jonain päivänä aivan varmasti räjähtää. Siellä on sellaisia taloyhtiöitä, joista suursijoittajat ostavat kaikki asunnot kerralla. Sitten huudatetaan vuokrat aivan pilviin, kun ihmisten on

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

kuitenkin pakko jossakin asua, ja sitten valtio maksaa viulut. Tällainen noidankehä on pakko jonain päivänä keskeyttää. Ei tästä tule yhtään mitään, jos me valtiontaloutta aiomme kuntoon laittaa. Se, että talouskasvu tällä hetkellä auttaa asiassa, on hyvä asia, mutta tämä nousukausi ei kestä pitkään. Ja mitä tehdään sen jälkeen? Sitten joudutaan tekemään pakkotoimenpiteitä.

Elikkä kun asumistukea nyt opiskelijoille ja monelle muulle porukalle jaetaan tässä maassa, se on aivan oikein, sitä lämpimästi kannatan, mutta tälle rakennevalle, mikä tähän järjestelmään on tullut... Alun perinhän asumistuki oli sitä varten, että köyhien ja vähävaraisten ihmisten asumista tuetaan, että heilläkin on mahdollisuus laadukkaaseen asumiseen hyvässä ympäristössä. Sehän se tarkoitus alun perin oli. Nyt se kyseinen tavoite on vieraantunut niin kauas kuin maa on kuusta. Elikkä hyvät ystävät, hyvät kollegat, kyllähän tälle jotakin pitää tehdä. Eihän tällä keinoin voi jatkaa, että meillä on 8 miljardin reikä pelkän työttömyyden ja asumiskustannusten takia ja kuilu ei kun kasvaa. Ja se ei varmasti ole erinomaisesti virkaansa hoitaneen ministeri Saarikon vika. Hän on tehnyt parhaansa omalla alueellaan. Tämä muutaman miljoonan säästö, mikä tällä saavutetaan, on askel oikeaan suuntaan, mutta se on vasta ensimmäinen askel.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja tässä vaiheessa pyydän edustajia huomioimaan, että istunto päättyy kello 22.

21.37 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! On täysin ymmärrettävää, että hallituksella on tavoite hillitä asumistukimenojen kasvua. Se on aivan täysin ymmärrettävä tavoite. Kysymyksen on nyt siitä, päästäänkö siihen tavoitteeseen niillä toimenpiteillä, jotka nyt on valittu. Ja niin kuin ministerikin totesi, niin itse asiassa tässä kokonaispaketissa puhutaan siis kymmenien miljoonien eurojen säästöstä, kun tämä osa-asunnon normi on ensi vuoden osalta se reilu 2 miljoonaa ja kun tässä tullaan nyt tähän periaatteeseen, että säästöjä pitää tehdä. Sen takia nyt pitää sieltä opiskelijoilta ottaa myös tämä 2 miljoonaa euroa — joka siis keskimääräisesti on näiden kimpaa-asujien tai pienissä yksioissa asuvien osalta se 30 euroa elikkä suurin piirtein kahden viikon ruokarahat. Tästä herää kysymys — jos muistan oikein, niin ministerin oma ministeriökin arvioi, että itse asiassa tämän osa-asunnon normin säästövaikutukset ovat kuitenkin aika epävarmalla pohjalla — saadaanko tästä edes niitä parin miljoonan säästöjä, joita tällä haetaan.

Sen takia herää kysymys, että jos kerran täytyy saada tässä vaiheessa säästöjä kun näillä muilla toimenpiteillä niitä luultavasti tullaan kyllä siellä saamaan — koska se vaikuttaa sitten ihmisten asumistukeen, ihmisten asumistuki laskee, jonkun verran sitten toimeentulotukimenot kyllä nousevat, mutta valtio tästä jonkun verran säästöjä saa — niin eikö tässä kokonaisuudessa nyt olisi ollut ihan kohtuullista jättää ainakin tämä osa-asunnon normi rauhaan ja suosia siis niitä pienituloisia opiskelijoita, joilta tämä hallitus on ottanut jo esimerkiksi opintotuen leikkauksen muodossa aika paljon. Elikkä kymmenien miljoonien eurojen kokonaisuudessa olisi nyt ollut paikallaan pieni kädenojennus antaa opiskelijoille tämän osa-asunnon normin poistamisen osalta tämän asian yhteydessä. Ja olisi kyllä viisasta, että tämä asia nyt vielä täällä valiokunnissa katsottaisiin perusteellisesti läpi, ja toivoisin, että tässä hallituspuolueiden edustajat käyttäisivät sitä kuuluisaa harkintaa ja miettivät vähän tätä kokonaisuutta.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

21.40 **Silvia Modig vas:** Arvoisa puhemies! Ajattelen hyvin samalla tavalla kuin edustaja Räsänen tässä edellä. Nimenomaan tämä osa-asumisen normi on se, mistä tässä voitaisiin luopua ilman, että hallituksen tarvitsee luopua suurista säästötavoitteista tai muusta, koska, kuten tässä keskustelussa on käynyt ilmi, se voi itse asiassa päinvastoin johtaa kustannusten nousuun. Tässä myös minä toivon hallituspuolueiden jäseniltä valiokuntakuulemisessa rohkeutta katsoa, voisiko tällainen olla mahdollista.

Edustaja Hoskoselle minun on pakko todeta, että se, että pääkaupunkiseutu ja pääkaupunki kasvaa, on lähes luonnonlaki. Totta kai ihmiset hakeutuvat opiskelun, töiden, rakkauden perässä pääkaupunkiin, mutta sitten myös tämän hallituksen päätökset ovat lisäneet muuttoa tänne sen takia, että elämän edellytyksiä muualla Suomessa on heikennetty esimerkiksi koulutusleikkausten ja muun takia. Mutta ainoa tapa saada tähän ongelmaan ratkaisu on saada asumisen markkinahintaa laskemaan. Se tarkoittaa lisää tuotantoa, ja se tarkoittaa kaikkia niitä keinoja, joita valtiolla on. Se on aivan totta, niin kuin edustaja Hoskonen sanoi, että osa asumistukimenoista menee sellaisten tahojen taskuun, jotka pyytävät aivan kohtuuttomia vuokria. Mutta ei se ratkaisu ole rankaista niitä kaikkein heikoimmassa asemassa olevia eli opiskelijoita, joita tämä eniten koskee.

Ainakin Helsingistä meillä on arvio, että noin viidennes opiskelijoiden ruokakunnista löytyy kimppa-asunnoista, joten just tämän kimppa-asumismäärän tai osa-asumisen normin poistaminen vähentäisi tämän vaikutusta opiskelijoihin. Suunnattomasti se ei vaarantaisi hallituksen tavoitteita, ja se olisi inhimillisesti ja taloudellisesti järkevää.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

21.41 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin korjaan sellaisen keskustelussa esiin nousseen huomion, että sosiaali- ja terveysministeriö ei itsekään omissa arvioissaan usko näihin säästöihin. Ikään kuin toinen väite on, että vaikutusarvioita ei olisi tehty. Tähän jälkimmäiseen totean, että kyllä itse asiassa juuri lausuntokierroksen jälkeen vaikutusarvioita opiskelijoihin vielä täsmennettiin. Mitä tulee näihin arvioituihin säästöihin, tämä summa, vajaa 3 miljoonaa, josta puhun, on se nettosäästö. Me olemme avoimesti myöntäneet, että kuten muissakin sosiaaliturvaan kohdistuneissa säästöpäätöksissä niin tällä kuin viime vaalikaudella ja aina ennen kuin nykyjärjestelmä on ollut olemassa, osa oletettavista säästöistä on valunut toimeentulotukeen — joka on ihmisten perusoikeus, saada apu myös siltä niin sanotulta viimesijaiselta luukulta — ja arvioiden mukaan tietyt opiskelijaryhmät tulevat tätä mahdollisuutta käyttämään. Ehkä haluaisin kuitenkin korostaa, että me elämme opiskelijoiden asumistuen suhteen hyvin uudenlaista aikaa. Yleinen asumistuki ei ole ollut vielä kauaakaan voimassa, ja siihen liittyviä käyttäytymisvaikutuksia ja myöskään opiskelijoiden toimeentulovaikutuksia ei voi vielä aivan aukotta ennustaa.

Siihen edustaja Modigin arvioon yhdyin täysin, että tämä asumisen kokonaisuus pääkaupunkiseudulla ja muuallakin on isompi kokonaisuus, ja arvostan tunnustustanne hallitukselle siitä panostuksesta, minkä olemme toisaalla tehneet lisäasuntojen rakentamiseen ja niiden tukemiseen. Paljolti tämän kaiken pitää nojata myös kaupunkipäättäjiin, että ollaan halukkaita ratkaisemaan asia rakentamalla kohtuuhintaista asumista.

Mitä tulee, vielä kerran painottaakseni, opiskelijoiden asumiseen osa-asunnoissa eli käytännössä isommissa kämpissä, joissa on useampi opiskelija, niitä tämä väistämättä eniten koskee. Niistä kaikista ei suinkaan nyt muodostu säästöjä, vaan ainoastaan niistä, joi-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

den asumisen hinta ylittää tuon enimmäisasumismenon rajan. Eli niissä, [Puhemies koputtaa] mitkä ovat kohtuullisia, muutoksia ei tapahdu.

21.43 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kysyisin vielä tarkennuksena ministeriltä näiden seurauksien vaikutusarvioinnista: Elikkä kun tämän osa-asuntonormin seurauksena opiskelijat hakeutuvat kalliimpiin yksiöihin tai pieniin kaksioihin, niin todennäköistä on, että tämän seurauksena asumistukikustannukset tulevat kasvamaan. Onko huomioitu nyt siinä kokonaisuudessa, että tämän leikkauksen seurauksena opiskelijoitten käyttäytyminen muuttuu, mikä tulee vaikuttamaan myös sitten asumistukimenojen kasvuun? Mikä on se todellinen nettosäästö, joka tästä tullaan saamaan, ja mikä on tämän käyttäytymisen muutoksen seuraus pitemmälläkin ajanjaksolla? Esimerkiksi meillä Etelä-Karjalassa Lappeenrannassa ihan selkeästi on suunnitteilla, että kaikki kimppa-asunnot, jotka siellä tällä hetkellä ovat peruskorjauksessa, muutetaan yksiöiksi, minkä seurauksena kimppa-asuntojen tämänhetkinen, voisiko sanoa, tehokas käyttö tulee muuttumaan, koska opiskelijat eivät halua enää asua näissä kimppakämpissä tämän asumistukimuutoksen seurauksena.

21.45 Silvia Modig vas: Arvoisa puhemies! Lupaen, että tämä on viimeinen puheenvuoroni. — On pakko ministerille todeta, kun sanoitte, että tämä säästövaikutus tulee ainoastaan niiltä, joilla vuokra ylittää sen enimmäisasumismenon: eli suurimmalla osalla. Ei meillä Helsingissä oikein löydy ihmistä, jolla asumistuki kattaisi vuokran täysin. Ministeri Orpo vastasi minulle kyselytunnilla keväällä, että jos me katamme vuokran sataprosenttisesti, onhan se nyt selvää, että vuokrat nousevat. Siinä oli aika monta virhettä ja suurta ymmärtämättömyyttä siitä, miten asumistuki oikeastaan muodostuu, mutta siis kenelläkään hän se ei lähtökohtaisesti kata sataa prosenttia vuokrasta, ja se pitää pitää mielessä, koska tuntuu, että oletus siitä, että kaikki asumistuen pienet muutokset näkyisivät heti vuokrissa, tuntuu perustuvan aivan väärin lähtökohtiin.

Itse kannan huolta siitä, että tällä on isompi vaikutus, kun mietitään, että tämä koskee nyt eniten opiskelijoita. He siirtyivät just yleisen asumistuen piiriin, ja on totta, niin kuin ministeri sanoi, että emme vielä tiedä kaikkea, miten se tulee näkymään ja vaikuttamaan. Ja nyt sitten leikataan asumistukea juuri niistä asunnoista, joissa opiskelijat asuvat. Pahimmillaanhan tietysti jos opiskelija tarvitsee enemmän rahaa, hän menee töihin, hän opiskelee vähemmän ja hän tekee työtä enemmän ja hänen valmistumisensa venyy. Eli toivoisin nyt rohkeutta hallituspuolueiden edustajilta miettiä, voisiko tämän osa-asuntonormin osalta tehdä valiokuntakäsittelyssä muutoksen.

21.46 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Vielä tähän muutama huomio, mikä jäi aikaisemmin sanomatta.

Todella tässä asiassa ei voi liikaa korostaa sitä, missä nämä vaikutukset ovat todella suurimmat. Kun mietitään vaikkapa Helsinkiä, minkä tilannetta edustaja Modig hyvin ansiokkaasti kävi läpi, niin on juuri näin, että täällä se kirpaisee kaikista eniten näihin opiskelijoihin. Sitten tällä on totta kai myös tässä asuntotuotannossa merkitystä. Edustaja Kiljunen kuvasi hyvin sitä kehitystä, joka nyt jo opiskelija-asunnoissa on menossa, että vanhoja so-luasuntoja ollaan nyt sitten muuttamassa yksiöiksi. Sitten meillä on myös valtavan paljon sellaisia aikaisempia yksiöitä, jotka ovat siis alle tämän 20 neliön, jota tämä leikkuri nyt koskee. Mitäs sitten näissä opiskelija-asuntoja omistavissa yhtiöissä, monesti opiskelija-asuntosäätiöissä, tulee eteen? Siellä tulee mietittäväksi se, millä tavalla nämä yksiöt saa-

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

daan siihen käyttöön, mihin ne on tarkoitettu, elikkä siellä opiskelija asuisi, vaikka se on tämän uudistuksen myötä taloudellisesti vähemmän kannattavaa kuin se oli aikaisemmin.

Tavallaan tätä kokonaisuutta peilaten, todella muistaen, että nyt tämän osalta puhutaan niistä muutaman miljoonan euron säästöistä, olisi ollut kyllä paikallaan pohtia sitä, että tämä olisi jätetty tekemättä. Se ei vaarantaisi todella näitä hallituksen säästötavoitteita, jotka tapahtuvat kyllä näillä muilla toimenpiteillä, joista tässä asiassa myös keskustellaan, mutta tämä osa-asunnon normin poistaminen tästä esityksestä olisi kyllä ollut sellainen joululahja, jonka eduskunta olisi voinut opiskelijoille antaa jo ihan siitäkkin syystä, että kyllä opiskeluun meidän kannattaa tässä maassa satsata. Se on kyllä tämän 100-vuotiaan isänmaan ja tulevaisuudenkin elinehto, että meillä on korkeaa osaamista.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

21.48 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Suhtaudun vakavasti siihen kritiikkiin, jota sekä lausuntokierros että nyt tämä salikeskustelu esityksestä ovat osoittaneet, ja olen aivan varma siitä — ja käsitykseni mukaan ympäristövaliokunta on jo aloittamassa tämän esityksen kuulemista — että kriittinen palaute huomioidaan varmasti painokkaasti. Joululahja tästä eteenpäin olisi tietysti myös, edustaja Räsänen, jokavuotinen, koska tämä ei ole päätös vain ensi vuodelle vaan ikään kuin järjestelmän rakenteellinen osa, jossa sinänsä on vaikea verrata mitään, mikä on ollut aiemmin, kun opiskelijat yleisessä asumistuessa ovat olleet vasta kovin vähän aikaa ja tämä ikään kuin poisto enimmäisasumismenojen vaikutuksesta osa-asunnoissa on ollut vasta pari vuotta osa järjestelmää, eli me puhumme aika lyhyen aikavälin muutoksista. Kyllä itse ajattelen niin, että kenelle se joululahja tässä sitten kohdistuisi, jos tässä esityksessä muutoksia haluttaisiin tehdä. Kyllä käytännössä vuokranantajien osaltahan tämä vaikutus on voimakas, mutta ymmärrän oikein hyvin, mitä tarkoittatte opiskelijoiden toimeentulon kokonaisuudella, enkä sitä halua väheksyä.

Mutta totean kuitenkin sen, että tämä spekulatiivinen huomio siitä, että opiskelijat siirtyisivät yksiöihin ikään kuin tämän myötä voimakkaammin, on vaikea todentaa ensinnäkin siksi, että yksiöiden osalta omavastuu olisi yhä korkeampi eli ei se asuminen välttämättä tulisi halvemmaksi yksiöissä. Itse asiassa me kaikki tiedämme, että opiskelija-asunnoissa riippumatta tukiratkaisuista suunta on ollut vahvasti soluasunnoista yksiöiden suuntaan ja monia perinteisiä soluasuntoja, muutama vuosikymmen sitten rakennettuja, on jo muutettu opiskelijoille yksiöiksi riippumatta tukijärjestelmästä, ehkä enemmän opiskelijoiden mieltymysten mukaan. Ja vielä ehkä korostaisin näiden yksiöiden osalta, että tähän ei tuo muutosta silloin, jos yksiö on yli 20-neliöinen, eli puhutaan silloin todella pienistä asunnoista, joita tämä enimmäisasumismenon leikkuri koskisi [Puhemies koputtaa] vastavalla tavalla kuin osa-asunnoissa. — Kiitos keskustelusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 162/2017 vp

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

21.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Istuntoillan ollessa kohti loppusuoraa totean vain lyhyesti esityksestäni, että se koskee sosiaalihuoltolain muuttamista siten, että lakiin lisätään kokonaisuudessaan uusi pykälä. Se koskee kielteisten turvapaikkapäätösten saaneiden henkilöiden välttämättömiin sosiaalipalveluihin liittyvien kustannusten jakoa valtion ja kuntien välillä. Tämä ei ole uusi tehtävä kunnille, vaan korvaus tehtävästä, jota he suorittavat.

Tausta tälle on laittoman maassa oleskelun ehkäisyä ja hallintaa koskevassa hallituksen toimenpidesuunnitelmassa, ja se päätettiin viime joulukuussa. Silloin linjattiin, että valtion tulee korvata kunnille kiireellisten sosiaalipalveluiden kustannukset, kun välttämättömiä sosiaalipalvelua on annettu henkilölle, joka on jo saanut lainvoimaisen kielteisen turvapaikkapäätöksen eikä enää ole vastaanottopalveluiden piirissä. Toistan vielä, että näiden kiireellisen sosiaalihuollon kustannusten korvaamisessa ei ole kysymys uusista tehtävistä eikä myöskään toisaalta uudesta palvelusta laittomasti maassa oleskeleville, vaan ainoastaan valtion ja kuntien välisestä kustannustenjaosta. Tämä on käytännössä vastaavanlaisesti analoginen kuin terveydenhuollon kiireellisen hoidon menot vastaavalle väestöryhmälle.

21.52 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Minäkään en halua pitkittää ministerin iltaa, mutta on niin harvoin mahdollisuus keskustella tästä. Tämä liittyy paperittomien lasten ja paperittomien perheiden, naisten ja miesten tilanteeseen. Tällä hetkellä meillä on uusi tilanne Suomessa, kun on jo yli 50 sellaista lasta, joiden vastaanottopalvelut on lopetettu ja keskeytetty ja jotka ovat hyvin vaikeassa tilanteessa, koska meillä ei ole niin selvää lainsäädäntöä, joka nimenomaan velvoittaisi kuntia tarjoamaan näille lapsille samanvertaiset palvelut kuin suomalaisille lapsille — vaikka YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen pitäisi siihen velvoittaa. Onko odotettavissa nyt, ministeri Saarikko, jotain myös, jotta kunnat oikeasti ymmärtäisivät, että heidän kuuluu tarjota myös muita palveluja kuin nämä, mistä nyt tässä esityksessä on kysymys?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

21.53 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Tämä vastaus ei kestä niin kauan. Edustaja Biaudet'n kanssa jaamme saman huolen, ja lasten osalta kuntaohje on nyt kuntiin annettu. [Eva Biaudet: Kiitoksia!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 110/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisradioverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 108/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 80/2017 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi talous- ja velkaneuvonnasta

Hallituksen esitys HE 102/2017 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 12/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi matkapalveluyhdistelmistä ja kuluttajansuojalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 114/2017 vp

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista, matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja rikoslain 30 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 120/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 16/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

20. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 9.11.2017 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.54.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen